

7/3962

AZ 1855 MÁJUS 21-ÉN KELT

JEGYZŐI RENDTARTÁS

ÉS

A JEGYZŐI IROMÁNYOK ÁLTAL BEBIZONYÍTOTT KÖVETLÉSEK BEHAJ-
TÁSA VÉGETTI ELJÁRÁS TÁRGYÁBAN 1858 FEBRUÁR 16-KÁN KELT
IGAZSÁGÜGYI MINISTERI RENDELET

GYAKORLATI MAGYARÁZATA

Dr. CHIARI JÓZSEF,
CS. K. KÖZJEGYZŐ NYOMÁN,

PÓTRENDJELETEKKEL S IROMÁNYMINTÁKKAL ELLÁTVA

IRTA

Dr. HEGEDŰS LAJOS KANDID,

CS. KIR. IGAZSÁGÜGYI MINISTERI FOGYASZTÓ, BIRÓD. TÖRV. LAP. TÁRSZERRESZTŐJE, S A
PESTI CS. K. EGYETEMEN V. M. MEGNEVELŐ TANÁRA.

3962

PEST,

KIADJA HECKENAST GUSZTÁV.

1858.

AS 1858 JULIUS 21-ÉN KÉLT.

JEGYZŐI RENDTARTÁS

25

A JEGYZŐI RENDTARTÁS MÉRLEKÉNEK ALÁÍRÁSÁRÓL 1858. FEBRUÁR 18-ÁN KÉLT
AZ ILLYATYÓK MINISZTERI RENDELETÉRE

Dr. Hegedűs János Károlf

Kiadja Hegedűs János Károlf

Pozsonyban 1858. Nyomtatott Schreiber Alajosnál.

TARTALOM

Clara pacta . . .

Jogélettünk történetében a jegyzőség behozatala korszakot alkotó esemény, s az új törvénykezési szerkezet zárkövét képezi.

E korszerti jogintézet a nemzeti vagyonosságot emésztő perek elejét vévén, a jogbiztonság hathatós tényezője leend, s az utókor hálával fog emlékezni azon nagy államférfiura, kinek idejében s befolyása alatt az hazánkban életbe léptetett.

Az illető törvény ismerete s gyakorlati magyarázata által ez intézet honosítását s kifejlődését kitelhetőleg előmozdítani volt szándokom, midőn egy a jegyzőség terén tekintélyes író többrendű műveinek nyomán jelen munka kidolgozásához fogtam.

Ha e feladatot bármi részben elérnem sikerült, dúsan meg leend jutalmazva azon fáradság, mit jelen dolgozat létesítésére szentelék.

1858 július havában.

Dr. Hegedűs.

TARTALOM.

Bevezetésül	Lap. VII
Kihirdetési nyiltparancs (I—XII. cikk)	1
Jegyzői rendtartás.	
Első fejezet.	
A jegyzői intézet célja s a jegyzői okiratok hatálya (1—6. §§.)	12
Második fejezet.	
A jegyzői jogositványok adományozása és elenyészése (7—22. §§.)	21
Harmadik fejezet.	
Biztosíték (23—33)	32
Negyedik fejezet.	
Általános határozatok a jegyzői hivatal gyakorlásáról (34—40. §§)	42
Ötödik fejezet.	
A jegyzői irományok fűlvétele és kiadványozása (41—75. §§.)	50
Hatodik fejezet.	
Jegyzői tanusítványok (76—89. §§.)	93
Hetedik fejezet.	
Idegen okiratoknak őrizet végetti átvétele (90—94. §§.)	108
Nyolczodik fejezet.	
A megőrzendő irományok kezelése; a jegyzőkek vezetése s a pecsétak iránti rendszabályok (95—108. §§.)	112
Kilenczodik fejezet.	
Jegyzői illetékek (109—119. §§.)	120
Tizedik fejezet.	
Jegyzői levéltárak (120—129. §§.)	126
Tizenegyedik fejezet.	
Jegyzői kamarák (130—158. §§.)	129

Dr. Heckerle.

	Lap.
Tizenkettedik fejezet.	
A jegyzőség fővezetése s a fegyelmi hatalom gyakorlása (159--182. §§.)	142
Tizenharmadik fejezet.	
A jegyzőknek bírósági biztosokképeni alkalmazása (183--193. §§.)	150
Díjszabás	158
Jegyzői esküminta	172
Az 1854 október 11. kelt igazságügyi ministeri rendelet	173
Az 1858 február 16-án kelt igazságügyi ministeri rendelet	176
Minták	191

BEVEZETÉSÜL.

I. A jegyzőség szüksége, fogalma, jogi alapja.

Minél élénkebben fejlődnek a magánosok üzleti összeköttetései, minél bonyolultabbakká válnak azon jogviszonyok, melyek a felek között hol szabad akaratuk által, majd esetleg keletkeznek, annál szükségesebb őket jogügyleteik kötések, a megtartandó kül- és belalakszerűségek által, azok fontosságára s néha messzeható következményeire figyelmeztetni. Gondoskodni kell továbbá arról, hogy a létrejött ügyletek bizonyja el ne enyészék s a felek érdeke tapasztalatlanságuk s a megkivántató törvény-ismeretek hiánya miatt ne veszélyeztessék.

E bajok legczélszerűbben megelőztetnek az által, ha a felek fontosabb jogügyletek kötések szaktudósok segítségével élnek, kik egyrészt őket a kötetendő jogügylet minőségére és horderéjére figyelmeztetik, más részt pedig arra ügyelnek, hogy az ezekről kelt okiratok a törvényes kívánalmaknak megfelelő módon s úgy szerkesztessenek, hogy azokat félre magyarázni egy könnyen ne lehessen. Ezen jogsegélyt a felek csak gyakorlati jogászoknál, s eddigi jogéletünkben csak ügyvédeknel vagy a bírói személyeknél találhatták fel, mi a dolgok természeténél fogva sok kellemetlenséggel járt s a kívánt czélnak gyakran meg nem felelt.

A mi az ügyvédekkel illeti, ezek tanulmányaik s foglalkozásuk egész iránya által e czélra csak kevesé képesítvék; mint a pares felek képviselői s pártnézetek védői ugyanis megazokták a jogügyeket egyik vagy másik fél szempontjából egyoldalúlag felfogni, mi természetesen az okiratoknak mindkét fél érdekeit egyenlőn biztosító szerkesztését nem igen mozdíthatja elő.

Még több s nagyobb bajjal jár, ha birói személyek ily jogügyleteknél közbenjárnak. Már azon modor, mellyel valamely bíró az ügylet kötésekor eljár, méltó aggályt támaszthat egyik vagy másik félben a bíró részrehajlatlansága iránt, s a mi legbajosabb, megeshetik, hogy a bíró főleg egyes bíróságoknál első folyamodásilag kénytelen ítéletet hozni oly jogügylet érvénye, oly okirat értelme fölött, melynek létrejöttében ön maga cselekvőleg részt vön. Mi sem a birói tekéntély gyarapítására, sem a felek jogainak biztosítására kedvezőleg nem hathat.

A jogtudatlan feleknek jogsegélyt nyújtani azon esetekben, midőn még jogsérelemlről szó sincs, s ezen közbenjárás által a bekövetkező jogsérelemeknek a magánjog terén elejét venni, szép és közhasznú feladata a jegyzői intézetnek.

A jegyzőség alatt azon közintézetet értjük, mely által a feleknek alkalom nyújtatik arra, hogy jogügyleteikről közokiratokat v. i. oly tanusítványokat nyerhessenek, melyek külalakjuk s kiadóiknak az állam által adott megbízatása folytán teljes bizonyt képeznek.

Azon jogtudósokat, kik az állam által kineveztetvén, közhitelességgel a végre ruháztatnak föl, hogy a felek megkeresése folytán, a közbenjárásuk alatt vagy a nélkül kötött ügyletekről okiratokat vegyenek föl, azokról hites kiadványokat szolgáltatassanak ki, ezek eredetijeit megőrizték, bizonyos ténykörülményekről teljes hitelű tanusítványokat adjanak ki, *jegyzőknek*, *közjegyzőknek* (Notaire, notaires publiques) neveztetnek.

A régi római s német törvényhozás a jegyzők hatáskörét a tanusításra szorítá, sőt e részben a bíróságok tanusítási jogát is épségben hagyá, míg a francia törvényhozás a bíróságokat a nem peres ügyekbeni közbenjárástól kizárta, sőt némely más jogi cselekvények teljesítését is kizárólag a jegyzőkre bizta. Az ausztriai törvényhozás a közép utat választá a mennyiben a tanusítást a jegyzőkön kívül a bíróságoknak is meghagyá; ellenben a nem peres jogügyek elintézése körül a jegyzőknek, biztosi minőségbeni alkalmazhatásuk által, nem csekély tért engedett.

A jegyzőség *közjogi intézet*, mely csak egyes concret esetben bir magánjogi természettel. Valjon a jegyzőség az állam jogszolgáltatási vagy annak rendőri fenségéből vagy végre a megelőző igazságszolgáltatásból következtetik, annak mi gyakorlati jelentő-

sége sincs, miután kétségen fölül van, miszerint a jegyzőség a tételes államintézetek közé sorolandó.

A jegyzőség lényeges ismertető jele azon jog és azzal járó köteleesség, mely azt közhitelű okiratok kiadására nézve illeti, s minek folytán közhittel (fides publica) ellátott okiratokat kibocsátani jogában, de egyszeremind köteleességében is áll.

A jegyzőknek bírósági küldöttek, biztosokképi működése csak átvitt, őket eredetileg nem illető hivatás, miért is ebbeli teendőik a jegyzői rendtartásban külön fejezetben tárgyalatnak.

A jegyzőségnek mint tételes közintézetnek *jogalapja* az állam tételes törvényeiben gyökerezvén, az államnak a jegyzőségei befolyása önként következik. Törvényhozói hatalmánál fogva az állam a jegyzőség jogi állását, jogait és kötelezettségeit szabályozza, míg végrehajtó hatalmánál fogva ezen törvények foganatosítására ügyel, a jegyzők hivatalos körületeit, székhelyeit kitüzi, az jegyzői állomásokat képes egyénekkel betölti stb.

A mi a jegyzőnek a bíróságokhoz viszonyát illeti, különbséget kell tenni peres és nem peres ügyek között. Peres ügyekben a jegyző a bíróságok teendőiben nem osztozik soha, mert törvényhatósággal nem bír; nem peres esetekben azonban a közhitel (fides publicat) tekintve velük versenyez, a mennyiben némely cselekvények: minők hitelesítések, végrendelkezések fölvétele stb. mind a bíró mind a jegyző által egyenlő erővel s hatállyal eszközölthetnek.

II. A jegyzőség történelmi kifejlődése.

Habár a jegyzőséghez hasonló közintézetek nyomára más nemzeteknél is akadunk, mindazáltal kétségtelen, miszerint a jegyzőség eredete a romaiaknál keresendő.

Jogi segélynek jogügyletek kötésénél szüksége s haszna oly világos, hogy Róma legrégebb korában már kitünő képességgel bíró s tekéntélyes állású férfiak ily segély adásával foglalkoztak.

Már a Digesták s Justinian codexében nem egy helyre akadunk, melyben köz- és magánírnokok (scribae, notarii, excerptores) említetnek. Az ujkori jegyzőséghez azonban legközelebb álltak a *tabelliók*, kik a nélkül, hogy valamely közhivatalt viseltek volna, beadványok, különösen pedig jogokmányok szakszerű készi-

tésével üzletképen foglalkoztak. Ezen tabelliók különös testületeket képeztek s Justinian császár számukra a jelenkori jegyzői rendtartásokhoz hasonló utasítást bocsátott ki; az általuk szerzett okiratok mindazáltal teljes bizonyerővel nem bírtak s a bizonyt a tabellió s a tanuk kihallgatása által kellett előállítani.

A tabelliók intézete a nyugati római birodalom végromlása s a barbar népek berontása után is fentartá magát, csak hogy a Longobardok uralkodása alatt a királyi és egyházi jegyzők behozatala által lassanként átalakult, a mennyiben ezek a tabelliók sorából választatván, hivatalos teendőiken kívül nem szüntek meg magánokiratok szerkesztésével foglalkozni, melyeknek az által igyekeztek nagyobb hitelességet szerezni, hogy azokra nevükön kívül rangjukat és czimüket is (notarius publicus, clericus notarius) följegyezték. Ilykép vette eredetét a jegyzői (notarius) elnevezés, míg Olaszországnak a bizanói uralom alatt maradt részében a tabellió és tabularius elnevezés még sokáig fenmaradott.

A jegyzői intézet Nagy-Károly alatt terjedelemben növekedett, ki ugyanis nem csak saját udvari kancelláriájában jegyzőket tartott, de a püspököknek, apátoknak és grófoknak megparancsolá, miszerint udvaraikon jegyzőket tartsanak. Ezen felül királyi biztosainak is meghagyá, miszerint különféle helyeken a perbeli s egyéb panaszok föl vételére jegyzőket rendeljenek. Ezek magukat „notarii domini regis imperatoris” nevezék, míg a királyi kancellárián lévők magukat „notarii sacri palatii” czimezték. Miután a peres dolgok föl vételére rendelt jegyzők a nép által választott bírák sorából vétettek, a kétrendbeli hivatalos működés egyesítéséből e czim „iudex et notarius domini imperatoris” származott.

A glossatorok koráig s a romai jog újrafelvirágzásáig a jegyzőség minden magasabb tudományos miveltég nélkül, pusztán mesterségkép üzetett, de a romai jog felvirágozása által a jegyzőség is nagyobb figyelemben és mélytánylásban részesült. Lényeges befolyást gyakoroltak a jegyzőség kifejlődésére e korban a romai jogon kívül a keletkező városi statutumok, mely két különböző elem befolyásának eredménye gyanánt a következő elvek megállapítása tekintendő.

Ily a jegyzőség körül létező elvek valának a következők:

1. a felsőbbeségi kinevezés szüksége, mely személyi képességet, meghiteltetést, bejegyzést stb. föltételezett;

2. a jegyzőség testületi szervezete; minek folytán a jegyzők testületébe valaki csak bizonyos díj lefizetése mellett vétethetett föl, de ha azt lefizette s egyébként az előszabott föltételeknek eleget tett, a föl vétel tőle meg nem tagadtathatott;

3. az okiratok szerkesztésénél megtartandó szabályok u. m.

a) a *felkérés* (rogatio) vagyis a fél által a jegyzőhöz valamely cselekvény teljesítése végett intézett megkeresés;

b) tanuknak alkalmazása;

c) határozott szabályok az okiratok föl vételére, úgy az eredetieknél (imbreviaturaknál), valamint az azokról adott másolatokra nézve, a távollévő vagy elhunyt jegyzők jegyzőkönyveinek használata iránt, miből a jegyzői levéltárak keletkeztek; végre

d) bizonyos ünnepélyességek, alakszerűségek megtartása, melyek az irományok hitelességéhez megkívántattak.

A glossatorok, a városi statutumokban fenmaradt népjog szabványait a romai törvényekből értelmezni igyekezvén, számos erőszakolt jogmagyarázatot és jogfictiot hoztak szőnyegre, míg a jegyzők a helyhatósági rendszerrel összeköttetésben állván, épen ezen népjog épségben tartására törekedtek. Ebből az iratokban számtalan óvás, fentartás és záradék keletkezett; közöttük a híres *quarentigia*, mely már egy 1251-ben kelt florenzi oklevélben fordul elő s melynek alapján a hitelező az adós ellen megelőző per nélkül is az azonnali végrehajtást szorgalmazhatta, mi által a megtagadási per alapjává lön.

Németországban a bírói eljárás nyilvánossága s azon szokás, miszerint jogügyletek bíróságok előtt kötettek, nem különben némely tekintélyes személyt illető pecsétjog, mely szerint az ily közhitelű pecséttel ellátott iratok teljes bizonyerővel bírtak, sokáig gátolák az újabb olaszthoni jegyzőségnek elterjedését. A tulajdonképi jegyzőség a romai joggal egyidejűleg s mint az lassanként lön befogadva. Alkalmúl szolgált az írásbeli eljárásnak kifejlődése, mely a kanoni jogból s az egyházi bíróságoktól vette eredetét.

A jegyzőségnek első részletes szabályozását tartalmazza azon jegyzői rendtartás, melyet I. Miksa császár a kölni birodalmi gyűlésen 1512-ben bocsátott ki. Ez időszakban a tanúsításon kívül a bírói végzéseknek a felekkeli közlése s föllebbezések föl vétele képezte a jegyzők fő foglalkozását. Az 1512. év utáni német törvényhozás a jegyzőségnek továbbfejlődésére mit sem tett s egyedül a külön

országok törvényhozásai által pótolgatott, melyek azonban a kellő képesség nélküli jegyzők kizárása és a jegyzők kinevezetési jogának a fejdelem számára fentartására szorítottak. Ily körülmények között a jegyzőség némethonban lassanként hanyatlott, míg a német birodalom végfeloszlása után a francia jegyzőség a francia befolyás alatt némely országokban életbe léptetvén, ez a jegyzőségnek új életet és lendületet kölcsönzött.

Franciaországban a jegyzőség alapját IX. Lajos tette le az által, hogy a peres ügyekbeni törvényhatóságot és törvénykezést a nem peres ügyekbenitől elválasztván, Páris városa számára annak legfőbb törvényszékénél (au châtelet de Paris) hatvan jegyzőt nevezett. Ezen példát követé a királyi urodalmakon Szép Fülöp s a nagy hűbéresek; s miután már ez időben is végrehajtási záradékkal ellátott okiratok léteztek s ez intézet nagy terjedelmet nyert, úgy már jókorán megvoltak vetve azon alapok, melyeken az ujkori jegyzőség kifejlődését oly sikeresen nyerhette.

A jegyzők különböző nemei, u. m. jegyzők, tabelliók és iratőrzők (garde notes) IV. Henrik alatt 1597-ben egyesítettek és állomásaik örökösöknek nyilvánítottak. Végszabályozását a jegyzőség azonban az 1803 márczius 16. (25 ventóse an XI.) kelt törvény által nyerte, mely 69. §-ból áll s két részre „des notaires et des actes notariés“ s „régime du notariat“ szakad. Ezen maiglan hatályban lévő törvény értelmében a jegyzők élethossziglan neveztetnek, biztosítékot nyújtani kötelesek s meghatározott székhellyel és hivatalkörülettel bírnak. A jegyzők jelenleg három rendbeliek. Azon jegyzők, kik valamely feltörvényszéknél alkalmazvák, hivatalukat a feltörvényszék egész körületében; az első folyamodási törvényszékek székhelyén lévők csak az utóbbinak körületében, végre minden egyéb jegyzők csak az illető békebirósági (járásbirósági) körületben gyakorolhatják. A nem peres ügyekbeni eljárás némely teendői a bíróságok kizárása mellett a jegyzőkre bízvák. A jegyző hivatala Franciaországban nem örökös, de jegyzői levéltárak szervezve nem lévén a jegyzői irományok eredetijei a jegyzők vagy örököseik tulajdonát képezik, miből a jegyzői irodák eladhatósága magából következik. —

Vannak bizonyos jogügyletek, melyekhez jegyzői iromány föltétlenül megkivántatik, mint p. o. élők közötti ajándékozásokhoz, házassági egyezvényekhez, nyilvános vagy titkos végren-

delet alkotásához vagy végrendekezés visszavonásához. A jegyzők ezen kívül távollévők gondnokságával, hagyatéki cselekvények teljesítésével, életbizonyítványok kiadásával stb. bizatnak meg. A jegyzői irományok teljes bizonyt nyujtanak s az állam területén ép úgy végrehajthatok, mint valamely bírósági ítélet. A jegyzők fölötti fegyelmi hatalmat a jegyzői kamarák gyakorolják.

Az ausztriai birodalomban a jegyzőség intézetét legelőször az olasz tartományokban, a lombard-velencei királyságban léptett életbe I. Napoleon 1806 évi június 17. kelt rendeletével, mely által egy a francziához hasonló jegyzői rendtartás hozatott be. Napoleon bukása után a jegyzőség itt is hanyatlásnak indult, míg 1837. évben a megürült jegyzői állomásoknak újbóli betöltése meg nem engedtetett.

A jegyzőségnek behozatalát a bíróságoknak átalakulása és ujjá szervezése alkalmával 1850. évi ápril 30-kán kelt legalázatosb előterjesztvényével az akkori igazságügyi minister Schmerling lovag hozta legfelsőbb helyen javaslatba, mely javaslat is ő Felsőségnek 1850 május 9-kén kelt legfelsőbb határozatával helybenhagyást nyervén, az 1850 évi szeptember 29. kelt legfelsőbb nyiltparancsal az első jegyzői rendtartás bocsáttatott ki. Ezen jegyzői rendtartás azonban minden jelessége mellett sem bírta magát sokáig változatlanul fentartani s már 1855 május 21-én egy új a szükségeknek tapasztalt változtatásokkal ellátott jegyzői rendtartás bocsáttatott ki, mely azonban Magyarország s annak egykor kapcsolt részeiben, nemkülönben Erdélyben s Galicziában azonnal hatályba nem lépett.

Magyarországban s egykor kapcsolt részeiben, nem különben Erdélyben már régi idők óta léteztek jegyzők, kik különbféle hatáskörrel s hivatással bírtak, minők voltak a megyei, városi, szent, azéki jegyzők, a Protonotariusok, az udv. kancellária s a királyi ítélő tábla hites jegyz. (inclitae tabulae regiae judicariae jurati notarii), kik mindnyájan bizonyos közhitelességgel (fides publicával) voltak felruházva s kik másolatok láttamozását, aláírások hitelességét stb. félét tanusítottak. Mindazáltal ezen jegyzők, — bár közöttük s az új jegyzők között bizonyos hasonlatosság félre nem ismerhető, — nem voltak oly módon rendezve és szervezve, hogy a francia jegyzőség alapján fejlődött jegyzői intézethez hasonló közintézetet képeztek volna. Ezen ujkori jegyzőséghez legközelebb áll s annak

méltó előzőként tekintendő az 1840-iki törvényhozás által életbe léptetett váltójegyzők intézete: ezek bizonyos föltételek teljesítése után kineveztetvén, előszabott teendőiket meghatározott alak-szerűségek szerint végezni, ünnepélyes és közhittel bíró irományokat kiadni, s azokról rendes jegyzőkönyvet vezetni köteleztettek, miért is külön pecséttel éltek és bizonyos díjakat huztak; hivatásuk azonban a váltóóvások megtétele és kiadása körül forogván, csak korlátolt volt. —

A bíróságok új szerkezete, a peres és nemperes eljárás alak-szerűsége; mindinkább kívánatosbbá tevék ezen több országban kedvező sikerrel működő intézetnek behozatalát, mi is az 1858 február 7-én kelt császári nyiltparancs által végre eszközöltetett is, a mennyiben az 1855 évi május 21-én kelt jegyzői rendtartás hazánkra is kiterjesztetett.

III. A jegyzői jog forrásai, segéd eszközei s irodalma.

Az ausztriai birodalomban s különösen hazánkban hatályos jegyzői jognak forrásai a következők:

1. az 1855 május 21-iki jegyzői rendtartás;
2. az 1858 február 7-én kelt legf. bevezetési nyiltparancs;
3. az 1854 október 11-kén a jegyzői gyakorlat és vizsgálat iránt kelt igazságügyi ministeri rendelet;
4. az 1854 augusztus 9-én kelt, a nem peres jogügyletekbeni bírói eljárást szabályzó törvény;
5. az ideiglenes polgári perrendtartás;
6. az 1850 január 25 kelt közönséges váltó rendszabály;
7. az általános polgári törvénykönyv, az azt pótló rendeletekkel együtt. Segéd forrásul tekintendő a polgári törvény 7 §-a értelmében az analógia s természetjog, mire azonban vajmi ritkán lesz szükség.

A jegyzői elmélet tekintetéből segédeszközül tekintendők a jegyzőség története, az idegen országok idevonatkozó törvényei s az irodalom; a jegyzői gyakorlatra nézve segédeszközül szolgál az s vatossági jogtudomány (*jurisprudencia cautelaris*) és a törvénygyakorlat.

A mi a jegyzőséget tárgyazó irodalmat illeti, az meglehetősen bő, és több rendű jeles terményekkel bír, melyek közül

azonban csak kevés foglalkozik a belföldi jegyzői joggal. Tájékoztatóul szabadjon ide iktatni a következőket:

Osterley Ferdinand. Deutsches Notariat, nach den Bestimmungen des gemeinen Rechts. I. Theil: Geschichte des Notariats. II. Theil: Ausführliche Darstellung des deutschen Notariats, Hannover 1842—1845.

Dupuis. Essai sur le notariat. Paris 1821.

Goux. Manuel du notariat.

Masse Le parfait notaire. Paris 1831.

Az ausztriai jegyzőséget tárgyalja:

Chiari. Handbuch des österreichischen Notariats. Wien 1852. (mely az 1850 sept. 29. kelt jegyzői rendtartás alapján van kidolgozva);

Zugschwerdt. Erklärung des Instituts der Notare. Wien 1852.

Michel Theodor Adalbert. Ueber den Einfluss der Notariatsordnung auf die früheren Gesetze. — Figyelmet érdemlők továbbá a *Gerichts-Zeitung*ban elszórva találtató jeles czikkek, mik közül ki kell emelnünk Chiari „Ueber die Verwendung der Notare als Gerichts-Commissäre“ című czikkét. Végre

Chiari. Die österreichische Notariatsordnung vom 21. Mai 1855. Wien 1856.

1858. február 7-kén kelt császári nyiltparancs, az 1855 május 21-kén kelt jegyzői rendtartásnak (birod. törv. lap 94. sz.) Galicziában, a Krakói nagyhercezségben s Bukovinában, továbbá Magyar-, Horvát-, Tótországban, Erdélyben s a Szerbvajdaságban és Temesi bánságban behozatala iránt.

Mi **Első Ferencz József**, *Austriai császár, Magyar- és Csehország, Lombardia és Velence, Dalmát-, Horvát-, Tótország, Galiczia, Lodomeria és Illiria s Jeruzsalem stb. királya; Ausztria főhercege; Toscana és Krakó nagyhercege, Lotharingia, Salzburg, Steyer, Karantán, Krajna és Bukovina hercege; Erdély nagyfejedelme; Morvaország örgrófja; Fel- és Al-Szlézia, Modena, Parma, Piacenza és Guastalla, Osvieczin és Zátor, Teschen, Friaul, Ragusa és Zara hercege, Habsburg, Tyrol, Kyburg, Görz és Gradiska hercegitett grófja; Trient és Brixen fejedelme; Fel- és Al-Lausitz és Istria örgrófja; Hohenembs, Feldkirch, Bregenz, Sonnenberg s. a. t. grófja; Triest, Cattaro és szláv örgrófság ura; a Szerbvajdaság nagyvajdája sat. sat. oly czélből, hogy alábbnevezett koronaországainkban, jelesen Magyar-, Horvát-, Tótországban, Galiczia s Lodomeriában, az Erdélyi nagyfejedelemségben, a krakói nagyhercezségben, a Szerbvajdaság s Temesi bánságban, továbbá a Bukovinai hercezségben, mellyekben a jegyzőség intézete részint még nem létezik, részint pedig nincs az ausztriai törvények szerint szabályozva, a népesség ezen intézet előnyeiben részesíttessék, s ezen intézet a törvényhozás egyéb ágai-
val összhangzásba hozassék, az említett koronaországok területére nézve, ministereink s birodalmi tanácsunk meghallgatása után a következőket rendeljük:*

Az 1850 évi szeptember 21. kelt császári nyiltparancsal a jegyzői intézet *)), Alsó- és Felső Ausztriába, Salzburgba, Steierországba, Karantánba s Krajnába, Görz, Gradišcába s Istriába, Triest városába s ennek területébe, Tyrol és Vorarlbergbe, Morva- és Csehországba, Felső- és Alsó-Szléziába életbe léptetvén, ezen országokban hason kelet alatt, az azt szabályzó részletes jegyzőségi rendtartás lön kibocsátva. Mint-hogy azonban ezen jegyzőségi rendtartás némely határozata, különösen a benne megállapított *jegyzőségi kényszer* **) (Notariatszwang), mely ezorint *némely jogügyleteket, különbeni érvénytelenségük terhe alatt jegyzők előtt kellett megkötöni*, több rendű panaszokra okot szolgáltatott, s így ezen rendtartásnak egyes részeiben megváltoztatása szükegesnek mutatkozott, ennek helyébe, az 1855. május 21.-ki jegyzőségi rendtartás hozatott be ***)), mely a fentebbi koronaországokban még pedig Alsó- és Felső-Ausztriában és Salzburgban 1851 január 20.-án, Karantán, Krajna és Steierországban 1851 július 1.-én; Morvaországban és Sléziában 1851 szeptember 1.-én; Csehországban 1851 október 10.-én; Görzben, Gradišcában, Istriában és Triestben 1851 november 1.-én hatályba lépett.

Ezen jegyzői rendtartás, (a jegyzőség Magyarországban még azon időben behozva nem lévén) hazánkban akkoron még életbe nem léptetett; ezen czélszerűnek bizonyult közintézetnek előbb-utóbbi behozatala azonban annál remény-
hetőbb volt, minthogy az időközben életbe léptetett törvények helyenként a jegyzőségre s a jegyzői okiratokra vonatkoztak. Így az *ideigl. polgári perrendtartás* 114§-ban a jegyzőségi irományok s jegyzők által kiadott kivonatok és hi-

*) Birod. törv. lap. 1850. é. v. 366. sz.

**) Az 1850-iki jegyz. rendt. értelmében jegyzőségi okirat kellett.

3. §.) Nyilvántönyvekbe feltétlen bekebelezéshez ha csak a bekebelezendő okirat közhatóság által nem lön kibocsátva.

4. §.) A jogügylet érvényességéhez.

1. Házassági egyezvényeknél;
2. hozomány átvételéről szóló elismervény kibocsátásánál;
3. házastársak között kötött adásvevési, csere, járadék, kölcsön szerződéses kötésben, vagy ily ügyletekről szóló kötelezvények kiadásához;
4. oly ajándékozási szerződvényekhez, melyek valóságos átadás nélkül kötöttek;
5. vakok, olvasni nem tudó sikek, olvasni ugyan tudó, de írástudatlan némák által kötött bármilyen írásbeli szerződvényekhez, a mennyiben az ügyletet személyesen kötik;
6. némák végrendeleteihez, a mennyiben ezek általuk egész tartalemben nem irattak s alá nem irattak;
7. váltóóvásokhoz.

***) Birod. törv. lap 1855. XXIII db. 94. sz. kiad. június 2.-án.

telesítvényekre hivatkozik s azoknak teljes bizonyerőt tulajdonit; így a peres eseteken kívüli eljárás tárgyában 1854 aug. 9-iki törvény 3, 29, 36, 93 §§-ban szinte a jegyzőségre utaló rendelkezéseket tartalmaz, melyek azonban még eddig hazánkban épen nem, vagy csak csekély mértékben voltak hatályosak.

A bíróságoknak teendőkkeli halmazottsága s az abból a törvénykezés folyamára következő visszahatás, egy oly intézetnek behozatalát mindinkább szükséggé tevé, mely mint a jegyzőség a bíróságokat teendőik nevezetes részétől (a nem peres eljárásból) megmenti, másrészt pedig a peres eljárás egyszerűsítésére s gyorsabb menetére, végrehajtási erővel bíró okiratok előállításával által, hathatós befolyást gyakorol.

A jegyzőség behozatalának *indokál* a legfelsőbb nyiltparancsban két körülmény van megérintve u. m.

1. a fennemlített országok népességének *azon előnyökbeni részesítése*, melyeket ez intézet, azon országok lakosainak, hol létezik, nyújt;

2. a jegyzői intézetnek a törvényhozás *egyéb ágaival leendő összehangzásba hozatala*.

A jegyzőséggel járó nevezetes előnyök, bárhova hozatott is be, annak rövid idő alatt népszerűséget s bizalmat szereztek, míg viszont a fennálló bírósági szerkezet és törvénykezési rend a jegyzőség behozatalát már rég föltételezé.

I.

A fennemlített koronaországokban, az 1855. május 21.-kén kelt nyiltparancsunk (birod. törv. lap 94. sz.) folytán már több más koronaországokban létező jegyzői rendtartás az alább következő megszorításokkal behozatik.

Azon nap, mellyen a jegyzői rendtartás hatályossága az egyes koronaországokban kezdődik, igazságügyi ministerünk által utólagosan fog közzé tétetni.

Az ausztriai birodalom különbéle tartományaiiban jelenleg a *következő jegyzői rendtartások hatályosok*:

1. Magyar-, Horvát- és Tótországban, a temesi bán-ságban, Cseh- és Morvaországban, Galicziában s a Bukovinában, Ausztriában, Steierországban, Tyrolban s az Illyriai királyságban az 1855. május 21.-ki jegyzőségi rendtartás, mely XIII. fejezet 193. §. és két függelékből áll;

2. a lombard-velencei királyságban, az I. Napoleon császár uralkodása alatt, 1806. évi június 17. kelt „Regolamento sul Notariato” mely áll VIII. czim (titolo) 169. §. és egy függelékből *);

*) Lásd Bolletino delle leggi del regno d'Italia 1806. II. rész. 109. sz. 634. l.

3. Dalmatországban, az udvari legfőbb törvényhatóság által 1825. december 24-kén kibocsátott „*Regolamento provvisorio per i notaj della Dalmazia*“, mely áll 69. §-ból. *)

A katonai határórségben a jegyzőségi intézet behozva nincs, miért is abban az idézett rendtartások egyike sem hatályos.

II.

Ezen jegyzői rendtartásnak a Krakói nagyhercegségbeni behozatalával, a jegyzőség iránt ott eddigelő létezett szabályok hatályon kívül lépnek.

Az ott már létező jegyzőknek a végett, hogy a hivatalukban megerősítést elnyerhessék, mellynek megadására igazságügyi ministertnk föl van hatalmazva, sem új vizsgálatot, sem pedig az általuk eddigelő letettnél nagyobb biztosítékot nem kell ugyan tenniök; ezen megerősítés nekik azonban csak akkor adandó meg, ha kellőleg bebizonyítatik, hogy ők a jegyzői állomás elnyerése iránt kineveztetésük idejkor főnállott törvényes szabályoknak eleget tettek, s hogy őket az új jegyzői rendtartásban kimondott, személyi minőségökben fekvő akadály nem gátolja. — Egyszersmind a megerősítés elnyerése után, a fölesketés, a hivatalos pecsét s aláírásuk tekintetében, az 1855. május 21-kén kelt jegyzői rendtartás 16. és 17. §§-nak eleget tenni kötelesek.

Ezen megerősítés által elnyerik azon jogot, miszerint hivatalukat az új jegyzői rendtartás által meghatározott terjedelemben gyakorolhassák.

III.

A többi koronaországokban létező váltójegyzők joga jelen törvény által nem szüntetik meg.

Az 1840. XVI. t. cz. II. R. 15. fejezetében a váltóóvások felvételére rendelt *váltó-jegyzők* (Notarii cambiales Wechselnotäre) intézete, az 1850. január 25. kelt császári nyiltparancs folytán behozott közönséges váltórendszabály által meghagyatott a nélkül, hogy a kineveztetésük és jogaik iránt a korábbi törvényekben foglalt határozatok változást szenvedtek volna; a jelen bevezetési legfelsőbb nyiltparancs III. czikke pedig világosan kimondja, miszerint „a többi ko-

*) Raccolta delle leggi ed ordinanze, dell' anno 1827. per la Dalmazia. 87. sz. 143. s. k. lap.

ronaországokban t. i. Magyar-, Horvát- és Tótországban, a Temesi bánóságban létező váltójegyzők joga meg nem szüntetik.“

Ha a váltójegyzőknek a közjegyzőkhöz viszonyát s a közöttük fenforgó különbséget tekintetbe vesszük, következőket kellend megemlitenünk:

1. váltó jegyző csak ügyvéd lehet, még pedig olyan, ki a váltótörvénytől három évig ügyködött *);

2. a váltójegyző hivatalköre egyedül és kizárólag a váltóóvások felvételére s azokról szóló okmányok kiadására szorítkozik; míg viszont a közjegyzők váltóóvások felvételére is felhatalmazvák **);

3. a váltójegyzők által kiadott váltóóvások köz okiratok és teljes bizonyerejük; minden egyéb kiadmányaik, bizonyítványaik p. o. aláírások hitelesítése stb. egyedül magán okiratokat képeznek.

IV.

A jegyzői állomás elnyerése végett a jegyzői rendtartás 7. §. b. bet. alatt kiszabott vizsgálat tekintetében megengedjük, miszerint Magyar-, Horvát-, Tótországban, a Szerbvajdaság s Temesi bánóságban és Erdélyben, a folyamódásra nem csak azok, kik az ügyvédi vizsgálatot a jelenleg főnállott törvények szerint letették, hanem azon ügyvédek is képeseknek tekintessenek, kik az ügyvédi vizsgálatot a korábbi törvények szerint tették ugyan le, azonban magukat az új törvényekből az ügyvédi rendtartás által kiszabott utólagos vizsgálat alá vetették.

Egyébiránt igazságügyi ministertinket fölhatalmazzuk, miszerint mindazon koronaországokban, melyekre jelen nyiltparancsunk vonatkozik, a mai naptól számitandó öt év alatt, azon folyamódóknak, kik az ügyvédi vagy jegyzői vizsgálatot ugyan nem, de a birói vizsgálatot letették, a jegyzői rendtartás 7. §-ban ezen esetre nézve a jegyzőség elnyerése végett kiszabott egy évi jegyzői gyakorlatot elengedhesse.

A jegyzőség elnyerésére megkivántató vizsgálat az 1854. október 11. kelt igazságügyi ministeri rendelet által szabályoztatott; azonban a jegyzőségérti folyamódásra Magyar-, Horvát- és Tótországban, a Szerbvajdaságban s a Temesi bánóságban s Erdélyben nem csak azok, kik ezen vizsgálatot letették, hanem azok is bocsátathatnak,

*) 1840. XVI. t. cz. II. R. 221, 222 §§.

***) id. 222. §. I. R. 127. §. k. vált. rendsz. 87. 90. §§. Jegyzőségi rendt. 76. §.

- a) kik az ügyvédi vizsgálatot a jelenleg fennálló törvények v. i. az 1854. október 11. kelt igazságügyi ministeri rendelet értelmében letették *);
 b) kik az ügyvédi vizsgálatot a korábbi törvények szerint letették, azonban az 1852. jul. 2-kán kelt legf. nyiltp. III. pontja értelmében előszabott új vizsgálatot is kiállották **).

Ezen felül az igazságügyi minister fel van hatalmazva 5 év alatt v. i. 1858. február 7-től, 1863. február 7-éig bezárólag azon egyéneknek, kik a birói vizsgálatot az 1854. nov. 11-ki ig. ügyi ministeri rendelet értelmében letették, az egyévi jegyzőségi gyakorlatot elengedni ***).

A letett birói vizsgálat vagy oly állomás, melynek birtoka annak letételétől valakit fölmentett, a jegyzői vizsgálat letételétől föl nem ment.

V.

Azon városokban, melyekben a jegyzőség az ügyvédséggel nem egyesíthető, a jegyzői állomásra kinevezett ügyvédeknek kötelelességükben áll, a nekik kitzendő három hónapi határidő alatt az ügyvédségről lemondani, ellenkező esetben a jegyzővé lett kinevezetés elenyészettnek fog tekintetni.

A jegyzőségi rendt. 9. §-a értelmében a jegyzőség az ügyvédséggel csak a vidéken s azon városokban, hol országos törvényszék nem létezik, lévén egyesíthető, ezen szakasz határozata azon jegyzőkre vonatkozik, kik ügyvédekből jegyzőké lettek s kiknek

Magyarországban: Buda, Pest, Pozsony, Sopron, Kassa vagy Nagy-Várad;

a Szerbvajdaságban: Temesvár;

Horvát- és Tótországban: Zágráb;

Erdélyben: Nagy-Szeben lön székhelyül kitzüve.

VI.

Minden fönnevezett koronaországokban a jegyzői rendtartással egyidejűleg, a jegyzőségre megkivántató gyakorlati vizsgálat s az ezen vizsgálatra bocsáttatás végett megkivántató ügyleti gyakorlat tárgyában 1854. ok-

*) Birod. törv. lap. LXXXVI. db. 264. sz. (Magy. orsz. korm. lap. I. Réz XXIII. db. 278. sz.)

***) Birod. törv. lap. LIII. db. 170. sz.

***) Birod. törv. lap. LXXXVI. db. 262. sz. (Magy. orsz. korm. lap. XXIII. db. 271. sz.)

tober 11-kén kelt rendelet (birod. törv. lap 266. sz.) hatályba léptetendő.

Az 1854. október 11-kén kelt rendelet 2. §-ban kiszabott ügyleti gyakorlat tekintetében azonban megengedték, miszerint azoknak, kik a most említett rendelet hatályba lépte után az első év eltelte előtt a vizsgálat letételére jelentkeznek, a vizsgálat letétele kivételesen megengedtetessék, habár ők jegyzőnél gyakorlatban nem lettek volna is, mihelyest az általános polgári törvénykönyv hatályossága alatt kitöltött két évi birói vagy ügyvédi gyakorlatot képesek kimutatni.

VII.

A jegyzők Magyar-, Horvát-, Tótországban, a Szerbvajdaságban, a Temesi bánóságban és Erdélyben az ott létező helység- vagy községjegyzőktől megkülönböztetés végett, nem csak a „*császári királyi közjegyző*“ czímet kötelesek viselni, hanem aláírásuk s pecsétök mellett azon koronaországot s törvényszéki körületet, a melyre ők kinevezettek, lakhelyökkel együtt tartoznak kijelelni.

VIII.

A jegyzői levéltárak szervezéseig az első folyamodási törvényszékek kötelesek a levéltári működéseket teljesíteni, mi végett a törvényszéki főnök a levéltár-igazgatói teendőket a tanácsosok egyikére bizandja.

A jegyzőségi levéltárak szerkezete, mely hivatalukból kilépett vagy meghalt közjegyzők irományainak s jegyzőkönyveinek kiadására rendelvék s a jegyzőségi intézet közvetlen igazgatására rendelt jegyzői kamarákkal a legszorosabb összeköttetésben állanak, a jegyzői rendtartás tizedik fejezetében tárgyalatik.

IX.

A jegyzői kamarák szervezésének időpontjáig az azokra bizott hivatalos cselekvények is ezen törvényszékek által teljesítendők.

Az illyes ügyekbeni határozatok, a levéltár vezetésével megbízott tanácsosból mint előtűlőből s még két tanácsosból álló gyülekezetekben hozandók.

Ha a törvényszék székhelyén néhány jegyző létezik, úgy az egyik tanácsos helyett egy jegyző hivandó meg a tanácskozássra, kinek választása a törvényszék főnökét illeti.

X.

Az egyes közigazgatási területekben kinevezendő jegyzők száma és székhelyei külön rendelet által fognak meghatározatni.

Az 1858. február 16. kelt igazságügyi ministeri rendelettel (birod. törv. lap. VIII. db. 24. sz.) Magyar-, Horvát- és Tótországban, a Szerbvajdaságban s a Temesi bánóságban s Erdélyben a következő jegyzői állomások lesznek föllállítandók:

A. Magyarországon 150, még pedig

I. A pesti országos főtörvényszék területén 41; ezek közül

1. A budai országos törvényszék körületében 4, mely közül 2 Budán;
2. a pesti országos törvényszék körületében 13, ezek közül 10 Pesten;
3. a kecskeméti megyei törvényszék területén 4, ezek közül 2-nek székhelye Kecskeméth;
4. a székesfejérvári megyetörvényszék területén 3, ezek székhelye Sz. Fejérvár;
5. a szegedi megyei törvényszék körületében 4, ezek közül 3-nak székhelye Szeged;
6. a szolnoki megyei törvényszék körületében 3, közülök 1-nek székhelye Szolnok;
7. a jászberényi megyei törvényszék körületében 4, ezek közül egynek székhelye Jászberény;
8. az egri megyei törvényszék körületében 3, közülök 2-nek székhelye Eger;
9. a miskolczi megyei törvényszék körületében 3, melyek közül 2-nek székhelye Miskolcz.

II. A pozsonyi országos főtörvényszék körületében 31, még pedig:

1. a pozsonyi országos törvényszék körületében 7, ezek közül 4-nek székhelye Pozsony;
2. a nagyszombati megyei törvényszék körületében 4, ezek közül 2-nek székhelye Pozsony;
3. a nyitrai megyetörvényszék körületében 7, ezek közül kettőnek székhelye Nyitra, kettőnek Komárom;
4. a trencsényi megyei törvényszék körületében 3, ezek közül egynek székhelye Trencsény;

5. az alsó-kubini megyei törvényszék körületében 4, ezek közül egynek székhelye Alsó-Kubin;

6. a zólyomi megyei törvényszék körületében 3, ezek közül egynek székhelye Zólyom;

7. a balassa-gyarmathi megyei törvényszék körületében 3, ezek közül 2-nek székhelye Balassa-Gyarmat.

III. A soproni országos főtörvényszék körületében 29, még pedig:

1. a soproni országos törvényszék körületében 5, ezek közül kettőnek székhelye Sopron, 2-nek Magyar-Óvár;
2. a győri megyei törvényszék körületében 2, székhelyük Győr;
3. a veszprémi megyei törvényszék körületében 4, ezek közül 2-nek székhelye Veszprém, 2-nek Pápa;
4. a szegszárdi megyei törvényszék körületében 3, ezek közül egynek székhelye Szegszárd;
5. a pécsi megyei törvényszék körületében 3, ezek közül egynek székhelye Pécs;
6. a kaposvári megyei törvényszék körületében 4, ezek közül egynek székhelye Kaposvár;
7. a zalaegerszegi megyei törvényszék körületében 4, ezek közül egynek székhelye Zala-Egerszeg;
8. a szombathelyi megyei törvényszék körületében 4, ezek közül kettőnek székhelye Szombathely.

IV. A nagyváradai országos főtörvényszék körületében 25, még pedig:

1. a nagyváradai országos törvényszék körületében 5, ezek közül 2-nek székhelye N. Várad;
2. az aradi megyei törvényszék körületében 4, ezek közül 2-nek székhelye Arad;
3. a gyulai megyei törvényszék körületében 5, ezek közül 2-nek székhelye Gyula, 2-nek Makó;
4. a debreczeni megyei törvényszék körületében 5, ezek közül 3 Debreczenben;
5. a nagykállói megyei törvényszék körületében 3, ezek közül 1 N. Kállóban;
6. a szatmár-némethi megyei törvényszék körületében 3, ezek közül 1 Szatmár-Némethiben.

V. Az eperjesi országos főtörvényszék körületében 24, még pedig:

1. a kassai országos törvényszék körületében 4, ezek közül kettő Kassán;
2. a rimaszombathi megyei törvényszék körületében 3, melyek közül 1 Rimaszombathban;
3. a lőcsei megyetörvényszék körületében 3, egy közülök Lőcsén;

4. az *eperjesi* megyetörvényszék körületében 2, egy közülük Eperjesen;

5. a *sátoralja-ujhelyi* megyei törvényszék körületében 5, egynek székhelye Ujhely;

6. az *ungvári* megyei törvényszék körületében 2, székhelyük Ungvár;

7. a *beregszászi* megyei törvényszék körületében 2, székhelyük Beregszász;

8. a *marmaros-szigeti* megyei törvényszék körületében 3, egynek székhelye Marmaros-Sziget.

B. A Szerbvajdaságban s a Temesi bánságban 30, még pedig:

1. a *temesvári* országos törvényszék körületében 7, ezek közül 2-nek székhelye Temesvár;

2. a *lugosi* kerületi törvényszék körületében 4, a *nagybecskereki* kerületi törvényszék körületében 8, az *újvidéki* kerületi törvényszék körületében 5, a *zombori* kerületi törvényszék körületében 6, melyek közül egy-egynek székhelye a nevezett kerületi törvényszék helyén létezik.

C. Horvát- és Tótországban 15, még pedig

1. a *zágrábi* országos törvényszék körületében 5, melyek közül 3-nak székhelye Zágráb; 2. a *varasdi* megyei törvényszék körületében 3, ezek közül egyik Varasdon; 3. az *eszéki* megyetörvényszéki körületben 4, egyikök székhelye Eszék; 4. a *fiumei* megyei törvényszék területén 3, ezek közül 2-nek székhelye Fiume.

D. Erdélyben 34, még pedig

1. a *szabeni* országos törvényszék területén 5, egynek székhelye Nagy-Szeben;

2. a <i>brassói</i>	kerületi törvényszék területén	5,
3. az <i>udvarhelyi</i>	„ „ „	2,
4. a <i>m.-vásárhelyi</i>	„ „ „	4,
5. a <i>besztercei</i>	„ „ „	2,
6. a <i>deézi</i>	„ „ „	2,
7. a <i>zilahi</i>	„ „ „	3,
8. a <i>kolozsvári</i>	„ „ „	4,
9. a <i>károlyfejérvári</i>	„ „ „	3,
10. a <i>szászvárosi</i>	„ „ „	4,

melyek közül mindegyik kerületi törvényszék helyén egy-egy jegyző székel.

XI.

Hogy azonban ott is, a hová önálló jegyzők nem rendeltethetnek, vagy hol az alkalmazott jegyzők által határozott hivatalnapok meg nem tartathatnak, az okiratok szerkesztéséről gondoskodás történjék, azon intézkedés fog tétetni, miszerint azok a járási bíróságoknál (szolgabíróságoknál) szerkesztethessenek.

Ezen bíróságok különösen fognak meghatározatni, s az okiratoknak azoknál szerkesztése saját szabály által fog rendeztetni.

Már a nemperes ügyekbeni eljárást szabályzó 1854. augusztus 9-ki törvény 293. §-a azon külön szabályokra utal, melyek által el fog határozatni, mennyiben legyenek a bíróságok okmányoknak felvételére azon helyeken jogosítva, hol közjegyzők nem léteznek.

XII.

Ezen nyiltparancs végrehajtásával igazságügyi ministerünk van megbizva.

Kelt császári fő- és székvárosunkban Bécsben, ezer nyolczszáz ötvennyolczadiki február hetedikén, uralkodásunknak tizedik évében.

Ferencz József, s. k. (P. H.)

Gróf Buol-Schauenstein, s. k. Gróf Nádasdy, s. k.

Legfelsőbb rendeletre:

Ransonnet, s. k.

JEGYZŐI RENDTARTÁS.

ELSŐ FEJEZET.

A jegyzői intézet ozólja s a jegyzői okiratok hatálya.

§. 1.

A jegyzők az állam által rendeltetnek ki s hitelesítettnek meg a végett, hogy a felek kívánatára, az ezek által jelenlétökben kötött vagy megerősített jogügyletekről közokiratokat vegyenek föl s azokról kiadványokat szolgáltatassanak ki, a reájok bizott okiratokat megörizzék s a törvény által meghatározott esetekben tényekről tanusítványokat adjanak ki.

Okirat (Urkunde, documentum) alatt tágabb értelemben valamely tényről szóló bármi nemű vagy alakú iratot értünk; szorosabb értelemben pedig *okirat* alatt oly iromány értendő, mely a törvényszabta kellékekkel el lévén látva, valamely esemény közlésére, emlékének fentartására s ennek folytán valamely tény bebizonyítására eszközül (közvetítőül) szolgálhat.

Azon személyek minőségéhez képest, melyektől az okirat származik (kibocsátatik) az okiratokat *köz- és magánokiratokra* szokás felosztani, mely felosztás azok bizonyerejére lényeges befolyást gyakorol.

Közokiratok (documenta publica, gesta, acta) oly okiratok, melyek valamely állami, egyházi vagy községi hatóság, annak *közlönyci* (hivatalnokai, szolgálai) vagy végre oly személyek által, kik közvetve vagy közvetlenül vett hatósági megbízás folytán köz ügyeket végeznek, a hatóságuk alá vett ügyekben szabályszerűleg kiadattak.

Ily közokiratok azon tényekre nézve, melyekről törvényesen kiadattak, teljes bizony-erővel birnak; s ki azokat mint hamisakat (koholtakat) vagy törvény-elleneseket megtámadni akarja, köteles állítását bebizonyítani (ideigl. polg. perrendt. 113. és 114. §§.)

A Magyar-és Erdélyország számára életbeléptetett ideigl. polg. perrendtartás a közhatóságok és hivatalok s ezek közlönyci által kiadott hivatalos okiratokon s az alkuzsi és anyakönyvi kivonatokon kívül a közokiratokhoz, a közjegyzők

jegyzőségi irományait, az általuk kiadott kiadványokat és hitelesítvényeket is számítja s azoknak teljes bizonyerőt tulajdonit.

Az 1850-iki jegyzői rendtartás a *hiteles kiadványok* (authentische Ausfertigungen) és a *hitelesített másolatok* (beglaubigte Abschriften) között különbséget tön, a mennyiben csak az első helyen említetteket nyilvánítá közokiratoknak (2. §.); az új jegyz. rendt. azonban ezen különbséget nem ismeri, s nemcsak a tulajdonképi jegyzői irományok s azok hiteles kiadványai, hanem a jegyzők által kiadott hitelesítvények is közokiratoknak tekintendők.

Jegyzői irományok (Notariatsakte) azon okiratok, melyek valamely nyilvánosan kinevezett s meghitezett jegyző által valamely általa vagy előtte véghezvitt ügyletről a jegyzői rendt. V. fejezetében meghatározott szabályokhoz képest kiadattak.

A jegyzői rendtartás 42. §-ban meg lévén engedve, miszerint valamely magán okirat a jegyzői okirat tulajdonságával felruházassék, annálfogva ily esetben az eredetileg magán uton készült okirat közokirattá válik, ezen tulajdona azonban csak a jegyzői okirat fölvételének időpontjával kezdődik s csak azon kötelezettek ellenében, kiknek nyilatkozata folytán a jegyzői okirat fölvétetett.

Hites kiadványok (beglaubigte Ausfertigungen) minden a jegyzői rendtartás V. fejezetének 3. pontja értelmében a jegyző által készített és hivatalosan hitelesített azon másolatok, melyek általa oly személyeknek szolgáltatnak ki, kiknek ezen másolatokhoz joguk van.

Jegyzői bizonyítványok (notarielle Beurkundungen) a jegyzők által a felek megkeresésére a jegyzőségi rendt. VI. fejezetéhez képest oly tényekről kiadott hivatalos tanusítások, melyeknek tanusítása reájok bizatott. Ide tartoznak:

- a) *láttaozások* v. i. másolatoknak az eredetiekkel való megegyezésének tanusítása;
- b) *fordítások* helyességének bizonyolása;
- c) *hitelesítések* v. i. aláírások valóságának bizonyítása;
- d) *keletbizonyítások* v. i. tanusítása azon időpontnak (éveknek, hónapnak, napnak s órának), melyben valamely okirat előmutattatott;
- e) *életbizonyítványok* vagyis oly bizonyítványok kibocsátása, miszerint valamely a jegyző előtt megjelent s általa ismert személy valamely időpontban életben volt;
- f) *értesítvények* (Intimationsakte) mik alatt szolgáltatásokkali megkínálást, köteleességek teljesítésére fölszóllítást, szerződés felmondását s egyéb nyilatkozatok lett közlésére vonatkozó tanusítások értetnek, melynek megtörténte jogi következményeket van maga után. — Ezen nemű hiteles tanusítványok alosztályát képezik

g) a váltó-advások (jegyz. rendtt. 76. §.).

A jegyzők ezen felül a jegyz. rendt. 5. §. és XIII. fejezete értelmében bírósági biztosokul is alkalmaztathatnak s ezen felül meg van nékiek engedve, miszerint a felek megkeresése folytán nem peres hagyatéki s egyéb ügyekben magánokiratokat s beadványokat szerkeszthessenek s azokat a felek nevében benyújthassák.

2. §.

A törvényszertőleg fölvetett jegyzői irományok arra nézve, a miről szerkesztvők, teljes bizonyerővel bírnak. Ezen bizonyerő illeti a jegyzők által kiszolgáltattott hiteles kiadványokat is.

A jegyzői okiratok ezen bizonyereje képezi az egész jegyzőség-intézetnek alapját; ez azon *elv*, mely az egész jegyzői rendtartáson veres fonálként keresztül húzódik, s mely által, a törvényhozás a jogügyes feleknek jogaik biztosítására egy új és hathatós eszközt nyújt.

A jegyzőségi okiratok ezen különös (kivételes) bizonyereje, mint minden közokiratoknál, azok valódiságán és hitelt érdemlőségén alapul.

Az okirat *valódisága* abból áll, hogy valóban attól származik, ki annak kibocsátójaként van kijelölve; *hitelt érdemlősége* pedig a kül és bel alak létében s a kibocsátó képességében és elfogulatlanságában gyökerezik.

A jegyzőségi okiratokat a végre, hogy valódiságuk elismertessék, nem szükséges az ellenfél által leendő megszemlélésnek alávonni, azok valódisága nyilvános jegyeik t. i. a jegyző aláírása és pecsétjéből következtetik.

A név aláírása s pecsét lenyomata a főtörvényszéknél, a jegyzői kamaránál s azon bírósági körület minden bíróságainál, melyre nézve a jegyző kineveztetett, a jegyz. rendtartás 17. §-a értelmében letéve lévén, ezen jegyek közönségesen ismertek, s a mennyiben egyes esetben szükséges, hitelesítés által állapítatnak meg.

Belföldön a jegyzőségi kiadványnak vagy bizonyítványnak hitelesítése nem szükséges; hol azonban az, valamely okmány különös fontossága vagy más okoknál fogva kívántatnék, a jegyző nevének aláírását a jegyzői kamara hitelesíti, mely ismét az országos főtörvényszék elnöke által hitelesítendő.

Azon jegyzőségi okiratok, melyeknek külföldön használatára szándékoltatik, a jegyzői kamara által hitelesítendők, mely hitelesítés az illető országos főtörvényszéki elnök hitelesítésével ellátva jelentés kíséretében az igazságügyi ministeri-

umhoz fölterjesztendő, mely az ily okiratokon az országos főtörvényszéki elnök névaláírását hitelesítvén, azokat, minden további iratváltás nélkül, rövid uton a külügyi ministeriummal közlendi. — A külügyi ministerium hitelesítési záradékát ismét azon állam vagy azon államok követségei vagy ügyelőségei hitelesítik, melyekben a kérdéses okirat használata szándokoltatik.

Megjegyzendő, miszerint Bajorországot illetőleg a hivatalos okmányokat, hova jegyzői kiadványok is számítatnak, további hitelesítéssel ellátni nem szükséges. *)

A jegyzőségi okiratok *hitelt érdemlősége*:

- a) a lényeges külső hibáktól mentességet;
- b) a kibocsátó képességét, megesketését és elfogulatlanságát;
- c) a jegyzőségi rendtartásban lényegesekként előszabott *belső alakszerűség megtartását*, szóval annak érvényességét tételezi föl.

Ezen *mozzanatok* (momentumok) képezik a jegyzőségi okirat hitelt érdemlőségét. Ebből következik a jegyzőségi okirat hitelt érdemlőségének *foka és terjedelme*.

Valamely jegyzőségi okirat, akár eredeti, vagy hiteles kiadvány legyen is, az általa tanusított tényekre nézve mindenki mellett s bár ki ellen teljes bizonyt képez, v. i. a bíró a jegyzőségi okirat és annak hiteles kiadványai által jogilag (alakilag) a kérdéses ténynek létéről meggyőződhetik, azaz köteles lesz az ily okmány által tanusított tényeket valóknak elismerni. Ez képezi a hitelt érdemlőség befelé ható irányát.

Ezen hitelt érdemlőség és bizonyerő azonban egyedül a jegyzői iromány jegyzői részére vonatkozik, vagyis csak az bír mindenki részére s bár ki ellen teljes bizonyerővel, a mit a jegyző, mint ön maga s a megkért tanúk, vagy az okirat fölvételekor közreható, annak fölvetelésében részt vevő másik jegyző (43. §.) által közösen észlelt ténykép tanusít; a mennyiben az okirat világos és relevans. Ez képezi a hitelt érdemlőség külső irányát.

A jegyzőségi okirat anyagi (materialis) részének v. i. a jegyzőségi okirat által bizonyított nyilatkozatok, kijelentések, előadások stb. bizonyereje a bizonyítási szabályok (p. perrendt. VI.—XI. fejezete) szerint ítélendő meg. — Ha p. o. valamely jegyzőségi okmányban valamely tartozásnak az adós általi beismerése foglaltatik, úgy a beismerés ténye (hogy t. i. beismerés tétel) a jegyzőségi okirat által minden kétségen felül van helyezve; valjon azonban ezen beismerés által a követelés teljesen be van e bizonyítva vagy sem, az annak minőségétől függ; így korlátolt beismerés csak a p. per-

*) 1813. jul. 2. kelt udv. rendelvény Ig. Ü. Gyűjt. 156. sz.

rendt. 112. §-ban foglalt megszorítás mellett, feltétlen beismerés, mint bíróságon kívül tett a p. perrendt. 109. §-a értelmében lesz megítélendő.

A jegyzőségi bizonyolmányok egyedül s kizárólag egyes tanusított tényekről nyújtanak teljes bizonyt, p. o. hogy valaki egy bizonyos okiratot egy bizonyos meghatározott napon aláírt vagy kibocsátott legyen. A jegyző által láttamozott másolatok azonban a bizonyítás tekintetéből az eredeti hiányát azon oknál fogva nem pótolhatják, mert a másolatok láttamozásánál a jegyző az eredetiek valódiságát nem is köteles vizsgálni. Láttamozásai pusztán tanusítások (Bescheinigungen) gyanánt tekintendők.

Az 1850. sept. 29. kelt jegyz. rendt. ezen hozzáadást tartalmazta:

„Mindazáltal be szabad bizonyítani, hogy a jegyzőségi okmány szándékosan hibásan lett felvéve vagy meghamisított, valamint, hogy a kiadmány valótlán vagy az eredetivel meg nem egyező legyen.“

A mi itt a jegyzői okiratok iránt különösen rendelkezett, az a Magyar- és Erdélyországi ideiglenes polg. perrendt. 113. §-ban a közokiratokra nézve világosan kimondatik, miszerint:

„Ki azokat mint hamisakat vagy törvényelleneseket megtámadni akarja, köteles állítását bebizonyítani.“

Ezen *ellenbizony* annál inkább szükséges, minthogy a jegyzői okiratok bizonyereje egyszerű jogvédelem alapul, mely a megtámadhatlanság jellemével nem bír.

Ezen ellenbizony vagy közvetlenül állíthatik elő; az elsőnek helye lehet, ha az okmány *viszonylagos* (relatív) érvénytelensége p. o. képességgel nem bír alkalmazása, a jegyző elfogultsága vagy valamely különös kifogás p. o. utólagos hamisítás, vagy tények, melyek által az okirat tartalmán kívüli tény bizonyítatik; az *utóbbi* ha a jegyzői okmány feltétlen hibás volta bebizonyíttatik.

3. §.

Mennyiben van a jegyzői okiratok által tanusított követelések behajtása végett gyors bírói eljárásnak helye, külön szabály által határoztatik meg.

A perek különösen a világos adóssági vagy bizonyos meghatározott pénzösszeg fizetésére irányított perek lassúsága, mely által a kérdés alatti követelés valódisága nem ritkán meg-hiusulhatott, sok panasza szolgáltatott okot. Ezen a gyorsabb forgalmi viszonyok folytán keletkezett szükségnek tekintetéből kelt az 1858. február 16-ki nyiltparancs (bi-

rod. törv. lap. VIII. db. 24. sz.), mely által azon követlések behajtása iránti eljárás szabályoztatott, melyek jegyzői okmány által bebizonyíttatik.

4. §.

Oly jegyzői okiratok, melyeknek szerkesztésénél vagy kiadványozásánál a törvény által lényegesekkép kiszabott alakszerűségek meg nem tartattak, közokiratoknak nem tekintendők. Mennyiben tekintethessenek azok mindamelllett is érvényes magán - okiratoknak, vagy mennyiben birjon a jegyző előtt történt cselekvény jogi hatállyal, az általános törvényes határozatok szerint íté- lendő meg.

A *jegyzői okiratok* (Notariatsakte) lényeges alakszerű- ségei a jegyzői rendt. 50. §-ban, *hiteles kiadmányokéi* an- nak 71. §-ban, végre a jegyzői tanusítványokra vonatkozó a jegyz. rendt. VI. fejezetében vannak előszabva.

Ennél fogva a jegyzői okirat közhitelű bizonyerejét nem minden formahiba által veszi el.

Valamely lényeges alakszerűségnek hiányát a bíró vagy *hivataltól* fogja észrevenni, p. o. ha valamely jegyzői okirat szövegében a jegyző vagy az érdekelt felek neve vagy a kelet hiányzik, vagy ezen hiány csak az ellenfél kifogása folytán jó tudomására p. o. ha az ellenfél azt állítja, hogy a kiadmány az eredetijével meg nem egyezik, vagy hogy a jegyző vagy az okmány fölvetelénél közbenjárt tanú el volt fogulva.

Ez utóbbi esetben, az ellenfél ebbeli kifogását, mint állítást tartalmazót, a p. perrendt. 104. §. értelmében, bebi- zonyítani tartozik.

Azon jegyzői okmány, melyen valamely lényeges alak- szerűség hiányzik, ez által *érvénytelenné nem válik*, de egye- dül magán okiratként lesz tekintendő. Ha tehát valamely adóslevél (kötelezvény) szövegében (contextusában) a jegyző neve hiányzik, az többé közokmánynak nem fog tekinteni s annak alapján fizetési meghagyást hatályosan követelni nem lehet; az ily okmány azonban a polgári perrendtartás 119. §-a értelmében teljesíthető adóslevélnek tekintendő, melynek alapján tehát a p. perrendt. 7. §-nak a betűje értelmében szó- beli eljárást s a p. perrendt. 390. §-a értelmében a főügy tár- gyalása alatt is biztosítást követelhet, ha alperes oly kifogá- sokra hivatkozik, melyek fölött végítélet azonnal nem hozathatik.

Ha az ellenfél azt bizonyítja, miszerint a jegyző előtt kötött ügylet *szinlett ügylet* (Scheingeschäft) volt, ugy azt a polg. törv. könyv 916. §-a értelmében, azon törvényes rend-

szabályok szerint kell megítélni, melyekhez képest az, valódi mivoltánál fogva tartozik. Ha például A. hat holdas földjét B-nek szinteg eladja 600 ftért, oly föltétel alatt, hogy azt három év múlva vissza válthassa (ptk. 1070. §.) valósággal azonban csak elzalogítja s az adásvevési szerződvényt szinteg csak azért köté, hogy így B. a kérdéses föld gyümölcsseit kamat helyett húzhassa, mit különben a ptk. 1372. §-a folytán érvényesen nem tehetne; ugy ezen szerződvény habár jegyző előtt kötöttett, az ellenfél bizonyítása folytán nem fogna adásvevés, hanem zálog szerződvény gyanánt tekintetni, s következményei a ptk. 1368--1374 §§. értelmében lenne megítélendő

5. §.

Mennyiben alkalmazandók a jegyzők a bíróságok által biztosokkép, a tizenharmadik fejezetben határozatit meg.

Ugyan ezen elvet fejezi ki a peres ügyeken kívüli jogügyletekbeni bírósági eljárás iránt 1854. augusztus 9-ki törvény, mondván:

„Azon koronaországokban, melyekben jegyzőségi rendtartás van behozva, a nyilvánosan kirendelt jegyzők, ha az a felek javára szolgál, a bíróság által saját járásukban, mint bírósági biztosok a peres ügyeken kívüli ügyletekben azon cselekvények eszközésére fölhatalmaztathatnak, melyek *megelőző bírósági határozat* által nem föltételeztetnek.*)

6. §.

A jegyzőknek az 1. és 5. §§-ban kijelelt hivatalos hatályosságon kívül az is meg van engedve, hogy a felek kívánatára magán-okiratokat s bármiféle hatóságoknál benyújtandó peres ügyeken kívüli beadványokat is szerkeszthessenek. Ők azonban ezen ügyek kezelésénél a hites ügyvivőkre ruházott minden köteleességek alá vetvők. Ennélfogva kötelesek azokat a főálló törvények szerint becstületességgel, szorgalommal és pontossággal ellátni, különösen pedig a tiltott vagy szinlett ügyletekhez bármiféle közrehatástól s egyéb cselektől, a költségek minden hasztalan szaporításától s a hatóságoknál alkalmatlankodástól magukat megtartóztatni, s a saját hibájuk által okozott minden kárért, a feleknek kezeskedni.

*) Birod. törv. lap. 1854. LXXIII. db. 208. sz. (Magy. orsz. kormány lap. I. Rész XIX. db. 210. sz.) 3. §.

Mindazon beadványoknak, melyeket szerkesztenek, általuk aláírva kell lenniök.

Az ilyes ügyekérti megjutalmazásuk, s az azokkal egybekapcsolt költségek megtérítése tekintetében, az ügyvédi illetékekre nézve főálló szabályok tartandók szem előtt.

A jegyzők föltti föltügyelet és fegyelmi hatalom ezen ügyekre nézve is, a tizenkettedik fejezetben kijelelt hatóságokat az ott előadott határozatok szerint illeti.

Azon helyeken, hol közjegyzők nem léteznek, a bíróságok vannak az 1854. aug. 9-ki törvény 293. §-a értelmében minden nemü jogügyletekről szóló okiratok szerkesztésére hivatva, ugyanez van a bevezetési nyiltparancs XI. cikkében is kifejezve.

Hol azonban jegyzők léteznek (székelnek) vagy hivatalnapokat tartanak, ott ezek hivatása minden nemü magán okiratokat és beadványokat minden nem peres ügyekben szerkeszteni s bármely bírói, pénzügyi, politikai, vagy egyéb községi vagy állami hatóságnál a felek nevében benyújtani.

Ezen utóbbi ügyek vitele tekintetében a jegyzők *meghatalmazottakként* szerepelnek, s a hites ügyvivőket illető minden köteleességeknek alá vetvők.

Ezen *köteleességeik* általában azoktól, melyek a jegyzői ügyletek körüli eljárásukra nézve előszabvák, nem különböznek, csakhogy az ott előszabott alakszerűségek megtartására ügyelni nem kötelesek.

A jegyzőknek azon károkérti felelősége, melyeket ily ügyek kezelése közben a feleknek okoznak, már a ptk. 1299. §-a által van kimondva, s a mennyiben meghatalmazottakként lépnek föl, a ptk. 22-ik fejezetének határozatai reájuk is alkalmazandók. Az által, hogy a jegyzők kárérti felelősége a jegyzői rendtartás 6. §-ában világosan kimondatott, egyszersmind az is ki lön mondva, miszerint a feleknek okozott kárért *jegyzői biztosítékukkal* is kezeskednek.

A mi a jegyzőknek ez ügyek viseléséért járó *díjazását* illeti, különbséget kell tenni, valjon a díjazás beadványokért, bíróság előtti megjelenésekért stb. vagy magánokiratok szerkesztéséért jár. Az első esetben az ügyvédi illetékekre nézve főálló szabályok tartandók meg, melyek az ügyvédi rendtartás 26. és 27. §§-ban előszabvák. Ezek szerint:

„Azon *illetmények*, melyeket a fél önnön ügyvédének tartozik fizetni, a fél kívánására azon *bíró által*, ki előtt az ügy, melyből az illetmények származtak, tárgyalatott, hivatalos uton s ha szükség volna a felek előleges meghallga-

tása után, a nélkül azonban, hogy alakszerű pernek hely adatnék, számíthatók föl. Ha a védencz az ekép fölszámított s általa helyeseknek ismert illetményeket meg nem fizetné, az ügyvédnek szabadságában áll a védenczet, vagy azon bíróság által, mely előtt azon ügy, melyből az illetmények keletkeztek, vagy a védencz személyes bírása által a fizetésre szorítatni, mi is előleges peres eljárás után *ület* által döntendő el.

Azon jutalom, melyet az ügyvéd felétől igényelhet, nem a beadott iratok ivszáma vagy a tárgyalási határnapok száma szerint, hanem a félnek a perben valósággal tett szolgáltatásokhoz képest határozandó meg s e mellett az azzal netalán kötött ellenkező egyesség semmi tekintetbe sem veendő.

Különösen a meghatározásnál arra kell nézni, valjon az ügyvéd

- a) a perhezi előkészületre s főleg a bizonyítékok megszerzésére nagy fáradságot fordított-e;
- b) a tárgyalásokban magasabb fokozatu ismereteket, szorgalmat és ügyességet tanúsított-e;
- c) a perrendtartás szabályait pontosan megtartotta, — s a pert lehetőleg gyorsította-e; s
- d) valjon az általa képviselt fél vagyoni-állapota nem kíván-e szigorúbb mérseklést. —

Ezek szerint a ptk. 879. §-nak 3. pontja per analogiam a jegyzőkre nézve is érvényes, a mennyiben ők szinte ily ügyek iránt előre bizonyos meghatározott jutalmat maguknak jogérvényesen ki nem köthetnek. Ha tehát valamely közjegyző valamely hagyatéki tárgyalásnál egyik vagy másik érdekelt fél nevében eljár, örökégi nyilatkozatot, leltárt, hagyaték kimutatást stb. beadott s a fél a neki ezért járó munkadíjakat megfizetni vonakodik, ő azokat az illető hagyatéki bírónál *fölszámíthatja* (liquidálhatja) ki azokat, ha szükséges a fél meghallgatása (tárgyalás) folytán megállapítani (mérsekelni) fogja. Ezen mérsekelte megállapítás, habár bíróságilag történt, nem ad a jegyzőnek jogot annak alapján még tovább is vonakodó fele ellen, végrehajtást szorgalmazni, hanem fele ellen még pedig vagy a *hagyatéki bíróságnál* vagy a fél rendes *személyi bírósága* (Personalinstanz) előtt *) a liquidalt költséget rendes per útján kell keresnie, mely esetben a bíróság ezen fentidézett szakaszok s a ptk. 1002—1043. §§. alapján leendő köteles a követlés fölött ítéletileg határozni.

Ha azonban magánokiratok s más (nem bírói) hatóságoknál tett beadványok szerkesztéséért követeltetik a díj, ugy erre nézve sem a jegyzői sem az ügyvédi rendtartás által előszabott fölszámolási mód nem jó alkalmazásba, hanem ily esetben a felek magán egyezkedése s ennek hiányában az

általános törvényes határozatok szolgálnak zsinórmértékül, melyek fölött a bíró per folytán ítéletileg határoz. **)

MÁSODIK FEJEZET.

A jegyzői jogosítványok adományozása és elenyészése.

7. §.

A jegyzői állomás elnyerésére megkívántatik, hogy a folyamodó ausztriai állampolgár, huszonnégy éves, keresztény vallásu, vagyonának szabad kezelésére képes és feddhetlen életű legyen. Ezenkívül:

- a) azon első folyamodási törvényszék körületében, a melyben ő alkalmaztatni kíván, a divatozó nyelvekben jártasnak kell lennie, és
- b) az ügyvédi vagy jegyzői vizsgálatot jó sikerrel kellett kiállania. A bírói hivatal gyakorlása végett letett vizsgálat csak akkor képesít a jegyzőségre, ha a folyamodó jó sikerrel végzett egy évi jegyzői gyakorlatot képes kimutatni.

A jegyzői állomás elnyerésére megkívántatik, hogy a folyamodó

1. *ausztriai állampolgár* (p. t. k. 28—30. §§.)
 2. *huszonnégy éves*, vagy is phisicailag nagykoru legyen;
 3. *a keresztény hitvallást vallja*;
 4. *vagyonának szabad kezelésére képességgel bírjon*. Ehhez képest mind azok, kikre nézve az apai hatalom meghosszabbított (ptk. 173. §.) vagy a gyámság tovább tartása elrendeltetett (ptk. 251. §.), vagy kik örültségben vagy kábalságban (ptk. 270. §.) szenvednek, végre hukottak a jegyzőség viselésétől kizárva;
 5. *hogy feddhetlen életű legyen*;
 6. *azon nyelvekben jártassággal bírjon*, melyek azon első folyamodású törvényszék körületében divatoznak, melyben a folyamodó mint jegyző alkalmaztatni kíván;
 7. *hogy az ügyvédi- vagy jegyzői vizsgálatot vagy a bírói vizsgálatot jó sikerrel letette legyen*; ez utóbbit azonban csak az esetre, ha *egy évi jegyzői gyakorlatot igazolni képes*.
- Az ügyvédi vagy jegyzői hivatal gyakorlására megkívántató gyakorlati vizsgálatok, s az azokra nézve megkíván-

*) 1853. februar 9. törvényhatósági rendszabály (bírod. törv. lap. XI. db. 30. sz. 37. és 13. §§.

**) Lásd a polg. törv. könyv 1151—1157, 1160—1163. §§.

tató ügygyakorlat iránti határozatok az igazságügyi minis-
teriumnak 1854. október 11. kelt rendeleteiben foglaltak.

Ezek szerint:

1. az ügyvédi gyakorlatra csak az bocsátathatik, ki a
főálló törvények által kötelezőleg kiszabott jog- és állam-
tudományi tanulmányokat teljesen bevégezte s magát a ki-
szabott elméleti vizsgálatok jó sikerrel letétele vagy azok
alóli netaláni fölmentése iránt igazolja. *)

a) Az ügyvédségre (s ennél alapján jegyzőségre) csak az bo-
csátathatik, ki kimutatni képes:

a) hogy a *törvénytudori rangot*, valamely cs. k. egyetemen
az e végre kiszabott szigorú vizsgálatok (rigorosumok)
valóságos letétele által elnyerte; s ennél fogva sem va-
lamely külföldi egyetemen nyert, sem a tiszteletül ado-
mányozott jogtudori rang nem szolgálhat a vizsgálatra
bocsátás alapjául;

β) hogy (a jelölt) a gyakorlatba lett fölvétele után leg-
alább *három évig* s e közül legalább is egy évet a tudor-
ság elnyerése után az ügyvédi gyakorlattal foglalkozott
légyen. A jelöltnek ezen három évi gyakorlat közben
legalább két évet valamely belföldi ügyvédnél vagy
pedig valamely pénzügyi ügyvédségi hatóságnál kell töl-
tenie; ezen harmadik évét a bírói gyakorlatban vagy a
jegyzőségi gyakorlatban is töltheti;

γ) a jó sikerrel kiállott ügyvédi vizsgálat.

Az ügyvédi vizsgálatra bocsátás iránti kérvények a fő-
törvényszéknél nyújtandók be, mely azok fölött, az igazság-
ügyi ministeriumhoz nyitva álló folyamodás fentartása mellett,
határoz és beérkezésük idősorozata szerint a vizsgálat napját
kitűzni tartozik.

Gondoskodni kell, nehogy valamely jelölt kérvényének
benyújtása után két hónapnál tovább megvizsgálatlan ma-
radjon.

Ha valamely jelölt a vizsgálatot más országos főtör-
vényszék előtt mint a melynek körületében gyakorlatát vég-

*) A jogpolitikai tanulmányok tartalma s a köteles tantárgyak
iránt l. a vallás és közoktatási ministerium 1855. október 2. kelt kibocsát-
ványát, birod. törv. lap XXXVI. db. 172. sz. (Magy. orsz. korm. lap. XXI.
db. 181. sz.)

Az elméleti államvizsgálatok iránt l. az 1856. april 16. kelt vallás és ok-
tatástügyi ministeri rendelet. (Birod. törv. lap. XV. db. 54. sz.); s ugy annak
1856. márczius 10.-kén kelt rendelete. (Birod. XI. db. 37. sz.)

A bírói vizsgálat iránt lásd: az 1854. október 10. kelt császári rende-
let, (birod. törv. lap. LXXXVI. db. 282. sz.), az ügyvédi s jegyzői iránt az
1854. október 11.-kén kelt igazságügyi ministeri rendeleteket. (Birod. törv.
lap. LXXXVI. db. 264. és 268. sz.)

zé, kívánja letenni, ugy a vizsgálatra bocsátás iránti kérvé-
nyét az utóbbi főtörvényszéknél köteles benyújtani.

Ezen főtörvényszék az említett kérvényt annak meg-
jegyzésével valjon netalán a vizsgálatot már előtte kedvezőt-
len eredménnyel letette, vagy a vizsgálatra bocsátás iránt más
valamely főtörvényszéknél folyamodott légyen, azon országos
főtörvényszékhez áttenni köteles, mely előtt a vizsgálatot le-
tenni óhajtja.

Az ügyvédi vizsgálat megtartására rendelt bizottmány-
hoz az előlülön és két főtörvényszéki tanácsoson kívül még
egy ügyvéd hivandó meg. Ha az országos főtörvényszék székhelyén
ügyvédi választmány (kamara) létezik, a meghívandó
ügyvédet a választmány által a főtörvényszéki elnöknek e
végre évenként kijelölendő ügyvédek sorából kell választani.

A vizsgálat előbb írásban s azután szóval tartandó.

Az írásbeli vizsgálat több jelöltekkel egyszerre tartat-
hatik meg, de a hivatali helyiségben s a vizsgálati biztosok
egyikének vagy a főtörvényszék más hivatalnokának jelenlé-
tében s olyképp tartandó, hogy a jelölt az illető törvényköny-
veket, törvény és szabályzati gyűjteményeket ugyan használ-
hassa, azonban minden más segély vagy a jelölteknek egymás-
sali értekezése akadályoztassék. Az írásbeli vizsgálat alkal-
mával az ügyvédi jelöltnek, valamely elébe adott polgári jog-
esetre vonatkozó periratok s bírói ítéletnek indokáival együtti
szerkesztése; továbbá valamely elébe terjesztendő büntető bi-
rószági vizsgálat vagy végtárgyalás folytán hozott perbefoga-
tási határozvány vagy büntető ítélet ellen a fölebbezési íro-
mány kidolgozása hagyandó meg.

A szóbeli vizsgálatnak minden jelölttel külön, körülbelül
két óráig kell tartania s a polgári s büntető törvényhozás min-
den ágabani alapos ismeretek megpróbálására kell irányozva
lennie s nem csak minden a polgári s büntető igazságszolgá-
latásra vonatkozó törvények ismeretére, hanem a bírói ható-
ságok szerkezetére, ügyrendtartására és ügymenetére is ki kell
terjednie.

A vizsgáló bizottmánynak egyszersmind meg kell győ-
ződnie a felől, valjon és mily mértékben bír a jelölt itélő te-
hetséggel, helyes fölfogással, éles elmével, gyakorlati ügy-
járatossággal és rendezett előadással.

Különösen a jelölt az általa benyújtott írásbeli dolgoz-
mányból is megvizsgálendő oly czélból, hogy az ezek iránti
kellő észrevételekre leendő megfelelés által a tárgy felőli ité-
letének alapos és helyes voltáról meg lehessen győződnie.

Mindegyik vizsgáló biztos köteles kérdéseket tenni. Az
előlülőre bizatik, valjon akar-e ő is részt venni a kérdésben.

A tett kérdések a vizsgálatról vezetendő jegyzőkönyv-

be iktatandók. A vizsgálat befejezése után mindenik kérdés mellett megjegyzendő, hogy az mennyiben fejtetett meg a kérdést tevő biztos megelégedése s a jegyzőkönyv végén a szóbeli vizsgálat eredménye iránt egészben véve a bizottmány szótöbbség által elhatározott vélemény hozzámelléklendő.

Mind az írásbeli, mind pedig a szóbeli vizsgálatnál különösen a jelöltnek a peres ügyekben s a nem peres jogügyletek első megindítása s a további bírósági lépések tekintetében ügyessége, nem különben a jogiratok szerkesztése s az ennél megtartandó elővigyázatok (cautelak) tekintetébeni képessége tudandó ki.

Azon vizsgáló biztosok, kiknek az írásbeli dolgozmány átadatik, kötelesek e felőli véleményüket írásba tenni s közülök egyik, ki az előlülő által jelöltetik ki, ezen, valamint a vizsgáló bizottmány által nyilvánított véleményt a tanácsgyűlésben adandja elő, mely szótöbbség szerint határozand az iránt, valjon a jelölt az írásbeli és szóbeli vizsgálat összes eredménye szerint azt „*külmő*“ „*igen jó*“ vagy legalább „*jó sikerrel*“ állotta-e ki, vagy pedig valjon az eredmény elégtelensége miatt a vizsgálatnak egy bizonyos határidő eltelte utáni ismétlésére avagy a körülményekhez képest a gyakorlatnak egy bizonyos időre leendő folytatására utasítandó-e.

A vizsgálat kiállításáról a jelöltnek hivatalos bizonyítvány adandó s abban a vizsgálat eredménye is kiteendő.

b) Azon folyamodók, kik a nélkül, hogy az ügyvédségre megkivántató kellékeket maguknak megszerezték volna, a jegyzői vizsgálatra bocsátatni kívánnak, e részben következőket kötelesek igazolni:

1. Hogy a fenálló törvények szerint a *jogi és politikai tanulmányokat* a kiszabott idő (3 vagy 4 év) alatt, valamely egyetemen vagy jogakademián végezték s az előszabott elméleti államvizsgálatokat jó sikerrel letették;

2. hogy *két esztendőn át* törvény-gyakorlaton voltak; ezen két évi gyakorlatból egy évet valamely jegyző oldala mellett tölteni kötelesek, egy évet kényük szerint bírói avagy ügyvédi vizsgálatban tölthetnek.

A *jegyzői vizsgálat* az 1854. október 11. kelt igazságügyi ministeri rendelet (birod. törv. lap. LXXXVI. db. 266. sz.) által szabályoztatik.

A jegyzőségi vizsgálat általában véve ugyanazon mód szerint tartatik meg, mint az ügyvédi vagy bírói vizsgálat, csak hogy következő módosításoknak van helye.

a) a vizsgáló bizottmányba ügyvéd helyett valamely *jegyző* hivandó meg. Ha a főtörvényszék székhelyén jegyzői kamara létezik, úgy a meghivandó jegyző, a ka-

mara által a főtörvényszéki elnöknek e végre kijelendő jegyzők sorából választandó;

b) a szóbeli vizsgálatnál a jelöltnek kiválólag azon ügyekben ismeretei próbálandók meg, mely ügyek a jegyzőség gyakorlásával összekapcsolvák, vagy melyekkel a jegyző mint bírósági biztos megbizathatik; végre

c) az írásbeli vizsgálatnál a jelöltnek feladványul valamely szerződés vagy végrendekezés fölötti jegyzőségi irománynak szerkesztése továbbá valamely váltó-ovásnak készítése, tüzendő ki.

8. §.

Oly személyek, kik valamely büntetttben, nyereségvágyból származó vagy a közerkölcsiséggel ellenkező véttségben, avagy illyes kihágásban bünösöknek ítéltettek, vagy az alól csupán a bizonyítékok elégtelensége miatt mentettek föl, s oly személyek, kik más törvényszegés miatt hat hónapi vagy még hosszabb fogságbüntetésre ítéltettek, Ő Felségének világos engedelmé nélkül a jegyzőségre nem bocsáttathatnak.

Ezen szakasz értelmében a jegyzőség elnyerésétől kizárják:

1. kik valamely *büntetttben*;
2. *nyereszkedésből* vagy *csalási szándékkal* elkövetett, vagy
3. a *közerkölcsiség ellen irányzott*

véttség vagy *kihágásban* bünösöknek ítéltettek, vagy csak a bizonyítékok elégtelensége miatt mentettek fel, végre;

4. azon személyek, kik más valamely törvényszegésért hat hónapi vagy még hosszabb fogságra ítéltettek.

Ha tehát ily személyek a jegyzőséget mégis elnyerni akarnák, ezt csak Ő Felségének világos engedélye folytán v. i. *kegyelmi* uton eszközölhetik.

Az itt felsorolt kizárási okok akkor is, ha a hivatalba lépés után keletkeztek, a jegyzői jogosítványnak megszűntét vonják maguk után.

9. §.

A jegyzőséggel fizetéses államhivatal sohasem, az ügyvédség pedig csak vidéken s azon városokban egyesíthető, a melyekben országos törvényszék nem létezik.

A jegyzőknek a kereskedelmi, alkuszi s bizományi ügyletek, nemkülönben mindazon mellékfoglalkozások tilt-

vák, melyek a jegyző hivatásával egybe nem férőknek látszanak.

Valjon a jegyző fizetéses községi vagy más közszolgálatok elfogadására följogosíthatassék-e, az általa teendő följelentés folytán, esetről esetre, az igazságügyi ministerium a főtörvényszék meghallgatása mellett határozza el.

A jegyzőséggel nem egyesíthető:

a) *fizetéses államhivatal*; ide számítandó az 1854. augusztus 18-án kelt vallásügyi ministeri rendelet (birod. törv. lap 21. sz.) értelmében a tanárság is, mely sem más hivatallal sem a jegyzőséggel nem egyesíthető;

b) az *ügyvédség*, azon helyeken hol országos törvényszék létezik; ellenben hol országos törvényszék nem létezik, az ügyvédség a jegyzőséggel egyesíthető. Így a jegyzőség az ügyvédséggel Magyarországon, a következő városokat u. m. Budát, Pestet, Sopront, Pozsonyt, Kassát és Nagyváradot kivéve mindenütt egyesíthető;

c) *kereskedelmi ügyletek* (Handelsgeschäfte) v. i. áruknak változatlan alakban fizetszerű adása s vevése; még pedig minden tekintet nélkül akár ezen üzlet folytatásához hatósági engedély (concessio) szükséges vagy sem.

Magyarországban a cs. k. helytartóság ideiglenes főnökétől a kereskedési és iparviszonyok szabályozása iránt 1851. január 27-én kelt ideiglenes utasítás (Magyarorsz. korm. lap. VI. db. 50. sz.) értelmében a kereskedés, szabad kereskedésre, rendes kereskedésre, kalmárságra, és házaló kereskedésre osztatik. Az első rendű kereskedés üzésére, hova nyers termények s némely kézmű cikkek mint harisnyák, csipkék stb. tartoznak, hatósági engedély nem szükséges. A rendes kereskedés vagy nagy kereskedés (Grosshandel) vagy kis kereskedés (Detailhandel). A kalmárság, hova csekélyebb árukali kereskedés s a szatárság tartozik.

A rendes kereskedés, kalmárság és házaló kereskedés ép úgy, valamint a szabad kereskedés a jegyzőnek tilos, s ez alighoz gyakrabban nem fog elő fordulni; ez utóbbira nézve azonban meg kell jegyezni, hogy a törvény ily ügyletek fizetszerű v. i. önálló élelmi forrás gyanánti folytatását nyilvánítja nem egyeztetetőknek; ha tehát valamely jegyző egyszer vagy másszor gabnát vagy bort vásárol s bizonyos idő múlva ismét elad anélkül hogy rendes üzletet alakítana, azt neki betiltani nem lehet. Hasonlókép gyárak birtoka és üzlete a jegyzőséggel is összeegyeztethető, valamint kereskedelmi társulatba kültagkénti, vagy részvénytársaságba való lépés.

d) *alkuszügyletek* (Mäklergeschäfte) v. i. kereskedelmi

ügyleteknek alkuszdíj melletti eszközlése, melyekkel az árú, váltó, jószág alkuszok, tőzsde ügyletek stb. foglalkoznak.

e) *bizomány ügyletek* (1840. XVI. t. cz. 38. s köv. §§.) melyek szerint valaki egy harmadik számadására, áruk, váltók érték papírok stb. adásvevését eszközli;

f) mind azon mellék foglalkozások, melyek a jegyző méltóságával ellenkezők p. o. kocsmá tartása; vagy hivatalával össze nem férők, p. o. kiterjedt haszonbérletek, melyek önálló vezetése öt jegyzői teendőitől elvonná stb;

g) *községi s egyéb közszolgálatok* elfogadása. Ezeket a jegyző csak az igazságügyi ministeriumnak jóváhagyása mellett fogadhatja el, mely e részben az illető főtörvényszék meghallgatása után határoz.

A községi szolgálatok alatt e helyütt csak a fizetéses szolgálatok számítandók, a községképviselői (községi tanácsos) hivatal a jegyzőséggel összefér.

10. §.

A minden egyes koronaországokban létezendő jegyzők száma, s ezeknek az első folyamodási törvényszékek körülete szerinti elosztása külön szabályok által állapittatik meg.

A jegyzők Magyar, Horvát és Tótországban, Erdélyben s a Temesi bánóságban székhelyei az 1858 február 16. kelt igazságügyi ministeri rendelet (birod. törv. lap 24. sz.) által lön meghatározva.

Lásd a bevezetési nyiltparancs X. cikkét.

11. §.

Minden jegyző hivatalos hatályossága kiterjed azon első folyamodási törvényszék egész körületére, a melyre ő kineveztetett. Azonban ezen körületen belül, a helyviszonyokra s a népesség szükségletérei tekintettel, mindenik jegyző számára egy meghatározott székhely fog kijelöltetni, a melyen tartózkodnia kell. Egy jegyzőnek sem szabad ezen helyen kívül maga vagy segédei számára állandó ügyleti helyiséget tartania.

Ha azonban a körülmények kívánják, mindenik jegyzőnek köteleességévé tétethetik, hogy székhelyén kívül időszakonként hivatalnapokat tartson.

Ezen hivatal körületén belül a jegyző jegyzői irományokat vehet fel, s jegyzői hitelesítéseket szolgáltatathat ki.

Magán okiratok s minden nemű beadványoknak nem peres ügyekbeni szerkesztése s benyújtása iránt, semmi körülethez nincs kötve.

Időszakonkénti hivatalnapokat székhelyén kívül akkor köteles a jegyző tartani, ha a helyi viszonyokra való tekintettel több járás van hozzá utasítva, vagy ha a jegyző valamely szomszéd járás vagy kerületben egy más jegyzőt helyettesít.

12. §.

A jegyzők kinevezése az igazságügyi ministert illeti.

13. §.

A jegyzői állomások betöltésére rendszerint pályázat hirdetendő s azon jegyzői kamara által, melynek járásában az állomás megürült, közhírré teendő. De azon esetben, ha a pályázat-hirdetés fölöslegesnek látszanék, a jegyzői kamara s az ennek fölibe rendelt hatóságok kötelesek az ez iránti indítványt az igazságügyi minister elé terjeszteni, a kinek jogában áll a kinevezést pályázathirdetés és külön javaslat bekívánása nélkül is teljesíteni.

14. §.

A jegyzői állomás adományozásáérti kérvények, a megkívántató támogatványokkal ellátva, a jegyzői kamarához intézendők. Ezen kérvényeket a hivatalnokok hivatalfőnökeik által; a más körületekbeli jegyzői jelelték és jegyzők azon jegyzői kamara által a mely alatt állanak; ügyvédi jelelték és ügyvédek előljáró ügyvédi kamarájuk és azon első folyamodási törvényszék által, tartoznak benyújtani a melynek körületében az ügyvédi kamara létezik.

15. §.

A megtüresült állomás betöltése végetti javaslat a jegyzői kamara által az első folyamodási törvényszékhez intézendő, s ez által véleménye kíséretében a főtörvényszék elé, a főtörvényszék által pedig hasonló módon az igazságügyi minister elé terjesztendő.

A betöltési javaslat azon jegyzői kamara által, melynek körületében a megüresült jegyzői állomás létezik, az illető

első folyamodási törvényszékhez intézendő; miért is minden ilyenemű kérvények, bármely hatóságnál nyújtattak is legyen be, ettől rendszerint az illető jegyző kamarához intézendők. Minden első folyamodási törvényszék székhelyén jegyzői kamarának kell lennie, ha pedig nem léteznék, az illető hivatalos cselekvények ezen törvényszék által teljesítendők.

16. §.

Minden újon kinevezett jegyzőnek kinevezési rendelvényében kijelentendő, hogy a törvényes biztosítékot a legközelebbi fejezet szabályai szerint letenni, s azon pecsét rajzát, melyet ügyleteiben használni akar, a jegyzői kamara s az első folyamodási törvényszék által helybenhagyás végett a főtörvényszék elé terjeszteni tartozik.

A pecsétnek az ausztriai birodalmi sást, a jegyző vezeték- és keresztnévét, a jegyzői minőséget, nemkülönbön azon hely és koronaország nevét kell tartalmaznia, a hol a jegyző székhelye van.

17. §.

Mihelyest a hivatalos pecsét helybenhagyatott s a biztosíték lefizettetett, a jegyző ennek kimutatása mellett az országos főtörvényszékhez föleskettetéseért folyamodjék, s egyszersmind vezeték- és keresztnévének aláírását, jegyzői minőségének s a számára kirendelt lakhelynek hozzáadása és hivatalos pecsétjének rányomása mellett, annyi példányban terjessze föl, hogy abból ugy a főtörvényszék mint a jegyzői kamara irattárába, s azon körületben, melyre a jegyző kineveztetett, valamennyi bíróságok irattárába egy-egy példány letétezhessék.

Minthogy a jegyzőnek hatásköre az első folyamodási törvényszék egész körületére kiterjed, annál fogva minden annak körületében fekvő bíróság u. m. az országos (vagy megyei) törvényszék, kereskedelmi törvényszék, városilag kiküldött bíróság, járásbíróság és szolgabíróság számára név aláírásának egy-egy példányát benyújtani köteles.

Az esketés a főtörvényszék által eszközöltetik; kivételesen azonban az illető első folyamodási törvényszék is a megesketés eszközzésére kiküldethetik.

Az eskümintá a függelékben foglaltatik.

18. §.

A fölesketés megtörténte után a jegyzőnek erről a fő-törvényszék által bizonyítvány adandó azon kijelentéssel, hogy ő ez által a hivatalába lépésre képessé vált. A fő-törvényszék a kinevezést s azon napot, melyen az eskü letétetett, a koronaországban tegye közhírré, s úgy az első folyamodási törvényszékkel s az annak körületében létező minden egyéb első folyamodási bíróságokkal, mint a jegyzői kamarával is, a kinevezettnek a jegyzők névsorába leendő iktatása végett, aláírása egy példányának hozzácsatolásával (17. §.) közölje.

19. §.

Azon esetben, ha a jegyző más állomásra tétetik át, annak ujalagos fölesketése nem szükséges. Ő azonban biztosítékának netaláni kiegészítésére s új hivatalos pecsétje rajzának előterjesztésére utasítandó, s az jóváhagyatván a fő-törvényszékhez jelentés teendő oly czélból, hogy ez azon időpontot, melyben a jegyző eddigi hivatalából ki-, s új állomásába belépend, meghatározhassa, s az ez iránti hirdetményt a kiszabott módon (18. §.) kibocsáthassa.

A biztosíték kiegészítésének jóváhagyása s új hivatalpecsét rajzának jóváhagyása után a jegyző ez esetben is a jegyz. rendt. 17. §-ban előirt számú névalírási példányokat hivatalpecsétjének lenyomatával ellátva benyújtani a végre, hogy a fő-törvényszék azon jegyzői kamara s mindazon bíróságok irattárába, melyeknek körületére hivatalos hatásköre kiterjed, eltéessék. Ez esetben a jegyző ezen felül úgy az illető első folyamodási törvényszék, valamint a jegyzői kamaránál a jegyzők névsorába iktatandó.

20. §.

A mely jegyző azon naptól, a melyen kinevezéséről értesítve lön, három hónap alatt, vagy a kérelmére meghosszabbított határidő alatt, a törvényes szabályoknak eleget nem tett, s irodáját a számára kitűzött székelyen meg nem nyitotta, úgy tekintendő, mintha kinevezéséről lemondott volna.

Ezen elenyésztés a következő szakasz határozataihoz képest az országos fő-törvényszék által mondatik ki, fenntartván az igazságügyi miniszteriumhozi folyamodás útja.

21. §.

A jegyzői jogositvány elenyésztik:

1. Az igazságügyi minister által elfogadott lemondás folytán;
2. a jegyzőséggel össze nem férő hivatal, az ügyvédség, vagy a 9. §-ban a jegyzőknek megtiltott más ügyletek valamelyikérei rendes jogositvány elfogadása által;
3. az ausztriai állampolgárság elvesztése által;
4. ha a jegyző a kiszabott határidő alatt a kívánt új biztosítékot le nem teszi, vagy a megkevesbült régi biztosítékot ki nem egészíti;
5. ha gondnokság alá tétetik vagy csőd alá kerül;
6. ha valamely büntett, vagy nyereségvágyból származó vagy a közérkölcösiséggel ellenkező vétségben avagy ily nemű kihágásban bűnösnek ítéltetik, vagy az alul csak a bizonyítékok elégtelensége miatt mentetik föl; vagy ha más törvényszegésért legalább is hat hónapi fogságbüntetésre ítéltetik.

Az, hogy a jegyzői jogositvány elenyésztett, a 2—6. §§. eseteiben, valamint a 20 §. esetében, a fő-törvényszék által, az igazságügyi ministerhez folyamodás fönmaradása mellett, mondandó ki. Minden elenyésztés a határozat jogerőbe lépése után, a fő-törvényszék által az igazságügyi ministernek, ha ennek arról még tudomása nem volna, följelentendő, közhírré teendő, s úgy a jegyzői kamarával, mint azon első folyamodási törvényszék körületében, a melyben a jegyző alkalmazva volt, minden birói hatóságokkal tudatandó.

22. §.

Mely esetekben kelljen a jegyzőt hivatalából kitenni, s miképen kelljen annál eljárni, a 164—179. §§-ban határozatik meg.

Ezen szakaszok határozatai azon esetekre vonatkoznak, melyekben valamely jegyző súlyos hivatalvétség miatt fegyelmi uton hivatalvesztéssel büntettetik. Ezen hivatalvesztés egyedül a fő-törvényszék által megelőző fegyelmi vizsgálat alapján mondatatik ki. Ha ezen határozat jogerejüvé vált, úgy az illető első folyamodási törvényszék által hajtandó végre.

HARMADIK FEJEZET.

Biztosíték.

23. §.

A biztosíték a birodalom fővárosára nézve 8000 pengő forintban; azon városokra nézve, melyeknek népessége legalább is 30,000 lakosból áll, 5000 pengő forintban; más oly városokra nézve, melyekben első folyamodási törvényszék székel, 2000 pengő forintban; minden egyéb helyekre nézve 1000 pengő forintban állapítatik meg.

24. §.

A biztosíték készpénzben, vagy ausztriai császári államkötelezvényekben, a letétel napjánai börzefolyam szerint, de a névbeesen fölül soha nem számítva, tétethetik le vagy pedig árvaszerű jelzálogban nyújthatatik. A biztosíték a jegyzői kamara által megbírálandó, mely az iránti véleményét az első folyamodási törvényszékhez köteles benyújtani. Ha a biztosíték a törvényszék által a törvénynyel megegyezőnek találtatott, erről a folyamodónak elismervényt tartozik adni.

A biztosíték nyújthatatik:

a) *kész pénzben.* A jegyzőknek készpénzben tett biztosítékai az államadósságok törlesztési pénzalapjánál (Bécsben) előszabott kamatoztatás s e részben fennálló határozatok megtartása mellett, *gyümölcsözővé* tétethetnek. (1851 nov. 15. kelt pénzügyi ministeri rendelet, birod. törv. lap 245. sz.)

b) *ausztriai államkötelezvényekben.* A nem peres ügyekbeni birói eljárást szabályzó 1854 aug. 9-ki. törvény értelmében ide számítandók az államkötelezvényekkel egyenlő tekintet alá eső köz kötelezvények is, minők az ausztriai főhercegség rendi kötelezvényei, a bécsi főkamara hivatal adólevelei s különösen a különféle korona országokban kiadott *földtehermentesítési kötelezvények.*

Az 1834 és 1839-iki sors kölcsönökről szóló *kisorsolás alá eső államkötelezvények* biztosítékul szinte elfogadandók, de csak keletfolyamuk szerint, a mennyiben ez a névszerinti értéket fölül nem mulja; ezen folyamérték fölöslege ugyanis biztosítékul el nem fogadtatik.

c) *árvaszerű jelzálog (pupillaris hypotheka) által.*

Árvaszerű jelzálog akkor létezik, ha a biztosítéki tőke által, a netalán elébbvaló terhek beszámításával valamely ház,

valódi értékének felén, mezzei jószág vagy telek pedig két harmadán tul nem terhelhetik (át. polg. törv. könyv 230. és 1374. §§.).

A biztosítékok fedezésére szolgáló javak *értéke* rendszerint *birói becsü* által határozandó meg, ha az különben a földadólajstromokból vagy az adószorból (katasterből) ki nem vehető (1854 aug. 9. törv. 196. §.).

Fából, agyagból vagy egyéb nem tüzmentes anyagból épített házaknál, csak a háztelek értékét szabad számításba venni.

Az épületnek értéke oly helyeken, hol az adók a bérjövödelmezés szerint fizettetnek, a házbér-nyomozó bizottmány által hitelesített lakbér-bevallások szerint számíthatatik. E részben azonban a közép számítás legalább is *hat évi* bérjövödelmezésre alapítandó; a ház jó karban létéről hittel kötelezett dologértők bizonyítványa mutatandó be s mind a házon fekvő összes terhek, mind azon helyi és egyéb viszonyok tekintetbe veendőek, melyek egyes esetekben a ház értékére befolyással vannak.

Végre az ily biztosítékul rendelt háznak valamely tüzkármentesítési intézetnél tüzkár ellen *biztosítva* kell lennie s az adós arra kötelezendő, hogy jövendőben a tőke különbeni lejárta alatt ezen biztosítás szakadatlan folytáról gondoskodjék.

Átalában az ily biztosíték jóváhagyását az illető bíróság a törvényes módon kimutatott biztosítás daczára is megtagadni köteles, ha előtte minden körülmények gondos megvizsgálása után vagy az adós személyére avagy a kínált jelzáloghozi tulajdoni jogaira nézve, vagy a jelzálog minősége vagy értéke tekintetében fontos aggályok tűnnek föl.

Hűbizományi (fidei commissarius) javakra az ily biztosítéki tőkék rendszerint nem kölcsönzendők *).

A biztosítékot azonban a jegyző nem csak saját vagyonából, hanem érette más harmadik személy is nyújthatja. Ha a biztosíték készpénzben vagy lenemkötött államkötelezvényekben tétetik le, ugy külön rendelési okmány (Widmungsurkunde) nem szükséges.

Ellenben ha a biztosíték valamely árvaszerű jelzálog által nyújtatik, erről külön rendelési okmány adandó ki, s a nyilvános könyvekbe (telekjegyzőkönyvekbe) bekeblezendő.

25. §.

Ha valamely jegyző más helyre tétetik át, nem csak a biztosítéknek netalán szükséges kiegészítéséről kell gon-

*) 1854. aug. 9-iki törvény (birod. törv. lap. LXXIII. db. 208. sz. s Magyarorsz. kormánylap I. Rész. XIX. db. 216. sz.) 196—198 s 200. §§.
Uj törvénytar XI. 3

doskodni, hanem azon esetben, ha az előbbi biztosíték a folyamodónak akkor adományozott bizonyos jegyzői állomásra szorítva tétetett volna le, annak az újonnan adományozott állomásra leköttése is oly módon biztosítandó, hogy az sem más záloghitelezők, sem pedig azon esetben, ha a biztosíték egy harmadiknak vagyonából adatott volna, ez utóbbi által meg ne támadtathassék.

A biztosíték kiegészítésének akkor van helye, ha azon székhelyre nézve, hova a jegyző áttétetik, nagyobb biztosíték van előszabva, mint azon helyre nézve, hol az előtt székelt. Ha például valamely jegyző Győről Pestre tétetnék át, a korábban letett 2000 pftnyi biztosítékot 3000 pftal pótolni, illetőleg kiegészíteni tartozik.

A korábbi biztosítéknak csak akkor kell az újból adományozott helyre való tekintettel újra rendeltetnie, ha a korábbi biztosíték különösen csak az előbbi jegyzői állomásra volt rendelve, s ha a fentebbi esetben a jegyző biztosítékát egy győri háziur X. jegyző számára nyújtva, a rendelési okmányban világosan ki volt téve, hogy az X. jegyzőnek csak mint Győrött székelőnek lön a biztosíték nyújtva.

Ha ellenben a biztosíték már eredetileg, a jegyzőnek hivataloskodásából keletkező minden, bármí nemű kártalanítási igények és fizetések fedezésére, a jegyző székhelyére való tekintet nélkül volt nyújtva, ugy azon esetre, ha a jegyző más helyre tétetik át, a biztosítéknak újbóli rendelése nem szükséges. Magától értetődvén, miszerint valamely korábban rendelt biztosíték, melyre időközben zálogjogok szereztettek, az új jegyzői állomás számára nem rendeltethetnek, ha csak a zálogbirtokosok késznek nem nyilatkoznak, miszerint követléseik a biztosíték után álljanak.

26. §.

A biztosítékul letett államkötelezvények leköttendők, s épenugy mint a biztosítékul átadott készpénzbeni összegek és jelzálogi okmányok a jegyzői kamara székhelyén a bírói letétemények közvetlen átvételére rendelt pénztárnak átszolgáltatandók.

A biztosítéknak szánt állam vagy magán kötelezvények (adólevelek) a biztosítéki kötelék megjegyzése mellett annak nevére irandók át, illetőleg köttendők le, ki a biztosítékot nyújtja.

Ha a kötelezvényt nem maga a jegyző, hanem érette más valaki rendelte biztosítékul, ugy az érdekelt fél kívánata

folytán az adólevelé a pénztár által a tulajdonosnak nevére, a biztosítéki kötelék záradékának hozzájegyzése mellett, adatik ki. Ha a biztosítékul leköttendő adólevelek kamatszervényekkel vannak ellátva, ugy azok visszatartandók s az új államkötelezvények kamatai azon naptól fogva lesznek nyugtatvány mellett kifizetendők, mely a még le nem járt kamatszervényekre való tekintettel lejárat napnak tűnik ki.

A fél, mely a biztosítékot nyújtja, köteles a biztosítékul leköttendő kötelezvényeknek a leköttés idejekor még le nem járt kamatszervényeit előállítani, különben az biztosítékul el nem fogadtathatik.

Kézességmentes kötelezvényeknek leköttése a fél kívánatára a pénztárnál közvetlenül eszközöltethetik. A leköttés alkalmával a kötelezvény hátlapján hivatalos záradék által láthatóvá kell tenni, miszerint a kamatfizetés az illető határnaptól fogva nyugtatvány mellett történend.

Kamatfölvétel.

A kamatok fölvétele tekintetében megjegyzendő, miszerint az ily célra leköttött kötelezvények, vagy kamatok fölvétele nyugtatvány mellett történik.

A kamatok utalását, a kötelezvények tulajdonosának az illető első folyamodású (országos-, megyei- vagy kerületi-) törvényszéknél kell kérnie.

Azon nyugtatványok, melyek kamatszervényekkel ellátott s az előmutatóra szölvő államkötelezvények kamatairól adatnak ki, bélyegmentesek.

Ellenben azon kamatnyugtatványok, melyek határozott névre szölvő, s kamatszervényekkel el nem látott államkötelezvények kamatairól kelnek bélyegkötelesek, hacsak a kötelezvények kibocsátása alkalmával a kamatnyugtatványokra nézve a bélyegmentesség különösen nem lön biztosítva (1850 aug. 2. kelt bélyegtörvény, 48. h. díjjegyzéki tétel).

Ezen szabadékos kötelezvényekhez a pénzügyi miniszeriumnak 1852 szeptember 26-kán 26521/1776 sz. a. kelt rendelete értelmében a következők tartoznak u. m.

a) a banko kötelezvények s a banko-életjáradéki-kötelezvények (az 1705 december 24. és 1713 márczius 24. kelt nyiltparancsok értelmében);

b) az 1797—1798 évi banko-lotto kötelezvények (1797 november 18. kelt nyiltparancs folytán);

c) azon részlet-kötvények, melyek külföldön köttött kölcsönökről a bankjogok biztosítása mellett keltek, s melyeknek beváltása az 1802 april 12. és 1803 april 26. kelt nyiltparancs által biztosítatott;

d) a magyar udvari kamara kötelezővényei (1760 febr. 1. és 1762 december 28. kelt nyiltparancs);

e) a földtehermentesítési kötelezővények, a mennyiben a birtokos nevére szóllanak s a kamatok nyugtatványok mellett fizettetnek. (A földtehermentesítési pénzalap kezelésével megbízott közlönyök számára 1851-ben kibocsátott utasítás 84 és 85 §§.);

f) lejárt hitelpapírok átvezetése folytán keletkezett új s a tulajdos nevére szóló 5% kötelezővények (1849 július 19-én 8113 sz. a. kelt utasítás 4-§.); végre

g) az 1850 évi lombárd-velencei kölcsön kötelezővényei 1851. évi 8827 sz. alatt kelt utasítás 29 §-a alapján).

27. §.

A biztosíték legközelebb a jegyzői hivataloskodásából keletkező minden kárpótlási igényekre és fizetésekre nézve szolgál zálogul. Más követelésekért csak ezen rendeltetés sérelme nélkül vétethetik igénybe.

A jegyző hivataloskodása alatt, nem csak azon cselekvőség értendő, melyet jegyzői irományok és bizonyolványok felvételére fordít, hanem az is, melyet magán okiratok szerkesztése vagy felek nevében s részére tett beadványok készítése közben kifejt, a jegyző ebbeli kezessége a jegyzői rendtartás 6 §-ában világosan kimondatván.

Ha a biztosíték más követelések miatt vétetik igénybe, ugy e részben a polgári jognak s a bírósági eljárásnak szabályait kell megtartani; magától értetődővén, miszerint a biztosíték, a jegyző hivataloskodásából nem eredő követelések folytán csak akkor vétethetik igénybe, ha ezen követelések a biztosíték tulajdonosa ellen irányozvák.

A jegyző magán tartozásai (adósságai) miatt, a biztosíték csak akkor vétethetik igénybe, illetőleg végrehajtás alá, ha annak tulajdonát képezi.

28. §.

Mindenik jegyzői kamara köteles, a körületebeli jegyzők által letett minden biztosítékokról jegyzéket vezetni, s azoknak épségben maradása fölött őrködni. E végre a jegyzői kamara minden oly határozatról, mely a biztosíték megcsonkulását vonná maga után, annak jogerőre lépésével, azon bíróság által, melynél a tárgyalás tartatott, értesítendő.

Mihelyest a biztosítékra intézendő végrehajtás esete, vagy annak bármely más okból csonkulása főzőg főn, a

jegyzői kamara köteles a törvényszéknek, ha ennek arról még különben tudomása nem volna, jelentést tenni oly czélból, hogy a jegyzőnek egy határidő szabassék, mely alatt ő a követelést kifizetni, vagy új biztosítékot adni, avvagy a megcsonkultat kiegészíteni tartozik. Ha a körülmények úgy kívánják, egyszersmind az ilyes jegyző fölfüggesztése végett a törvényszéknek jelentés teendő (180. §.). Azon hitelező, a ki a biztosítékra oly követelés miatt, mely nem azok közé tartozik, melyeknek biztosítására a biztosíték rendelve van (27. §.), zálogjogot nyert, mindenesetre csak a 31—33. §§-ban foglalt szabályok megtartása mellett elégíthetik ki a biztosítékból.

A bíróság, melynél a biztosíték csonkítását maga után vonó tárgyalás tartatott (a jegyzői rendt. 168 §-a értelmében) azon első folyamodási törvényszék, melynek körületében a jegyző székhelye létezik.

Azon határozatok, melyek folytán a biztosíték csorbulásának helye lehet, a következők:

1. azok, melyek által a jegyző csekélyebb kihágások miatt 100 pftig terjedő bírságokkal fenyegetik, vagy melyek a kötelességeit teljesíteni elmulasztó jegyző ellen, kényszerítő eszközök gyanánt alkalmaztatnak (jegyz. rendt. 163 §.).

2. azon határozatok, melyek által 100 pftól 500 pftig terjedő fegyelmi pénzbüntetéseket szabhatnak a jegyzőre, azon esetben, ha a hivataltöli fölfüggesztésnek vagy elmozdításnak helye nincs (jegyz. rendt. 164 §.);

3. azon határozatok, melyek által a jegyző a mennyiben hibásnak találtatott fegyelmi vizsgálat költségeibe marasztaltatott (jegyz. rendt. 174 §.);

4. azon határozatok, melyek által oly jegyző irományainak átadása alkalmával, kinek jogositványa elenyészik, vagy más esetben is az irományok s az általa vezetendő jegyzékek hiánya vagy hiányossága miatt a jegyző vagy hagyatéka az azok előállítására vagy kiegészítéséből eredő költségek megtérítésére köteleztetik (jegyz. rendt. 148—150 §§.);

5. azon határozatok, melyekben a jegyző által beszedett illeték fölösleg (jegyz. rendt. 116 §.) vagy valamely érvénytelen jegyzői iromány, továbbá hiányos tanúsítványok, másolatok, kivonatok és bizonyítványokért fizett illetékek visszafizetése, a mennyiben a fél részéről visszaköveteltetnek, elrendeltetik (jegyz. rendt. 117 §.);

6. azon határozatok, melyek folytán a jegyző, akár fegyelmi uton akár rendes per útján a félnek adandó megtérítésbe elmarasztaltatik (jegyz. rendt. 175 176 és 179 §§.);

7. azon első bíróságú törvényszék elnökének határozatai, melyek által a jegyzői kamara valamely tagja ellen, mely kötelességét teljesíteni elmulasztja, vagy törvényellenes magaviseletet tanusít, pénzbüntetések szabhatnak (jegyz. rendt. 158 §.).

A biztosíték csonkítása ezen felül, a biztosítékul szolgáló tárgynak esetleges vagy szándokos, részben vagy teljes elenyészése által is bekövetkezhetik, p. o. ha a fekvőség, melyre a biztosíték békéjegyve volt, elemi csapások, földindulás, tűzvész, áradás által elpusztult vagy kényszerű eladás útján eladott s a biztosítéki tőke a vételár-felosztás alkalmával részben vagy egészen kielégítést nem nyert, vagy ha a bíróságilag letett tőke elveszett volna stb.

Vajon s mennyiben követelhessen ily esetben a jegyző vagy az, ki helyette a biztosítékot nyújtotta, az államkincstár vagy harmadik személyektől valamely kárpótlást, azt a polgári törvények elvei szerint, az illetékes bíró határozza meg.

A biztosítékul letett állam- vagy egyéb közkötelezvények tőzse folyamának leszállása azonban a biztosíték csonkítását nem vonja maga után, miután ezen hitelpapírok értéke mindenkor azon nap árkeletje szerint számítatik, melyen a biztosíték letétetett.

A jegyző hivatalátóli felfüggesztésének ezen szakasz értelmében akkor van helye, ha a biztosíték jelentékeny csonkítása következik be, vagy annak bekövetkeztétől méltán tartani lehet (jegyz. rendt. 180 §.).

A jegyző hivataloskodásából eredő jogerejű bírói határozat által megítélt igények alapján a végrehajtás a bírói határozatok végrehajtása tárgyában létező határozatokhoz képest a biztosítékul szolgáló tárgyra irányoztathatik, a nélkül, hogy a 31—33. §§-ban előszabott eljárást kellene megindítani.

Ha azonban valamely hitelező, oly követelés alapján, mely a biztosíték által fedezett követelések sorába nem tartozik, a jegyző ellen, a mennyiben a biztosíték tulajdona őt illetné, vagy a biztosíték tulajdonosa ellen, akarna végrehajtást intézni, úgy mindenek előtt a biztosítéki tőkének a biztosítéki kötelék alól leendő feloldását (devinculatioját) kell szorgalmaznia s a biztosítéki tőkének csak azon összege képezi a végrehajtás tárgyát, mely a jegyző hivataloskodásából eredő igények által ki nem meritetett.

29. §.

Csőd esetében a biztosítékból, a 27. §-hoz képest mindenek előtt azon igények elégitendők ki, melyeknek fedezésére adatott a biztosíték. A követelő ennél fogva,

a mennyiben csupán a biztosítékból kíván kielégítettetni, nem köteles a csődtárgyalásba becsátkozni, hanem igényét a csődön kívül azon első folyamodási törvényszéknél érvényesítheti, a melynek körületében a jegyző alkalmazva van. Azonban minden e végetti lépések a pertügyelő ellen intézendők.

Csak a mennyiben a jegyző hivataloskodásából eredő megtérítési igények a biztosíték által fedezve nem volnának, kénytelen a jogosított követelését, annak azon első folyamodási törvényszék által megállapítása után, melynek körületében a jegyzőnek székhelye létezik, a csődtömegnél bejelenteni; s a tömegbe a jegyző tulajdonát képező biztosíték azon része is bevonandó, mely az ily megtérítés által ki nem lön merítve.

Ha azon harmadik személy vagyona fölött nyitattik a csőd, ki a jegyző helyett a biztosítékot nyújtotta, úgy a biztosíték a csődbe bevonathatik, de csak a biztosítéki kötelék sérelme nélkül, s ezen behuzás által a biztosíték irányában ezen szakasz értelmében támasztandó igények érvényesítése a csőd által nem gátoltatik. Ennél fogva azon esetben, midőn a biztosítékot nyújtó harmadik személy ellen csőd nyitattik, a jegyzői rendtartás 31—33. §§-ban előszabott eljárásnak nincsen helye.

Ha ellenben azon jegyző vagyona ellen nyitattott a csőd, ki a biztosítékot sajátjából nyújtotta, úgy a jegyzői jogosítvány a jegyz. rendt. 21. §. 5. sz. szerint elenyészvén, a 31—33. §§-ban előszabott eljárás megindításának van helye.

30. §.

Ha valamely jegyző meghal, hivatalából kitétetik, vagy hivatala más okokból megszűntnek nyilvánittatik, a biztosítékul letett pénzek, államkötelezvények vagy jelzálogi okmányok visszaszolgáltatásairól engedelem, s a megkívántató földoldási és kikeblezési nyilatkozat, a tulajdonosnak vagy örökösének csak az első folyamodási törvényszék által adathatik.

31. §.

Mielőtt azonban ezen engedelem megadatnék, tartozik azon jegyzői kamara, melynek járásában a jegyző hivatalát utoljára folytatta, mind ezen járásban, mind pedig ha a jegyző korábban valamely más kamara járásában lett volna alkalmazva, ez utóbbiban is, a koronaor-

szág hivatalos lapjába háromszor beiktatandó hirdetés által, az esetet oly fölszólítással tenni közhirrre, hogy azok, kik a biztosítékbéli kielégítéshez igényt tarthatni vélnek, ezt hat hónap alatt nála jelentsék be, ellenkező esetben ezen határidő eltelte után a biztosíték ki fogván adatni. Egyszersmind azok, kik már a biztosítékre különös zálogjogot nyertek (28. §.), ezen fölszólításról különösen értesítendőek.

Ha azon különböző járások, melyekben a jegyző hivataloskodott, ugyan a koronaországban léteznek, úgy a hirdetésnek többszörös közzététele csak annyiban szükséges, a mennyiben az egyes járások számára külön hivatalos hirdetések léteznek.

Azon záloghitelezők alatt, kiknek a hirdetésnyes idézésről leendő különös értesítése e szakasz által előszabott, csak azok értendőek, kiknek igénye a jegyzők hivataloskodásából származott, s a 28. §-nál elősorolt határozatok valamelyikén alapul, mely a jegyzői biztosíték csonkítását vonhatja maga után.

Az értesítésnek a perrendtartásban előszabott módon kell történnie.

32. §.

A bejelentett követelések iránt a jegyzői kamaránál az érdeklettek szóbeli kihallgatása teljesítendő, s ha vita nem forog fön, az elismert követelések kielégítése barátságos uton eszközzendő. Ha azonban oly kifogások tétetnek, melyek iránt egyezség nem jö létre, a jegyzői kamara köteles minden bejelentéseket, abbéli véleményének hozzácsatolása mellett, hogy mennyiben lehessen a bejelentések daczára a biztosítékot visszaszolgáltatni, a kellő eljárás megindítása végett (116, 175. §§.) a törvényszék elé terjesztetni.

Érdekletteként kihallgatandók:

1. A jegyző, s azon esetre ha ellene csőd nyitattott, a tömeggondnók is;
2. mindazok, kik a bejelentési határidő alatt, a jegyző hivataloskodásából eredő kártalanítási igényeket bejelentettek, tekintet nélkül arra, vajon ezen igényekre nézve már külön zálogjogot nyertek vagy sem;
3. azon személyek, kik a biztosítási tőkét nyújtották, azon ingatlanok tulajdonosa, kire a biztosíték be lön táblázva, ha a rendelés általa vagy birtok-előzői által tétetett;
4. mindazok, kik a biztosítékre oly követelés fejében

nyertek zálogjogot, mely azok közé nem tartozik, melyek fedezésére a biztosíték rendelve volt.

A jegyz. rendt. 28. §-ban 1, 2, 3, 4, és 7. szám alatt felsorolt pénzbüntetések az első bíróságú törvényszék által hivatalból hajthatók be s azokra nézve minden további tárgyalás elmarad; ennek csak a 28. §-ban 5. és 6. sz. alatt elősorolt esetekben van helye, még pedig:

1. ha valamely megfizetett illeték fölösleg visszafizetése vagy valamely érvénytelen iromány vagy hiányos tanusítvány, kiadvány vagy bizonyítvány fejében fizetett illeték visszafizetése vétetik igénybe (jegyz. rendt. 116. §.);

2. ha valamely fél által igénybe vett kártalanításról (jegyz. rendt. 175. §.) van szó. Az első esetben a törvényszék egyszersmind a vita alatt álló illetékek összegét is köteles meghatározni (116. §.); a második esetben, ha nem csak a károsodott személy, de a kár összege is határozottsággal kitudathatik, e fölött is itélni, ha pedig ez nem lehet, a feleket perutra utasítani köteles.

Az e részbeni határozatot azonban, a mennyiben oly kártalanítási igényről van szó, mely a jegyző kötelességellenes cselekedetéből ered, a fegyelmi vizálatnak kell megelőznie.

Azon eseten is, ha a jegyzői kamaránál az érdeklettek meghallgatása folytán egyezség jö létre, az elismert követeléseknek ezen egyezség szerinti kielégítése, csak a törvényszék által rendeltethetik el.

33. §.

Ha a biztosíték minden bejelentett követelések kielégítésére nem elegendő, úgy mindazoknak követelése, kik arra még különösen zálogjogot nem nyertek (28. §.) belőle aránylag elégitendők ki. Minden egyéb hitelezők, kiknek számára a biztosíték a 27. §. szerint nincs rendelve, habár zálogjogot nyertek volna is, csak a fönmaradó fölöslegből elégitethetnek ki.

A bejelentés elmulasztása által a hitelező a biztosítékhozi előjogát ugyan elveszti, de magát a követelést nem.

A biztosítékre különös zálogjoggal csak azon felek bírnak, kik jogerejüvé vált határozatok alapján a biztosítékre zálogjogot nyertek. E részben a jegyz. rendt. 28. §-ában 1, 2, 3, 4, 7. szám alatt felsorolt pénzbüntetések és költségösszegek, a felek igényeivel, a mennyiben ezek a jegyző hivataloskodásából erednek, egyenlő joguak. Ezen aránylagos kielégítés alkalmával csak azon hitelezőknek van joguk föllépni, a kiknek

követelése a jegyző hivataloskodásából származnak, a többi hitelezők kielégítésére csak akkor jó a sor, ha mind azon követlések, melyekre nézve a biztosíték rendelve volt, már ki lettek elégitve.

Míg a biztosíték felosztása vagy kiszolgáltatása *tetleg* meg nem történt, az egyes érdekeltnek jogában áll a bejelentés elmulasztása miatt az elmulasztott záros határidő (terminus peremptorius) ellen, az előbbi állapotjai visszahelyezés (restitutio in integrum) jogorvoslatával az ideiglenes polgári perrendtartás 353—359 §§-hoz képest, élni.

NEGYEDIK FEJEZET.

Általános határozatok a jegyzői hivatal gyakorlásáról.

34. §.

A jegyző hivatalát csak azon első folyamodási törvényszék körületében gyakorolhatja, a melyre ő kinevezetett (11. §.). Az általa ezen körületen kívül fölvett iromány (4. §.) nem tekintetik közokiratnak.

A számára kijelölt körületen belül azonban hivatala gyakorlására a megkereső fél lakhelyének különbsége nélkül föl van jogosítva.

A törvény ezen intézkedése, mint már fentebb (a 11. §-nál) említve volt, egyedül a jegyzői hivatalos cselekvényekre vagyis a jegyzői irományok fölvételére s a jegyzői tanusítványok kiadására szorítkozik. Beadványok benyújtását a jegyző hivatalkörületén kívül bárhol is eszközölheti.

De jegyzői irományok fölvétele és jegyzői tanusítványok kiadása alkalmával nem jó tekintetbe, valjon a megkereső felek lakhelye, akár a jegyző hivatalkörületén belül, akár azon kívül létezik, sem a szerződvény minőségé, vagy a szerződvény tárgyának holléte; így például bécsi emberek Pesten pesti jegyző előtt érvényes szerződvényt köthetnek, viszont a bécai jegyző hatályos jegyzői irományt vehet föl valamely magyarországi ingatlan jószág eladása iránt.

35. §.

Az újdön kinevezett jegyzőnek nem szabad hivatalát a kiszabott eskü letétele előtt, azon jegyzőnek pedig, ki más helyre tétetik át, előbb gyakorolnia, mintsem ő új állomása átvételére följosítottnak nem nyilvánítatik (18, 19. §§.). Ép oly kevésbé lehet a jegyzőnek hivatalát ha-

tállyal folytatnia az után, midőn neki tudtára adatott, hogy hivatala megszűnt, vagy hogy ő attól fölfüggesztetett. Az ezen szabály ellenére fölvett iromány nem bír köz okirat erejével.

Az eskületétel megtörténtével az újdön kinevezett jegyző kineveztetése minden kívánalmainak eleget tévén, fel van jogosítva hivatalát megkezdeni s azt gyakorolni (18. §.). Ha a jegyző egyik székhelyről más székhelyre tétetett át, úgy arra, hogy hivatalát új székhelyén gyakorolhassa, különös felhatalmazás szükséges (19. §.). Ellenben sem egyik sem a másik esetben nem jó tekintetbe, valjon a jegyző eskületétele közzé tétetett-e már vagy sem.

A jegyzői jogosítvány megszünttének esetei a jegyz. rendt. 21-ik §., a hivatal gyakorlatatóli fölfüggesztés (ideiglenes elmozdítás, suspensio) esetei pedig a jegyzői rendtartás 180. §-ában vannak felsorolva.

A szabadságon lévő jegyző, ezen szabadság-idő tartama alatt is, a mennyiben hivatalkörén belül tartózkodik, jegyzői cselekvényeket teljes jogerővel s hatállyal teljesíthet.

Egy külön eset folytán, melyben egy jegyző valamely más, reá helyettesei minőségben bizott jegyzői járásban, a helyettesztőli fölmentése után, de mielőtt még utódja hivataloskodását megkezdette volna, jegyzői irományokat fölvett, az igazságügyi ministerium 1853 márczius 26. kelt rendelete (birod. törv. lap 56. sz.) által kimondatott, miszerint az 1850. szeptember 29. kelt jegyzői rendtartás 35. szakaszában valamely jegyző által, hivatalkörületén kívül felvett irományokra szabott érvénytelenség azon irományokra nem alkalmazható melyeket a jegyző akkor vett föl, midőn a hozzá utasított járásbani hivataloskodásától áttétel vagy más, a jegyzői jogosítvány megszünttét vagy fölfüggesztését maga után nem vonó oknál fogva fölmentetett, de midőn utódja hivataloskodását ezen járásban még meg nem kezdette.

Ezen értelmezés az által lön indokolva, miszerint a jegyzőség gyakorlásának a fentebbi módszerinti folytatása által más idegen jegyzői járásban bitorlás nem követtetik el, s ennél fogva az 1850 sept. 29-ki jegyz. rendt. 35. §-ában foglalt fenyegetésnek alapja és czélja hiányzik; végre az által, miszerint büntető szabványoknak kiterjesztő magyarázatot adni nem szabad.

Ezen rendelet ugyan az 1855 május 21. kelt nyiltparancs I. czikke által megszünttetett; miután azonban a jegyzői rendtartás 19. §-a értelmében a jegyzőnek áttétele alkalmával a főtörvényszék dolga meghatározni azon időpontot, melyben a jegyző eddigi hivatalából kilépni köteles, a minek

az első bíróságú törvényszékek általi helyettesítésnél is helye van, (jegyz. rendt. 150. §.); világos, miszerint jelenleg az egykor támasztott kétségről többé szó sem lehet.

36. §.

A jegyzőnek nem szabad sem oly tárgyalást tartania, sem pedig oly irományt fölvennie, melynél ő maga, felesége vagy oly személy van érdekelve, a ki ő vele föl- vagy lemenő ágoni rokonságban vagy sógorságban áll, a ki neki unokatestvére, vagy vele még közelebbi rokonságban avvagy ugyanazon izigleni sógorságban van; a ki hozzá örökbe fogadó vagy nevelő szülei, örökbe vagy nevelésbe fogadott gyermeki viszonyban, vagy az ő gyámsága avvagy gondnoksága alatt áll, vagy ha az iromány az ő vagy ezen személyek javára szolgáló intézkedést foglalna magában.

Az első esetben az egész iromány, a másodikban az illető intézkedés elveszti a jegyzői iromány hatályát.

Az ide mellékelt származási táblán láthatók a jegyzővel rokonságban vagy sógorságban álló azon személyek, kikkel ezen szakasz értelmében a jegyzőnek semmi tárgyalást tartania vagy jegyzői irományt fölvennie nem szabad.

A törvény itt a jegyzői bizonyolványokat nem említi; miután azonban ezek is közokiratoknak tekintendők, magától értetődik, miszerint a jegyző elfogultsága ezen okiratok szerkesztésére is kiterjed.

Az 1850 sept. 29-iki jegyzői rendtartás 36. §-a értelmében, ezen elfogultsági alap még továbbra terjedett ki, a mennyiben a jegyző oldalági rokonaival negyediziglen s a vele ugyanily sógorságban lévőkkel jegyzői irományokat föl nem vehetett; míg ellenben a jelen jegyzői rendtartás szerint ezen kizárási ok a negyed izben oldalrokonoknál egyedül az unokatestvérekre s azokra kik hasonló izben sógorok, terjed ki.

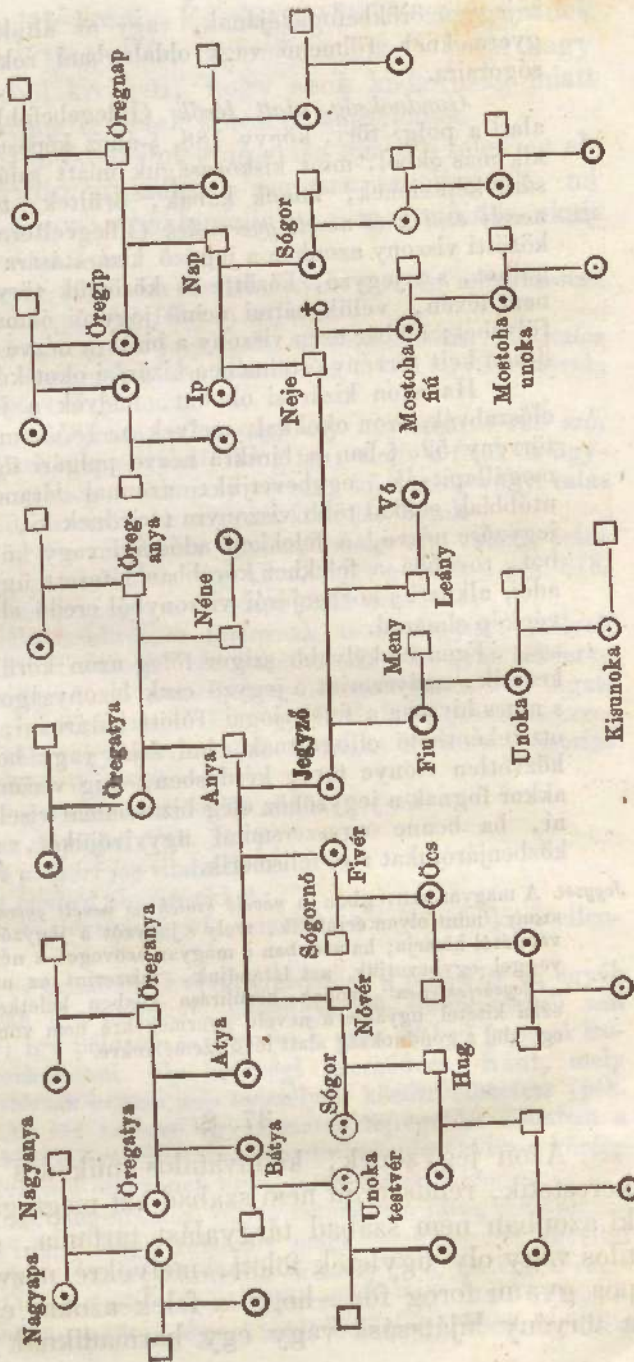
Igy a jelen jegyz. rendt. szerint a jegyző nagybátyával, vagy testvérjének unokáival s azok nejeivel jogos és érvényes jegyzői irományt vehet föl, mert ezek vele egyedül oldalágban negyediziglen rokonok, illetőleg sógorságban lévők.

Az örökbefogadás (adoptio) által a fogadó szülék s a fogadott gyermek között a polg. törv. könyv 183. §-a értelmében, ugyanazon jogok keletkeznek, mint a minők a házasságban született gyermekek s ezek szülői között; a fentemlített kizáráások tehát a jegyző által örökbefogadott gyermek minden utódaira nézve kiterjed; ellenben nem terjed ki

Melléklet a 36. §-hoz.

Származási tábla

átnézettől azon rokonok és sógorok tekintetében, kikkel a jegyzői rendtartás 36 §-a értelmében a jegyző sem tárgyalást nem tarthat, sem jegyzői irományt föl nem vehet.

a jegyző örökbefogadjának, vagy az általa örökbefogadott gyermeknek fölmenő vagy oldalági rokonaira, illetőleg sógoraira.

Gondnokság alatt lévők (Pflegebefohlenen) nevezete alatt a polg. törv. könyv 188. §-ához képest azok értendők, kik más okból, mint kiskorúságuk miatt saját ügyeik ellátására képtelenek, minők kábák, örültek, tékozlók stb. A *nevelő szülők és nevelt gyermekek* (Pflegeeltern, Pflegekinder) közötti viszony azonban a jegyző kizárására okul nem szolgálhat, s a jegyző, közöttük és közöttük törvényes rokonság nem lévén, velük bármi nemű jegyzői okmányt érvényesen fölvehet; ámbar ezen viszony a bírákra nézve az 1853. május 3-kán kelt törvény értelmében kizárási okot képez.

Ha azon kizárási okokat, melyek a jegyzőkre nézve előszabvák, azon okokkal, melyek az 1853. május 3-kán kelt törvény 52. §-ban a bírákra nézve polgári ügyeket illetőleg megállapítják, egybevetjük: azonnal látandjuk, hogy az utóbbiak sokkal több viszonyra terjednek ki, a mennyiben a jegyzőre nézve, a felekkel adóssági vagy követelési viszonyból, továbbá a felekhez korábban létezett ügyvivői, tanácsadói, alkuszi s közbenjárói viszonyból eredő elfogultsági alap végkép elmarad.

Ezen csekélyebb szigor főleg azon körülményben gyökerezik, melyszerint a jegyző csak bizonyosságot tevő személy s nincs hivatva a felek jogai fölött határozni, miért is csak ott tekinthető elfogultnak, hol saját vagy hozzátartozóinak közvetlen előnye forog kérdésben, míg viszont a felek csak akkor fognak a jegyzőhöz elég bizalommal viseltetni és járulni, ha benne egyszersmind ügyvivőjüket, tanácsadójukat közbenjárójukat stb. felismerik.

Jegyző. A magyar szövegben a *nevelő szülők és nevelt gyermekek* közötti viszony, mint olyan érintetik, mely a jegyzőt a jegyzői irományok fölvetelétől kizárja; ha azonban a magyar szöveget a német eredeti szöveggel egybevetjük, azt látandjuk, miszerint ez utóbbi egyedül a „Pflegebefohlenen“ szónak körülírása közben következhetett toltatás; ezen kitétel ugyanis a nevelt gyermekekre nem vonatkozik, hanem egyedül a gondnokság alatt lévő személyekre.

37. §.

Azon jegyzőnek, ki hivatalos működés végett megkerestetik, rendszerint nem szabad azt megtagadnia. Ő neki azonban nem szabad tárgyalást tartania, érvénytelen, tilos vagy oly ügyletek fölött, melyekre nézve azon alapos gyanu forog föl, hogy a felek azokat csak színleg, a törvény kijátszása vagy egy harmadiknak megkárosi-

tása végett akarják kötni. Épenngy tiltatik a jegyzőnek oly személyekkel tárgyalást tartani, a kiktől tudja vagy a körülményekből kiveheti, hogy azok kiskorúság miatt vagy más okból jogügyletek kötésére képtelenek.

A hivatalos működés megtagadása miatt a felek az első folyamodási törvényszéknél panaszt emelhetnek, mi végre velők a jegyző, ha kívánják, a megtagadás okait írásban köteles közölni.

A jegyző hivatalos cselekvényét a felek megkeresése (requisitioja, rogatioja) folytán teljesíti.

Alapelv, hogy a jegyzőnek, ha megkerestetett, hivatalos cselekvőségét megtagadnia nem szabad, ez alól a törvény következő kivételeket alapít meg:

a) ha *érvénytelen, tilos* vagy oly ügyletekről van szó, melyekre nézve alapos gyanu forog föl, hogy a felek ez ügyleteket csak színleg, valamely törvény kijátszása vagy valamely harmadik személy hátrányára kívánják kötni.

Érvénytelen mindazon ügylet, mely oly valami iránt kötötték, mi épen lehetlen vagy tilos, mert e fölött a ptk. 878. §-a értelmében érvényes szerződést kötni nem lehet.

Az első rendűekhez tartoznak azon tárgyak, melyek forgalmon kívül vannak; ide számítandók a tárgyat tekintve *külföldi sorsjegyek*, a személyek minősége tekintetéből ingatlan javak iránt török alattvalók, egyházi községek és szerzetes személyek vagy a különböző országos törvények szerint *zsidókkal* kötött ügyletek.

Tilos gyanánt tekintendő mindaz, a mi

a) az *észjoggal* (ptk. 14. §.);

β) a *polgári jog* tilalmaival;

γ) a *büntető törvényekkel*;

δ) a *közbiztonsággal, renddel, s a jó erkölccsel* ellen-

kezik.

Egyes szerződések érvénytelensége a ptk. 879 és egyéb szakaszaiban s a politikai, pénzügyi stb. törvényekben van kimondva; így például a jegyzőnek nem szabad jegyzői irományt szerkeszteni oly örökségi szerződvény iránt, mely nem házastársak hanem más személyek között kötötték (ptk. 602. §.). Az ide tartozó egyes esetek fejtegetése azonban a polgári s büntető jog illetőleg a politikai törvényisme körébe vág, melyben a jegyzőnek ugyis jártasnak kell lennie.

Annak megbirálása, vajjon mennyiben forog föl alapos gyanu az iránt, hogy valamely megkötendő ügylet egyedül színleg vagy valamely harmadik személy p. o. az egyik szerződő fél hitelezőinek vagy köteles részre jogosított örököseinek kárára kötéssék, a jegyző saját belátására bízott, ki e

részben minden a jogügylet természete s a felek viszonyai-
ból felmerülő mozzanatokat fontolásra venni köteles.

b) Ha oly felekkeli tárgyalás kerül szőnyegre, kik kis-
korúságuk miatt vagy egyéb oknál fogva, jogtárgyalásba
nem bocsátkozhatnak s abban részt nem vehetnek.

Ide tartoznak:

1. *gyermek*, kik a hetedik, — *serdületlenek*, kik a tizen-
negyedik, — *kiskorúak*, kik a huszonnegyedik életévet még túl
nem halladták, továbbá *dühöngők*, *őrültek* és *kábák*, kik eszök
használatát vagy végkép elvesztették vagy legalább cseleke-
deteik következményeit belátni nem képesek; ugy szintén
azok, kik vagyoni igazgatásától, mint kijelentett *tékozlók*,
bíróilag eltiltattak (ptk. 21. §-a); végre azon nagykorúak, a
kikre nézve az atyai vagy gyámi hatalom meghosszabbítottatott
(p. t. k. 172, 252 §§.);

2. *bűnhönczök*, a kik halálra vagy súlyos börtönre itél-
tettek (ptk. 279. §. bünt. t. könyv 27. §. b.);

3. *bukottak*; bizonyos körülmények között *szereztes szé-
mélyek* és *községek*; végre az őrmestertől lefelé, a szolgálatban
álló *katona legénység*, akár valóságos szolgálatban, akár bi-
zonytalan időre vagy behivatásig szabadságon legyen, a meny-
nyiben részére, az ezred vagy testületi parancsnok engedélye
nélkül semmi nemü vagyon sem szolgáltathatik ki, s a meny-
nyiben sem fekvősegeit adósságokkal terhelni sem kölcsönzer-
ződvényeket kötni nem szabad.

A végre, hogy a jegyzőnek a mennyire lehet folytonos
tudomása legyen arról, mely személyek legyenek az 1. és 3.
alatt felsorolt okoknál fogva jogügyletek kötésére képtelenek,
a jegyzői rendtartás 105. §-a 4. sz. alatt arra kötelezi, misze-
rint a koronaország hivatalos lapjából azon személyek iránt
külön jegyzéket vezessen, kik ezen koronaországban örültség
vagy kábaság vagy pazarlás miatt gondnokság alá helyeztet-
tek, vagy kikre nézve az atyai vagy gyámi hatalom, a tel-
jeskorúság évein túl kiterjesztett, vagy a kik ellen csőd
nyitattott.

38. §.

Ha a jegyző előtt, a szükséges fölhatalmazvány hi-
ánya miatt vagy más okokból, a félnek a kérdésben forgó
ügyletjoga ellen aggályok merülnek föl; ha oka van
attól tartani, hogy az ügylet a szerződő felek valamelyiké-
nek károsítására czéloz; vagy ha a felek homályos vagy
kétértelmű határozatokat akarnak fölvenni, melyek könny-
nyen perlekedésekre szolgáltathatnak alkalmat: ugy ő
köteles aggályait kijelenteni; egyébiránt pedig, ha a felek

kivánják, az irományt ugyan fölvenni, de az általa tett
észrevételeket abban világosan elősorolni.

Ezen szakaszban felsorolt esetek, olyanok, melyekben
nem annyira a közérdek, vagy harmadik személyek érdekei
és jogai forognak kérdésben, hanem, melyekben a szerződést
kötő felek saját magán jogairól van szó; miért is ez utóbbiak-
nak szabadságában áll a tárgyalás azonnali fölvetelét köve-
telni, minthogy a netáni joghátrányokat egyedül önmaguk-
nak tulajdoníthatják.

Ide tartoznak a következő esetek:

a) ha a szerződést kötő felek az'arra megkivántató meg-
meghatalmazványokkal ellátva nincsenek. Ide számítandók
a gyámi és gondnoki rendelvények, továbbá a gyámhatósági,
gondnoksági, hagyatéki, hitbizományi, és csőd-hatóságok
által kiadott igazolványi végzések; ha valamely jogügylet,
kiskorúak, gondnokság alatt lévők, hagyatéki vagy csőd-tö-
megek vagy hitbizományok tárgyában kötendő, vagy azok
nevében valamely nyilatkozat adandó s az illető hatóság utó-
lagos jóváhagyásának föntartása a jegyzői irományba vilá-
gosan föl nem vétetett. Hasonlóképen ide számítandók a
némely jogügyletekhez, mint p. o. ingatlan vagyon földara-
bolásához megkivántató politikai engedélyek;

b) ha méltó ok létezik, melynek folytán tartani lehet,
hogy az ügylet a szerződő felek egyikének megkárosítására
czéloz, vagy ha a felek *homályos* vagy *kétértelmű* határozatokat
kivánnak fölvenni, melyek könnyen perlekedésekre alkalmat
szolgáltathatnának.

Ha az adott nyilatkozat érthetlen, teljesen határozat-
lan, vagy ha az elfogadás más föltételek alatt történt, mint
mindkettő alatt az ígéret tétetett, ugy a p. t. k. 869. §. értelmé-
ben szerződvény nem keletkezik.

Egyik félnek a másik által leendő megkárosítása ho-
mályos kifejezések vagy szinlett cselekvények (ptk. 869. §.)
jogtalan és alapos félelem (ptk. 870. §.) valótlán előadások
vagy a szerződő fél tévedésének felhasználása által (ptk.
871—875 §-a) czéloztathatik.

39. §.

Egy jegyzőnek sem szabad, súlyos felelősség terhe
alatt, az általa fölvetett jegyzői iromány alapján a felek va-
lamelyikét perben a bíróság előtt képviselnie.

Ezen határozat azon jegyzőkre nézve jó alkalmazásba,
kik nem valamely országos törvényszék székhelyén lakván,
az ügyvédséget a jegyzőséggel egyesítik. Ennek folytán, ha

valamely jegyző, ki egyszersmind ügyvéd p. o. A. és B. között kötött kölcsönszerződvényről kötelezvényt szerkesztett, nem szabad nékie ezen kötelezvény alapján egyik vagy másik fél ellen vagy mellett képviselőül fellépni. A törvény ezen intézkedése a jegyző tanúskodó jellemében gyökerezik s azon nevezetes hátrányok megelőzésére van irányozva, melyek egy könnyen a tanú és ügyvéd teendőinek összezavarásából a jog kiszolgáltatására nézve keletkezhetnének.

40. §.

Az ezen törvényben foglalt szabályoknak minden meg nem tartásaért a jegyző a tizenkettedik fejezetben foglalt határozatok szerint büntetendő. Egyszersmind a feleknek, a saját hibája által okozott minden kárért felelős.

Különösen oly jegyzői íromány fölvételére, melynél maga a jegyző vagy a 36. §-ban felsorolt személyek közül valaki érdekelve van, továbbá tilos vagy szinlett ügyleteknél közreműködésre, melyekre nézve alapos gyanú forog fen, hogy általuk valamely törvény kijátszása, valamely harmadik személy megkárosítása vétetik célba, vagy azon ügyleteknél közremunkálásra, melyek oly személyek által köttetnek, kikről a jegyző tudja vagy a körülményekből könnyen gyaníthatja, miszerint kiskorúak vagy jogügyletek kötésére más okok miatt képtelenek, végre oly ügyleteknek a jegyzői aggályok nyilvánítása nélküli fölvételére, melyeknél tartani lehet, hogy általuk egyik vagy másik szerződő fél károsítása vétetik célba, — a hivatali felügyelet vagy elmozdítás van szabva.

ÖTÖDIK FEJEZET.

A jegyzői írományok fölvétele és kiadványozása.

1. Általános szabályok.

41. §.

A jegyzőnek kötelessége, minden íromány fölvételénél a feleknek az ügylet kötésére személyi képességét s kellő fölhatalmazását lehetőleg kinyomozni, őket annak értelméről s következményeiről fölvilágosítani, valódi és komoly akaratjukról meggyőződni, azt teljes világossággal s határozottsággal írásba foglalni, s a feleket az íromány fölolvása után beleegyezésük iránt megkérdezni.

A jegyző mindazoknak, a kik a jegyzői írományban az ő jelenlétében történetképp vannak előadva, valóságáért kezeskedik, s még a pusztá elvételéből keletkezett minden valótlanúságért is felelős.

A szerződő felek személyes képessége a polgári jog elvei szerint ítélendő meg. Mikép kelljen a jegyzőnek eljárnia, azon esetben, ha észreveszi hogy a felek az ügylet megkötésére megkivántató személyi képességgel vagy meghatalmazásokkal nem bírnak, a jegyz. rendt. 38. és 39. §§-ban lön meghatározva.

A nem peres ügyekbeni eljárást szabályzó, 1854 aug. 9. kelt törvény 8. §-a értelmében azon magán okiratoknak, melyek ugyan belföldön, de azon koronaországokon kívül hol a bíróságnak székhelye van kiadattak a végre, hogy nem peres jogügyekben a bíróság előtt bizonyerővel birjanak, bíróság vagy jegyzőileg hitelesítve kell lenniök.

A külföldről érkező meghatalmazványoknak, váltó ovásoknak, ítéleteknek vagy jegyzői írományoknak, ha oly országokból s tájakról érkeznek, hol valamely cs. k. követtség vagy valamely ausztriai ügyelőség (consulatus) létezik, a követtség vagy ügyelőség által kell hitelesítve lenniök; ha pedig oly országokból származnak, melyek a török császár hatalma alatt állanak, ugy ezen okiratoknak, a mennyiben valamely cs. k. ausztriai alattvaló jogáról van szó, az említett követtségek vagy ügyelőségek által kell fölvéve, ha azonban Ausztriában lakó idegenekről van szó, az utóbbiak által szabályszerűleg hitelesítve kell lenniök *).

A bajorországi hivatalos és bírói okiratokra nézve a cs. k. követtség általi hitelesítés nem szükséges **).

A modenai hercegi ministerium által kibocsátott okiratok a florenczi cs. k. követ vagy a milanoi s velencei helytartóságok elnöksége által hitelesítetnek ***).

A jegyző ennél fogva azon esetekben, midőn más koronaországokból vagy külföldről eredő ilyenmü igazolási okiratok mutatnak előtte föl, a többieken kívül ez utóbbi kellékek létezésére is ügyelni, s a feleket figyelmeztetni tartozik, hogy a megkivántató kellékekkel, különösen a rendszerü hitelesítésekkel el nem látott igazolványok alapján fölvett jegyzői íromány bírói hatóságok előtt épen nem, vagy csak bizonyos megszorítások között használtathatik; a meghatalmazás ilyenmü hiányossága miatt azonban, a jegyzői íromány fölvételét megtagadnia nem szabad (jegyz. rendt. 39. §.).

*) 1809. ján. 13. kelt udvari rendelvény (I. u. törv. gyűjt. 880. sz. 974 és 1436. sz.)

***) 1818. april 16. kelt udv. rendelvény (idéz. hely. 1436. sz.)

****) 1827 sept. 21. kelt udv. rendelvény (id. hely. 2307. sz.)

Azon eszközök, melyeket a jegyző az előtte ügyleteket kötő felek személyei képességének kitudására használhat, általánosságban kimerítőleg fel nem sorolhatók, miért is a törvény a képesség kinyomázására őt egyedül *lehetség* szerint kötelezi.

Miután a jegyző mind annak igaz voltáról felelni köteles a mi a jegyzői irományban mint előtte történt dolog (tény) adatik elő, s miután a jegyzői iromány ezen tények iránt teljes bizonyt képez, a jegyzői intézetnek életbe léptetése után azonnal a jelzálogra adott kölcsönök iránt, melyeknél rendszerint a pénz lefizetése a kölcsönnek telekkönyvileg lett biztosítása után történik, különös eljárás követése vált szükségessé.

Az 1851 augusztus 12. kelt császári rendelet (birod. törv. lap. 181). által a zálogjogi rangsorozatnak, egy még csak fölveendő kölcsön tekintetéből, a fekvőségre telekkönyvileg leendő *feljegyzése* lön behozva. Ezen rendelet értelmében, a kölcsön kereső a mint pénzkölcsönt ingatlanságára valamely természeti vagy jogászi személytől (valamely intézet, pénztár, bankból) fölvenni kíván, egy saját-kezüleg aláírott s aláírásának birói vagy jegyzői hitelesítésével ellátott folyamodványát a nyilvánkönyv vitelére hivatott bíróságnál benyújtani tartozik, mely kérvényben a kölcsönadó (hitelező) neve, s a felveendő kamatozó kölcsönnek összege s a pénzérték, melyhe adatott, kiteendő; s ezen kölcsön számára a zálogjogi rangsorozat telekkönyvi feljegyzésének megengedése kérendő. Ha a telekkönyvi feljegyzés megengedtetett, ugy ez által az elsőbbség biztosítva lön s a megengedés napjától számítandó 60 nap alatt a kérdéses kölcsönügylet iránt kelt adóslévl a röljegyzett sorrend szerint betábláztathatik.

Mielőtt még ezen adóslévl fölvetetnék vagy annak fölvétele alkalmával a kölcsönadó hitelező a kölcsönösszeget (a valutát) a hitelezőnek lefizetheti s a pénz leszámolása a jegyzői irományba fölvetethetik, mely alkalommal a kölcsönadó hitelezőnek a kölcsönösszeg telekkönyvi feljegyzéséről szóló végzés átadathatik. — Hogy ez megtörtént, a jegyzői irományban szintén bizonyoltathatik; mindazáltal a feljegyzésről kelt végzést nem kell a jegyzői irományhoz fűzni, hanem azt egyedül a bekeblezés iránti kérvényhez kell csatolni.

Ha 60 nap alatt a kötelezvény bekeblezése iránti kérvény be nem nyujtatik, vagy ha a röljegyzési végzés visszamutatattik, ugy a feljegyzés telekkönyvileg kitöröltetik.

Ha a pénz lefizetése ily esetekben a jegyzői iromány fölvétele alkalmával a jegyző s két tanú vagy egy más jegyző jelenlétében történt, ugy ez a jegyzői irományban világosan kiteendő.

Ezen eljárás, mely csak pénzkölcsönökre vonatkozik, egyébiránt más nemű szerződvényekre különösen engedményekre és adás-vevési szerződvényekre is kiterjesztethetik, eredetileg, egyedül Alsó- és Felső-Ausztriára és Salzburgra nézve lön behozva; igénytelen véleményem szerint azonban mi sem áll ellen, ily esetekben ezen eljárást más koronaországokban is követni, annál inkább minthogy ez intézkedés a telekkönyvi intézet lényegében gyökerezik.

42. §.

A már elkészített magán-okirat is jegyzői okirat minőségével ruházthatatik föl, ha annak mind tartalma, mind pedig az aláírás is a felek által elismertetik, s arról jegyzői iromány vétetik föl. A jegyző köteles ez alkalommal azon ügyletet, melynek elismerése főnforog, s az arról bemutatott okirat tartalmát a 37, 38 és 41. §§. szabályai szerint megvizsgálni, s ha ellene aggály nem forog főn, az irományt az általános határozatok szerint fölvenni.

Az okirat annakutána a jegyző elé adandó, s az elismerés megtörténte után mind a két tanu vagy a másik jegyző által aláírandó, és a jegyzői irományhoz fűzendő, mellyel egyesítve a jogügyletről eredeti iratot képezi.

Közokirat minőségével azonban csak a jegyzői iromány fölvetelének időpontjától fogva bir, s mint olyan csak azon érdekllett felekre nézve hatályos, kiknek nyilatkozatáról a jegyzői iromány fölvetetett.

Valamely már készen bemutatott magánokiratról szerkesztett jegyzői iromány, más jegyzői irományoktól csak abban különbözik, miszerint az elsőnél nem szükséges, hogy a jegyző a szerződő feleknek a kötött jogügyletről szóló nyilatkozatait önmaga írásba foglalja, hanem ő, a már teljesen kész magánokiratot, jegyzői irományhoz fűzi, melyet azon okirat valódiságának a felek által lett elismeréséről vett föl.

Ezen külső különbséget kivéve, az e részben követendő eljárás az egyéb jegyzői irományok fölvetelénél megtartandó eljárástól miben sem különbözik. Ezen szakasz határozatai által a feleknek azon nevezetes előny lön biztosítva, miszerint ők már létező okiratokat, a nélkül hogy azokat megújítani kellene, közokirat erejével felruházhatják.

Az e tárgyban felveendő jegyzői iromány iránt, lásd az 50. §. magyarázatát.

43. §.

Minden jegyzői iromány fölvételére két tanu vagy egy másik jegyző meghívása szükséges.

Ha egy másik jegyző hivatik meg, az úgy vezetése azon jegyzőt illeti, ki a felek által arra fölkérettet, azonban a törvényes szabályok megtartásaért a másik jegyző is felelős.

A tanúk helyett egy második jegyzőt is lehet meghíni, mi által a felek többrendű előnyökben részesülnek; ugyan is

1. Különösen fontos ügyleteknél, melyeknek titokban tartása a felek kiváló érdekében fekszik, *tanúknak alkalmazása* minden legkisebb joghátrány veszélye nélkül *elkerültethetik*;

2. Kétoldalú, terhes szerződések kötése alkalmával mind-egyik fél azon jegyzőt hívhatja meg, kihez legtöbb bizalma van;

3. Az által hogy a hiteles kiadmányok a másik jegyzőnél is, ki arról kiadmányokat szinte kiszolgáltathat, eltétetnek, — a bizonyerejű okirat föntartása kétszeresen biztosítatik. Második jegyző gyanánt az első bíróságú törvényszék körületében székelő bármelyik jegyző alkalmaztathatik, mint-hogy hivatalos hatósága ezen egész körületre hiterjed. (jegyz. rendt. 34 §.) Az, valjon a jegyzőnek székhelye a jegyzői járásban fekszik-e vagy sem, ép oly kevesse jó tekintetbe, mint az, valjon melyik jegyzőre légyen az ügylet vezetése bizandó, miután ez egyedül a felek akaratától s kívánatától függ.

A második jegyzőnek hivataloskodása az első jegyzőtől abban különbözik, miszerint a második jegyző csupán a különben meghívandó tanúkat képviseli, miért is őt az okirat fölolvadásánál jelenléttől kizárni lehet (jegyz. rendt. 45. §.)

Miután a második jegyző a mellőzött tanúk jelenlétét pótolja, annál fogva elég, ha ő egyedül ismeri a felek személyét (jegyz. rendt. 46. §.). Ezen második jegyző tekintetében a jegyz. rendtartás 36. §-ban felsorolt tulajdonságok tétéleztetnek föl. Hogy a második jegyzőt az első személyesen ismerje, s hogy ez az irományban világosan ki is tétessék, előszabva nincs, de nem is szükséges, minthogy a második jegyző is saját hivatalkörületében működik. A második jegyző azonban a tanukat helyetteszén, közötté s az első jegyző között nem szabad a 36. §-ban felemlített viszonyoknak léteznie (jegyz. rendt. 44. §. 3. sz.).

44. §.

A tanuknak fi nemteknek, husz éveseknek kell lenniök s az iromány fölvételekor az ausztriai birodalomban

kell lakniok. A jegyzőnek őket személyesen kell ismernie, vagy személyök azonosságának a jegyző előtt személyesen ismeretes két más tanu által kell bizonyoltatnia. A jegyzői iromány tanúi közül legalább az egyiknek olvasni s írni kell tudnia. A tanuskodásból kizárvák azok:

1. kik testi vagy lelki állapotuknál fogva tanubi-zonyságot tenni képtelenek;

2. kik bármi büntett miatt vizsgálat alá vonatván bünteleneknek nem nyilvánítottak, vagy valamely nyereségvágyból avvagy csalási szándékkal elkövetett vétségben vagy ilyes kihágásban bűnösöknék ítéltettek;

3. kikre vagy magukra az irományból valamely előny vár, vagy kik valamely az iromány által érdeklett avvagy az által valamely kedvezményben részesülő személlyel, vagy a jegyzővel a 36. §-ban említett viszonyok valamelyikében állanak;

4. a felek cselédsége s fizetéses háznépe;

5. a jegyző gyakornokai, irnokai és eselédjei;

6. kik azon nyelvet, melyen az iromány fölveendő, nem értik.

A törvény világosan mondja: miszerint a tanuknak a birodalomban kell lakniok v. i. rendes lakhelyüknek (domicilium) az ausztriai birodalomban kell léteznie. *Lakhely* alatt pedig az 1853 február 13. kelt nyiltparancs 16. §-a szerint azon helyet kell érteni, hol valaki akár bebizonyítható akár a körülményekből világosan kitünő szándékkal telepedett le, hogy ott marandólag tartózkodjék. Az valjon ezen szándék bebizonyítható-e vagy csak a körülményekből következtetés folytán elvont vélelem, e tekintetben befolyással nincsen. Ily rendes lakhelyül azonban nem tekinthetik azon hely, hol valaki *nem önkénytelenül*, hanem betegség, fogság s több e féle körülmények által *kényszerítve* vagy csak bizonyos időleges czél miatt p. o. fürdő helyen, egészségének helyreállítása tekintetéből *muldlagosan* tartózkodik. Ha valaki felváltva hol kül-, hol belföldön tartózkodik, úgy elfogadható tanu.

Nem ritkán azon eset is fordul elő, miszerint azon személyek, kik a feleket a jegyzővel megiamertették s kik a felek személyének ugyanazonságát tanúsítják, a jegyzői iromány tanúi vagy épen nem lehetnek, vagy a felekre nézve nem kívánatos hogy ezen iromány tanúi legyenek; de azon eset is fordulhat elő, miszerint a felek oly személyeket kívánnak a jegyzői iromány felvétele alkalmával tanúként használni, a kiket a jegyző nem ismer. — Ezen esetekről a törvény az által

gondoskodott, hogy az *ugyanazonossági tanúk* (Identitätszeugen) használatát megengedő.

Az *ugyanazonossági tanúk* azon tanúk, kik a nélkül, hogy a jegyző előtt folytatott tárgyalásban résztvennének, a jegyző előtt tanúságot tesznek arról, hogy ők azon személyeket, a kiknek ugyanazonossága (identitása) az irományba fölveendő, akár felek akár tanúk legyenek, személyesen ismerik s hogy azok valóban azok a kiknek magukat kiadják, s nem mások.

Mily tulajdonságokkal kelljen ezen ugyanazonossági tanúknak ellátva lenniök, az a következő szakaszban fog tárgyalatni.

Azon okok tárgyában, melyek a törvény értelmében a jegyzői irományoknál tanúsítástól kizárnak, megjegyzendők a következők:

a) az 1. alatt felsorolt tanukat már a polgári perrendtartás 153. §-a is elvetendő és egyáltalában elfogadhatlan tanuknak nyilvánítja, azért, mert bennük a tanúk lényegének alapfeltételei, hogy t. i. valamely történt dolgot helyesen észlelhettek, s hogy észlelésüket világosan s érthetőleg másokkal közölhessék, hiányzanak. Ennélfogva vakok, siketnémák, testi fogyatkozásuk, örültek, kábák észbeli tehetségük szabálytalan (anormal) állapotja miatt tanúkül el nem fogadtathatnak;

b) a 2. alatti pont határozata folytán a tanúságtételtől mindazon személyek kizáratvák, kik mert büntető tárgyalás folytán, bűnösöknek ítéltettek, elvetendő vagy aggályos tanúkként lönnek a polgári perrendtartás 155. §. b) 156. §. c) d) pontjai által kijelelve.

De ezen felül még azok is kizárvák, kik valamely büntény vagy valamely nyereszkedésből eredő vétség vagy kihágás vádja alól a büntető perrendtartás 287. §-a értelmében egyedül a bizonyítékok elégtelensége miatt mentettek föl, a nélkül hogy *büntelennek* ítéltettek volna.

c) *Cselédek* (famuli conventionati) alatt azon személyeket kell érteni, kik bizonyos meghatározott *bér* s egyéb mellék feltételek (minő tartás, ruhanemű s. t. b.) mellett vagy azok nélkül, szolgálati szerződvény által magánosoknál (házi gazdák, cselédtartók s. t. b.-nél) szolgálatra szegődnek; kivétnek ez alól a házi nevelők és nevelőnők, magán titkárok, a pénztári s gazdatiszti személyzet, szóval mindazok, kik oly munkálatokat végeznek, melyekhez megelőző tudományos vagy művészi képesség szükséges. Továbbá cselédek alatt nem értendő a kereskedő tanulók, boltsegédek, a gyármunkások és a kézművesek segédszemélyzete.

Mind ezen a cselédséghez nem tartozó személyek azonban a jegyzői irományok fölvétele alkalmával teendő tanúsá-

dástól kizárvák, a mennyiben a felek *háznépéhez* tartoznak, v. i. ha a felekkel s családjikkal egy lakásban együtt laknak.

d) Az irományt fölvevő jegyző fizetésses háznépe, kik cselédekül nem tekintethetnek, a tanúskodástól kizárva nincsenek. Ellenben ha valamely jegyzői iromány fölvetelénél egy második jegyző is részt vesz, úgy annak cselédei, gyakoronokai, irnokai s egyéb háznépe is a tanúskodástól ki van zárva.

45. §.

Hogy a jegyzői iromány közokirat erejével birjon, megkivántatik, hogy a két tanu vagy a meghívott másik jegyző rendszerint már az egész iromány fölolvásásánál, a felek nyilatkozatánál s aláírásánál pedig minden esetre jelen legyen.

A fölolvásásnál jelenléteből a két tanu vagy a másik jegyző a felek kívánatára kizáratathatik ugyan, de a felek kötelesek ez esetben a tanuk vagy a másik jegyző jelenlétében kinyilatkoztatni, hogy az iromány előttük fölolvastatott vagy hogy azt maguk olvasták, s ezen nyilatkozat az irományba följegyzendő.

Habár a feleknek, a megelőző szakasz határozata által lehetőség adatott, miszerint egyedül oly személyeket hívhasanak meg az iromány tanúiként, kikben megbiznak, s habár más jegyzőnek meghívása által tanúk használatát mellőzni is lehet, mindazáltal oly eset is adhatja magát elő, midőn a felek a jegyzőt kivéve minden más személyt az irományra vonatkozó egyezkedések és adatok tudásától kizárni kívánnak s a jegyzői könyvszer létezésének ideje alatt a felek a tanúk jelenlétét igen kényelmetlen és fesszszel járó körülménynek tekinték.

Ezen tapasztalatokból kiindulván, a törvény jelen szakasz által a felek szabad akaratára és belátására hagyta, valjon a jegyzői iromány ünnepelességeivel egybekötött nyilvánoságot meg akarják-e szorítani, mely utóbbi esetben ők a meghívott tanukat vagy a második jegyzőt az iromány fölolvásásánál jelenléttől kizáratják. Ezen intézkedés ozélszerúsége világos; mert szabad rendelkezési képességgel bíró feleknél csakugyan elégséges, ha a felek a jegyző s még két tanu vagy egy ez utóbbiakat képviselő második tanu jelenlétében élő szóval kijelentik, miszerint az iromány nékiök fölolvastatott vagy hogy ők azt olvasták.

Ezen kizáratás a második jegyzőre nézve kétségtelenül illusoriussá válik az által, hogy ő a jegyzői irományról hiteles

kiadványt kap, melyről ismét hites kiadványokat önmaga is kiszolgáltathat (jegyz. rendt. 96. §.); miért is az iromány tartalma előtte titokban nem maradhat; ekizárhatás nem egyébmint bizonyos személyeknek a náluk fenforogható gyengéd tekintetek tiszteléséből engedett kedvezmény.

Ha a második jegyző a jegyzői iromány felolvasásától kirekesztetett, úgy a törvényes szabályok megtartása iránti felelőssége természetesen csak addig terjedhet, a mennyire részvéte az iromány fölvétele alkalmával kiterjedett.

46. §.

A jegyzőnek, vagy ha két jegyző foly be, közülök legalább egyiknek a feleket ismernie kell, vagy személyök azonosságát két előtte ismeretes tanu által kell bizonyoltatnia.

Nem szükséges azonban, hogy a személy azonosságát bizonyoló tanuk a főirománynak is tanúi legyenek; elegendő, ha ők ezen azonosságot a jegyző előtt a főiromány tanui jelenlétében bizonyolják.

Nem is zárják ki a személyek azonossága iránti tanuskodásból azok, kik azzal, a kinek azonossága bizonyolandó, a 44. §. 3. és 4. sz. alatt elősorolt viszonyok valamelyikében állanak.

Ha a személy azonossága az előadott módon be nem bizonyítható, ez az irományban világosan megjegyzendő, s egyszersmind előadandó, hogy mely más segédadatok léteztek a jegyző előtt a személy azonosságának megállapítása végett. Ez utóbbi esetben a peres ügyekbeni bíró belátására bízatik annak megítélése, valjon ezen segédadatok bizonyíték erejével bírnak-e vagy sem.

Miután a jegyzői iromány közokirat bizonyerejével bír, annál fogva szükségképen gondoskodni kellett arról, hogy azon személyek *ugyanazonossága* (identitása), kik a jegyzői irományban felsoroltatnak, megneveztetnek, megállapitassék, vagy is azon tény minden kétségen felül helyezettessék, hogy ezen személyek azok a kik gyanánt a kérdéses jogügyletben részt vesznek. A személyek *ugyanazonossága* különféleképpen állapitathatik meg; vagy az által, hogy az irományt szerkesztő jegyző a feleket személyesen ismeri, vagy az által, hogy jelenlétében két tanú, vagy a jogügylet kötésénél közbenjáró második jegyző kijelenti, miszerint őket személyesen és személyenként ismeri.

Azt, hogy az ügyletben részt vevő felek személyének azonossága egyenlő eszközök által bebizonyitassék s megállapitassék, a törvény nem igényli; elégséges, ha egyik fél azonossága a jegyző előtti ismertsége, a másiké két tanú vagy egy másik jegyző tanúsítása által bizonyitattik; a törvény csak azt kívánja, hogy a jegyzői iromány létrejötténél közreműködő személyekre vonatkozólag, a személy-ugyanazonosság megállapítására szolgáló s ezen szakaszban felsorolt segéd eszközök közül egyik vagy másik meglegyen.

Hogy az azonossági tanúk egyszersmind a jegyzői iromány (a szerződvény, végrendelet) tanúi legyenek, nem szükséges. Ha az iromány fölvételénél más tanúk szerepelnek, úgy az azonossági tanúknak az illető személyek ugyanazonosságát a fő iromány fölvételekor a jegyző jelenlétében, vagy ha két jegyző előtt vétetnék föl az iromány, mindkét jegyző előtt kell bizonyitaniok. Egy második jegyzőnek meghívása által a tanúk alkalmazása elkerülhető; ez azonban csak a fő iromány, a kelt szerződvény, nyilatkozvány stb., tanúira vonatkozik; ha ellenben a jegyzők egyike sem ismeri a feleket személyesen, úgy a második jegyző meghívása sem pótolhatja az azonossági tanúk használatát. Az azonossági tanúknak ugyanazon tulajdonságokkal kell bírniok, melyek a főirománynál előforduló tanúkra nézve előszabvák; ennél fogva fi-neműeknek, husz éveseknek, az iromány fölvétele alkalmával az ausztriai államban lakóknak s a jegyző, vagy ha az iromány két jegyző előtt vétetik föl, egyik jegyző előtt ismereteseknek kell lenniök; végre megkivántatik, hogy egyik közülök írni s olvasni tudjon (jegyz. rendt. 44. §.)

Az idézett szakaszban felsorolt kizárási okok, a személyek azonosságát bizonyító tanúkra is alkalmazandók.

E részben azonban azon kivételnek van helye, miszerint azon tanúk, kik azon személlyel, melynek azonossága bebizonyítandó, a 36. §-ban említett (rokonsági vagy sógorsági, vagy fogadott szülői s gyermeki, gyámi vagy gondnoksági) viszonyban állanak, valamint annak cselédei vagy fizetései háznépe, mint a személy-azonosságot bizonyító tanúk alkalmazhatnak.

Minden gondoskodás daczára, mellyel azon felek személy-ugyanazonosságának kipuhatólása és megállapítása körül kell eljárni, kik valamely jegyzői irományban előfordulnak, s daczára annak hogy a törvény különbféle eszközök használatát megengedé, mégis, mint a tapasztalat eléggé tanúsítá, nem ritkán fordul elő azon eset, hogy a feleket sem az egyik sem a másik jegyző nem ismeri s hogy az azonossági tanúk meghívása vagy épen lehetlén, vagy sok időbe kerülne, vagy aránytalan költséggel járna. Nehogy azonban ily körül-

mények között a feleknek jogai ön hibájukon kívül veszélyeztessenek, a törvény kivételesen megengedé, miszerint azon esetben, ha a felek, vagy egyik közbenjáró félnek személyi azonossága a fentelősorolt módon be nem bizonyíthatatik, a jegyzői íromány mégis fölvételessék, de a felveendő írományban világosan ki kell tenni, miszerint a személyek azonossága a 46. §-ban említett módon meg nem állapíthatott; s egyszerűsrimind fel kell említeni, valjon a személy azonosságának bebizonyítására a jegyző által minő tanusítványok használhatottak. Ily tanusítványok vagy segédadatokul tekintendők útlevelek, utjegyek, kinevezési rendelvények, bizonyítványok, oklevelek eredetiben vagy hitelesített másolatban.

47. §.

Az okiratok rendszerint a jegyzői járásban divatozó nyelvek valamelyikén veendők föl. A fölvetelnek más nyelven csak akkor szabad történnie, ha azt a felek kívánják, vagy ha azok, avvagy közülök egy, a jegyzői járásban divatozó nyelvekben járatlanok.

Ha maga a jegyző az idegen nyelvbeni tolmácskép van kirendelve, vagy ha annak ismerete kinevezési rendelvényében tanusítva van, s ha mind a két tanu, vagy tanuk nem létében, a másik jegyző is jártas a nyelvben, úgy egy saját tolmács meghívása nem szükséges. Ha azonban az írománynál közreható személyek közül csak egy nem jártas is az idegen nyelvben, úgy egy hites tolmács hivandó meg, kinek egyszerűsrimind a képes tanu minden minőségeivel kell birnia.

Ha az ügyletnél több személyek vannak érdekelve, kik csak idegen nyelven képesek magukat kifejezni, s ha azoknak nyelve különböző, úgy mindenik nyelvre nézve külön tolmács szükséges; azonban egy tolmács meghívása is elegendő, ha ez valamennyi érdeklettek nyelvét érti.

Ezen formaszertiségek közül csak egynek áthágása is azt eszközzi, hogy az íromány közokirati erejét elveszti.

Minden jegyzőnek jártasnak kell lennie azon nyelvekben, melyek járásában divatozó (jegy. rendt. 7. §-a betű). A tanúknak is azon nyelvben jártasoknak kell lenniök, melyben a jegyzői íromány fölvetetik (jegy. rendt. 44. §. 6. sz.)

Ha ellenben a felek, vagy egyik közülök, a jegyzői járásban divatozó nyelveket nem értik, vagy ha a jegyzői íromány a felek kívánatára egy a jegyző járásában nem divatozó

nyelvben lenne fölveendő, úgy a jelen szakasz határozatait kell figyelembe venni.

Ezen szakasz két esetet különböztet, melyben az okirat oly nyelven is fölvetethetik, mely a jegyző járásában nem divatozik, egymint

a) ha a felek maguk kívánják p. o. ha Pesten valaki valamely jegyzői írományt olasz vagy francia nyelven kívánna fölvetetni;

b) ha a felek közül egyik vagy másik a jegyzői járásban divatos nyelveket nem érti p. o. ha valamely Debreczenben felveendő jegyzői íromány szerkesztésében egy francia vesz részt, ki sem németül sem magyarul nem tud.

Az ily esetekben követendő eljárást illetőleg továbbá meg kell jegyezni, miszerint

1. Ha az íromány szerkesztése alkalmával a fél, vagy azon esetre, ha több fél vesz részt, valamennyien, továbbá a meghívott két tanu, vagy az őket helyettesítő második jegyző azon nyelvben, melyen a jegyzői íromány fölvétele eszközendő, teljesen jártosak, s ha egyszerűsrimind a jegyző (vagy ha ketten hivattak meg, az, ki az ügylet vezetésével megbízott) az idegen nyelvre nézve tolmácsul lön nevezve, vagy ha ezen nyelvnek ismerete kinevezési rendelvényében meg erősítetett, külön tolmácsot meghívni nem szükséges.

2. Ha azonban a fentelősorolt személyek közül egyik vagy másik az idegen nyelvben nem jártos, úgy nem elég, hogy maga a jegyző ezen nyelv tolmácsává rendelve legyen, vagy az, hogy ő a kérdéses nyelvet bírja, kinevezési rendelvényében tanusítva legyen, — hanem ezen felül egy, illetőleg egy második hites tolmácsot kell mulhatlanul meghívni.

Ha valamely ügyletnél több olyan fél van érdekelve, ki csak valamely idegen nyelven képes magát kifejezni, s ha ezen felül még mindegyik fél más és más nyelvet beszél, úgy minden nyelvre külön tolmácsot kell meghívni, ha csak a tolmács valamennyi félnek nyelvét nem bírja, mely utóbbi esetben egy tolmács is elégséges.

A tolmácsnak mindazon kellékekkel kell birnia, melyek a jegyz. rendt. 44. §-a értelmében a képes tanu tekintetében megkívántatnak.

48. §.

A jegyző köteles vagy maga vagy pedig a meghívott tolmács által a felek akaratát kitudni, s ehhez képest egy nyilatkozatot az idegen nyelven fölteni, vagy az általa szerkesztendő terv szerint a tolmács által fölvetetni, melly a felek előtt a tanuk vagy a tolmács jelenlétében, ha, ez

utóbbi szükséges, fölolvassandó, a fölolvassás és helybenhagyás megtörténte után mindenik részről aláírandó, s az ügylet eredeti szövegének tekintendő.

Ezen egész eljárásról jegyzői iromány veendő föl, melyhez az idegen nyelven nyilatkozat hozzáfűzendő, s melybe a jegyzői járásban divatozó valamelyik nyelven hű fordítás beleiktatandó, és mely a fölolvassás megtörténte után mindenik részről aláírandó.

Ezen formaszertüések közül csak egynek áthágása is azt eszközzi, hogy az iromány közokirati erejét elveszti.

Ha a fél már valamely idegen nyelven szerkesztett magán-okiratot mutat föl, mely jegyzői okirat minőségével lenne fölruházandó, úgy a 42. §. szabályát kell szem előtt tartani.

A jegyzői iromány mindenkor a járásban divatozó nyelvek valamelyikén veendő fel s e részben a következő módon kellend eljárni:

A jegyző, ha az idegen nyelvre tolmácsul rendeltetett, vagy ha az, hogy ezen nyelvet bírja, kinevezési rendelvényében bizonyoltatik s ha egyszermind a fölveendő iromány által érdekelt vagy abban előforduló felek mindnyájan az idegen nyelvet értik, önmaga, különben pedig a tolmács segítségével köteles a felek akaratát és szándokát kinyomozni s első esetben a nyilatkozványt az idegen nyelven maga fölteni, a második esetben pedig egy, a jegyzői járásban divatozó nyelven általa készitendő fogalmazvány nyomán a tolmács által az idegen nyelven fölvetetni.

Ezen nyilatkozvány a felek által, a tanúk vagy a másik jegyző jelenlétében, s ha tolmács is járt közbe ez is jelen lévén fölolvassandó s helybenhagyatván az iromány fölvétele alkalmával jelen volt személyek által aláírandó, mely okirat az ügylet eredeti és szövegéül tekintendő.

Azon jegyzői irományba, mely a fentemlített okiratról az országos nyelvek valamelyikén szerkesztendő, s melyhez az idegen nyelven készitett okmány a hivatalos pecsét alatt fűzendő, ezen okmányának a járásban divatozó nyelvekbeni fordítása beiktatandó s az így kiegészített jegyzői iromány a jelenlévők által aláírandó.

Ha a fél valamely idegen nyelven szerkesztett magán-okiratot magával hoz, s azt jegyzői iromány erejével fölruházatni kívánja, úgy azt fel kell olvasni, s miután tartalma s a rajta látható aláírások valóknak ismertettek, az illetők által aláírandó. A többire ép úgy kell eljárni mint fentebb elősoroltatott.

49. §.

Azon koronaországokban, melyekben a német nyelven kívül még más nyelvek is divatoznak, az okiratok a felek beleegyezésével csupán német nyelven is vétethetnek föl, mely esetben az okirat azon feleknek, kik ezen nyelven járátlanok, a jegyző vagy a meghívott tolmács által saját nyelvökön megmagyarázandó.

Ezen szakasz azon koronaországokra vonatkozik, melyekben a német nyelven kívül más nyelvek is divatoznak mint p. o. Magyarországon, Erdélyben, Csehországon stb. Az okiratoknak nyelve tekintetéből itt meg kell jegyezni, miszerint:

a) *jegyzői okiratnak rendszerint egy a jegyzői járásban divatos nyelven kell fölvetetnie* (jegyz. rendt. 47. §.) v. i. oly nyelven, melyet a kérdéses járás állandó lakossága, vagy annak legalább egy része beszél, így p. o. Esztergamban a német nyelv mellett, magyar és tót nyelv divatozik, ennél fogva a fél kívánatától függ, valjon a jegyzői irományt magyar, német vagy tót nyelven kívánja fölvetetni, miután a jegyző az ott divatozó nyelveket tudni köteles, tolmácsot meghívni nem szükséges. Ha pedig a szerződő felek a járásban divatozó nyelvek közül egyik az egyikben a másik a másikban jártas, úgy az ő megegyezésüktől függ valjon melyik nyelven kívánják a jegyzői irományt fölvetetni. Ha megegyezni nem tudnának, úgy nézetem szerint a jegyző belátásától függ a jegyzői iromány eredetijének fölvetelére egyik vagy másik nyelvet választani s a feleknek különböző nyelven szóló hites kiadványokat kiszolgáltatni;

b) hogy azonban a nyelvek különbözőségéből eredő nehézségeknek eleje vételessék, a törvény ezen szakasza *megengedi*, miszerint azon esetekben midőn a felek különböző nyelveket beszélnek, a jegyzői okiratok egyedül *német nyelven* szerkesztethessenek, a *mennyiben a felek abba világosan bele egyeznek*; mely esetben azon félnek, ki a német nyelvet nem bírja, az okirat tartalma a jegyző vagy a meghívott tolmács által megmagyarázandó. Ez esetben egyedül a különböző nyelvekbeni fölvetel marad el, s a jegyzői okirat csak egy nyelven szerkesztetik; az, valjon kell-e tolmácsot meghívni vagy sem, a jegyz. rendt. 47. §-a szerint bírálendő meg.

Jegyzet. Kérdés támadhat, valjon a felek alatt a törvény a jegyzői irományban részt vevő minden felet vagy csak kettőt, mint a többség legkisebb számát, értette-e? Ha a ptk. 7. §-a által előszabott értelmezési módokat és rendet követve a törvény fentebbi szakaszát elemezni akarjuk, azt tapasztalandjuk, miszerint a szó szerinti értelmezéssel számos esetben kiérünk, a mennyiben t. i. az irományt egy fél vagy két fél véteti

föl; ellenben ha három, négy sőt több fél fordul elő, akkor már a törvény természeténél fogva s a törvény szelleméhez kell folyamodnunk, mely a jegyzői intézet célját tekintetbe vévén, nem egyéb, mint a feleknek alkalmat nyújtani, miszerint kötött jogügyletekről mennél biztosabb s minden lehető kétséget kizáró emléket maguknak a jegyzői okiratban szerezhessenek; miután pedig a nyelv, mely eszméink kifejezésére szolgál s az írás, mely a nyelv által közvetített gondolatok megtestesítésére szolgál, a jogra lényeges sőt eldöntő befolyást gyakorol, alig hiszem hogy a többség akarata a kisebbség ellenére vagy viszont, határozó lehetne; miután ebben nem csak mindnyájuk közös, hanem mindegyik fél külön jogáról is van szó. Ide látunk a ptk. 841. §-a is mutatni. Ha tehát három fél közül kettő a jegyzői okiratot német nyelven kívánja fölvetetni, a harmadik p. o. oláhul, úgy nézetem szerint a jegyzői okirat ugyan német nyelven veendő föl, az oláh félnek számára azonban erről egy hü oláh fordítás veendő a jegyzői írományba föl.

Egyébiránt a nyelvkülönbségekkel eredő nehézségek megoldása, a későbbi rendeletek által megerősítendő gyakorlattól várható leginkább.

50. §.

Minden jegyzői okiratnak, közokirati ereje elvesztése mellett, következőket kell tartalmaznia:

- a) a fölvetel koronaországának, helyének, napjának havának és évének előadását;
- b) a jegyző vezeté- s keresztnevének előadását, s azon esetben, ha egy másik jegyző hivatott volna meg, ez utóbbi vezeté- s keresztnevének előadását is;
- c) a felek, s úgy magára az írományra, mint a személyek azonosságára nézve megkivántató tanuk (43, 46. §§.), továbbá a netalán meghívott tolmács vezeté- és melléknevének előadását;
- d) azon bizonyolást, hogy a jegyző a feleket s a tanukat személyesen ismeri, vagy hogy azoknak azonossága a jegyző előtt ismeretes tanuk által megerősített (46. §.);
- e) a létrejött ügylet tartalmát, a netaláni fölhatalmazványokra s egyéb mellékletekre való hivatkozással, s azon megjegyzéssel, valjon ezek hivatalos vagy magánkiadványban, eredetiben, egyszerű vagy hiteles másolatban léteznek-e az íromány mellett;
- f) végül azon bizonyolást, hogy a felek előtt az íromány a tanuk vagy a másik jegyző jelenlétében fölolvastatott; vagy azon esetben, ha a tanuk vagy a másik jegyző a fölolvastatásból kizárattak volna, azt, hogy a felek a tanuk vagy a másik jegyző jelenlétében nyilvánították,

miszerint az íromány előttük fölolvastatott, vagy hogy azt ők maguk olvasták; nemkülönben azt, hogy a felek abba beleegyeztek;

g) a feleknek s a 43. §. határozata szerint a főíromány tanuinak aláírását;

Oly felek vagy tanuk, kik írni nem tudnak, kézjegyet tartoznak oda tenni. Egyszersmind az első esetben a fél neve az egyik tanu vagy a másik jegyző által, a második esetben pedig az írni nem tudó tanu neve, a másik tanu által irandó alá. Ha az írni nem tudó személy kézjegyét sem volna képes oda tenni, ezen akadály világosan megjegyzendő;

h) a jegyzőnek, s ha két jegyző folyt be, mindkettőjüknek aláírását és pecsétjét.

A törvény a jegyzői íromány alaki kellékeit ezen szakaszban a legszükségesebb s elkerülhetlen pontokra szorítja, u. i.

a) a fölvetel helyének, napjának, hónapjának s évének előadása már fontosabb magánokiratoknál is a törvény által (p. o. a ptk. 435. §-a esetében) igényeltetik; mennél inkább legyen ez jegyzői írományoknál szükséges, azoknak közokirati minőségéből könnyen megérthető. A koronaország fölvétele annál inkább szükséges, minthogy könnyen megeshetik, miszerint hasonló nevű helységek különféle koronaországokban léteznek, melyeknél ha ez ki nem tétetik, könnyen kétség támadhatnék;

b) a jegyző kereszt- és vezetéknévének, vagy ha egy második jegyző lett volna meghíva, ez utóbbi kereszt- s vezetéknévének előadása azon oknál fogva szükséges, mert a felvett íromány csak a jegyző közbenjárása által válik közokirattá s nyeri el azon sajátágos bizonyerőt, mely valamely közokirattal össze van kapcsolva; ezen szükség továbbá abban gyökerezik, hogy a második jegyző a tanukat pótolja, miért is a jegyzői íromány ezen lényeges kellékeinek az okiratban láthatóvá kell tétetniök;

c) ha valamely bejegyzett kereskedelmi cím fél gyanánt fordul elő, úgy a cím- vagy felhatalmazási címvezető kereszt- és vezetéknéve, bányatársulatoknál a bányahatóság-nál bejelentett társulati címnek vezetésére jogosított igazgatósági tagok kereszt- és vezetéknévei sorolandók fel (1854. május 23. kelt bányatörvény birod. törv. lap. 146. sz. 144. §.).

Két tanúnak meghívása, a mennyiben a jegyzői íromány fölvetelében két jegyző nem vesz részt, továbbá a körülmények mivoltához képest a személy-azonossági tanúk vala-

mint tolmácsnak meghívása s használata a jegyzői rendt. 46. és 47. §§. értelmében a jegyzői iromány lényeges kellékei közé tartozik, miért is annak, hogy ezen kívánalmaknak a jegyzői okmány keltekor elég tétetett, az okirattól ki kell derülnie.

Ugyan ez áll:

d) a felek és tanúk személyi azonosságának megállapítása tárgyában. A tolmács személyi ugyanazonosságának szinte meg kell állapítva lennie, minthogy a törvény megkívánja, miszerint ugyanazon kellékekkel bírjon, melyek a tanúskodásra képes tanúkra nézve előszabvák.

Ha a felek személyeinek azonosságát tanúk által bebizonyítani nem lehetett, ugy ezt az irományban világosan ki kell fejezni s egyszersmind azon segédeszközöket felemlíteni, melyeket a jegyző a személyek azonosságának tanúsítása tekintetéből használhatott.

e) Az előtte kötött s teljesített jogügylet tartalmának előadása alkalmával a jegyző mind annak igazvoltáért s valóságaért kezeskedik s felelős, a mi a jegyzői irományban mint előtte véghez ment tény (tett dolog) adatik elő p. o. kölcsön szerződésnél, hogy a kölcsön értéke valóssággal lefizettetett v. i. a pénz leszámolása megtörtént legyen.

Ha valamely fél helyett meghatalmazottja, törvényes képviselője gyámja stb. lép föl, ugy az ő vezeték- s mellékneve, s ezen felül azon személynek vezeté- és mellékneve, illetőleg a társaság, intézet, pénztár czime is felsorolandó, melyet képvisel. Mindkét esetben az illető meghatalmazásokra vagy egyéb igazolási okmányokra (gyámi rendelkezésekre stb.) kell hivatkozni; azonban elégséges, ha az irományban az igazolás vagy jóváhagyás záradékkal föntartatik.

Annak előadása, valjon a meghatalmazások s egyéb mellékletek a jegyzői iromány mellett eredetiben vagy hiteles másolatban léteznek-e, főleg azon követelések behajtására előszabott eljárás tekintetéből fontos körülmény, melyek jegyzői iromány által bebizonyíthatnak;

f) a meghatalmazások s egyéb mellékletek fölolvastatása nem szükséges; ellenben szükségkép föl kell olvasni azon magánokiratot, mely a jegy. rendt. 42. §-a értelmében jegyzői illetőleg közokirat erejével felruházandó, még pedig azért, mert ezen magán okirat, az iránta felvett jegyzői irománnyal egyetemben az eredeti példányt képezi. A feleknek azon nyilatkozata, miszerint a jegyzői iromány előttük fölolvastatott vagy hogy ők azt elolvasták, annak a tanúk vagy ezek helyét pótló második jegyző előtti fölolvastatását pótolja, azon esetben, midőn a felek kívánatára a tanúk vagy az őket képviselő második jegyző a fölolvastatási jelenléttől kizárattott.

Ezen nyilatkozatnak a jegyzői irományban leendő előadása annak lényeges kellékét képezi; ellenben azt, hogy a tanúk vagy a második jegyző, a felek kívánatára a fölolvastatási jelenléttől kizárattak, mint nem lényegest a jegyzői irományban nem kell szükségkép felemlíteni.

A felek beleegyezésének mindenestre két tanú vagy valamely második jegyző jelenlétében kell történnie, minthogy ez a jegyzői irománynak lényeges kellékét képezi.

g) A meghívott azonossági tanúk aláírása nem képez lényeges kelléket.

A jegyzői irományban előforduló tanúk közül legalább egynek írni s olvasni kell tudnia (jegy. rendt. 44. §.).

Az, hogy a jegyző az előtte tett névalírások valódiságát a jegyzői irományon tanusítsa, v. i. azokat hitelesítse, az új jegyzői rendtartás által nem kívántatik meg.

51. §.

Ezen lényeges kellékeken kívül a jegyzői irományba a folyó tígyszám, az uralkodó Császár neve, a körülményekhez képest a feleknek, a tanúknak s a tolmácsnak előadott állása és lakhelye, továbbá oly országokban s helyeken, hol gyakran egyenlő családnevek fordulnak elő, ezen személyek mindegyike atyjának mellékneve is, azon megjegyzéssel, valjon az még él-e vagy már megholt-e; a személy azonosságát bizonyoló tanúk aláírása, az általuk adott nyilatkozat megerősítése végett; azon bizonyítás, hogy a jegyzői iromány tanui ellen az ezen törvényben megállapított egy kizárási ok sem forog fön; végre annak meghatározása veendő föl, hogy hány kiadvány s ki részére szolgáltatandó ki.

Végrendelkezéseknél azon helyiség is, hol az iromány fölvetetett, a házszámnak, a fél lakásának, a jegyző irodájának előadása vagy más megjelölések által, s a készítés órája is kiteendő.

Ezen szabályok meg nem tartása nem fosztja ugyan meg az irományt közokirati minőségétől, de azért a jegyző a körülményekhez képest megfelelő büntetésekkel fenytethetik.

Ezen szakasz a jegyzői iromány *nem lényeges* v. i. azon *kellékeit* sorolja fel, melyek a jegyzői iromány érvényéhez nem kívántatik ugyan meg s azért annak érvénytelensége

nélkül el is hagyhatnak; de melyek mint p. o. a felek, a tanúk s tolmácsok polgári állapotának s lakhelyének, továbbá ezen személyek atyái neveinek előadása, az azonossági tanúk aláírása, annak bizonyolása, hogy a tanúk ellenében semmi kizárási ok fen nem forog, mind azon kétségek elhárítása tekintetéből, melyek a felek személyazonossága vagy a lényeges alakszerűségek meg vagy meg nem tartása iránt támaszthatnának, hasznosoknak s kívánatosoknak mutatkoznak, vagy melyek mint az uralkodó fejedelem nevének említése a közokirat természetének megfelelnek; vagy melyek végre, mint az ügyszám s annak előadása hány példányban s kinek számára legyenek kiszolgáltatandók, a jegyzői hivatalos kezelés nyilvánosságban tartására eszközül szolgálnak.

Végakarát-nyilvánítások (végrendeletek, fiók-rendeletek) fölvétele alkalmával, azok valódisága s érvényességének megítélése tekintetéből nem ritkán felette hasznos lehet, ha az írományban magában a helyiség (utcza, lakház, kóroda stb.) melyben a végrendelet történt, világosan kitétetik s abból kivehető.

Polgári állapot alatt az illető felek polgári állása p. o. földesur, hivatalnok, orvos, vagy foglalkozása p. o. mezei gazda, haszonbérő, szabó stb. értendő.

A törvény itt lakhelyet említ, mely kitétel német nyelven (az eredeti szövegben) „Wohnort“ szóval fejeztetik ki, mely az ellentétben a „Wohnsitz“ szóval, quasi domiciliumot v. i. azon helyet jelenti, melyben valaki huzamosb ideig ugyan, de mégis csak mulólag tartózkodik s a nélkül hogy ott állandólag letelepedni szándékoznék. Az okmány fölvétele alkalmával a nem rendes lakhely (quasi domicilium) kitétele nem szükséges. Ha pedig valaki ily nem rendes lakhellyel nem bírna, úgy a jegyzői írományba tartózkodási helyének (Aufenthaltsort) előadása is elégséges. A nem rendes lak- vagy tartózkodási hely, a helyi község megnevezése által elegendőleg jeletetik ki, a nélkül, hogy az országot, a városrészt vagy külvárost külön kijelelni szükséges volna.

Annak bizonyítása, hogy a jegyzői íromány fölvételénél jelenlévő tanúk ellenében törvényes akadály (kizárási ok) fen nem forog, a külföldön felvett jegyzői írományokban szokásos ezen kitétel által „képes tanúk“ elégségesen kifejezethetők.

A jegyzői írományok nem lényeges kellékei közé tartozik a bélyeg.

Az 1850. augusztus 2-kán kelt bélyegtörvény díjszabálya 55. tételének jegyzete értelmében, a jegyzők kötelesek az általuk készített eredeti jegyzői okiratoktól, az ezen törvényben a jogiratokra meghatározott illetékeket lefizetni,

és ezen mennyiséget a leltárban szintugy, mint ott hol ezen rendszabály áll, hogy a jegyzői levéltárba egy másolat le-tétessék, ezen másolatra is följegyezni. Ezen kívül tartoznak az általuk készített eredeti írományokra vagy eredeti okmányokra azon bélyeget, mellyel az okmányban érintett okiratok vagy írományok avagy azok melyekre hivatkozás történik, ellátvák, följegyezni.

A jegyzők a felek által nékiek őrízettül átadott magánokiratok bejegyzésére rendelt jegyzőkönyvekben vagy okmányokban, melyekhez ezen magánokiratok mellékletekképp kapcsoltnak, tartoznak mindenkor a nékiek őrízettül átadott okiraton lévő bélyeget vagy azon illetéket, melynek lefizetése rajta bizonyittatik, kijelelni. *)

Az 1852. ápril 2. kelt pénz- és igazságügyi ministeri rendelet **) által a bélyegtörvény idézett szakaszának a jegyzői okiratok alkalmazása tárgyában következők rendeltettek:

„Ha a jogügylet a fokozatszerű illeték alatt áll, úgy a jegyzői cselekvény a mennyiben az illeték 20 pftot felül nem halad, mindjárt az osztályszerű bélyegpapiroson irandó. A lombárd-velencei királyságot és Dalmatiát kivéve, a jegyzői cselekvény fölvétele, de csak oly helységekből, melyekben a szükséges bélyegpapiroson eladására jogosított bélyegárulás nem létezik, bélyegtelen papiroson történhetik ugyan, azonban a jegyzői cselekvényhez nyolcz nap alatt a fölvételekor szükséges bélyegpapiroson a jegyző által szabályszerűleg (a nyiltparancs 27. §.) odafüzendő.

Ha az illeték 20 pftot meghalad, úgy a jegyzői cselekvény fölvétele bélyegzetlen papiroson történik.

Ha a jogügylet a százalékos illeték alá tartozik, úgy a jegyzői cselekvény 15 kros bélyegpapiroson veendő fel.

A jegyző mindkét esetben köteles, az 1850. február 9. kelt nyiltparancs (birod. törv. lap. 50. sz.) 44. §-ában megállapított határidő alatt az illeték kiszabására rendelt hivatallal a jegyzői cselekvénynek illetékmentes hivatalos másolatát közleni, mi felől ez bizonyítványt ad.

A jegyzői cselekvényekérti közvetlen illetékek az ezek beszédésére rendelt hivatal által azon jegyzői cselekvényeknek, melyekért a fizetés megtörtént, pontos kijelelésével különös nyugtatvány által tanúsítatnak.

2. A jegyzőknek hiteles kiadványai s a kiszolgáltatandó másolatok ívenként 15 pkros bélyeg alá vetvők. Ugyanazon bélyeg rendeltetik a jegyzői levéltárak ilyes kiadványaira is.

*) Birod. törv. lap. 1850. év CXII. db. 329. sz. Magyarorsz. törv. és kormánylap XXIII. db. 301. sz. 398. lap.

**) Birod. törv. lap. 1852. év XXIII. db. 86. sz. 384. lap.

Ha azonban valamely jegyzői cselekvényben, mely a fokozatszerű illeték alá tartozik, egynél több hiteles kiadványok kiszolgáltatása határozottatik, úgy, ha az illeték 20 ftnál többet nem tesz, a jegyző által a jegyzői cselekvényhez az 1850 február 9-kén kelt nyiltparancs (birod. törv. lap. 50. sz.) 27. §-ban kiszabott módon még egy ugyanazon osztályú iv füzendő, mint a mely a jegyzői cselekvény első ivére szükséges.

Hasonló módon, ha valamely jegyzői cselekvény iránt, mely a fokozatszerű illeték alatt áll, a hivatalos kiadvány második példánya bírósági meghagyás folytán szolgáltatatik ki, az elteendő bírósági meghagyáshoz a jegyző vagy a jegyzői levéltár által ezen bélyegiv füzendő.

Ha az utóbb említett két esetben 20 fton felüli fokozatszerű illeték forog kérdésben, e felől a jelentés az illeték kiszabására rendelt hivatalnál nyolcz nap alatt megteendő, s az első esetben a közlendő másolatra világosan följegyzendő, hogy az illeték a többszörös kiadás miatt kétszeres összegre szabandó.

Ha végre valamely jegyzői cselekvény iránt, mely a fokozatszerű bélyeg alatt áll, a hivatalos kiadvány második példánya csak az érdeklettek beleegyezése folytán szolgáltatandó ki, úgy ezen cselekvény ugyanazon fokozatszerű illeték alatt áll, mely alá azon jegyzői cselekvény tartozik, a mely felől a hiteles kiadvány kiszolgáltatandó, mihez képest ez iránt a jelen rendelet első pontja szerint kell eljárni.

3. A hitelesítések, a keletnek vagy valamely fordítás helyességének bizonyításai, életbizonyítványok, jegyzői irományok létezése felőli bizonyítványok, az irományoknak a jegyzők általi eltételéről adott elismervények ivenként 15 pkros bélyeg alatt állanak, az 1850 február 9-kén kelt nyilt parancs (birod. törv. lap. 50. sz.) 22—116. a) és 112—47 b) dijszabási tételei alapján. — Ha oly megerősítvények, melyekre nézve az illeték-mentességnek törvényesen nincs helye, más okiratokhoz vagy irományokhoz csatoltatnak, a jegyző köteles ezek felől egyrendes jegyzőkönyvet, melyben a kiadott megerősítvény lényeges körülményei ugyan följegyzendők, de az okirat vagy iromány másolata be nem iktatandó, 15 kros bélyegivre felvenni és a megerősítvényt csak ezen jegyzőkönyv alapján s erre hivatkozva kiadni.

A jegyzőkönyvek az ügyleti számmal elláttandók s kelölög elteendőek.

52. §.

A jegyzői irománynak vakkal történő fölvetelénél szükséges, hogy a tanúk vagy másik jegyző, közokirati

erő elvesztése mellett, mind a feleknek a jegyzői irományba fölveendő határozatok iránti nyilatkozatánál, mind pedig az irománynak egész tartalmávali fölolvadásánál s a felek általi beleegyezésnél és aláírásnál jelen legyenek.

Ennélfogva a tanúknak az iromány fölolvadásánál jelenlétből való kizárása, mely a 45. §-ban meg van engedve, ez esetben nem alkalmazható.

Ugyanez áll a némával, süketnémával vagy sükettel fölveendő irományra nézve is, s ezen fölül még az alábbkövetkező két szakaszban foglalt szabályok is megtartandók.

A jegyzői rendtartás 45. §-a értelmében a felek szabadságában áll a tanúkat vagy a helyettük meghívott második jegyzőt az iromány fölolvadásánál jelenléttől kizárni; mely esetben azonban azt, hogy az iromány előttük fölolvastatott vagy hogy azt maguk elolvasták, a tanúk vagy a meghívott második jegyző előtt kijelenteni kötelesek. Ezen nyilatkozat az ezen szakaszban említett testi fogyatkozásokban sinlődő személyeknél helyén nem lenne, miért is a törvény akarja és parancsolja, hogy a meghívott második jegyző vagy a meghívott tanúk a feleknek az iromány tartalmáról adott nyilatkozat iránt maguknak tudomást szerezzenek s hogy így azon meggyőződést nyerjék, miszerint az iromány a felek szándékával valósággal megegyezik.

Ezen esetekben tehát nem elégséges, ha a tanúk vagy az ezeket helyettesítő jegyző a fölvetett jegyzői iromány fölolvadásánál az iromány helybenhagyása s aláírása alkalmával jelen van; hanem megkívántatik, hogy ők a felek által a jegyzői okirat írásba-foglalása előtt, az abba fölveendő határozatok iránt teendő nyilatkozatok adásánál, vagy is az egész tárgyaláson kezdettől végig jelen legyenek.

53. §.

Oly süketnek, ki olvasni tud, az irományt magának kell olvasnia s egyszersmind világosan bizonyolnia, hogy ő az irományt olvasta, s hogy az az ő akaratával megegyező; ezen bizonyolás az irományban is elöadandó az aláírás előtt.

Ha a süket nem tud olvasni, úgy a tanukon vagy a másik jegyzőn kívül, még egy a süket bizalmát bíró személy hívandó meg, ki az ő jelbeszédét érti. Az ilyes bizalmi személyeknek szabad a sükettel rokonságban vagy

sógorságban, örökbe fogadó szülei vagy örökbe fogadott gyermeki viszonyban is állaniok, vagy annak szolgálatában lenniök, de a képes tanúk egyéb kellékeivel birniök kell.

A jelbeszédnek a siket általi megértéséről a jegyző az iromány tárgyára nem vonatkozó kísérletek által kellemőleg győződjk meg.

Azon elismerési záradéknak, hogy a siket az irományt *olvasta s akaratával megegyezőnek találta*, nem kell szükségkép általa az irományra sajátkezüleg vezetettnie; elég az, ha ő ezen elismerést előszóval mondja ki, s hogy ez az irományban fölemlitessék; ha azonban eszközölthetik, czélszerű s ajánlható, hogy ezen elismervényt a siket az irományra név-aláírása előtt saját kezüleg vezesse, mely eljárás az okirat érvényén csurbát nem ejt, sőt annak hitelességét csak öregbitheti.

Oly siketekkel tárgyaláshoz, kik olvasni nem tudnak, még egy bizalmi személyt kell meghíni, ki ugyan a sikettel (a jegy. rendt. 36. §-ban felsorolt iziglen) rokonságban vagy sógorságban, vagy vele fogadott szülői vagy fogadott gyermeki, szolgálati viszonyban állhat vagy végre fizetéses cseléde lehet, de kinek mindazáltal képes tanúnak minden kellékeivel kell birnia, s ennél fogva, ezen bizalmi személynek

1. fineműnek;
2. husz évesnek;
3. az iromány fölvételekor az ausztriai államban lakónak;
4. a jegyző előtt (vagy ha két jegyző vesz részt a tárgyalást vezérlő jegyző előtt) személyesen ismertnek, vagy személye azonosságának két azonsági tanú által kell bebizonyítva lennie;

5. irni s olvasni kell tudnia.

Ennélfogva ily bizalmi személyekül sem használtathatnak:

1. mindazok, kik testi- vagy lelki minőségük folytán tanúságtételre képtelenek p. o. örültek;
2. kik valamely büntett miatt vizsgálat alá vonattak s bünteleneknek nem ítéltettek, vagy kik nyereségvágyból elkövetett vétségben vagy ily rendü kihágásban bünösöknek ítéltettek;
3. kik az iromány fölvetelében érdekelt egyéb felek valamelyikével vagy az iromány által valamely kedvezményben részesülő személlyel vagy a jegyzővel a jegy. rendt. 36. §-ban említett viszonyban állanak;
4. az iromány által érdekelt egyéb felek cselédei vagy fizetéses háznépének tagjai;

5. a jegyzőnek, vagy ha egy második jegyző hivatik meg, az utóbbinak is gyakornokai, irnokai és cselédei;

6. mind azok, kik nem értik azon nyelvet, melyben az iromány föl veendő.

Az, hogy azon kísérletek, melyek folytán a jegyző magának az iránt szerez meggyőződést, valjon a meghívott bizalmi személy jelbeszédét a siket érti-e vagy sem, az irományban fölemlitessenek, határozottan előszabva nincs, és ennél fogva az ily nemü jegyzői irományoknak sem lényeges sem nem lényeges kellékét nem képezi.

A meghívott bizalmi személy bizonyos tekintetben a siket fél helyét töltvén be, róla mind az áll, a mi a jegyzői rendtartásban a felekre nézve van előszabva. Ennél fogva az irományban vezeték- és mellék- (kereszt-) neve, s bizalmi személyi minősége felemlitendő, az iromány általa aláírandó, vagy azon esetre ha irástudatlan volna, az irományra kézjegye, mely mellé neve az iromány egyik tanuja vagy a második jegyző mint névalíró által kürandó, vezetendő. Ha valamely akadály p. o. csonkasága miatt ezen kézjegyet sem volna képes az irományra vezetni, ugy ezen akadály az irományban fölemlitendő.

54. §.

Ha a jegyzői iromány oly némával vagy süketnémával veendő föl, ki olvasni s irni tud, ez az irományt maga olvassa, s arra sajátkezüleg írja föl, hogy ő azt olvasta s akaratával megegyezőnek találta.

Ha olvasni s irni nem tud, ugy a jelbeszéd végett meghívott bizalmi személyen kívül vagy a tanúk egyikének ezen beszédet szintugy kell értenie, vagy pedig még egy ezen jelbeszédben teljesen jártas más személy hivan-dó meg, a kinek az 53. §-ban említett rokonsági vagy sógorsági sat. viszonyokból eltekintve, a tanu minden minőségeivel kell birnia.

Ez esetben a jegyzői iromány lényeges kellékeihez tartozik, hogy a néma vagy süketnéma azon azt, hogy az iromány akaratjával megegyező módon lett fölveve, ezen szavakkal „*olvastam s akaratommal megegyezőnek találtam*“ tanusítsa, s ezen szavakat az irományra sajátkezüleg reá írja.

Azon esetre, ha valamely bizalmi személy lett meghíva, czélszerű, de a törvény által sem lényeges sem nem lényeges kellékül nincs előszabva, hogy ezen elismerési záradék a bizalmi személy által legyen az irományra vezetve.

Mind azon esetekben, midőn ily tárgyaláshoz valamely bizalmi személy hivatik meg, az okirat tartalmát a bizalmi személy a fogyatkozásban lévő félnek a némák között divatos jelbeszéd által köteles tolmácsolni. Azonban az ily jegyzői irománynak lényeges kellekeül nem tekendő, hogy ezen tolmácsolás megtörténte az irományban világosan kitéssék; sőt elégséges leend, ha az, hogy bizalmi személy lön meghíva, ezen meghívás oka, s az irománynak a felek általi jóváhagyása az irományból magából kivehető. Többnyire pedig a jegyző előrelátásától függ, az iromány létrejötté körül történtek lehető részletes és világos felsorolása által, a törvényes alakszerűségek megtartása vagy meg nem tartása iránti kételyeknek elejét venni.

55. §.

A jegyzői irományoknak világosan, rövidítések és hézagok nélkül, s bennök a főszóknak és számoknak legalább is egyszer bettükkel írva kell lenniök. Azokban bármit kivakarni, vagy a szövegben valamely szót keresztülni, bármit a sorok közé szurni, vagy különben hozzátenni nem szabad.

Ha szavakat kell kitörölni, ennek úgy kell történnie, hogy azok olvashatók maradjanak. Ha ez által a jogügylet határozataiban változások idéztetnek elő, úgy a kihuzott szavak száma vagy a szélen megjegyzendő, s ezen megjegyzés a felek, tanúk (43. §.) s a jegyző által aláírandó, vagy pedig ha az iromány még nincs befejezve, az okirat végén előadandó s bizonyolandó.

Ha másféle változtatások vagy hozzáadások szükségesek, ezek az okiratnak azon helyén, a hová tartoznak, utasító jegy által kijelelendők, maguk a változtatások vagy hozzáadások pedig a főnebb előadott módon az iromány szélén vagy végén hozzáteendő s meghitelesítendő.

Mennyiben gyöngítik vagy szüntetik meg az ezen szabályokkal ellenkező hiányok az okirat hitelességét egészben vagy annak egyes részeiben, előforduló esetekben a bíróság ítéletére bizva marad.

Ezen szakaszban a törvény a jegyzői irományok v. i. azon okiratok *külső* alakszerűségeit sorolja fel melyek a jegyző által az előtte kötött jogügyletekről vétetnek föl.

Ezen kellekek az iromány világosságára és aggálytalanságára vonatkoznak. E részben a törvény rendel:

a) hogy *rövidítések* például *ft. e* helyett hogy *forint, p. p. e* helyett hogy *„pengő pénzben“* ne használtassanak, mert könnyen visszaélésekre adnának okot;

b) *hézagokat* akár egyes szavak, akár a sorok között *meghagyni nem szabad;*

c) a fő szóknak és számoknak legalább egyszer *bettükkel kell kiírva lennie;* hogy így lehető meghamisításoknak eleje vétessék;

d) a szövegben nem szabad bármit is *kivakarni,* vagy a sorok közé *szurni,* vagy azokhoz *hozzá tenni.*

A változtatások az iromány szélén, *szegélyjegyzetek* (glossae marginales) által eszközözendők, mely jegyzetek a szerződő felek, a tanúk, s a jegyző vagy azon esetre, ha egy második jegyző, valamely tolmács vagy bizalmi személy lett meghíva, ezek által is aláírandók, vagy ha az iromány még berekesztve nincsen, annak végén sorolandók föl s irandók alá.

Ez utóbbi esetben azon idézési jegyeket, melyek az iromány szövegének azon helyein, hol változás történt, alkalmaztattak, különösen aláírni nem szükséges.

A jegyzői irományok ezen külső alakszerűségei iránt adott határozatok megsértése vagy figyelmen kívül hagyása, nem vonja szükségkép az iromány közhitelének elvesztését maga után, sőt a törvény világosan a bíró belátására bizta annak elhatározását, valjon s mennyiben gyengítsék vagy szüntessék meg ily nemű hiányok az ily okirat bizonyerejét. A p. perrendt. 129. §-ának határozatai u. i. az ily jegyzői irományokra is alkalmazandók, mely szerint:

„Ha valamely okiratnál, mely sem aggálytalannak nem ismertetik, sem a törvények szerint annak nem tartandó, külső hiányok mutatkoznak mint például, ha a peosétek leszaggatvák vagy megrongálvák, ha valami más kézzel vagy más tintával vagy a sorok közé van iktatva, a szélen hozzátevé, áthuzva, kitörölve, megváltoztatva, olvashatlanná téve, ha a sorok föltűnőleg megritkítvák vagy összetömvék, a kibocsátó és a tanúk aláírásai a szövegtől szokatlanul távol állanak, a bíró minden körülmények és a többi bizonyítékok megfontolásával ítélje meg, ha és mennyiben van ez által az okirat bizonyereje meggyengítve vagy egészen megszüntetve.“

56. §.

Ha valamely jegyzői iromány több ívből áll, a közokirati erő elvesztése mellett mindenik ív a felek, tanúk (43. §.) s a jegyzői által aláírandó, továbbá ezen ívek összefüzendők s a zsinór mindkét végén a jegyző, vagy

ha két jegyző folyt volna be, mindkettőjük pecsétjének reányomásával megerősítendő.

Ha az iromány szerkesztésénél egy második jegyző, valamely tolmács vagy bizalmi személy működik közre, valamennyi ivnek ezek által is aláírva kell lennie. A jegyzői irománynak a meghívott azonsági tanúk által leendő aláírása a törvény által általában lényeges alakszerűségnek nem nyilvánítottván, nem szükséges jelen szakasz eseteiben az egyes iveket általuk aláírni.

57. §.

Főlhatalmazványok s más mellékletek a felek által eredetiben, hiteles vagy egyszerű másolatban tétethetnek le (50. §. e bet.). Ezek azonban, ha a kibocsátó által a jegyzői irományban meg nem erősítettnek, a jegyzőnél letétel által nagyobb hitelességet nem nyernek, mint a mely azokat minőségöknél fogva különben is illeti.

Azon mellékletek, melyek nem köz- vagy már a felek által aláírt okiratok, ezek által, valamint a tanúk (43. §.) s a jegyző által aláírandók. A mellékletek fölolvastása csak annyiban szükséges, a mennyiben az a felek által kívántatik. Rendszerint azonban minden mellékletek az okirattal az 56. §-ban kijelelt módon összekötendők, ellenkező esetben azok mellékletektil nem tekéntetnek.

Ha a hozzáfűzés nem egy könnyen eszközölhető, úgy a mellékletek az iromány ügyszámával s az abban elősorolt idézési jelekkel látandók el.

A jegyz. rendt. 50. §-ának e betűje értelmében a jegyzői irományban a meghatalmazványokra vagy egyéb mellékletekre vonatkozásnak, oly hozzáadással kell foglaltatnia, valjon ezek eredetiben vagy pedig hiteles másolatban lettek-e az irományhoz csatolva. A mellékletek, az által, hogy a jegyzőnél őrizetül letétetnek, nagyobb bizonyerőt, mint a minővel az előtt saját minőségük és természetük szerint birtanak nem nyervén, a jegyzői iromány hiteltérdemlősége tekintetéből közönyös, akár ahhoz eredetiben, akár hiteles másolatban mellékeltesenek.

E szabály alól azonban kivételnek van helye:

1. ha a melléklet a kibocsátó által a jegyzői irományban megerősítettik, p. o. ha ez utóbbiban valamely korábban kelt magán okirat, adóslevél, végrendelet valónak ismertetik, vagy

2. ha a felek valamely melléklet p. o. valamely leltár, összeírás stb. tartalmára hivatkoznak, mert az ily esetben ezen mellékletek a jegyzői irománynak kiegészítő részét képezik.

Oly jogügyletek kötése alkalmával, melyek kiskorúakat vagy gondnokság alatt lévő személyeket érdekelnek, a szükséges meghatalmazványt, a törvényes képviselő részére (a nem peres ügyekbeni eljárást szabályzó törvény 192. §-a értelmében) az illetékes bíróság vagy gyámhatóság által kiadott rendelvények, csődtömeget illető jogügyleteknél pedig a tömeggondnok s a választmányi tagok kinevezési rendelvényei pótolják.

A nem peres ügyekbeni eljárást szabályzó törvény 189. §-a értelmében a gyámhatóság alatt lévőket érdeklő minden szerződvények s kötelek tökéletes fogalmazványa jóváhagyás végett az illető gyámhatóság (gyámhatóság) elé terjesztendő, s szükség esetére a felek meghallgatása után jóváhagyandó.

Az idézett törvény 192. §-a a jegyzői irományok fölvétele iránt az említett határozatot tartalmazván, még az 1850 sept. 29. jegyzői rendtartás hatálya alatt ezen szakasz értelmzése iránt különféle kétségek keletkeztek, a mennyiben némelyek azt állították, miszerint minden ilyenmü jegyzői irománynak fogalmazványát a bíróság elé előlegesen kelljen terjeszteni, mások ellenben az ellenkezőt vitatták.

Az így keletkezett kétséget csak esetről esetre lehet sikeresen megoldani. A bíróság ugyanis a 192. §-ban említett igazolási okiratnak kibocsátása előtt a 189. §. értelmében köteles leendő megkötendő jogügyletnek egész tartalmát megvizsgálni s fontolóra venni. Ennek folytán, a bíróság belátásától fog függeni, valjon az igazolási okmány kiadmányozását a tervezett jegyzői iromány fogalmazványának előmutatásától függeszti-e föl vagy sem. Tagadni nem lehet, hogy minden jegyzői irománynak, a mennyiben az említett minőségü feleket érdekel, habár bírósági igazolványok alapján vétetett volna is föl, a végre hogy érvényességgel bírjon, a bíróság által utólagosan helyben kell hagyatnia, ha csak az előmutatott igazolási okmány a kötött jogügylet minden részletes határozatait nem tartalmazta.

Hasonlóképen azon esetben, midőn a jegyzői iromány gondnokság alatt lévőket érdeklő jogügylet iránt vétetik föl, a jegyzők valamint a gondnokság alatt lévők képviselőinek szabadságában állandó a kötendő szerződvény teljes fogalmazványát jóváhagyás végett a bíróság elé terjeszteni, másrészt azonban a szerződés tervek előterjesztése fölőlegessé válik ott, hol kétes magyarázat alá nem eshet egyszerű jogügyletekről van szó, s a mint a gyakorlati életben gyakran meggesik, miszerint gondnokság alatt lévők nem jegyzői szerződ-

vényeik, jóváhagyás végett, teljesen kiadmányozva, az illető bíróság elé utólagosan terjesztetnek, s általa megvizsgáltatván, szükség esetében az érdekelt felek meghallgatása után, jóváhagyatnak; úgy valamely utólagosan megerősítendő jegyzői iromány érvényén s hatályán sem ejtend csorbát, ha az utólagos jóváhagyás fentartása mellett köttetik, a mennyiben ezen fentartás a jegyzői irományba záradékiilag világosan fölvetetett.

Miután jegyzői iromány fölvetetett, az erről a fél részére kiszolgáltatandó hites kiadmányok, a végre, hogy a bíróság utólagos jóváhagyását tanúsító hivatalos bizonyítvány azokra vezettethessék, a bíróság elé terjesztendők, s a gondnokság alatt lévőknek szánt példány, ha az a letét-hivatalnái megőrzésre alkalmas nem lenne, a peres eseteken kívüli ügyekbeni eljárás 189. §-a értelmében a tárgyalási irományoknál megtartandó. Hasonló módon kell eljárni azon esetben, ha oly okiratról, melyből a gondnokság alatt lévőre valamely jog nem ered, hanem már birt jognak felhagyása mondatik ki p. o. valamely kikeblezési nyugtatványról, jegyzői irományt kell fölvenni; csakhogy ily esetben a jegyzői iromány hiteles kiadmányainak a megtörtént jóváhagyással ellátott példányát nem kell birói őrizet alá venni, hanem annak részére, ki ez által jogalapot nyert, kiszolgáltatni.

Habár a jegyzői iromány érvényessége tekintetéből közönyös, akár az illető meghatalmazványok eredetiben, egyszerű vagy hiteles másolatban, magán- vagy közokirat alakjában mellékeltenek, mind az által a felek érdekéből nagy fontossággal bír, hogy a meghatalmazványok a jegyzői irományhoz eredetiben, s ha más koronaországokból vagy külföldről erednek, a megkivántató hitelesítvényekkel ellátva vagy a körülményekhez képest jegyzői kiadmányozásban legyenek csatolva, minthogy ez a jegyzői iromány hatályára lényeges befolyást gyakorol. Mert ha a jegyzői irományhoz az eredeti meghatalmazvány mellékelve nincs, úgy a fél a jegyzői iromány felmutatása által az eredeti felhatalmazvány előmutatásától nincs fölmentve, s ha a jegyzői irományt valamely hatóság előtt használni kívánja p. o. a nyilvánkönyvekbeni bejegyzés alkalmával, vagy ha az állítólagos meghatalmazottnak jogosított volta peressé válnék; azt előmutatni köteles. A jegyzőnek ugyan, a törvényes határozatok ellenében köteleességévé nem tétethetik, hogy az eredeti meghatalmazó levelek előmutatását követelje, miután birói cselekvények teljesítése s bírósági irományok fölvétele alkalmával is oly meghatalmazottak is léphetnek föl a felek nevében, kiknek meghatalmazásai csak hiteles másolatban lőnek mellékelve; mindazáltal köteles a feleket ezen körülményekre ahhoz tartásuk végett figyelmeztetni.

Az alak, melyben valamely jegyzői irományhoz csatolt meghatalmazvány kiadatott, különös fontossággal bír akkor, midőn a jegyzői irományok által bizonyított követelések behajtása iránti eljárás megindításáról van szó. Ezen eljárásnak ugyan is csak akkor lehet helye, ha a jegyzői irományhoz mellékelte meghatalmazványok s egyéb mellékletek köz okirat bizonyerejével bírnak (lásd az 1858 február 16-án kelt minis-teri rendelet magyarázatát).

A jegyzői iromány mellékleteinek rendszerint a felek, a tanúk s a jegyző, vagy ha két jegyző járt volna el mindkettő által, továbbá azon esetre, ha tolmácsok vagy bizalmi személyek lettek volna meghíva, ezek által is aláírandók.

Ezen szabály alól kivételnek:

1. azon mellékletek, melyek közokiratok, ennél fogva a jegyzői irományok hites kiadványai; keresztlevelek, halott-nyilvánítások stb.;

2. azok, melyek a felek által már aláíratnak.

Ha tehát ily valamely melléklet a csak egyik résztvevő fél vagy a közrenehatható meghatalmazástadó által iratott alá, úgy az aláírás ezen szakasz határozatai szerint teljesítendő. Ezen szabály elhanyagolása nem vonja ugyan a jegyzői okmány érvénytelenségét maga után, következménye azonban az, hogy a mellékletek nem mellékelteknek tekintetnek; s ezért a felek azon esetre, ha a jegyzői irományt bíróságok előtt használni kívánják, a mellékleteket külön csatolni kötelesek. Ha azonban a mellékletben a kötött jogügylet lényeges határozatai foglaltatnának, melyekre a jegyzői iromány egyszerűn hivatkozik, úgy ez hatállyal nem bírna.

A mellékleteket egyedül a felek különös kívánata folytán kell felolvasni. Annak a jegyzői irományban világos fölemlítése, hogy a mellékletek fölolvastattak, a törvény által nincsen meghagyva.

A mellékleteket rendszerint a jegyzői irományokhoz kell fűzni s a zsinór (mint azt a jegyz. rendt. 56. §-a több ivekből álló jegyzői irományokra nézve előszabja) mindkét végén, a jegyző pecsétjének, vagy ha két jegyző vett volna részt mindkét jegyzőének ráillesztése által megerősítendő.

Ha a mellékleteket, nagy terjedelmük vagy alakjuk miatt, a jegyzői irományhoz egykönnyen fűzni nem lehet, úgy a jegyzői iromány ügyszámával s az abban előforduló idéző jelekkel p. o. $\frac{1}{2}$, $2 \frac{1}{2}$ A. B. stb. látandók el.

Ezen szabálynak meg nem tartása a jegyzői irományt érvényétől meg nem fosztja ugyan, de a mellékletek ily esetekben nem csatoltaknak tekintendők.

Miután a jegyzői irományok a bélyegköteles jegyzőkönyvekhez számítatnak, annál fogva ezen irományokban

idézett oklevelek és mellékletek, a mellékletekre nézve az 1850 augusztus 2-án kelt bélyegtvörvény díjszabályának 79 tétele szerint bélyegzendők, a mennyiben már eredetileg bélyegkötelesek nem voltak vagy meg nem lettek bélyegezve.

58. §.

Ha az iromány berekesztetett s aláíratott, semmit sem szabad többé hozzáadni. Minden hozzáadvány és változtatás hitelessége végett új iromány fölvétele szükséges.

Az aláírás alatt melyről, a törvény jelen szakasza szól, a főirománynak a felek s a tanúk által eszközözendő aláírását (jegyz. rendt. 50. §. b. bet.) kell értenünk.

2. Különös szabályok a végrendelek tekintetében.

59. §.

A végakarattal azon nyilváníthatók, melyek két jegyző és egy tanú, vagy egy jegyző és két tanú előtt szóval történnek, vagy írásba foglalva a nyilatkozó által a jegyzőnek átadatnak, a bíróság előtt tett végrendelekkel egyenlőknek tekintendők, ha azoknál az ezen jegyzői rendtartásban a jegyzői irományok hitelességére nézve általában (4. §.), s a végrendelekre nézve különösen kitézett szabályok megtartatnak.

A tanúskodásból kizárás általános okain kivül (44. §.), egyházi szerzet tagjai sem lehetnek tanúk végrendelekseknél. Ép oly kevéssé lehet a keresztény hitet nem valló, kereszténynek végrendelezésénél tanú.

Valamely végakarattal nyilvánítható a jegyző előtt szóval vagy írásban tétethetik; a mint ezt a polg. törv. könyv 587. §-a a bíróságok előtt tett végakarattal nyilváníthatókra nézve rendeli. Ezen végakarattal nyilváníthatók fölvetelénél, nem csak a jegyzői rendtartásban foglalt általános határozatok, hanem a jelen fejezetben foglalt különös határozatok is megtartandók. Különösen ha a végrendelezés két jegyző előtt tétetett, egy tanút is kell meghívni. A polgári törvénykönyv határozatainak megtartása, mely az 1850 szeptember 29. kelt jegyzői rendtartás 59. §-a által elő volt szabva, a jelenleg hatályban lévő jegyzői rendtartás értelmében elmaradhat. Nem szükséges, hogy jegyzői végakarattal nyilváníthatóknál a jegyző vagy a meghívott jegyzők egyszersmind tanúk is legyenek, a mint ez a fentemlített 1850-ki jegyzői rendtar-

tás által elő volt szabva; ha csak még három tanú nem lön meghíva.

Arra, hogy mondani lehessen, miszerint az illető végrendelezés két tanú és egy jegyző vagy két jegyző és egy tanú jelenlétében elő szóval tétetett legyen, a tanúknak vagy a harmadik tanúnak s a második jegyzőnek nem csak a végrendelezésről szerkesztett jegyzői iromány felolvasásánál, a felek nyilatkozattételénél, s a jegyzői iromány aláírásánál, hanem a felek végakarattal kijelentése s a végrendelezés írásba foglalása alkalmával is jelen kell lenniök.

Szóbeli végrendelezéseknél tehát a tanúknak vagy a második jegyzőnek a jegyzői iromány felolvasásától a jegyz. rendt. 45. §-a által megengedett kizárása meg nem engedhető.

A jegyzők által oly személyek végakarattal nyilváníthatók is fölvetethetnek, kik eszük használatát elvesztették (bíróilag örülteknek vagy kábáknak nyilváníthatók ptk. 273. §.), ha az ily személyek a végakarattal nyilvánítható alkalmával világos és józan állapotban vannak. A polgári törvénykönyv 567. §-a ez esetben azt kívánja, hogy az örökhagyó kedélyállapota dologértő vagy hatósági személyek által szigorúan megvizsgáltsék; vagy azon körülmény, hogy az örökhagyó a végrendelezés idejékor teljes megfontolással birt legyen, más megbízható bizonyítékok által kétségen felül helyeztessék.

Miután a törvény a jegyző előtt tett végakarattal nyilváníthatókat a bíróságok előtt tett végrendeletekkel egyerejűnek tekinti, annál fogva a jegyzők előtt tett végakarattal nyilvánítható bizonyerejéhez elégséges, ha a két jegyző, vagy a jegyző s a két tanú az örökhagyó lelki állapotját gondosan megvizsgálják s maguknak azon meggyőződést szerzik, miszerint a végrendelező eszének teljes használatában van. A jegyzők azonban, a mennyire csak lehet, ön felelőségük kisebbitése tekintetéből dologértőket szoktak meghívni. A kedély állapotának miként eszközölt kitudása magába az irományba veendő fel s a dologértőknek alkalmas tanúk minden kellekeivel kell ellátva lenniök.

Azon tanúk, kik a jegyzők által fölvetett végrendelezéseknél alkalmaztatnak, a jegyzői rendt. 44. §-ában előszabott tulajdonságokkal birjanak. Ezen kívül szerzetes rendek tagjai általán, zsidók pedig keresztények végrendelezésénél tanúként a polgári törvénykönyv 591. §-a értelmében nem alkalmaztatnak.

60. §.

A szóbeli végrendelezésről jegyzői iromány fölvetelénél, a jegyző gondoskodjék arról, hogy a nyilatkozat

világosan, határozottan és jogérvényesen történjék. A jegyzőknek nem szabad oly ausztriai alattvalók végrendelezéseit fölvenniök, kik a tizennyolcz éves kort még meg nem haladták.

Kiskorúak, kik életük tizennyolczadik évét még meg nem haladták, csak azóval a bíróság előtt tehetnek végrendelezést (p. t. k. 569. §.).

A törvény ezen intézkedése azonban egyedül ausztriai alattvalókra szorítkozik; külállam polgárainak végrendelezés tételérei képessége, a mennyiben életük tizennyolczadik évét meg nem haladták, hazai törvényeik szerint ítélendő meg.

A jegyző előtt élő szóval tett valamely végrendelezés tartalmának értelme, jogérvénye, hatálya az általános polgári törvénykönyv határozatai szerint ítélendő meg.

61. §.

Írásbeli végrendelezések csak oly személyektől fogadandók el, kik olvasni s írni tudnak. Az írásbeli rendelkezés a jegyzőnek két tanú, vagy a másik jegyző s egy tanú jelenlétében, az örökhagyó azon nyilatkozatával adandó át, hogy az az ő végakarata tartalmazza, s általa sajátkezűleg van aláírva. Ha a végrendelezés még nem volna aláírva, a jegyző az örökhagyót azon körülményre, hogy az okirat érvényessége végett sajátkezű aláírásának ott kell lennie, figyelmeztesse.

Ezután a jegyző s a tanúk, vagy két jegyző s egy tanú, belül vagy kívül, de mindig magára az okira, nem pedig netalán a pusztá borítékra, írják magukat alá.

Az egész tárgyalásról jegyzői iromány veendő föl, s az okirat ehhez füzendő.

A végrendelezést tartalmazó okmányt a jegyzői irományhoz kell füzni, annak a jegyz. rendt. 57. §-a értelmében melléklése ez esetben nem elégséges.

62. §.

Ha az örökhagyó azt akarja, hogy sajátkezűleg aláírt végintézkedése titokban maradjon, s azt nyitva köteles ugyan átadni, azonban a 61. §-ban kiszabott alakszerűség megtartása után, az okiratot a nélkül, hogy a jegyző annak tartalmáról magának tudomást szerezni jogositva

volna, maga lepecsételheti vagy a jegyző által lepecsételheti, mire a borítékon megjegyzendő, hogy kinek végakarata foglaltatik abban. Egyszersmint ez esetben a jegyző pecsétje rányomandó.

Erre az örökhagyó csak akkor van jogositva, midőn a jegyzőnek a már írásba foglalt végrendeletet adja át (jegyz. rendt. 61. §.). Hogy a végakarata a felek által vagy azok kívánatára pecsételtetett volna le, a jegyzői irományba fölveendő.

Ez utóbbi esetben a jegyzőnek jogában nem áll a végrendelet pecsétjét annak kihirdetése előtt lebontani, hacsak az örökhagyó abba világosan bele nem egyezett, miről egyéb-iránt külön jegyzői iromány lenne felveendő. A kérdéses iromány azonban közokirati bizonyerejét nem veszti el az által, hogy annak lepecsételése a fél akarata ellenére elvétésből elmulasztott, vagy ha a fél által lepecsételt végrendeletre a jegyző hivatalos pecsétjét reá nem illesztette, vagy azt, kié legyen a végrendelet, annak borítékjára föl nem jegyzette.

63. §.

Ha süket, néma vagy süketnéma akar a jegyző előtt végintézkedést tenni, vagy ha ő olvasni s írni tudván, írásbeli (61. és 62. §§.) végrendelezést akar átadni, mindig egy az ő bizalmát bíró oly személy hivandó meg, ki az ő jelbeszédét érti, s egyébiránt az 53. és 54. §§-ban kiszabott eljárás követendő.

Azon süketnek, ki írni s olvasni tud, az okiratot önmagának kell elolvasnia s azt hogy elolvasta s hogy végső akaratjával megegyezőnek találta világosan elismerni köteles; ezen elismerésnek magában az okiratban az aláírások előtt kell előfordulnia; bizalmi személyt azonban ily alkalommal minden esetre meg kell híni.

Oly némák vagy süketnémák, kik írni s olvasni tudnak, a végrendeletjüket tartalmazó okiratot elolvasni s arra sajátkezűleg följegyezni kötelesek, hogy azt elolvasták s akaratjukkal megegyezőnek találták. Némák és süketek végrendelezéseikhez mindenkor valamely bizalmi személy, ki a szokásos jelbeszédet érti, hivandó meg.

Vakok a jegyző előtt csak élő szóval tehetnek végrendeletet (jegyz. rendt. 52. §.). Ha az ezen szakaszban felsorolt testi fogyatkozásokban szenvedő személyekkel kell valamely jegyzői irományt fölvenni, ugy ahhoz bizalmi személy csak akkor szükséges, ha a süket írni, vagy a néma vagy süketnéma olvasni s írni nem tud.

64. §.

Ha valamely fél a jegyzőnek átadott végintézkedést vissza akarja kapni, az az átadónak, de csak az ő személyes kívánságára, vagy annak kívánságára, a ki magát egy sajátlag e végre kiadott, s hivatalosan hitelesített különös meghatalmazvánnyal igazolni képes, visszaadhatik. A visszaadásról jegyzői iromány veendő föl.

Az ilyes visszaadás által a végintézkedés közokirati erejét ugyan elveszti, magán-okirati erejét azonban teljességgel nem, ha a magánvégrendelet vagy magán-fiók-
végrendelet kellékeivel el van látva.

A jegyzői rendtartás 61-ik §-a értelmében a jegyzők előtt írában tett végakarat-nyilvánításokat a felek visszaki-
vánhatják, az ily visszavételről azonban külön jegyzői iromány veendő föl. Kérdés támadott e részben, valjon ezen jegyzői irománynak ugyanazon alakszerűségekkel kellend-e bírnia, mint a melyek a végrendeletek tekintetében előszabvák. Miután a jegyzőnél letett végrendeletnek visszavétele még a végrendelet visszahuzását (megszüntetését) magában nem foglalja s az tovább is mint magánokirat fenn-marad, annál fogva elégségesnek látszik, ha ezen iromány fölvétele alkalmával, a jegyzői irományok tárgyában általában előszabott alakszerűségek tartatnak meg, a jegyző szabadságában állván béliátása szerint az ily irománynál is a végakarat-nyilvánítások fölvételére nézve előszabott alakszerűségeket megtartani.

Oly végakarat-nyilvánítás, mely a jegyző előtt a 60 §-
értelmében élőszóval tétetett, a fél által vissza soha sem követeltethetik. Azon fél, melly az így keletkezett végrendeletet megszüntetni akarja, köteles azt vagy világosan vagy hallgatagul visszavonni.

65. §.

Ha valaki valamely végrendeletet a jegyző előtt vissza akar huzni, e részben ugyanazon alakszerűségek tartandók meg, mint a végrendelet tételénél.

Ha e visszahuzott rendelkezés a jegyző előtt tétetett, úgy a visszahuzás az eredeti jegyzői irományra, ha pedig a jegyzőnek átadott végrendelet visszahuzás forog fön, erre magára, s nem pusztán a borítékra jegyzendő föl. Egyszersmind a még élő végrendeletek különös jegyzékéből (105. §.) az illető név kitörlendő.

Minden végrendeletet, akár a jegyző előtt lett alkot-

va, akár sem az illető végrendelet a jegyző előtt visszahuzhatja. E részben úgy mint valamely végrendelet fölvétele alkalmával kell eljárni; miért is a végrendeletnek visszahuzása a jegyző előtt élőszóval vagy írásban is történhetik. Ha a visszahuzott végrendelet ugyanazon jegyző előtt élőszóval tétetett volna, úgy a visszahuzás az ez iránt fölvett jegyzői irományra, s ha az írásba foglalt végrendelet adatott volna a jegyzőnek át, az írott végrendeleten magán, nem pedig annak borítékán (a jegyző által) jegyzendő föl. Az utóbbi esetben a jegyz. rendt. 62 §-a értelmében lepecsételt végrendeletet föl kell bontani, de a félnek jogában áll a jegyzőt a tartalom tudásából kizárni s a visszahuzott végrendeletet a visszahuzásnak arra lett följegyzése után ismét bepecsételni vagy a jegyző által bepecsételtetni. Ezen felül az örökhatárnak neve a végrendeletek névlajstromából (jegyz. rendt. 105 §.) kitörlendő.

A jegyző előtt fölvett végrendeletek nem jegyzői alakban v. i. jegyzőközbejövetele nélkül is, érvényesen visszahuzathatnak.

Ezen szakasz kezdő szavait „Ha valaki valamely végrendeletet a jegyző előtt vissza akar huzni“ nem úgy kell érteni, mintha ez alatt egyedül a jegyzők előtt tett végrendeletekről volna szó; hanem úgy magyarázandók, miszerint ha valamely fél végintézkedését, ez akár a jegyző előtt, akár a nélkül alkottatott legyen, visszavonni akarja s azt a jegyző előtt kívánja visszavonni úgy ugyanazon alakszerűségeket kell megtartani, mint a melyek a jegyző előtt tett végrendeletek fölvételére nézve előszabvák.

A jegyző előtt élőszóval vagy írásban tett végrendeletek is, mint minden végakarat-nyilvánítások a polg. törv. könyv 723 és 724 §§-ban előirt módokon megszüntethetnek és visszavonattathatnak.

Nevezetesen:

1. a korábbi ambár jegyzői alakban tett végrendelet, valamely későbbi érvényes végrendelet által, akár bíróságilag akár jegyzői alakban, akár végre magán végrendeletek alakjában lett legyen alkotva, nem csak az örökös rendelése, hanem minden egyéb intézkedések tekintetében megszüntetik, ha csak a végrendelet az utóbb alkotott végrendeletben világosan ki nem mondja, hogy a korábbi végrendelet egészben vagy részben fennmaradjon.

Ezen szabály akkor is érvényes, ha az örökös a későbbi végrendeletben csak az örökségnek valamely részére lett volna örökösül rendelve. Az örökségnek megmaradó része nem a korábbi végrendeletben nevezet örökösökre hanem a törvényes örökösökre szálland (polg. törv. könyv 713 §-a);

2. későbbi fiókvégrendelet által, akár bíróság, jegyző előtt, vagy magán alakban lett legyen alkotva, a jegyző előtt korábban alkotott fiókvégrendelet vagy valamely jegyzői végrendeletben tett hagyomány csak annyiban szüntetik meg a mennyiben ezek egymással ellenmondásban állanak (polg. törv. könyv 714 §.);

3. ha valamely jegyző előtt tett végakarategyilvántás valamely magán alakban alkotottal találkozik, s ha azon végrendekezésem, mely nem a jegyző előtt lön fölvéve, a kelet nincsen kitéve; vagy ha felállításának időpontja egyébiránt meg nem határozható: úgy, a mennyiben egymás mellett megállhatnak mindkettő érvényben marad, s az örökségre nézve a tulajdon közössége iránt megállapított szabályok jönnek alkalmazásba (polg. törv. könyv 715 §.);

4. ha az örökhatyó végrendeletéhez, vagy fiókvégrendeletéhez, akár a jegyző által lett legyen föllállitva vagy sem, azon megjegyzést teszi, miszerint minden későbbi végintézkedés, ha csak jegyzői alakban nem alkottatott, semmis és hatálytalan legyen, ugy ezen intézkedés nem tartóztatja az örökhatyót végső akaratját, a nélkül hogy végrendeletet jegyzői alakban kellenne tennie, megváltoztatni; s ezt bíróság előtt, vagy magánokiratban vagy szóval is három tanú előtt teheti, csak hogy a fennemlített hozzáadást világosan meg kell szüntetnie (polg. törv. könyv 716 §.). Ellenben valamely jegyzőileg fölvett későbbi végakarategyilvántás, melyben az valamely korábban alkotott végrendeletben vagy fiókvégrendeletben foglalt különös hozzáadás által világosan meg nem szüntetik, a korábbi végakarategyilvántás érvénytelené nem tétetik.

5. az örökhatyó a jegyző előtt tett végakarategyilvántását élőszóval vagy írásban hatályosan visszahuzhatja, ha e részben a végintézkedések tárgyában előszabott alakszerűségeket megtartja, s a jegyzői alakhoz kötve nincsen (polg. törv. könyv 717 és 719);

6. az örökhatyónak azon rendelkezése, melly által az örökösnek vagy hagyományosnak valamely haszontóli megfosztás fenyegetése alatt a végakarategyilvántás megátadását megtiltja, azon esetben midőn a jegyző előtt tett végrendeletnek alakszerűsége, nem pedig annak valódisága támadtatik meg, hatályos (polg. törv. könyv 720 §.);

7. a végrendekezés hites kiadványának egész kiterjedésbeni kitörlése, vagy a végrendekező nevének levágása vagy kitörlése mind addig visszahuzásnak nem tekintendő, mig az örökhatyó azon végrendeletet, melynek eredeti példánya a jegyzőnél létezik, a jegyz. rendt. 65 §-a értelmében vagy máskép meg nem szüntette. Ha azonban az örökhatyó a jegyző előtt fölvett végrendeletet vagy fiókvégrendeletet a jegyz. rendt. 65 §-a értelmében megszüntette vagy nyilván

vagy hallgatagon visszahuzta, ugy a netalán az örökhatyó kezei között maradott hiteles kiadvány is erejét veszti;

8. az át. polg. törv. könyv. 723—725 §§-ban foglalt elenyésztetések a jegyzők előtt fölvett végakarategyilvántásokra is alkalmazandók.

3. Kiadványok, másolatok, bizonyityványok és kivonatok kiadása.

66. §.

Mindaddig, mig a jegyző irományait maga örzi, csak neki áll jogában, azokból kiadványokat adni. Mennyiben van ez alól halogatások vagy helyettesítések esetében kivételnek helye, a 75. és 143. §§-ban van elősorolva. Ha ily esetekben más jegyzőnek kell valamely kiadványt kiadnia, abban a kapott hivatalos meghagyás világosan előadandó.

Ha valamely jegyzői iromány két jegyző által vétett föl, közülök mindegyiknek jogában áll, az irományból kiadványokat adni (96. §.).

Az 1850 september 21-ki jegyzői rendtartásban a hites kiadványok és hitelesített másolatok között különbséget a jelen jegyzői rendtartás megszüntette. Ezen különbség a francia törvényhozásból vétetett át, hol kétségtelenül helyén volt, miután a végrehajtási záradékkal ellátott első kiadványok (premiéres expéditions, grosses) mint valamely bírói ítélet, a bíróság további közbenjárása nélkül a végrehajtó által azonnal végrehajthatók (árt 545 cod. proc. civ.).

Miután azonban az austriai törvényhozás szerint a jegyzői irományok ezen különös hatállyal nem bírnak, annál fogva ezen különbség is gyakorlati jelentőséggel nem bírt s megszüntetése által a felek lényeges előnyben részesültek, miután ez által a jegyzői irományról utólagos vagy ismételve adandó kiadványok tekintetében a régibb jegyzői rendtartásban foglalt megszorítások általában fölöslegekké váltak.

A jegyzői irománytól adandó hiteles kiadványok azért szükségesek, mert az iromány mig a jegyző hivatalban van, nála, hivataloskodásának megszüntetével pedig a jegyzői levéltárban őriztetik. A kiadványok képezik azon okiratokat, mellyekkel a felek magukat a jegyző előtt kötött ügyletek iránt igazolják s az abból eredő követléseiket, igényeiket vagy egyéb jogait bebizonyítják. Innen van, hogy a jegyzők által adott hiteles kiadványok, közokiratok bizony-erejével bírnak (jegyz. rendt. 2 §.) magától értetődén, miszerint ezen bizony-

erő a hiteles kiadványokat csak akkor és annyiban illeti, ha és a mennyiben azon jegyzői iromány maga, melyről adattak, közokirat bizonyerejével bir. (jegyz. rendt. 4 §.).

Hiteles kiadvány alatt egy a jegyzői irománnyal szóról azóra megegyező, a jegyző, vagy az azt helyettesítő, természeti vagy jogi személy (helyettese vagy a jegyzői levéltár) által, ezen megegyezés tanusításával, továbbá azon személynek kijelölésével, kinek részére az okirat kiadatik, a kelettel, a kiadó aláírásával és hivatalos pecsétjével ellátott másolatot értünk (jegyz. rendt. 75, 97, 147 §.).

A jegyzői rendtartás 75 §-a meghatározza azon határidőt, mely alatt a jegyzői irományokról hiteles kiadványok, hites másolatok és kivonatok avagy illy irományok létezése iránti bizonyítványok elkészítendők. Netaláni késlekedések alkalmazásával az illető első folyamodású törvényszék ezen kiadványok eszközésére egy másik jegyzőt rendelhet ki.

Midőn valamely jegyző helyettesítettik, a hiteles kiadványok, hites másolatok stb. kiadása helyettesét, vagy azon járási bíróságot illeti, melynek az irományok ideiglenes megőrzés végett átadattak (jegyz. rendt. 143 §.).

Hivatalukból kilépett vagy megholt jegyzők irományaiából, a mennyiben ezek valamely helyettesnek vagy járási bíróságnak ideiglenes őrzés végett át nem adattak, hiteles kiadványokat, másolatokat stb. az illető jegyzői levéltár szolgáltat ki (jegyz. rendt. 122 és 123 §§.).

Más jegyző irományaiból adandó kiadványok, másolatok stb. kiszolgáltatása iránt vett bírói meghagyás világosan kiteendő helyettesezések, valamint olly esetekben is, midőn a a jegyzői irományok valamely járási bíróságnál ideiglenes őrizetre tétettek le.

Ha valamely iromány két jegyző által lön felvéve, ugy az eredeti okiratot azon jegyző köteles megőrizni, kit a felek az egész ügylet vezetésével megbiztak; a másik jegyző ezen eredeti irományról egy mindkét jegyző aláírásával és pecsétjeivel ellátott másolatot kap, melyről ő szinte hiteles kiadványokat bocsáthat ki, melyek ugyanazon hatállyal, birnak mint azok, melyeket az első jegyző ad ki.

67. §.

A jegyző köteles azon személyeknek hiteles kiadványokat adni, kiknek számára ezek magában az okiratban világosan rendelvék.

A jegyzői rendtartás 51-ik §-a értelmében mindegyik jegyzői irományban kiteendő, valjon hány példányban készítenek róla hiteles kiadványok, s kinek részére legyenek

azok kiszolgáltatandók. Ha ez iránt a jegyzői irományban semmi határozat sem foglaltatnék, ugy daczára annak hiteles kiadványok a következő szakasz rendeleteihez képest kiszolgáltatathatnak. A feleknek viszont szabadságában áll, a jegyzői irományba fölvetett különös záradék által a hiteles kiadványok kiszolgáltatását korlátolni.

68. §.

További hiteles kiadványok, ha az iromány kötelezvényből áll, az adós beleegyezése vagy bírói meghagyás nélkül sem a hitelezőnek sem más személyeknek nem adathatnak. Egyéb jegyzői irományokból, ha a fölvetelnél más nem köttetett ki, az azoknál saját nevökben érdekelteknek, azok törvényes képviselőinek, meghatalmazottjainak és jogutódjainak, egyoldalú kívánatukra is ismételt hiteles kiadványok bármikor adathatnak.

Ezen személyeknek az is meg van engedve, hogy ők mindazon jegyzői okmányokat, melyeknél érdekelvék, különbség nélkül megtekinthessék s azokból egyszerű másolatokat vehessenek.

Harmadik személyeknek az irományok megtekintése, vagy egyszerű másolatok avvagy hiteles kiadványok vétele, csak bírói meghagyás folytán, vagy azon érdekeltek beleegyezésével engedtetethik meg, kiknek az okiratok főnebb elősorolt különbsége szerint, maguknak is jogában áll, azt kívánni.

Kötelezvények alatt a kölcsönszerződvények iránt fölvetett okiratok értendők (polg. törv. könyv 1001 §-a).

Ezen nemű okiratok hiteles kiadványok alakjában többszörös kiszolgáltatása könnyen visszaélésekre adhatna alkalmat; miért is a törvény ily kiadványok kiszolgáltatását az adós beleegyezésétől vagy bírói meghagyástól tételezi föl. Ezen törvényes intézkedés azon esetekre is alkalmazandó, midőn a kötelezvény, más valamely okiratban p. o. adás-vevési szerződésben a vételár-hátralék tárgyában foglaltatik.

Ha a felek törvényes képviselőinek, meghatalmazottinak vagy jogutódainak ismételt hiteles kiadványok vagy másolatok szolgáltatandók ki, vagy nékiök az irományok betekintése megengedendő, ugy a jegyző jogosítva van, igazolványaik előmutatását tőlük követelni s azokat vizsgálat alá venni.

Ezen szakasz zártételében foglalt megkülönböztetés szerint harmadik személyeknek a jegyzői irományba való betekén-

tés megengedése s azokról másolatoknak kiadása, a mennyiben kötelezvényekről van szó, csak az adós beleegyezésével vagy bírói meghagyás folytán, más írományoknál pedig azon felek egyikének egyoldalú beleegyezése folytán, kik maguk hitelesített másolatnak fölvételére jogosítvák, történhetik.

Ha magában az írományban, még pedig a felek kívánatára azon záradék lön fölvéve, miszerint hiteles másolatoknak kiadványa megszorítva legyen, úgy valamennyi érdekelt félnek nyilvános beleegyezése vagy bírói meghagyás esetén kívül, csak az ott kitett megszorítások szerint szolgáltatnak ki hiteles kiadványok.

69. §.

Arról, hogy az érdeklettek valamely jegyzői íromány hiteles kiadványának kiszolgáltatásába beleegyeznek, mindig jegyzői íromány veendő föl. Valamely írománynak beleegyezés vagy bírói meghagyás folytáni kiadványozásánál, ezen fölhatalmazás a kiszolgáltatási záradékban mindig világosan megemlítendő, s a kiadványra egyszerűs mind följegyzendő, hogy az mennyiben másodlat, harmadlat vagy más ujalagos kiadvány.

A jegyzői írományokról adandó hiteles másolatok és hiteles kiadványok kiszolgáltatása vagy az írományok betekéntésének megengedése iránt vett bírói meghagyást a jegyző írományaihoz mellékelni s ott fentartani köteles.

A jegyző hiteles kiadványai ivenként 15-kros bélyegdíj alá esnek.

Ha azonban valamely jegyzői írományban, mely a fokozatszerű bélyegdíj alá esik, egynél több hiteles kiadványnak kiszolgáltatása lön elhatározva: úgy azon esetre, ha az ily díj husz pengő forintot meg nem halad, az 1852. április 2. kelt ministeri rendelet értelmében, még egy ily bélyeg iv, mint a mely a jegyzői íromány első ivére nézve szükséges, a jegyzői írományhoz az előszabott módon hozzá füzendő.

A bélyeg díj jelenleg, az 1854. márczius 28. kán kelt ministeri rendelet értelmében, bélyegjegyek által szedetvén be, a bélyegzés is nem bélyegpapiros ráfüzése, hanem a fokozatszerű bélyegjegy az írományrai illesztése által eszközöltetik.

70. §.

Végrendeletek vagy fiókvégrendeletek kiadványai vagy másolatai mindaddig, míg az örökhagyó él, csak neki adathatnak ki.

Sőt miután az örökhagyó meghalt vagy holtnak nyilvánított is, a jegyzőnek nem szabad semmiféle kiadványt vagy másolatot kiadnia mindaddig, míg a végakarati bírósági kihirdetése meg nem történt. Egyszerűs mind mindenik kiadványra vagy másolatra a bírósági kihirdetés napja is följegyzendő.

Valamely jegyzőnek írományai között lévő végakarati intézkedések, végrendeletek s fiókvégrendeletek kihirdetése iránti szabályok a jegyz. rendt. 100 §-ban foglaltnak.

Házastársak kölcsönös végrendeleténél, mindegyik fél örökhagyó, s ennél fogva mindegyiknek kívánatára azokról hiteles kiadványok kiszolgáltathatnak.

A végakarati intézkedés bírói kihirdetéséről szóló jegyzetnek a hiteles kiadvány vagy annak másolatára följegyzése, az által történik legcélszerűbben, ha a nem peres ügyekben bírói eljárást tárgyazó törvény 64. §-a értelmében, a végintézkedésre a bíróság által annak kihirdetése iránt jegyzett záradék magába a jegyzői kiadványozásba vagy a hiteles másolatba felvétetik.

71. §.

Minden kiadványoknak az eredeti irattal szorosán meg kell egyezniök, könnyen olvashatólag, üres hézagok nélkül, s a lényeges részekben, rövidítés, vakarás, igazítások és közbenszurások nélkül kell írva lenniök; azonban bennök, az eredeti példányban a kellő alakszerűségekkel előforduló változtatások, javítások és hozzáadások, a nélkül, hogy azok mint ilyenek elősoroltatnának, közvetlenül azon helyre irandók, a hová azok a szöveg értelmé szerint tartoznak.

Az íromány szövegéhez, azon esetben, ha a felek arról le nem mondanak, a mi a kiadványban mindig világosan megemlítendő, a meghatalmazványoknak s az íromány egyéb mellékleteinek másolatai is akkép csatolandók, hogy azokat ne legyen szükséges különösen meghitelesíteni; de azok a kiadványozási záradékban megemlítendőek.

A jegyzői kiadványok és hiteles másolatokban netalán szükséges igazítások és változtatások, a jegyzői rendtartás 55. §-a értelmében eszközöndők; oly különbséggel mind az által, miszerint ezek egyedül a jegyző által irandók alá. A meghatalmazványok és egyéb mellékletek másolatai, közvet-

lentül a hitelezési záradék elé irandók, miért is egy bélyeg alá irathatnak. (Bélyegtörvény 2. díjazabási tétel, 3. jegyzet).

A kiadványok érvényességét azonban nem fogja csökkenteni, ha a mellékletek külön oda fűzetnek. Ez esetben minden mellékelt másolat ivenként 15 kr. bélyegdíj alá esik, s a kiadványozási záradékban a mellékleteket idézni kell.

72. §.

Minden kiadvány meghitelesítése az által történik, hogy a jegyző annak végén azon bizonyolást, miszerint ő azt az irományai között létező eredeti irattal teljesen összehangzónak találta; azon megjegyzést, hogy mely személyek számára van az rendelve; a keletet s aláírását ráteszi s hivatalos pecsétjét rányomja. Ezen alakszerűségek valamelyikének meg nem tartása a közokirati erő elvesztését vonja maga után.

Ezen jegyzői rendtartásban, eltérőleg az 1850 szeptember 29-iki jegyzői rendtartástól, nem szükséges, hogy a hiteles kiadványozási záradékban mint ilyen kijelöltessek, még kevésbé, hogy annak neve, ki a jegyzői kiadványt írta, följegyeztessék.

Ezen megjegyzés (a bélyegtörvény 7. díjaz. tétel i. bet. értelmében) bélyegmentes, miért is az ahhoz fűzendő iv bélyegdíj alá nem esik.

73. §.

A jegyző az irományai között létező eredeti iratra, vagy ha erre nem férne, egy hozzáfűzendő ivre köteles minden hiteles kiadvány kiadását, azon személynek, melynek számára a kiadás történt, s a kiszolgáltatás napjának megjelelésével följegyezni.

74. §.

Valamely jegyzői irományból kivonatok, azaz valamely jegyzői iromány bizonyos helyei szövegének kiadványozásai s az annak létezéséről bizonyítványok, csak ugyanazon elővigyázat mellett szolgáltatathatnak ki, melyek az egész iromány kiadványozásaira nézve rendelvek (68—70. §§).

Ily kivonatok ivenként 15 kr. bélyegdíj alá esnek.

75. §.

Minden hiteles kiadványok, egyszerű másolatok, kivonatok és bizonyítványok, melyek három ivnél többet nem tesznek, a jegyző által a megrendelés után legfőlebb három nap alatt, nagyobb terjedelmű kiadványok pedig az azok terjedelméhez mért határidő alatt elkészítendők. Halogatások miatti panaszok az első folyamodási törvényszéknél nyújtandók be, mely a körülményekhez képest más jegyzőt biz meg az elkészítéssel.

HATODIK FEJEZET.

Jegyzői tanusítványok.

76. §.

A jegyzők a felek kívánatára következő tényekről, tartoznak tanusítványokat kiadni:

1. másolatok helyességéről;
2. fordítások helyességéről;
3. aláírások valódiságáról (hitelesítés);
4. okiratok előmutatásának időpontjáról;
5. személyek életéről;
6. szolgáltatások megajánlásáról, kötelezettségek teljesítéséről, felszólításról, szerződvények fölmondásáról s más oly nyilatkozatok tudatásáról, melyektől jogi következmények függenek;
7. váltók ovatolásáról.

Hogy ezen tanusítványok teljes bizonyerővel bírjanak, a következő szakaszokban foglalt szabályok tartandók meg.

Jegyzői tanusítványok, bizonyolványok alatt a jegyző által oly tényekről kiadott hivatalos okiratok értendők, mely tények tanusítása a törvény által a jegyzőkre bízott. Ezen bizonyolványok belalakja általában abból áll, hogy a jegyző valamely eléje terjesztett okiraton vagy külön levelen a tanusítandó ténykörülmenynek valódiságát sajátkezű aláírása és hivatal-pecsétjének hozzá illesztése alatt bizonyítja. A bizonyolványok kül-alakja nincsen a közönséges jegyzői irományok alakszerűségéhez kötve. Tanúknak használata a kö-

rülmények szerint, csak némely bizonyolványok kiadása alkalmával válik szükségessé.

Más nemü bizonyolványokat, mint a melyek ezen szakaszban felsorolják, a jegyzőnek hivatalos minőségében kiadnia nem szabad.

1. Másolatok láttamozása.

77. §.

A jegyző köteles a hitelesítés végett eleibe terjesztett másolatokat, azon előmutatott okiratokkal, a melyekből azok vétettek, pontosan összehasonlítani, s ha azokat egészen megegyezőeknek találta, aláírásának s pecsétjének rátétele mellett bizonyolni, hogy azok az előmutatott okiratokkal öszhangzók.

E részben a bíróságokra nézve főnálló szabályok szerint köteles eljárni, s a láttamozási záradékban előadni, valjon az okirat eredetiben vagy hiteles másolatban mutatott-e elő. Ezen láttamozás azonban a jegyző előtt előmutatott okirat valódiságát nem bizonyítja.

Az itt idézett szabályok a nem peres ügyekbeni eljárást szabályzó 1854 augusztus 9-ki törvény 284. §-ban foglalják, mely szerint:

A helyesnek ismerendő másolat az eredeti okirattal a leggondosabban összehasonlítandó. Mindkettőnek még a helyes írásban, központozásokban, a rövidítésekben s az írásjelek némében is egymással a lehető legpontosabban meg kell egyezniök. Ha az eredeti okirat helyei meg vannak változtatva, kihuzva, beiktatva vagy a szélen oda mellékelve: ez a másolatban vagy az ehez csatolt hivatalos bizonyítványban megjelelendő. Ezen utóbbiban az elszakasztott vagy külalakjuk szerint feltűnőleg gyanus okiratoknál ezeknek minősége is megjegyzendő. A hivatalos bizonyítványnak magában kell foglalnia, vajjon azon okirat, melyről a másolat vétetett, eredeti irat vagy csak hitelesített másolat-e, s mely bélyeggel van ellátva; továbbá azon helyet, a hol az előmutatott eredeti okirat létezik, vagy a félnek nevét mely azt előmutatta s a történt elismerés napját ki kell tüntetnie, a hivatalnok által aláírva s a hivatalos pecséttel ellátva lennie.

2. Fordítások bizonyolása.

78. §.

Azon jegyző, a ki az irományoknak valamely idegen

nyelven fölvételére föl van jogositva, hivatva van arra is, miszerint az önmaga vagy mások által ezen nyelven vagy ezen nyelvből készített fordításoknak helyességét bizonyolja. Ő tartozik ezen bizonyolást pecsétjének rányomása mellett aláírni.

Minden fordítás végén a jegyző letett esküjére való hivatkozás mellett bizonyítani tartozik, hogy a fordítás az eredetivel szóról szóra megegyezik, majd a fordítás napját, hivat s évét följegyezni s ezt aláírásával és pecsétjével megerősíteni.

Ha az irományt más helyen kívánják használni, mint a hol a jegyzőnek székhelye létezik, úgy aláírása a jegyzői kamara által, azon hozzáadással hitelesítendő, miszerint jegyzői irományok idegen nyelven fölvételére a jegyző jogositvánnyal bír (jegyz. rendt. 88. §.; peres eset. kívüli eljárást tárgyazó törvény 289. §.).

Idegen nyelvekben szerkesztett irományok láttamozásához tolmácsot meghívni s használni nem szükséges.

3. Aláírások hitelesítése.

79. §.

A jegyző a hitelesítés által azt bizonyolja, hogy a fél az okiratot az ő jelenlétében sajátkezűleg aláírta, vagy a már azon létező aláírást a magáénak ismerte. Ha a jegyző a félt személyesen nem ismeri, annak azonossága a jegyző előtt személyesen ismeretes két tanu által bizonyolandó. A hitelesítési záradék magára az okira irandó, a jegyző által aláírandó s pecsétjével ellátandó.

Ha a jegyző aláírásának hitelesítése szükséges oly okira nézve, mely külföldön használandó, úgy azon szabályok tartandók meg, melyek a külföldre rendelt más okiratok tekintetében léteznek.

Ha a jegyző a felet vagy a feleket személyesen v. i. saját tudomásából ismeri, úgy tanukat meghívni nem szükséges.

A hitelesítési záradékban (Legalisationsklausel) a jegyző a keletnek vagyis a helynek és időnek (nap, hónap, évek) előadása mellett biznyságot tesz arról, hogy valamely fél a jegyző elé terjesztett iratot előtte aláírta vagy azt, hogy az irományon látható aláírás tőle (a féltől) származott legyen, elismerte.

Annak bizonyolása, hogy a jegyző a felet személyesen

ismeré, vagy hogy személyének ugyanazonossága a jegyző előtt ismeretes két tanú által igazoltatott, magába a hitelesítési záradékba fölvenni nem szükséges, azonban minden esetre a jegyző fedezése tekintetéből tanácsos. A tanúknak azon kellékekkel kell ellátva lenniök, melyek az azonsági tanúkra nézve előszabvák. Fehér levelet (cartabiancát) vagyis valamely kitöltetlen papírt, melyre az aláírásen kívül egyéb vezetve nincs, szinte lehet hitelesíteni, csakhogy azt, miszerint a hitelesítés idejekor az aláírás fehér levelen volt látható, világosan ki kell tenni s a hitelesítési záradékba foglalni. Ha a hitelesítendő okiraton a hitelesítési záradék számára elégséges hely nincsen, úgy a hitelesítés egy külön az okirathoz a jegyzői rendtartás 56. §-a értelmében fűzött ivre jegyzendő.

A bélyegtörvény 48–66. díjszabályi tétel értelmében a hitelesítési záradékok föltétlenül bélyegmentesek, ellenben minden hitelesítés iránt külön jegyzőkönyv veendő fel, mely a jegyzőkönyvi bélyegdíj (15. kr.) alá esik.

A pénz- és igazságügyi ministeriumoknak 1852 april 2-kán kelt rendeletének (birod. törv. lap. 86. sz.) 3. pontja által el lön határozva, miszerint az 1850 augustus 2-kán kelt bélyegtörvény értelmében, a jegyzők által eszközölt hitelesítések 15 kros bélyegdíj alá esnek, s hogy ha ilyenmü tanusítványok, melyekért illetékmentességnek nincs helye, más okiratokhoz vagy irományokhoz mellékeltenek, a jegyző erről rendes jegyzőkönyvet tartozik fölvenni, melyben a kiadandó tanusítvány lényeges körülményei kijelelendők, melybe azonban az okiratnak vagy irománynak másolatát iktatni nem kell, 15 kros bélyegiven veendő fel, s a tanusítvány csak a jegyzőkönyv alapján s arra való hivatkozással adandó ki.

A pénzügyi ministeriumnak 1854 márczius 28. kelt rendeletével (birod. törv. lap. 70. sz.) a bélyegjegyek behoztatván, annak 13. §-a értelmében a bélyegtörvénynek a hitelesítések fölvétele iránti szabályai hatályon kívül helyezetttek s oda módosítottak, miszerint a bélyegdíjnak megfelelő bélyegjegy mindenkor magára a hitelesítendő irományra illesztessék s a hitelesítési záradék ezen rendelet 3. §-a értelmében v. i. oly módon rajta keresztül irattassék, hogy a záradék egy sora, nem pedig a felirat (czim) vagy az aláírás, a bélyegjegyen keresztül a bélyegjel alatt egyenes irányba vezetessék, s ennél fogva a bélyegjegy szines síkján irassék keresztül; a hitelesítési jegyzőkönyvek ellenben bélyegmentesen veendők fel, s a hitelesítési záradékban azon megjegyzés, hogy a bélyegdíj bélyeges jegyzőkönyv által teljesített, elhagyandó.

Ezen eljárást a jegyzők a jegyzői rendtartás értelmében is követni tartozandnak, mely szinte hitelesítési jegyzőkönyveknek fölvetelét rendeli.

Azon esetre, ha valamely jegyző aláírásának hitelesítése valamely oklevélre nézve szükségessé válnék, úgy e részben ugyanazon szabályokat kell megtartani, melyek külföldre szánt okmányok hitelesítésére nézve előszabvák. Ezen szabályok az igazságügyi ministeriumnak február 13-kán kelt rendeletében. (Birod. törv. lap. 40. sz.) foglalvák, mely szerint a jegyzők s a jegyzői kamarák által hitelesített okiratok az országos föltörvényszéki elnöknek hitelesítésével eliatandók s előszabott úton az igazságügyi ministerium elé terjesztendők; mely azokat ismét rövid úton (iratváltás nélkül) a külügyi ministeriumhoz intézi.

Egyedül a bécsi országos föltörvényszéki elnök által eszközölt hitelesítések nem terjesztetnek az igazságügyi ministerium, hanem közvetlen a külügyi ministerium elé.

A jegyzői rendtartás ezen szakaszába az 1850 sept. 29. kelt jegyzői rendtartás 75. §-nak azon határozata, miszerint a jegyző aláírása ott, hol szükséges, a jegyzői kamara főnöke által hitelesítendő, fel nem vétetvén, könnyen kérdés támadhatnék az iránt, valjon a kamarafőnök általi hitelesítés fennáll-e vagy sem?

Azonban, eltekintve attól, hogy tagadólagos vélemény esetében a jegyző hivatalos aláírásának hitelesítésére nézve illető hatóság nem léteznék; eltekintve attól, hogy ezen szakasz második pontjában a hivatkozott ministeri rendeletre utal, maga a jegyzői rendtartás 80. §-a, mely valamely idegen nyelven kiadott irományon látható jegyzői aláírásnak hitelesítéséről szól, utasítást foglal magában, hogy ily hitelesítések a jegyzői kamara illetőleg ennek főnöke által legyenek eszközözendők.

A hitelesítési aláírásoknak, a jegyzői kamara, föltörvényszék stb. általi hitelesítése a bélyegtörvény 66. díjszabási tétele alá nem esik minthogy ez egyedül maguknak az okmányoknak aláírásairól szól, ez utóbbiak pedig az illetékmentes hivatalos kiadmányok sorába tartozván. (A pénzügyi ministeriumnak 1850 augustus 17-én 7418 sz. alatt minden országos pénzügyi igazgatásokhoz intézett rendelete).

4. Okiratok előmutatása időpontjának bizonyolása.

80. §.

Valamely okirat előmutatása időpontjának bizonyolását a jegyző, azon évnek, hónapnak és napnak, s ha a fél világosan kívánja, azon órának is, melyben az okirat neki előmuttatott, kitételével, s az előmutató sze-

mélyének megnevezésével, az okiratra jegyezze föl, azt írja alá s pecsétjét nyomja reá.

A pénz és igazságügyi ministeriumnak 1852 ápril 2-kán kelt rendelete (birod. törv. lap. 86. sz.) 3. sz. értelmében ezen bizonyolványok az 1850 február 9-én kelt nyiltparanos 116. a, és 47. b, díjszabási tételek alapján 15 kr. bélyegdíj alá esnek.

A pénzügyi ministeriumnak 1854 márczius 28-kán kelt rendelete, mellyel a bélyegjegyek behozattak, 11. §-ában a bizonyolás ezen neméről nem emlékezik; miután pedig a jegyzői rendtartás 86. szakasza értelmében ezen bizonyolványokról bélyegköteles jegyzőkönyvet kell felvenni, ugy ezen kiadványok bélyegmentesek, ha csak ezen rendelet 11. §-ában a hitelesítés iránt foglalt szabályt per analogiam nem akarjuk ezen kiadványokra is alkalmazni, midőn is maga a jegyzőkönyv bélyegtelen papíron vétetnék föl s a bizonyolás első sora a bizonyolványra illesztendő bélyegjegyen keresztül iratnék.

5. Életbizonyítványok kiadása.

81. §.

A jegyző életbizonyítványok kiadására is hivatva van. E végett azonban megkívántatik, hogy a fél előtte személyesen jelenjen meg, s ha azt nem ismeri, a jegyző előtt ismeretes két tanu hívassék meg, kik a fél azonosságát bizonyolni képesek. A bizonyítványban a fél személyes megjelenése, annak napja s szükség esetében órája és azon mód, melyen a személy azonossága megerősített, elöadandó, s a jegyző aláírása mellé a hivatalos pecsét nyomandó.

Életbizonyítványok azon okiratok, melyekben a jegyző hivatalosan bizonyítja, hogy valamely személy egy bizonyos meghatározott időben élethen volt légyen.

Az életbizonyítványok bélyegilletéke iránt az 1852 ápril 2-kán kelt ministeri rendelet (birod. törv. lap. 82. sz.) 15 kr. bélyeg alkalmazását rendeli. Ha az életbizonyítvány más valamely okirathoz vagy irományhoz mellékeltek, ugy az előbbi szakaszban mondott érvényes; ha ellenben az életbizonyítvány külön iven adatik ki, ugy mind ez, mind a felveendő jegyzőkönyv bélyeg alá esik.

6. Nyilatkozatok tudatása.

82. §.

Oly nyilatkozatokról, melyeket egyik fél a másikkal

tudatni akar (76. §. 6. sz.), a jegyző által tanusítványok csak akkor vétethetnek föl, ha a nyilatkozatnak az a célja, hogy a nyilatkozót valamely felelőségtől fölmentse, valamely főnálló jogviszonyt fölbontron, vagy más jogi következményt idézzen elő.

A törvény ezen szakaszában az ugy nevezett értesítvények (Intimationsakte) vagyis magánjogi óvásokról van szó.

Ezen magánóvások alakja és megengedhetősége iránt, általános törvényes határozatnak hiányában kétség létezett, mely főleg annak egyoldalúságában gyökerezett, miután legtöbb esetben bizonyossággal alig várhatni azt, hogy az, ki ellen az értesítvény intéztetett, annak aláírására jószántából bocsátkoznék; s így bizonytalan volt, vajon és mely bizonyerővel birjanak az értesített ellenében. E részben határozott törvényes szabálynak hozatala főleg az 1850 sept. 29-ki jegyzői-rendtartás behozatala után, a felek ily értesítvények teljesítése iránt a jegyzőhöz számos megkeresvényeket intézván, szükségesnek mutatkozott.

A jelen jegyzői rendtartás a jegyzői bizonyolványok ezen nemét világosan megállapítván, alakjukat oly irányban határozta meg, miszerint a jegyző jogosítva van, azon nyilatkozatokról, melyeket egyik fél a másikkal tudatni akar, ezen utóbbit oly módon értesíteni, a mint ez eddig egyedül a váltóóvásokra nézve volt megengedve. A jegyző itt rendes helyzetéből, s hivatalköréből, melyet közönyös jegyzői irományok kiadása alkalmával elfoglal, kilép, a mennyiben mint közbizonytságot képező személy hivatva van önmagától egyik félnek jogi nyilatkozatait a másikkal közölni, őt azokról értesíteni.

A jegyzői rendtartás 76-ik §-a értelmében ily értesítvények fölvetethetnek szolgáltatások teljesítésére ajánlkozások, kötelezettségek teljesítése iránti felszólítások, szerződések fölmondása, és más nyilatkozványok közléséről, a mennyiben azoktól jogi következmények függenek.

Ily értesítvények megengedhetőségére nézve ezen szakasz alapelvül tüzte ki, miszerint az egyik fél által a másik féllel tudatandó nyilatkozványok iránt a jegyzőnek jegyzői bizonyolványt csak akkor szabad fölvennie s kiadnia, ha a nyilatkozat a fennálló törvények vagy a felek egyezvényei szerint arra szolgálhat, hogy a nyilatkozó felet valamely felelőség alól fölmentse, a közötte s az értesítendő fél között létező jogviszonyt feloldja vagy más jogi következményt szüljön. Ezen nyilatkozatok ennél fogva annyifélek, a mennyi csak törvény vagy szerződés szerinti jogviszony létezhetik. Valjon fölvehető-e ily nyilatkozat vagy sem, azt

a jegyzőnek a törvényekben foglalt általános jogelvek szerint kell megítélnie.

A nélkül, hogy az ide tartozó esetek kimerítő felsorolásába bocsátkoznánk, mely úgy is az esetek sokfélesége miatt kivihetetlen volna, legyen szabad e helyütt példakép némely esetet fölemlíteni, melyben a törvény a felek nyilatkozatától bizonyos jogi következményeket föltételez s melyekről ennél fogva ily értesítvényeket fölvenni szabad. Ily esetek:

ha valaki mástól valamely kötelezettség teljesítését követeli vagy másnak valamit eltilt, mit ennek különben tenni jogában állana (ptk. 313. §.);

ha az, ki valamely dolgot jogosan birt, kinyilatkoztatja, miszerint azt jövőre másnak nevében fogja birlalni (pt. k. 319. §.);

ha a birtok egyszerű nyilatkozat által adatik át (p. t. k. 315. §.);

ha valamely háztulajdonos a szükséges építések megtételére fölszólítatik (p. t. k. 515. §.);

ha jogok átengedéséről vagy ilynemű ígéret elfogadásáról van szó (p. t. k. 861. §.);

ha valamely szerződvény teljesítésére felszólítás forog kérdésben (p. t. k. 919. §.);

ha a szavatos arról értesítendő, hogy valamely átadott marhán hiba tapasztaltatott (p. t. k. 926. §.);

ha a tulajdonosnak azon akaratnyilvánítása közlendő, miszerint nem akarja hogy valaki ügyletbe avatkozzék (p. t. k. 1040. §.);

ha valaki az elővételi jog gyakorlása iránt fölszólítandó (p. t. k. 1037. §.);

ha valaki másnak beleegyezését akarja kinyerni arra, hogy javát idegen ügyletek vezetése által előmozdítsa (p. t. k. 1075. §.);

ha az adásvevés próbára köttetvén, a vevő a vételtől visszalép (p. t. k. 1081. §.);

haszonbéri s bérszerződések felmondása alkalmával (p. t. k. 1116. §.);

a bérfizetés teljesítése iránti fölszólítás alkalmával (p. t. k. 1118. §.);

ha a használati tulajdonos a földek jókarban tartásairai kötelezettségének elhanyagolása miatt megintendő (p. t. k. 1130. §.);

ha a rendelményezett ígéretének a kiszabott időbeni nem teljesítése iránt értesítendő (p. t. k. 1154. §.);

társasági szerződvények fölmondása alkalmával (p. t. k. 1211. §.);

ha a feleség férjének törvényes meghatalmazottságát visszavonja (p. t. k. 1238. §.);

ha a véletlen kár a biztosítóval tudatandó (p. t. k. 1290. §.);

ha a főadós tartozásának teljesítésére fölszólítása, megintése a végre teendő, hogy a kezes ellen föllépni lehessen (p. t. k. 1355. §.);

ha valamely engedményes a követelésnek részére lett átengedéséről az adóst értesíteni kívánja (p. t. k. 1396. §.);

ha valamely harmadik valamely fizetés teljesítésére utasítatik, ki az utalványozónak mivel sem tartozik, s arról valjon ezen harmadik az utalványozást teljesíteni akarja (p. t. k. 1403. §.);

oly szolgáltatás felajánlása alkalmával, melyet a hitelező elfogadni vonakodik (p. t. k. 1425. §.).

Ily nemű értesítvények leggyakrabban a kereskedelmi forgalomban fordulnak elő, ha p. o. szállítmányokkai megkínálásról vagy szállítások teljesítésére felszólításról van szó, ha fuvarzott áruk átvétele vagy átadása, kereskedői utalványok iránti megintés vagy azok előmutatása forog kérdésben.

83. §.

A nyilatkozat tudatása végett köteles a jegyző annak lakába vagy ügyleti helyiségébe menni, a kivel a nyilatkozat közlendő, s ott azt neki előadni.

Erről a tudatás eszközlése végett megkereső félnek, s ha kívántatik az ellenfélnek is, okirat adandó ki, melyben mind a két fél neve, a tudatás helye, napja, hónapja és éve, s ha szükséges annak órája is, nemkülönben annak szó szerinti tartalma elősorolandó, s mely a jegyző által pecsétjének rányomása mellett aláírandó.

Az ellenfél által netalán adott felelet csak akkor vétethetik föl a tanusítványba, ha ezen fél azt kívánja vagy világosan megengedi, s beleegyezését a tanusítványról fölveendő jegyzőkönyvben (86. §.) aláírásával bizonyolja.

84. §.

Ha valamely félnek pénz, áruk vagy más ingó tárgyak átadásairai ajánlkozásáról fölveendő jegyzői tanusítvány által egyszersmind az is bizonyítandó, hogy ezen tárgyak megvannak, s átadás végett készen állanak, a

jegyző arról előbb két tanú vagy egy másik jegyző meghívása mellett győződjék meg, s ezt a tanusítványban világosan említse meg. Azonban a jegyzői tanusítványa oly viszonyok s a dolognak oly minőségei iránt, melyek a szakértők általi megítélést szükséglik, előforduló perlekedéseknél nem szolgálhat bizonyítékul.

85. §.

Ha azon személy, melyel valamely nyilatkozat tudatandó, lakásában vagy ügyleti helyiségében nem találhatatik, ha az távol van vagy tartózkodási helye nem tudatik, vagy ha a jegyzőnek a belépést megtagadja, úgy a jegyző az ezen fél számára rendelt okiratot a bíróság elé terjessze, mely annak kézbesítése iránt a perrendtartás szabályai szerint köteles intézkedni.

Az ily nemű nyilatkozatok közlése iránti eljárás, azon eljáráshoz hasonló módon lön szabályozva, mely a váltóóvások fölvétele iránt létezik; csak hogy azokról jegyzői iromány nem vétetik föl.

A jegyző azon féllal, ki a nyilatkozat közlését kívánja, jegyzőkönyvet vesz fel, melybe mindkét félnek (az értesítőnek s az értesítendőnek) neve s a nyilatkozat szó szerinti tartalma felvétetik.

Ezen jegyzőkönyv azon fél által, ki a másiknak értesítését kívánja, aláírandó; mi megtörténvén, a jegyző ezen jegyzőkönyvvel az értesítendőnek, lakába vagy üzleti telepére menend s ott neki a nyilatkozatot előterjesztendi.

Ha az értesítendő ellenfél lakásán vagy üzleti telepén nem található vagy onnan távol van, vagy tartózkodási helye nem tudatik, vagy ha a jegyzőt maga elé nem bocsátja, úgy a jegyző ezt a jegyzőkönyvben megjegyezni köteles.

Ha az értesítendő fél tartózkodási helye nem tudatik, úgy czélszerű leend, ha a jegyző elővigyázatkép a helyi rendőrségi hatóságnál (rendőri igazgatóság, biztosság, városi kapitányságnál stb.) az értesítendő iránt kérdést teend s ezen kérdezősködés eredményét a tanusítványba fölveendi.

Ha az ellenfél valami feleletet ad, úgy ezen felelet a jegyzőkönyvbe csak akkor vétethetik föl, ha azt maga kívánja vagy azt nyilván megengedi s a tanusításról fölveendő jegyzőkönyvet beleegyezésének jeléül sajátkezűleg aláírja.

Ezen jegyzői irományokhoz tanukat meghívni nem szükséges. Csak azon esetben, midőn a fél nyilatkozatán kívül,

azon körülmény is tanusítandó, hogy a nyilatkozó fél, pénznek, áruknak vagy más ingó javaknak átadására kész volt köteles a jegyző két tanú vagy egy másik jegyző meghívása mellett magának meggyőződést szerezni arról, hogy ezen tárgyak a nyilatkozónál valóban megvannak s azonnali átadásra készen léteznek. Ezen körülmény a jegyzőkönyvben megemlítendő s a jegyzőkönyv a tanúk vagy a meghívott második jegyző által aláírandó.

Erről a jegyző azon féllal, ki ezen eljárás eszközését szorgalmazta, s ha az ellenfél azt kívánná annak is, hivatalos bizonyítványt köteles kiadni, melynek tartalma a jegyzőkönyv felvételére nézve fentelősoroltak szerint alakul.

Ezen okirat magában foglalandja:

1. azon fél nevét, mely a nyilatkozat közlését kérte s annak nevét kivel ezen nyilatkozat tudatandó volt vagy valósággal tudattatott;

2. a helyet, évet, hónapot, napot és ha szükséges az órát is, melyben a közlés történt. A jegyző itt világosan ki fogja tenni, miszerint azon fél lakására vagy üzleti helyiségére, kivel a nyilatkozat közlendő volt, elment s vele a nyilatkozatot tudatá, vagy hogy ott nem találta, vagy hogy távol volt, tartózkodási helye ismeretlen, vagy hogy a jegyzőt maga elé nem bocsátotta;

3. a nyilatkozat szó szerinti tartalmát; s ha azon fél, kivel a nyilatkozat közlendő volt, feleletet adott, ezen feleletet is, a mennyiben ezt az ellenfél kívánja vagy világosan megengedi;

4. azon esetre, ha azt kell bizonyítani, miszerint valamely fél áruknak, pénznek vagy egyéb ingó javaknak átadására kész volt és arra ajánlkozott, annak megemlítését, hogy a jegyző ezen javaknak a nyilatkozó fél birtokában s átadásra készen létéről két tanú vagy egy második jegyző jelenlétében meggyőződött;

5. a jegyző aláírását és pecsétjét. Azon esetben, midőn árúk vagy egyéb ingó javak létezése s átadásra készvolta egy másik tanú meghívása mellett nyomozandó ki, nem szükséges, hogy ő az okiratot is aláírja; elég ha a tett nyomozásról fölveendő jegyzőkönyvet szinte aláírta.

A 84. §. utolsó tételéből, miszerint a jegyző tanusítványa oly viszonyok s a dolgok oly minőségei iránt, melyek a szakértők általi megítélést szükséglik, előforduló perlekedéseknél bizonyítékul nem szolgálhat, nem következik hogy a jegyző ily körülmények és tulajdonságok iránt a felek kérelmére okiratokat ki ne adhasson. Mi nem ellenzi, hogy a jegyző valamely jószágnak állapotáról s minőségéről a szakértők nyilat-

kozatait fölvegye; a felek jogában állván megítélni, valjon ezen szakértői véleményezést hitelesnek elismerni akarják-e vagy sem; a jegyző kötelessége leendő mind az által a feleket figyelmeztetni, miszerint az ily tanusítvány a szabályszerű szakértői véleményt nem pótolja. Bizonyos körülmények között az ily véleményekről rendes jegyzői irományt is lehet fölvenni.

Minő eljárást kelljen a jegyzőnek követnie azon esetben, midőn azon okirat, mely a nyilatkozatról értesítendő fél számára van rendelve, a bíróságnál benyújtandó, a törvényben különösen meghatározva nincsen.

Szokás szerint az ily okmány kettős példányban adatik ki; egyik példány a megkereső félnek saját használatára szolgáltatik ki, a második példány pedig beadvány mellett a bíróságnál nyujtatik be.

A jegyző czélszerűen cselekszik, ha ezen beadványt kettős példányban nyujtja be, s magának a beadás alkalmával az iktatói számmal s kelettel ellátott fölzetet szolgáltat ki, mellyel az illető bíróság iktató hivatala által bizonyittatik, miszerint valamely beadvány a bíróság részéről valósággal átvétetett. Ezen iktatványozott fölzetet, mely a bélyeg törvény 89. díjazabási tétele szerint bélyegmentes, a jegyző irományaihoz fogja csatolni, vagyis a nyilatkozat közlése iránt fölvetett jegyzőkönyvhez melléklendi s a körülményekhez képest oda füzendi, hogy így ezen bizonyíték fentartása biztosítottassék.

Ha már most a jegyzőnek azon példány, mely az ellenfélnek eszközöltött kézbesítéséről szóló jegyzettel el van látva, vagy ezen fél által aláírt kézbesítési iv kivonata a bíróság által kézbesítettik, úgy ezen kézbesítési jegyzettel ellátott példányt vagy a kézbesítési iv kivonatát a fentebbi módon irományaihoz melléklendi. Miután azonban, a nyilatkozat közlését szorgalmazott fél érdekében fekszik magának az iránt, hogy a nyilatkozat tudatása tárgyában kiadott jegyzői okmány ellenfelével valóban közöltetett-e, bizonyítékot szerezni, a végre, hogy a körülményekhez képest a kézbesítés megtörténté vagy annak eszközlése, a megkereső félnek kiadott értesítési okiraton tanusítassék; — annál fogva a jegyző annak tanusítását, miszerint az ellenfél számára rendelt okirat, saját irományai között lévő igazolványok szerint, a bíróságnál átnyujtatott, vagy hogy az ellenfélnek rendelt okmány annak valósággal kézbesítették legyen, a megkereső fél részére kiadott okiratba magába fölveendő, vagy az eszközöltött bemutatást és kézbesítést különös függelék által, mint ez a bírósági kézbesítési kivonatoknál szokásos, a megkereső félnek kiszolgáltatandó okiraton tanusítandja, azt sajátkezű aláírásával s pecsétjével megerősítvén. P. o.

Az . . . bírósági kézbesítési iver kivonata szerint, jelen okirat másodlata 1858 augusztus 7-én N. N. urnak kézbesítették.

Kelt . . . 1859 január 13-án.

(P. H.)

N. N. s. k.
cs. k. közjegyző.

vagy

Hogy jelen értesítvénynek másodpéldánya Kis István urnak 1859 december 3-án a pestbelvárosi cs. kir. városilag kiküldött bíróság által valósággal kézbesítették legyen, ezenel bizonyittatik.

Kelt Pesten 1859 december 13-án.

(P. H.)

N. N.
cs. k. közjegyző.

vagy

Hogy jelen okirat másodlata 1859 szeptember 3-án 7893. sz. alatt Nagy Antal urnak leendő kézbesítés végett a pestterézkülvárosi városilag kiküldött bírósághoz benyujtatott legyen, ezennel bizonyitom.

(P. H.)

N. N.
cs. k. közjegyző.

Ezen jegyzetek hivatalos kiadványokként bélyegmentesek.

Az utóbb említett módozat gyakorlati szempontból tekintve elsőbbséget érdemel, egy részt mert a bíróságok által ily ügyekben követett eljárásnak megfelel, másrészt mert általa az értesítési okmányok tartalmának egyformasága eszközöltetik, akár az ellenfélnek lett kézbesítésök után vagy az előtt lettek legyen kiadva.

A megkereső fél ugyanis nem ritkán oly helyzetben van, miszerint a részére rendelt értesítési okiratnak kiadását nem halaszthatja azon időig, míg az eszközöltött kézbesítéséről szóló kimutatás a jegyzőhöz visszaérkeznék, s azért a jegyző az ily félnek a kívánt okiratot azonnal kiszolgáltathatja, azon egyedül a bírósághoz lett benyujtását bizonyítván.

Ha később az eszközöltött kézbesítéséről szóló igazolvány a jegyzőhöz érkezik, úgy a jegyző a megkereső fél kívánatára ezen kézbesítés megtörténtét külön záradékkal tanusíthatja, vagy ha a fél kívánna új okiratot adhat ki, melybe a kézbesítési kivonat befoglaltathatik.

Az értesítési okiratok a bélyegtörvény 116. díjaz. tétele, s az e részben fölveendő jegyzőkönyvek a 76. díjaz. tétel a) pontja értelmében 15 kr. bélyeg alá esnek.

86. §.

A jegyző a 78—85 §§-ban elősorolt minden tanusítványokról, azoknak kidása előtt jegyzőkönyvet vegyen föl, melybe a tanusítványt kérő fél nyilatkozata, s a mennyiben tanúk vagy egy másik jegyző meghívása szükséges, ez is beiktatandó, s mely mindnyájuk által aláírandó.

Nyilatkozatok tudatásáról jegyzőkönyvek, azon esetben, ha a fél, mellyel a tudatás történt, kívánja vagy megengedi, hogy az általa adott felelet a tanusítványba fölvéssék, ezen fél által is aláírandók.

Ha valamely fél vagy tanú nem tud írni, úgy az 50. §. szabálya tartandó szem előtt, s azon esetben, ha azon írományhoz, melyet az írni nem tudó félnek alá kellene írnia, magában véve tanúk nem volnának szükségesek, egy tanu mégis meghivandó, a fél kézjegyének bizonyolása végett.

Ennél fogva jegyzőkönyvek veendőek fel:

1. Fordítások helyességének bizonyításáról (78. §.).
2. Aláírások hitelesítéséről (79. §.).
3. Okiratok előmutatásáról szóló tanusítványok iránt (80. §.).
4. Életbizonyítványokról (81. §.).
5. Nyilatkozatok tudatásáról (82—8 §§.).

Ezen jegyzőkönyvek a repertorium ügyszámával látnodók el s abba bejegyzendők.

Ez a törvényben magában ugyan határozottan előszabva nincsen, miután a jegyzői rendtartás 101. §-a egyedül jegyzői írományokról szól. Az idézett szakasz ezen szavaiból azonban „a váltóóvások kivételével” világosan következik, miszerint a törvény azon jegyzői tanusítványokat, melyekről jegyzőkönyvek felveendőek, azon okiratokhoz számítja, melyek a számsorozatba iktatandók; mert a váltóóvás sem képez ezen törvény értelmében jegyzői írományt, hanem egyszerű tanusítványt. — Ebből úgy látszik, mintha azt is lehetne következtetni, hogy a másolatok helyességének tanusításai is a repertoriumba fölvéssenek; azonban eltekintve attól, hogy az ily láttamozások az eredeti valóságára nézve semmi bizonyítékot nem nyújtanak s egyszerű tanusítások, az ily másolatnak a repertoriumba iktatása bajjal is lenne kivihető, minthogy ily láttamozásoknál a jegyzőnél semmi okirat sem marad vissza s ennél fogva annak a repertoriumba való iktatása által a folyó ügyszámokban zavar idéztetnék elő.

7. Váltóóvások.

87. §.

A váltóóvások fölvétele s az azokrólí lajstrom vezetése tekintetében, a főálló szabályok tartandók meg.

E részben a közönséges váltórendszabály *) határozatai hatályosak, mely XVI. fejezetében a következőket rendeli:

87. §. Minden óvást valamely jegyző vagy törvényszéki tisztviselő által kell megtenni.

Tanuknak vagy jegyzőkönyvvezetőnek jelenléte nem szükséges.

88. §. Az óvásba följegyzendők:

1. a váltónak vagy másolatának és minden rajta lévő hátiratoknak és megjegyzéseknek szóról szóra való leírása;

2. neve vagy címe (firma) azon személyeknek, a kiknek részére, és a kik ellen az óvás tétetik;

3. azon személyhez intézett fölszóllítás, ki ellen az óvás tétetik, ennek válasza vagy megjegyzése annak, hogy nem válaszolt, vagy hogy fel nem találtathatott;

4. azon helynek, nem különben kalendáriumi napnak, hónapnak és évnak megnevezése, melyen a fölszóllítás történt vagy siker nélkül kísértetett meg;

5. névbecsülésből elfogadás vagy névbecsülésbeli fizetés esetében annak megemlítése, ki által, kiért és mi módon ajánlatik s teljesítettik az;

6. az óvást tevő jegyzőnek vagy törvényszéki tisztviselőnek aláírása hivatalos pecsétje mellett.

89. §. Ha valamely váltójogi tartozás több személyektől követelendő, a többszörös fölszóllítás iránt csak egy óvási oklevél szükséges.

90. §. A jegyzők és törvényszéki tisztviselők kötelesek az általuk tett óvásokat egész tartalmuk szerint, napról napra és keltők rende szerint, laponként folyó számmal ellátott külön sorjegyzőkönyvbe iktatni.

88. §.

Idegen nyelvekeni tanusítványok.

Azon jegyző, ki az írományoknak idegen nyelvekeni fölvételére képesítve van, azokon tanusítványokat is adhat ki.

Ha ily esetben aláírásának hitelesítése szükséges, a tanusítványi záradék másolatát, annak az országos nyelv-

*) 1850 január 25. kelt császári nyiltparancs, birod. törv. lap. 38. sz.

rei fordításával együtt, aláírásával és hivatalos pecsétjével ellátva, a jegyzői kamara elé terjessze.

Jegyzői irományoknak idegen nyelvekbeni fölvételére minden jegyző fel van jogosítva, ki ezen nyelvre nézve tolmácsul lön kirendelve vagy a kinek ezen nyelvben való jártaasága kinevezési rendelvényében tanúsított (jegyz. rendt. 47. §.)

Az ily jegyző az illető fél kívánata folytán tanusítványokat idegen nyelven is, még pedig olyképen bocsáthat ki, miszerint magát a tanusítási záradékot vagy az egész bizonyítványt (életbizonyítványt, értesítvényt) is idegen nyelven szerkesztheti.

Idegen nyelvekben szerkesztett okiratnak láttamozáására vagy hitelesítésére, a mennyiben maga a hitelesítési záradék a jegyzői járásban divatos valamely nyelven szerkesztetik, különös meghatalmazványra nincsen szükség.

Az idegen nyelven fogalmazott tanusítási záradéknak másolata fordításával együtt, melyet a jegyző ezen szakasz eseteiben a jegyzői kamara elé terjeszteni tartozik, hivatalos kiadványként a bélyegtörvény 73. díjszabályi tétele értelmében bélyegmentes.

89. §.

Ha a jegyző valamely fordítás készítésénél vagy bizonyolásánál, vagy valamely idegen nyelven kiadványnál vagy tanusítványnál oly helytelenséget ad elő, mely a kellő nyelvismeret nyilvános hiányán alapul, a főtörvényszék által az ezen nyelven hivatalos működésre való képesítés tőle elvonandó.

Ezen szakaszból úgy látszik, miszerint az idegen nyelvekbeni hivataloskodásrai jogosítványt az országos főtörvényszék adományozza.

HETEDIK FEJEZET.

Idegen okiratoknak őrizet végetti átvétele.

90. §.

A jegyzők följogosítvák, bármiféle okiratokat, mi alatt a váltók is értetnek, őrizet végett átvenni. Ezen jogosítvány azonban pénz, közkötelezvények s a közforgalomra szolgáló más értékpapírosok őrizetére nem terjed ki.

Jelen szakasz az ugynevezett *letéti irományokról* szól.

Ezen szakasz zártételéből nem következik, hogy a jegyző a felek megkeresése folytán pénzt, közadósleveleket, állampapírokat vagy egyéb értékpapírokat letéteményül őrizete alá nem vehetne, a jegyző ily irományokat is fogadhat el letétül, csak hogy nem közhitelű személy, hanem bizalmi férfiú, *magán személy* minőségében. Az ily letéti szerződvények ehhez képest nem a jegyzői rendtartás, hanem az általános polg. törv. könyv XIX. fejezete értelmében ítélendők meg.

Közadóslevelek alatt bel- és külföldi állampapírok, közforgalomra szolgáló értékpapírok alatt pedig nem csak azon értékek, melyek a pénzügy-igazgatás különös intézkedései folytán az árfolyam hivatalos jegyzékében (1851 jul. 11. kelt bécsi börze rendtartás 1—9. §§.) följegyeztetnek, hanem mindazon papírok is értendők, melyek a közforgalomban tőkék gyümölcsözőkké vagy jövedelmezőkké tételére használtatnak és adásvevés tárgyát képezik, különbség nélkül, akár az előmutatóra akár valamely meghatározott névre szóljanak, akár van a tőzsdén áruk, akár sem, mint p. o. takarékpénztári könyvecskék, részvények, magánkölcson-sorsjegyek stb. A mint azonban ily értékek a közforgalomban többé adásvevés tárgyait nem képezik, azonnal megszűnnek forgalomra rendelt értékpapírok lenni s ekkor kétségtelenül a jegyzőnél letételre alkalmasak minők, p. o. valamely megbukott iparvállalat részvényei stb.

91. §.

A jegyzőnél letett okiratok az annáli pusztá őrizet által jegyzői okiratok minőségével nem ruháztatnak föl. Ez áll még azon végrendelezésekre nézve is, melyeknek letételénél az 59—65. §§. szabályai meg nem tartattak.

Ha valamely okirat a jegyzőnél letéttetik, ez egyedül a biztos megőrzés céljából történik, s e mellett a különben előszabott szigorú alakszerűségeket megtartani nem szükséges. Gyakran azon eset fordul elő, miszerint a jegyzőnek letétel végett átadott okiratok más felek által is aláírják, kik a letétel alkalmával meg sem jelennek, ez oknál fogva a jegyzőnél eszközölt letétel által valamely okirat nagyobb hitelt vagy bizonyerőt nem nyer, mint a minővel, eredeti minőségénél fogva eredetileg bírt.

Végakarattnyilvánításokra nézve, melyek az örökhatyó által a jegyzőnél letéttetik, a jegyzői rendt. 59—68. §§-nak megtartása előszabva nincsen.

A jegyző ennél fogva, köteles minden felet, ki valamely végrendeletet nála letenni kíván, a jegyzői végrendelet s a jegyzőnél egyszerűen letett valamely végrendelet közötti különbségre figyelmeztetni, nehogy azon hibás vélekedésben, mintha az ily módon letett végakarathivatalosítás a pusztán letétel által közbizonyosra emelkedett volna, — megtartassék.

92. §.

A jegyző minden letéti ügyletről jegyzőkönyvet ve-
gyen föl, melyben a letétel helye, napja, hónapja és éve, a letevő neve, az átvett okiratok megjelölése s azon személyek, a kiknek az okiratokat a letevő rendelkezésére képest netalán ki kell szolgáltatni, előadandók. Ezen jegyzőkönyv a tárgymutató ügyszámával ellátandó, a fél s a jegyző által aláírandó, s ez utóbbinak hivatalos pecsétje rányomandó.

A félnek ha kívánja, vagy a letett okirat hiteles másolata, vagy pedig vétbizonyítvány adandó ki.

Hogy a jegyző a letevő felet személyesen ismerje, vagy hogy személyének ugyanazonossága a jegyző előtt ismeretes két tanú által bizonyítva legyen, nem szükséges.

Az okirat megjelölése keltének, a rajta lévő aláírásoknak, az okirat tárgyának, a jogügyletnek melyre vonatkozik s azon személyeknek elősorolásából áll, kik között ezen okirat által valamely jogügylet létrejött; p. o. „Kis Antalt követlenül, Hugathy Gáspárt szenvedőleg illető, 1837 október 9-én 67300 pft-ról kelt kötelezvény.“

Irományok letétele iránti elismervények az 1852. április 2. kelt ministeri rendelet (birod. törv. lap 86. sz.) 3. pontja értelmében, s a letételről szerkesztett jegyzőkönyvek a 79. a bet. alatti díjszabályi tételhez képest ivenként 15 kros bélyegdíj alá esnek. Ezen jegyzőkönyvben a jegyző a bélyeg-törvény 74. díjszabási tétele értelmében feljegyezni tartozik azon bélyeget, mellyel az illető okmány el lön látva, vagy azon illetéket, melynek lefizetése az illető okiraton tanúsítatik. Bélyegmentes okiratok a letétel alkalmával mellékletekként bélyegzendő. (1852. december 24. 45615/3132 sz. alatt kelt pénzügyministeri rendelet.)

93. §.

A pusztán őrizet végett átadott okiratnak bármiféle nyelven lehet írva lennie.

94. §.

A letevő az okiratot, a mennyiben harmadik személyek az őrizet fenmaradására bizonyítható jogot nem nyertek, bármikor, a letételnél meghatározva, átvevő pedig csak az ennél megállapított megszorítások mellett követelheti vissza.

Minden visszaszolgáltatásra két tanú hivandó meg, kiknek egyszersmind azon személy azonosságának bizonyolására képeseknek kell lenniök, a kinek az okirat kiszolgáltatik.

Ha az okirat a letevőnek szolgáltatik vissza, ez az átvételt csak a letéti jegyzőkönyvön a tanúk együtti aláírása mellett köteles bizonyolni.

Ha pedig a kiszolgáltatás az átvételre rendelt harmadik személy kezébe történik, erről saját jegyzőkönyv veendő föl, mely a tárgymutató ügyszámával ellátandó, s az átvevő, a tanúk és a jegyző által aláírandó. Egyszersmind a kiszolgáltatás megtörténte, az átvétel alkalmával fölvevő jegyzőkönyvre följegyzendő.

Oly harmadik személyek, kik a jegyzőnél letett okiratnak további megőrzésére nézve igazolható jogokat szeretnének, ha az okiratnak a letevő részére leendő kiszolgáltatását megakadályozni kívánják erről a jegyzőt értesíteni kötelesek. Ezen értesítést azonban, miután a jegyző a felek igényei fölötti határozásra hivatva nincsen, más részt pedig egyoldalú tilalomnak helyt adni nem köteles, ha csak a harmadik személynek az okirat további megőrzése iránti joga a jegyző saját irataiból ki nem vehető, — bíróságilag kell kieszközölni.

Azon megszorítások, melyek alatt a letevés alkalmával kijelölt átvevőnek a letett okirat kiszolgáltathatik, a letevő határozatától függenek. A mennyiben a jegyző valamely nála letett okiratot, azért, mert annak folytatólagos megőrzésére egy harmadik valamely jogot nyert, magának az eredeti letevőnek sem adhatná ki, magától következik, miszerint azt, még kevésbé a letevő által kijelölt átvevőnek szolgáltatja ki.

Az átvevő a letevő által akár névszerint, akár másként is kijelölhetetik, p. o. N. N. meghatalmazottjának, az . . . sz. alatti ház tulajdonosának vagy az . . . i jószág birtokosának stb.

Jelen szakasz világos rendelete értelmében a tanúknak

képességeknek kell lenniök annak bizonyítására, hogy a személy, kinek a letett okirat kiszolgáltatik, valóban az és nem más legyen, nem tévén különbséget akár ismerje a jegyző ezen személyt akár sem. Ezen esetben a két előszabott tanú helyett egy másik jegyzőt meghívni nem szabad.

Ha a letett okirat magának a letévőnek kezeihez szolgáltatik ki, úgy annak a letételi jegyzőkönyvre vezetett s a két tanú által előttemezett elismerése elégséges; s nem szükséges, hogy a személyek azonosságának a tanúk általi bizonyolása világosan kitéssék.

Ugyan ez áll azon jegyzőkönyvre nézve, mely a letett irománynak a letévő által kijelelt átvévő kezeihez lett kiszolgáltatásáról vétetik föl.

A kiszolgáltatás megtörténtének, a letételi jegyzőkönyvrei följegyzésének azon esetben van helye, ha a kiszolgáltatás iránt külön jegyzőkönyv lön felvéve, még pedig rendszerint ezen szavakkal:

„A f. évi . . . sz. alatti jegyzőkönyv alapján a letett iromány N. N. kezeihez kiszolgáltattott.

Kelt . . . 185 . . évi kén.

N. N. s. k.
cs. k. közjegyző.“

Ezen jegyzet hivatalos kiadványként bélyegmentes, míg ellenben a letévő által a letett iromány átvétele iránt a letételi jegyzőkönyvre vezetett elismerés a bélyegtörvény 74. díjszabási tétele értelmében, valamint az okiratnak a letétel alkalmával kijelelt átvévő részére lett kiszolgáltatása alkalmával felvett jegyzőkönyv a 79. a. bet., díjszabási tétel értelmében 15 kros bélyegdíj alá esik.

NYOLCZADIK FEJEZET.

A megörzendő irományok kezelése; a jegyzékek vezetése s a pecsét iránti rendszabályok.

95. §.

A jegyző mind az önmaga által fölvetett, mind pedig a felek által neki átadott vagy a jegyzői kamara által hozzá utasított irományokat, a folyó ügyszám szerint rendezve, lakában vagy irodájában valamely biztos és száraz helyen, zár alatt gondosan őrizze meg.

Ezen irományokhoz a jegyzői rendt. VI. fejezetében felsorolt jegyzői tanusítványokról szóló valamint a letéti

jegyzőkönyvek (VII. fejezet) tartoznak. A jegyzői iratok a jegyzői kamara által a jegyzői helyettesnek adathatnak át (jegyz. rendt. 143. §.).

Ha valamely eredeti okirat bár mi módon akár a jegyző elvétele által vagy esetlegesen a fél vagy valamely harmadik személy birtokába kerülne, úgy a jegyzői kamarának jogában áll, az első folyamodási törvényszék közbejárása mellett, ha szükséges, alkalmas kényszerítő eszközök segélyével azoknak kiadását kieszközölni.

96. §.

Ha valamely iromány két jegyző által vétetik föl, az eredeti iratot azon jegyző tegye el, a kit a felek az ügylet vezetése végett megkerestek, a másik jegyző pedig mind a két jegyző által aláírásukkal s pecsétökkel meghitelesített kiadványt kap, melynek alapján ő maga is kiadványokat adni (66. §.) jogosítva van.

Ha a 61. §. folytán valamely írásbeli végrendekezéskörüli jegyzői iromány két jegyző által vétetik föl, maga az okirat az első jegyzőnél marad, a másik pedig a fölvetett jegyzői iromány kiadványát kapja.

Ezen irományok tekintetében kérdés támad: vajjon a második jegyzőnek kiszolgáltatandó kiadvány minő bélyeggel legyen ellátandó?

Miután a pénz- és igazságügyi ministeriumnak 1852. december 2. kelt rendelete (birod. törv. lap. 86. sz.) csak a felek számára több példányban kiszolgáltatandó okiratokat, melyek a fokozatszerű bélyeg alá esnek, veti a többszörös illeték alá annál fogva ez a másik jegyzőnek kiszolgáltatandó kiadványra nem alkalmazandó. Ezen kiadvány tehát e szerint ivenként 15 kros bélyeg alá esik.

97. §.

Azon jegyző irományai, kinek hivatalos hatályossága megszűnt, vagy ki más helyre tétetik át, a jegyzői levéltárba adandók. Csak azon esetben, ha valamely jegyző ugyanazon jegyzői kamara körületében oly más helyre tétetik át, mely előbbi székhelyéhez közelebb van, mint a jegyzői levéltár, engedtetetik neki meg az első folyamodási törvényszék által, hogy irományait új székhelyére magával vigye.

Ezen szakasz zártételének kivételes határozata a felek érdeke tekintetéből vétetett föl, kik ily esetben a jegyzőnél letett irományokról annak új székhelyén is könnyebben és kevesebb költséggel szerezhetnek maguknak másolatokat, mint a jegyzői levéltárból, ha annak székhelye távolabb fekszik.

98. §.

A mennyiben a jegyző a törvény szerint irományai-ból közléseket tenni nem tartozik (67. s köv. §§.), ő azoknak titokban tartására s hallgatagságra szigorúan köteleztetik.

A jegyzőnél letett irományok minősége, mint tisztán magán érdekeket illető iratoké, azt kívánja, hogy azokról másoknak, mint kiket jogosan érdekelnek, tudomásuk ne legyen. Hogy tehát azon számos kellemetlenségeknek és visszaéléseknek eleje vétessek, melyek ily fontos okiratok tartalmának oly személyekkel közléséből keletkezhetnének, kiket azok tartalma nem illet, — a törvény a jegyzőt titoktartásra kötelezé.

Azon jegyző, ki ebbeli kötelezettségét megszegi, a büntető törvény 102 §. c) betűje értelmében, a hivatali hatalommal való visszaélés büntetést követi el, mely annak 103 §-a értelmében egytől öt évigleni súlyos börtönnel büntetendő, mely s a gonoszság és kár nagyságához képest tíz évig is meghosszabbíthatató.

99. §.

A jegyzői iromány eredetije, az ezen jegyzői rendtartásban meghatározott eseteken kívül, csak bírói meghagyás folytán a bíróságnak, vagy a jegyzői kamara meghagyása folytán ennek szolgáltatathatik ki.

Ily meghagyás esetében köteles a jegyző az eredeti irat helyére egy kiadványt, melynek az eredeti irattal pontos megegyezése nem csak általa a 72. §-hoz képest meghitelesítendő, hanem a bíróság vagy a jegyzői kamara által is a hivatalos pecsét rányomása mellett bizonyolandó, eltenni s azt az eredeti irat visszaérkezése után is megtartani.

Ezen kiadványból az eredeti irat visszaérkezteig, a mennyiben a bíróság vagy a jegyzői kamara által meg nem tiltatik, további kiadványok a netalán szükséges megjegyzéssel szolgáltatathatnak ki. Azoknak kiszolgálta-

tása azonban a kiadványra, s ha az eredeti irat visszaérkezik, erre is följegyzendő.

Az egyedüli eset, melyben a jegyző a jelen jegyzői rendtartás értelmében valamely jegyzői irománynak eredetijét kiszolgáltatni szabad, az, midőn a fél a jegyzői rendtartás 61 §-a értelmében a jegyzőnél letett végrendeletet visszakívánja, de ezen esetben is csak magát a végrendeletet nem pedig a tulajdonképi jegyzői irományt szabad kiszolgáltatnia.

A bíróság, ha valamely eredetinek kiszolgáltatását elrendeli, a bírói eljárás általános szabályaihoz tartozik ragaszkodni. Mind a mellett az ily kiadásrai rendeletet csak oly bíróság bocsáthatja ki, mely a jegyző hivatalos székhelyére nézve illetékes; más bíróság e tekintetből a jegyző székhelyén lévő bírósághoz lenne köteles fordulni. Azon eset, melyben a jegyzőnek a bíróság vagy jegyzői kamara által megtiltatik a nála lévő eredetiekről hites kiadványokat kiszolgáltatni, akkor fordulhat elő, ha az iromány érvényessége vagy alakszerűsége ellen alapos aggályok támadnak.

100. §.

Mihelyest a jegyző oly személy haláláról értesül, a kinek végrendelezése az ő irományai között létezik, köteles minden meghagyás bevárása nélkül, a végrendelezést a netalán arról fölvetett jegyzői irománnyal együtt eredetiben azon bíróságnak, a melynek járásában az ő székhelye van, vagy ha a hagyatéktárgyalási hatóság ott létezik, ennek tüstént átadni. A bíróságnál a jegyző jelenlétében a netalán létező pecsétek állapotáról s a pecsétek fölbontásáról haladék nélkül jegyzőkönyv veendő föl.

A jegyzőnél csupán letett végrendelezések a kihirdetés után is a bíróságnál hagyandók. Azon szó- vagy írásbeli végrendelezésekről pedig, melyekről jegyzői iromány vétetett föl, (59—65. §§.), a bíróság használatára, a hagyaték költségén, hitelesített kiadvány készitendő s a bíróságnál elteendő, az eredeti irat pedig a jegyzőnek tüstént visszaszolgáltatandó.

Ha a végakarát kihirdetése nem magánál a hagyatéktárgyalási hatóságnál történik, azon bíróság, mely azt teljesíti, a kiadványt írja alá s a kihirdetési jegyzőkönyvvel együtt a hagyatéktárgyalási hatósághoz küldje át.

Ha valamely végrendelezés két jegyző által vétetett

föl, úgy az első jegyzőnek kell magát a főnebbi szabályhoz alkalmaznia.

Azon jegyzőnél, ki valamely végakarati intézkedés fölvétele alkalmával mint második jegyző járt közbe, ha a végrendekezés írásban történt (61 és 62 §§.), semmi végrendeletnek másolata léteztén csak, annál fogva rézéről elégséges, ha az illető hagyatéki bíróságnál jelentést tesz, hogy ez a szükséges nyomozásokat az első jegyzőnél megtegye, a mennyiben a végakarati intézkedés a bíróságnak még tudomására nem jutott volna.

101. §.

Mindenik jegyző egy időrendes jegyzéket vezet szakadatlan számsorozattal, melybe ő minden általa fölvetett jegyzői írományt, a váltóóvások kivételével, tüstént köteles beiktatni.

Ezen jegyzők *jegyzői tárgymutatójának* (Notariats-Reperitorium) neveztetik. Ezen tárgymutatóba iktatandó:

- a) minden jegyzői íromány;
- b) minden jegyzői tanusítás, a másolatok láttamozását kivéve (86 §.);
- c) minden letételi és kiszolgáltatási jegyzőkönyv (92—94 §§.).

Az óvások nem a jegyzői tárgymutatóba, melynek szerkezete az óvásokra nincs tekintettel, hanem különös óvásjegyzőkönyvbe iktatandók; miért is az óvások nem a tárgymutató folyószámával, hanem az óvási jegyzőkönyv folyószámával látandók el.

102. §.

A tárgymutató hat rovatot tartalmaz, melybe következők iktatandók, jelesen:

1. a jegyző ügyszáma, a mely azon egész időn át, míg ő írományai birtokában marad, félbeszakasztás nélkül vezetendő;
2. a kelet, t. i. az íromány napja, hónapja és éve;
3. a felek vezeték- és mellékneve, állása és lakhelye;
4. az ügylet minősége;
5. a szerződvény vagy egyéb ügylet tárgya, az értékösszegnek, ha ez az írományban meg van határozva, s az írományra fordított bélyegnek előadásával;

6. a netaláni jegyzetek.

Ezen szakasz határozataira nézve megjegyzendő, még pedig az 1 és 2-ra nézve, miszerint ezen adatokat nem betűikkel, hanem számjegyekkel kell beiktatni p. o. „1019 sz. 1859 június 9.“

A 3-ra. A felek lakhelye alatta helyet (várost, községet), melyben lagnak, nem pedig a lakást kell érteni.

Jegyzői tanusítások alkalmával ezen rovatban felekkép csak azon személyek fordulnak elő, kik ez alkalommal aláírásukkal közreműködtek; mind az által tanácsos, ha a jegyző a tárgymutatóba azok neveit is bele iktatja, kik részére vagy kik ellen a tanusítás által valamely jog leendő megalapítandó, p. o. Hitelesítése egy 1000 pft-ról N. N. nevére követelőleg, O. O.-ra szenvedőleg szóló köteleztvénynek.

4-er. Az ügylet *minősége* röviden az illető okirat vagy tanusítás egyszerű nevezete által jelettetik ki, p. o. köteleztvény, házassági egyezmény, végakarati nyilváníítás, hitelesítés, értesítési okirat stb.

Az 5-re. Az ügylet *tárgya* ingatlanokról kelt adásvevési szerződvényeknél a ház számának vagy a szerződvényi tárgy telekkönyvi jegyének előadása, kölcsönszerződéseknél a kölcsönösszeg s a körülmények szerint a lekötött jelzalog kitétele által jelöltetik ki.

A 6-ra. Ezen rovatba az adóhatóságoknak tett feljelentések stb. jegyzendők; ezen felül itt lehet följegyezni még, valjon az íromány valamely jegyzői helyettes, vagy két jegyző által lett fölvéve. Ez utóbbi esetben a második jegyzőnek ügyszáma is följegyezhető.

103. §.

A tárgymutató világosan, vakarás nélkül és úgy vezetendő, hogy egy ügyszámától a másikig egy egész sorra való üres hely ne maradjon.

A jegyző köteles minden egyes oldalt, mihelyest az teli iratott, aláírni s az első és utolsó levélre pecsétjét rányomni.

A tárgymutató a bélyegtörvény 74 díjazabási tétele értelmében ivenként 1 kr. bélyeg alá esik.

104. §.

A tárgymutató, zsinórral keresztülhuzva s megpecsételve a kivánt 25, 50 vagy 100 számú levelekben, mindenik jegyző számára az ő költségén a jegyzői levéltár

által állittatik ki, s a jegyző más tárgymutatót nem használhat; a levéltártól kapott új tárgymutatót is csak akkor használhatja, ha a régi már teli irva s kellőleg aláírva van.

A levéltár igazgatója, a levelek számának előadása mellett, az utolsó levelet aláírja s a levéltári pecsétet rányomja; egyszersmind a levelek számáról s azon időről, melyben azok kiszolgáltattak, följegyzést vezet.

105. §.

A tárgymutatón kívül még következő jegyzékeket köteles a jegyző vezetni:

1. Egy betűrendes névjegyzéket mindazon személyekről, kik a tárgymutatóba tartozó írományok által érdekeltek, melyben mindenik fél neve mellett, az írományok föltalálásának könnyítése végett, a tárgymutatónak ezen félt illető minden ügyszámai elősorolandók.

2. Egy különös névjegyzéket mindazon személyekről, kiknek végrendelezései általa fölvetettek vagy nála letétettek, hasonlóképen az ügyszámok hozzáadásával. Ha ezen személyek közül valamelyik meghal, vagy végakarátat visszahuzza, az első esetben a halál, a második esetben pedig a visszahuzás kiteendő.

3. Egy betűrendes jegyzéket mindazon személyekről, kik ellen ő váltóóvásokat vett föl, melyben mind egyik fél neve mellett, a váltóóvásokról vezetett lajstromnak ezen félre vonatkozó lapszámai följegyzendők.

4. Egy a koronaország hirlapjaiból szerkesztendő jegyzéket mindazon személyekről, kik ezen koronaországban örültség vagy kábaság avagy tékozlás miatt gondnokság alá tétettek, a kikre nézve az atyai hatalom vagy a gyámság a nagykorúságon túl meghosszabíttatik, s kiknek vagyona fölött esőd nyíttatik.

Ezen jegyzék mindig az irodában kifüggesztve hagyandó, s a jegyző halála vagy kilépése esetében a székhelyéni utódnak átadandó.

1. A *felek jegyzéke* (Parteien-Verzeichniss) a jegyzőnél létező írományok és tanusítványok fölkeresésére szolgál, a mennyiben ezek a tárgymutatóban iktatás tárgyát képezik. Felek gyanánt, a tolmácsokat, tanúkat, a második jegyzőt s a netalán meghívott bizalmi személyeket kivéve, mind azon

személyek tekintendők, kik ön maguk vagy valamely helyettesük (ügyvéd, meghatalmazott stb.) által az íromány fölvétele alkalmával vagy pedig azon tanusításnál, melyről jegyzőkönyv fölvetetett, közben jártak, mint meghatalmazó és meghatalmazott, gyámok és gondnokok, gyámság és gondnokság alatt lévők stb.

2. A *végrendelezők jegyzéke* a végre vezetendő, hogy a jegyző a nála letett végrendeletek átnézetével mindenkor birjon, s hogy azokat bekövetkező halálozások alkalmával az illető hagyatéki bíróságnál kihirdetés végett azonnal kiszolgáltathassa (100 §.).

A végrendelezők jegyzékebe minden akár a jegyzői rendtartás 60 §-a értelmében szerkesztett akár a 61 és 92 §§. értelmében letett végrendeletek beiktatandók. A végrendelet visszahuzása esetében, ez az örökhagyó nevének ezen jegyzékből kitorlése által csak akkor történhetik, ha ezen visszavonás ugyanezen jegyző előtt tétetett volna (jegyz. rendt. 65 §.).

3. A felek nem ritkán oly helyzetbe kerülnek, miszerint az óvás másodlatára van szükségök: ily esetben ezen jegyzék a keresés könnyebbségének előmozdítására szolgál. Azon személyek alatt, kik ellen a váltó megovatóltatott, csak az idegen váltó intézvényezettje (Trassat) vagy elfogadója (Acceptant) vagy a saját váltó kibocsátója vagy intézője (Trassant), de nem a telepes vagy szükségbeli utalványozott (Nothadressat) értendő.

4. Miután a jegyző oly felekkel, kik jogügyleteknek kötésére megkivántató személyi képességgel nem birnak, rendszerint jegyzői írományokat föl nem vehet, annál fogva kívánatos, miszerint ezen jegyzéknek szerkesztése által érvénytelen írományok fölvétele iránt magát lehetőleg megóvja. A bukottak jegyzéke főleg nagyobb helyeken az óvástétel tekintetéből felette hasznos, minthogy azon fél csőd alá jutása esetében, kinek a váltó bemutatandó lenne, a bemutatásnak a tömeggondnoknál kell történnie.

Ezen jegyzékek bélyegmentesek.

106. §.

A napév szerint számítandó mindenik évnegyed első tiz napja alatt köteles a jegyző, a tárgymutatónak pontos és általa meghitelesített másolatát, vagy az annak meg nem történtéről jelentést, s ha a tárgymutató teli van irva, ezt magát a levéltárnak benyújtani.

A levéltár főnöke azt vizsgálja meg; ha hiányokat

vesz észre, a jegyzői kamaránál a kellő indítványokat tegye meg, s az eredeti tárgymutató gyors visszaszolgáltatásáról gondoskodjék.

A tartalomjegyzék másolatát minden év ápril 10-ik, július 10-ik, október 10-ik és január 10-ik napjaig kell a jegyzői kamarához benyújtani.

107. §.

A jegyző pecsétjét különös zár alatt köteles tartani. Ha valamely jegyző hivatalos működése egészen megszűnik, vagy ha ő más helyre tétetik át, úgy az ő pecsétje tüstént a jegyzői levéltárba beszolgáltatandó, ott a megismerést nem gátló bevágás által hasznavehetlenné teendő s ezen állapotban megőrzendő.

Ezen megőrzés célja, netalán kétség esetében a megholt vagy hivatalukból kilépett jegyzők irományainak, kiadványainak és tanusítványainak hitelességét megpróbálni s bizonyítani.

108. §.

Ha valamely jegyzőnek használatban levő pecsétje elvesz, ő köteles erről a jegyzői kamara s az első folyómodási törvényszék útján a főtörvényszékhez jelentést tenni, s az előbbtől megkülönböztethető új pecsétje rajzát jóváhagyás végett fölterjeszteni (16—18. §§.).

Ha az elveszett pecsét ismét megtalálatik, azt többé nem szabad használni, hanem az a levéltárba beadandó s ott épenugy, mint a kilépett jegyzők pecsétje, hasznavehetlenné teendő (107. §.) és megőrzendő.

Azon pillanattól fogva, melyben a pecsét megszűnik a jegyző őrizzetében lenni, hitelességét veszti, s azt később sem szabad használnia, minthogy ellenkező esetben attól lehetne tartani, hogy időközben azzal visszaélés történt.

KILENCZEDIK FEJEZET.

Jegyzői illetékek.

109. §.

A jegyzők azon hivatalos működésükért, melyekre nézve az idemlékelt díjszabásban határozatok foglaltat-

nak, az illetékeket az ott megállapított mérv szerint huzák; egyéb hivatalos működésükért a jutalom a felekkeli megegyezésre hagyandó, s a mennyiben ez nem létesül, a bíróság által határozandó meg.

Csak a szoros értelemben vett jegyzői hivatalos működések esnek az alábbkövetkező díjszabás alá. A jegyzőnek egyéb működései, minők magán okiratok, beadványok stb. szerkesztése fejében járó díjak behajtására ezen fejezet határozatai nem jönnek alkalmazásba. Ezen díjak összege fölött, egyik vagy másik résznek megkeresése folytán, a bíróság határoz. Ezen intézkedés alkalmazására nézve lásd a 6 §-nak magyarázatát.

110. §.

Oly ügyletekért, melyekre nézve az illeték a díjszabásban meg van határozva, az ott megállapítottnál nagyobb illetékek iránti szerződvények érvénytelenek.

Oly irományok fölvétele, melyekért a díjszabásban semmi illeték sincs meghatározva, az azért fizetendő jutalom iránti előleges megegyezés hiánya miatt meg nem tagadtathatik.

Némely szoros értelemben vett jegyzői működésre nézve is a tiszteletdíj megszabása a felekkeli megegyezésre van hagyva.

Ily esetek fordulnak elő:

a) a díjszabás 10 §-a értelmében oly ügyleteknél, melyeknek tárgya valamely ingatlan jószág, ha az irományban annak értéke p. o. valamely cserénél határozottan kitéve nincsen; ily esetben, ha a felek és a jegyző között más egyezmény létre nem jönne, úgy az illeték megszabásának alapjául rendszerint egyévi adóösszeg veendő fel;

b) a díjszabás 12 §-a értelmében, midőn oly ügyletekről van szó, melyek rendkívül terjedelmesek, vagy nehézségekkel vagy rendkívüli felelősséggel járnak, vagy melyek hosszadalmas előkészületet igényelnek. Ily esetben a jegyző rendkívüli szolgálatának megfelelő jutalmat igényelhet, mely ha iránta megegyezés nem eszközölthetnék, bírólag határozandó meg;

c) a díjszabás 13 §-ához képest mind azon ügyletekről fölvett irományoknál, melyeknek tárgya határozott értékösszegekben kifejezve nincsen, a mennyiben irántuk a díjszabásban sem foglaltatnék semmi különös határozat; a díjszabás 10 §-ában foglaltatnak azon ügyletekre nézve, melyek tárgya

valamely ingatlan jószág, a mennyiben értéke ki nem fejeztetett; s a dijszabás 11 §-ában, a haláleseterei ajándékozások s a végakarattnyilváníásokra nézve, az összegrei tekintet nélkül;

d) a dijszabás 21 §-a értelmében, oly megkezdett irományokért, melyek a jegyzőnek hibája nélkül be nem végezettek. E részben is, ha a felek s a jegyző meg nem bírnak egyezni, bírói határozatnak van helye. Csak a dijszabás 10-ik §-ának eseteiben foglaltatik az eziránti határozat magában a törvényben. E szerint olly ügyekre nézve, mellyek iránt az illeték a dijszabásban nincs meghatározva, magasabb illetékek iránti szerződévényeket kötni szabad. Ha ily ügyletekért járó illeték iránt a jegyző s a felek megegyezni nem tudnak, ugy a jegyző az irományt mindenek előtt fölvenni tartozik s csak ennek fölvétele után szabad nékie az illetéknek bíróilag leendő meghatározásáért folyamodni. Csakhogy ily esetben is a jegyző által fölszámított összeg, a fölösleg visszatérítésének föntartása mellett, azonnal lefizetendő, vagy bíróilag leteendő (116 §.) A mig ez meg nem történt, a jegyző nem köteles kiadványokat, másolatokat, kivonatokat és bizonyítványokat kiszolgáltatni (112 §.).

Az 1850 septemb. 29-kén kelt jegyzői rendtartás 108. §-a értelmében a jegyzőnek ugyan meg volt engedve, ha valamely ügy rendkívül csekély munkát és időt igényelt, vagy a fél iránt való különös tekintetből csekélyebb illetékekkel is beelégedni vagy illetékeiről végkép lemondani; de pénzbüntetés terhé alatt nem volt szabad habár a dijszabásnál csekélyebb illeték - megszábas iránt előleges egyezményt kötni. Jelen jegyzői rendtartás ily tilalmat nem foglal magában; mind az által az ily eljárás, rendszerint feleknek illetlen módóni szerzését tárgyazván, a jegyzői méltósággal össze nem fér s a körülmények nivoltához képest a jegyz. rendt. 136 §-a értelmében büntetés alá is eshetnék.

111. §.

Az illetékekért egyetemlegesen kezeskednek mindazok, kik az irományt kívánják vagy az ügyletet kötik.

Az illetékekért kezeskednek a megrendelőik v. i. azon személyek, kik az iromány föl vételére a jegyzőt megkeresték, annak föl vételét megrendelték stb. akár a szerkesztés vagy föl vétel alkalmával abban részt vettek akár nem, és a felek vagy is azon személyek, kik az ügyletben akár saját akár harmadik személyek nevében részt vesznek s azt maguk aláírják vagy más által aláírják. (50 §. g. bet.)

Az iromány megrendelésének ténye iránt a jegyző előadása bizonyerővel bír.

112. §.

A jegyzőnek jogában áll, mihelyest az iromány föl vétetett, illetékei s a fél helyett netalan általa adott bélyeg kifizetését kívánnia.

A jegyzőnek az illetékek azon esetben is tüstént kifizetendők, ha a megkezdett iromány az ő hibája nélkül befejezetlenül marad. Kiadványokat, másolatokat, kivonatokat és bizonyítványokat a jegyző csak az illetékek lefizetése után tartozik kiszolgáltatni.

A jegyző a féltől követelheti, hogy a szükséges bélyegjegyeket a jegyzői iromány föl vétele előtt beszeresse, a mennyiben az iromány bélyeges papirosra veendő fel. (Lásd az 50. §. magyarázatát).

Valamely megkezdett irományért, melynek bevégezése a jegyző hibája nélkül félbe marad, megfelelő kárpótlás fizetendő (dijsz. 21 §.).

Oly esetekben, midőn a dijszabás semmi illetéket sem határoz, meg s a felekkel egyesség sem jöven létre, bírói meghatározásnak van helye, a jegyző mindamelllett is köteles kiadványokat, másolatokat, kivonatokat és bizonyítványokat kiszolgáltatni, ha a fél a jegyző által igényelt illetéket bíróilag letette.

113. §.

Azon esetben, ha két jegyző foly be, a második jegyző a dijszabás által meghatározott, vagy hol a dijszabásban semmi sincs megállapítva, a fáradsága szerint meghatározandó tiszteletdíjt, a netaláni távozási illetékeket s uti költségeket kapja, nem pedig a dijszabásban megállapított százalékos pótléket is.

Egyszersmind az iromány bejegyzésénél az illeték a másik jegyzőnek megőrzés végett kiszolgáltatott kiadványért is lefizetendő.

Melyik jegyző legyen elsőnek tekintendő azon esetben, ha két jegyző lön alkalmazva, azt a jegyzői rendtartás 43 §-a határozza meg. A második jegyző a százalékos illetéket (dijszabás 4 és 7 §§.) kivéve, az első jegyzővel egyenlő díjazásban részesül. A második jegyzőnek megőrzés végett kiszolgáltatott

kiadvány láttamozási díja mindkét jegyzőt illeti, minthogy azok azt közösen meghitelesíték (26 §.).

114. §.

Ha valamely fölfüggesztett jegyző helyett helyettes rendeltetik ki, ez nem csak az önmaga által fölvett irományokért s tanusítványokért, hanem a fölfüggesztett jegyző irományaiból készített kiadványokért, másolatokért, kivonatokért és bizonyítványokért járó illetékeket is huzza. A fölfüggesztett jegyzővel az illetékek megosztása iránt kötött minden egyezség érvénytelen.

A helyettesítés egyéb eseteiben az illetékek megosztása iránt egyezkedés történhetik.

A hivataltöli fölfüggesztés büntetési minőségét nagy részben elvesztené, ha a hivatalától fölfüggesztett jegyzőnek meg lenne engedve, miszerint az ilykép elvesztett díjakat részben vagy egészben helyettesétől beszédhesse, miért is a törvény ezt semmi föltétel alatt sem engedi meg.

115. §.

Az illetékek jegyzékét tartozik a jegyző úgy minden fölvett irományra, mind annak kiadványára is fölírni, s az átvételt nem csak ez utóbbin bizonyolni, hanem a félnek még később is, ha kívánja, egy illetékjegyzéket a fizetés bizonyolásával ellátva ingyen kiszolgáltatni.

A följegyzés legcélszerűbben a jegyző aláírása alatt balra tétel. Az illetékek átvételének a kiadmányoni elismerése valamint a felek kívánságára kiszolgáltatott díjjegyzék bélyegmentes — 1850 augusztus 2. kelt bélyegtörvény 7. díjsz. tétel 2. bet.).

116. §.

A jegyzői illetékek összege iránti perlekedéseket első folyamodásilag azon törvényszék, melynek körületében a jegyző alkalmazva van, a jegyzői kamara netaláni meghallgatása után dönti el.

Ha a fél az illetékek fölszámításával nincs egyértelembe, s azoknak meghatározása végett a törvényszékhez fordul, vagy ha a jegyző maga azoknak a törvényszék általi meghatározását kéri, a jegyző által előlegesen

fölszámított összeg, a netaláni fölsleg visszatérítésének föntartása mellett, tüstént kifizetendő vagy a bíróságnál leteendő.

A további jogut az első folyamodási bíróságtól az országos fötörvényszékhez (báni táblához) s attól a legfőbb törvényszékhez áll nyitva.

Míg a jegyző által igényelt díjösszeg kifizetve vagy bíróilag letéve nincsen, a jegyző másolatokat, hites kiadványokat, kivonatokat vagy bizonyítványokat stb. kiszolgáltatni nem tartozik.

117. §.

A formahiányok vagy különben a jegyző hibája miatt hatálytalan jegyzői irományért, valamint a hiányos tanusítványokért, kiadványokért, másolatokért, kivonatokért és bizonyítványokért illetékek nem fizetendők, s a már lefizetettek visszakövetelhetők.

118. §.

Oly jegyzők, kik a díjszabásban megállapított illetékeket áthágják, vagy nem díjazott ügyletekért nyilván szerfölött sokat követelnek, a netalán kapott fölsleg visszatérítésére szoritandók, s ezenfölül a tizenkettedik fejezet határozatai szerinti bánásmód alá vetendők.

Nem szabott illetékek a díjszabás 10, 12, 13 és 21 §§-ban vannak fölsorolva. A netalán beszédett illeték fölöleg visszafizetésére kötelezés ez esetekben hivatalból történik.

119. §.

A jegyzői illetékek behajtására nézve, a bírósági hivatalos cselekvényekért fizetendő illetékek beszédése tárgyában főnálló szabályok érvényesek, a mennyiben a kimutatás a törvényszék által megvizsgáltatott s helyesnek találtatott.

A jegyző, ha azon helyzetbe kerül, miszerint az illetékeket behajtani kénytelen, azoknak kimutatását, szükség esetére az eredetiek, hites kiadványok, tanusításoknak stf. nek csatolásával felszerelve vagy a jegyzői tárgymutató hivatalos kivonatját a bíróság elé terjesztendő s azoknak jóváhagyatását kérendi. Ezen helyesnek talált és jóváhagyott

kimutatás alapján, a jegyzői rendtartás 111. §-a értelmében az illeték fizetésére köteles fél vagy felek ellen az illető bírónál a kinlevő díjak végrehajtási uton leendő behajtásáért fog folyamodni.

TIZEDIK FEJEZET.

Jegyzői levéltárak.

120. §.

Minden első folyamodási törvényszék székhelyén egy jegyzői levéltár állítandó föl, mely a hivatalból kilépett vagy megholt jegyzők irományainak s pecsétjének átvételére s maradandó megőrzésére van rendelve.

A jegyzői levéltárak szervezéseig az első folyamodási törvényszékek kötelesek a bevezetési nyiltparancs VIII. cikke értelmében a levéltárak teendőit végezni. Ezen szakasz azon határozata ellenében, miszerint a hivatalukból kilépett vagy meghalálozott jegyzők irományai a jegyzői levéltár által átveendők, kivételt képez a jegyz. rendt. 97. §-a, mely szerint azon esetben, ha valamely jegyző ugyanazon jegyzői kamara körületében, oly más helyre tétetik át, mely előbbi székhelyéhez közelebb van, mint a jegyzői levéltár, néki az első folyamodási törvényszék által megengedtetik, hogy irományait új székhelyére magával vihesse.

121. §.

Mindenik jegyzői levéltárnál egy igazgató s a szükséghez képest egy segéd alkalmaztatik, ki az igazgató akadályoztatása esetében ennek helyét köteles ellátni. Ha segéd nem létezik, ugy az első folyamodási törvényszék elnöke által, az akadályoztatás tartamára az igazgatónak egy helyettese rendelendő. Az irodai ügyek vezérlése egy titkárra bízatik.

Az igazgató, a segéd s a titkár kinevezése az igazságtügyi miniszternek van föntartva. Ezenkívül levéltári írásszok és szolgák alkalmaztatnak, kiknek kinevezése az országos fötörvényszéket illeti.

Az igazgató helyettese, ki akadályozás esetére az illető első folyamodási törvényszék elnöke által nevezendő, a bevezetési legf. nyiltparancs VIII. cikkéből folyó hasonlagosság folytán az illető első folyamodási törvényszék tanácsosainak sorából rendelendő.

A titkárra nézve bizonyos kellékek előszabva nincsenek. Miután azonban ő nem csak a levéltár irodai ügyeire fölügyelni tartozik, hanem egyszersmind (a jegyz. rendt. 132 §. értelmében) a jegyzői testület titkárja, föl kell tenni, hogy az ezen állomásokért folyamodóknak ugyanazon képességgel kell bírniok, melyek a bíróságoknál lévő fogalmi szakbeli szolgálatra előszabvák. (L. a bíróságoknak belszerkezete és ügyrendtartása iránt 1853 május 3. kelt törvény 5 §-át).

122. §.

Igazgatókká és segédekké, a mennyire lehet, érdemteljes jegyzők neveztessenek, kik azonban ezen állomások átvétele után jegyzői ügyeket többé nem folytathatnak.

E végett, előleges pályázathirdetés után, mely a jegyzői kamara által eszközendő, a levéltár-járásbeli valamennyi jegyzők testülete hármas javaslatot tartozik az első folyamodási törvényszékhez benyújtani, mely azt saját véleményével az országos fötörvényszék elé, ez pedig hasonló módon az igazságtügyi miniszter elé terjeszti.

A csekélyebb állomások betöltése végetti javaslatok a jegyzői kamara által teendők.

123. §.

A jegyzői levéltárak kötelesek a levéltárban eltett irományokról értesítéseket adni s azokból kiadványokat, másolatokat, kivonatokat és bizonyítványokat kiszolgáltatni.

E részben a levéltár által általában a jegyzők számára kiadott szabályok követendők, a mennyiben azok alkalmazhatók.

A jegyzői levéltárakban letett irományokról adandó értesítések, s az azokból adandó másolatok, hites kiadványok, kivonatok és bizonyítványok kiszolgáltatása tárgyában, a jegyzői levéltárakra ugyanazon szabályok érvényesek, melyek a jegyzők számára a jegyzői rendtartás V. fejezetében 3. sz. alatt előszabvák v. i. a jegyz. rendt. 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73 és 74 §§. szabályai, a mennyiben a jegyzői kamarára alkalmazhatók. Az érdekelték beleegyezéséről fölveendő jegyzői iromány helyett, ott a hol ilyen szükséges lenne, ugyan ezek jegyzőkönyvileg leendő kihallgatása lép.

124. §.

A kiadványok, kivonatok, bizonyítványok, másolatok és értesítések adását vagy az irományok megtekintését csak a főnök engedheti meg.

A megengedés szóval kérethetik.

Ezen engedelem csak oly személyeknek adathatik, kiknek azt a jegyző adhatja.

125. §.

Ha a levéltár főnökének az engedelem ellen aggályai vannak, a jegyzői kamarát hallgassa meg. Megtagadás esetében, annak okai a félnek, ha kívánja, tüstént írásban kiadandók, s ha a fél magát terhelve érzi, jogában áll, panaszát az első folyamodási törvényszéknél benyújtani, mely a fölött az országos főtörvényszékhez folyamodás fönmaradása mellett határoz.

A levéltári főnök értesítések adása vagy nem adása, betekéntés megengedése vagy megtagadása, hites kiadványoknak, kivonatoknak és bizonyítványok ki vagy ki nem szolgáltatása tekintetében a jegyzői kamara javaslatához kötve nincsen.

126. §.

A levéltárak kiadványai a levéltár főnöke által összeolvasandók s aláírandók. Egyszersmind a kiadványokra a levéltár pecsétje nyomandó.

A jegyzői levéltár által kiszolgáltatandó hiteles kiadványok ünnepélyességei ugyanazok, melyek a jegyzői rendt. 71 és 72 §§. által a jegyzők hites kiadványaira nézve előszabvák.

127. §.

Mihelyest a levéltár oly személy haláláról értestil, a kinek végrendelezése a levéltári irományok között létezik, a 100. §. szerinti eljárás követendő.

A jegyzői levéltárban letéve volt végrendelezés valamely levéltári tiszt által adandó át az illető hagyatéki bíróságnak; s ezen tiszt jelenlétében kell a netán rajta lévő pecséttek minősége s azok fölbontása iránt szóló jegyzőkönyvet fölvenni.

Valamely jegyzőnek, a jegyzői levéltárba letett irományai között letétkép létező végrendelezések, azoknak kihirdetése után is a bíróságnál maradnak. Azon élőszóval tett vagy írásbeli végrendeletekről, melyekről jegyzői iromány vétetett föl (jegyz. rendt. 59–65 §§.) a bíróság használatára a hagyaték költségén hiteles kiadvány szerkesztendő s a bíróságnál megtartandó; az eredeti irat pedig a levéltár küldöttjének azonnal visszaszolgáltatandó.

128. §.

A levéltári illetékeknek az a végre rendelendő pénztárba kell befolyoniok. A levéltárak illetékszabása elleni panaszok az első folyamodási törvényszéknél nyújtandók be, mely azok fölött az országos főtörvényszékhez folyamodás fönmaradása mellett határoz.

A jegyzői levéltár azon hites kiadványok, másolatok, kivonatok és bizonyítványokért, melyek a levéltárban megőrzött irományokból adatnak, ugyanazon díjakat szedi, mint ha valamely jegyző által szedettek volna be (díjszabás 25 §-a); még pedig arra való különbség nélkül, akár maga a fél akár a bíróság megkeresése folytán a felek ügyében szolgáltatik ki.

Ezen felül az irományoknak a felek által kért betekéntésének megengedése, azoknak kiadása vagy a bíróságok részérei kiszolgáltatásukért, a levéltár csak úgy szedi a díjakat mint valamely jegyző, de az irományokbani kutatás és egyéb hivatalos működésekért, s ennél fogva azon hites kiadványokért sem jár semmi díj, a melyek kiszolgáltatása iránt valamely bíróság által hivatalból p. o. büntető ügyekben megkerestetik.

129. §.

Mind a levéltári hivatalnokok fizetései, mind pedig az irományoknak azoknál megőrzése s a pénztár vezetése iránt, a megkívántató szabályok egy külön rendeletben fognak kibocsáttatni.

TIZENEGYEDIK FEJEZET.

Jegyzői kamarák

130. §.

Minden oly helyen, hol első folyamodási törvényszék szék, a jegyzőségnek a törvényszék egész körü-

tébeni közvetlen vezérlete végett egy jegyzői kamara állítandó föl.

A 1850 szeptember 29. kelt jegyzői rendtartás értelmében minden főtörvényszék helyén jegyzői kamarának kellett volna léteznie. Szervezésük idejéig a hivatalosságuk körébe tartozó teendőket a főtörvényszék székhelyén lévő országos törvényszék végzette.

A jelen jegyzői rendtartás ezen szakasza értelmében a jegyzői ügy közvetlen vezetésére minden első folyamodási (országos, megyei vagy kerületi) törvényszék székhelyén egyegy jegyzői kamara szervezendő, melynek hatásköre ezen törvényszék körületére terjed ki. Ezen kamarák teendőit megalakulásuk idejéig a bevezetési nyiltparancs IX. cikké értelmében az illető törvényszékek végzendik.

131. §.

Az első folyamodási törvényszék körületében minden jegyzők egy testületet képeznek, melyből a jegyzői kamara alakítandó.

Az illető első folyamodási törvényszék körületében létező jegyzők egy testületet képeznek.

Ezen testület teszi a jegyzői levéltári igazgató is a segéd állomásának betöltése végett hármas javaslatot (jegyz. rendt. 122 §.) s ez választja a kamara tagjait. A jegyzői testület azonban ezen kívül hivatva van a jegyzőség érdekeit tárgyazó minden kérdést tanácskozás alá venni s e részben a jegyzői kamarához vagy a jegyzői főfelügyelettel megbízott hatóságokhoz beadványokat intézni. A jegyzői testület gyűlései legzélszerűbb közegnek mutatkoztak ott, a hol egyenlő gyakorlat eszközéséről, kétségek megoldásáról vagy kölcsönös felvilágosításról van szó. A jegyzői testület s a jegyzői kamara közötti beneőleges összeköttetés által eszközölhető legkönnyebben s legsikeresebben az egész intézetnek okszerű igazgatása, egysége és fejlődése.

132. §.

A jegyzői levéltár igazgatója a jegyzői kamara főnöke. Akadályoztatás esetében a segéd az ő helyettese. A hol segéd nem létezik, az első folyamodási törvényszék elnöke köteles a helyetteséről gondoskodni. A jegyzői kamarának a főnökön kívül, oly helyeken, melyekre nézve tíz vagy több jegyző van rendszeresítve, legalább négy

s legfőlebb nyolcz tagból, oly helyeken pedig, melyekre nézve kevesebb számú jegyzők vannak rendszeresítve, legalább két s legfőlebb négy tagból kell állania, kik a körületbeli minden jegyzők által választandók. A választás azonban, az első folyamodási törvényszék által, véleményével együtt, megerősítés végett mindig az országos főtörvényszék elé terjesztendő, mely, ha a megerősítés ellen aggályai forognak fön, az igazságügyi ministerium határozatát köteles kikérni.

A jegyzői levéltár titkára egyszersmind a kamarának is titkára.

133. §.

A tagoknak legalább is fele azon helybeli jegyzőkből álljon, a hol a kamara székhelye létezik. Szolgálatuk ingyeni, s az első két év után kilépő egyik felerésznek szolgálatát kivéve, három évig tart, melynek eltelte után azonban ők újra megválasztathatnak.

A három szolgálati év eltelte után kilépő minden felerészre nézve új választás történik.

A kamara tagjai közül kik lépjenek ki, sors által döntenek el. Új tagok választása alkalmával ugyanazon eljárás követendő, mely az eredeti választásokra nézve elő van szabva.

134. §.

Egy jegyzőnek sem szabad a reá esett választás elfogadását megtagadnia, ha a kamarából kilépése óta három év eltelt; ő azonban attól fontos okokból, saját kérelme folytán, az országos főtörvényszék által a kamara meghallgatása után fölmentethetik.

Fontos okok, melyek alapján a jegyző kamarai taggá lett megválasztása alól a főtörvényszék által fölmentethetik, egészségi tekintetek, székhelyének a kamara székhelyétől aránytalan távolsága stb. A kamara e részbeni véleménye az első folyamodási törvényszék kísérvényével terjesztendő fel a főtörvényszékre.

135. §.

A jegyzői kamara tagjai akadályoztatásának esetei iránt való előgondoskodásból, ugyanazon módon s ugyanannyi időre kellő számú helyettesek választandók.

A helyettesek számának nem kell szükségkép a kamarai rendes tagok számával egyenlőnek lennie, hanem kisebb is lehet. Ott, hol a jegyzői kamara négy vagy több tagból áll, annak fele, hol pedig négynél kevesebb tagból áll, két helyettes tag elegendő. A 133 §. határozatai a helyettes tagokra is alkalmazandók. Rendszerint czélszerűnek mutatkozik, ha valamennyi helyettes, a mennyiben a jegyzői kamara székhelyén lévő jegyzők száma megengedi, azon jegyzők közül választatik, a kik a kamara székhelyén laknak, hogy így a kamara-tagoknak esetleges akadályoztatása esetére, az akadályozottak helyét gyorsabban lehessen betölteni.

136. §.

A jegyzői kamaráknak hivatása, a jegyzői kar becsületéről s méltóságáról a jegyzők hivatalos működésének s magukviselésének szigorú ellenőrzése által gondoskodni; a jegyzőség szervezetében észrevett visszaélések megszüntetése s czélszerűeknek látszó változtatások végett, jelesen az állomások szaporítása vagy kevesbitése, a hivatalhelyek áttétele, a hivatali szabályok vagy a díjszabás iránt a kellő indítványokat megtenni, vagy az előjáró bírói hatóságok rendelkezésére az iránt véleményt adni.

Mindenik jegyzői kamarát saját gazdasági ügyeinek kezelése is illeti.

A jegyzői rendtartás ezen szakasza által a jegyzői kamaráknak a jegyzői intézet és az arra vonatkozó törvényhozás további fejlesztésére jelentékeny befolyás van biztosítva; a jegyzői kamara ugyanis minden az intézetre vonatkozó tárgyakban kezdeményezés jogával bír.

A kamarai főnök állomása a levéltári igazgatóéval, helyettesének állomása pedig a segéd állomásával van egybekapcsolva. Netáni akadályoztatásuk esetére helyetük az illető első folyamodási törvényszék elnöke rendel helyetteset.

A jegyzői kamara tagjainak s helyetteseinek szolgálata ingyenes s azért kárpótlás nem jár. A levéltár titkárja egyszersmind a kamara titkárja, s ennél fogva ezen hivatalosok szolgálata rendszerint semmi kiadással sem jár. Ha azonban a kamarai tagok a kamara székhelyén kívül hivatalos cselekvények teljesítése végett, oly helyekre, melyekben székhelyük nincs, a jegyz. rendt. 139 és 16 §§. folytán meghívottnak, úgy látszik napdíjakat s az uti alkalmatlanság költségeinek megtérítését (díjszabás 23 §.) jogosan igényelhetik. Ezen költségek fegyelmi vizsgálatok esetében a vétkesnek talált

jegyző által (jegyz. rendt. 174 §.), egyéb esetekben az állampénztár által lennének viselendők.

A jegyzői kamarák szervezetével és hatályával egybekapcsolt kiadásokat, a kamara hivatal helyiségeiért fizetendő lakbér, ha a jegyzői levéltárban arra alkalmas hely nem található, a netán szükséges iroda és szolgáló-személyzet fizetése, az irodaszerek, világítás, fűtés költségei képezik. Ezen kiadások a jegyzői kerületben lakó jegyzők által közösen és egyenlőn viseltetnek.

Ezen gazdasági ügyek kezelése tekintetéből a jegyzői kamara a följöttes bíróságoktól teljesen független.

137. §.

Mennyiben tartozik a jegyzői kamarák hivatásához, a jegyzői állomásoknak képes és méltó folyamodókkal betöltésére befolyást gyakorolni, s a jegyzők biztosítékainak letétele s épségben tartása fölött őrködni, a második és harmadik fejezetben van megállapítva. A jegyzői vizsgálatok tekintetében hatáskört tárgyzó határozatok, az azok iránt önálló külön törvényben foglalvák.

138. §.

Mindenik jegyzői kamara köteles a körületebeli jegyzőkről egy jegyzéket vezetni. Ezen jegyzékbe tartozik mindenik jegyzőnek hivatalba lépése napját, az általa fölterjesztett aláírásra (18 §.) utalva; a jegyzőre szabott büntetéseket, s azon napot, a melyen hivatalos hatályossága megszűnt, azon megjegyzéssel beiktatni, hogy mily intézkedés tétetett annak irományai iránt.

A jegyzői kamara köteles továbbá a jegyzői gyakornokok magaviselete fölött őrködni, e végre azokról külön jegyzéket vezetni, s mindenik gyakornoknál a gyakorlatba lépés s az abból kilépés napját, azon jegyzőt, a kinél gyakorlaton volt, a letett vizsgálat eredményét s azon netalán előfordult körülményeket, melyek az előléptetés megérdemlésére befolyással lehetnek, megjegyezni. A gyakornoknak a jegyző által a gyakorlat kitöltéséről adott bizonyítvány, a jegyzői kamara által megerősítendő.

E végre mindenik jegyző köteles a gyakornok fölvetelét a kamarának tñstént bejelenteni, ellenkező esetben a

A helyettesek számának nem kell szükségkép a kamarai rendes tagok számával egyenlőnek lennie, hanem kisebb is lehet. Ott, hol a jegyzői kamara négy vagy több tagból áll, annak fele, hol pedig négynél kevesebb tagból áll, két helyettes tag elegendő. A 133 §. határozatai a helyettes tagokra is alkalmazandók. Rendszerint czélszerűnek mutatkozik, ha valamennyi helyettes, a mennyiben a jegyzői kamara székhelyén lévő jegyzők száma megengedi, azon jegyzők közül választatik, a kik a kamara székhelyén laknak, hogy így a kamara-tagoknak esetleges akadályoztatása esetére, az akadályozottak helyét gyorsabban lehessen betölteni.

136. §.

A jegyzői kamaráknak hivatása, a jegyzői kar becsületéről s méltóságáról a jegyzők hivatalos működésének s magukviseletének szigorú ellenőrzése által gondoskodni; a jegyzőség szervezetében észrevett visszaélések megszüntetése s czélszerűnek látszó változtatások végett, jelesen az állomások szaporítása vagy kevesbitése, a hivatalhelyek áttétele, a hivatali szabályok vagy a díjszabás iránt a kellő indítványokat megtenni, vagy az előjáró birói hatóságok rendeletére az iránt véleményt adni.

Mindenik jegyzői kamarát saját gazdasági ügyeinek kezelése is illeti.

A jegyzői rendtartás ezen szakasza által a jegyzői kamaráknak a jegyzői intézet és az arra vonatkozó törvényhozás további fejlesztésére jelentékeny befolyás van biztosítva; a jegyzői kamara ugyanis minden az intézetre vonatkozó tárgyakban kezdeményezés jogával bír.

A kamarai főnök állomása a levéltári igazgatóéval, helyettesének állomása pedig a segéd állomásával van egybekapcsolva. Netáni akadályoztatásuk esetére helyetük az illető első folyamodási törvényszék elnöke rendel helyetteset.

A jegyzői kamara tagjainak s helyetteseinek szolgálata ingyenes s azért kárpótlás nem jár. A levéltár titkárja egyszersmind a kamara titkárja, s ennél fogva ezen hivatalosok szolgálata rendszerint semmi kiadással sem jár. Ha azonban a kamarai tagok a kamara székhelyén kívül hivatalos cselekvények teljesítése végett, oly helyekre, melyekben székhelyük nincs, a jegyz. rendt. 139 és 16 §§. folytán meghívottnak, úgy látszik napdjakat s az uti alkalmazosság költségeinek megtérítését (díjszabás 23 §.) jogosan igényelhetik. Ezen költségek fegyelmi vizsgálatok esetében a vétkesnek talált

jegyző által (jegyz. rendt. 174 §.), egyéb esetekben az állampénztár által lennének viselendők.

A jegyzői kamarák szervezetével és hatályával egybekapcsolt kiadásokat, a kamara hivatal helyiségeiért fizetendő lakbér, ha a jegyzői levéltárban arra alkalmas hely nem található, a netán szükséges iroda és szolgáló-személyzet fizetése, az irodaszerek, világítás, fűtés költségei képezik. Ezen kiadások a jegyzői kerületben lakó jegyzők által közösen és egyenlőn viseltetnek.

Ezen gazdasági ügyek kezelése tekintetéből a jegyzői kamara a fölöttes bíróságoktól teljesen független.

137. §.

Mennyiben tartozik a jegyzői kamarák hivatásához, a jegyzői állomásoknak képes és méltó folyamodókkal betöltésére befolyást gyakorolni, s a jegyzők biztosítékainak letétele s épségben tartása fölött őrködni, a második és harmadik fejezetben van megállapítva. A jegyzői vizsgálatok tekintetében hatáskört tárgyazó határozatok, az azok iránt önálló külön törvényben foglalvák.

138. §.

Mindenik jegyzői kamara köteles a körületebeli jegyzőkről egy jegyzéket vezetni. Ezen jegyzékbe tartozik mindenik jegyzőnek hivatalba lépése napját, az általa fölterjesztett aláírásra (18. §.) utalva; a jegyzőre szabott büntetéseket, s azon napot, a melyen hivatalos hatályossága megszűnt, azon megjegyzéssel beiktatni, hogy mily intézkedés tétetett annak irományai iránt.

A jegyzői kamara köteles továbbá a jegyzői gyakoronokok magaviselete fölött őrködni, e végre azokról külön jegyzéket vezetni, s mindenik gyakoronoknál a gyakorlatba lépés s az abbóli kilépés napját, azon jegyzőt, a kinél gyakorlaton volt, a letett vizsgálat eredményét s azon netalán előfordult körülményeket, melyek az előléptetés megérdemlésére befolyással lehetnek, megjegyezni. A gyakoronoknak a jegyző által a gyakorlat kitöltéséről adott bizonyítvány, a jegyzői kamara által megerősítendő.

E végre mindenik jegyző köteles a gyakoronok fölvetelét a kamarának tüstént bejelenteni, ellenkező esetben a

be nem jelentett gyakorlati idő, a gyakorlat kimutatásánál nem számíttatik be.

Az első folyamodási törvényszék a jegyzői rendtartás 178-ik §-a értelmében minden jogerejüvé vált fegyelmi határozatról az illető jegyzői kamarát értesíteni köteles.

Azon körülményekhez, melyek valamely jegyzői jelölt előléptetésrei érdemességét előmozdithatják, különösen az számíthatatik, midőn a jegyzői rendtartás 143 §-a értelmében valamely jegyzőnek helyettesévé rendeltetik. A gyakorlat ideje egyedül azon időponttól számíttatik, melyben a jegyzői gyakornoknak fölvétele a jegyzői kamaránál bejelentetett.

A jegyzők által a jegyzőségi gyakornokoknak kiadandó bizonyítványokban azoknak minősítése, három fokozat szerint, még pedig képességeik iránt „kötött”, „jó” vagy „elégletes” kitételekkel, alkalmaztatásuk iránt pedig „igen szorgalmas”, „szorgalmas” és „kevésbé szorgalmas” kitételrel fejezendő ki.

139. §.

A jegyzői kamara köteles, a körületebeli jegyzők irományait egy küldött által időről időre megtekintetni, oly czélból, hogy az azoknál kellő ügymenetről meggyőződhessek. Oly csekélyebb hiányok miatt, melyek ezen vagy más módon jutnak tudomására, a jegyzőknek kellő intéseket adjon; fontosabb hiányokról pedig, a jegyző előleges kihallgatása után, vagy a körülmények mivoltához képest, tüstént és közvetlenül a törvényszéknek jelentést tegyen, hogy ez által a szükséges nyomozás s a körülményekhez képest az illető jegyző ügyvitelének minden részeiben megvizsgálása elrendeltessek.

140. §.

Ha valamely jegyző hivatalos működéséből az általános büntető törvények által tiltott cselekvény jelenségei merülnek föl, a kamara köteles erről az illető büntető hatóságot a törvényes eljárás megindítása végett értesíteni, s egyszersmind azon első folyamodási törvényszéknek, a melynek körületében a jegyző alkalmazva van, jelentést tenni.

A közönséges büntető törvény által tilos cselekedetben a jegyző különösen akkor válik bűnössé,

1. ha a végre, hogy másnak kárt okozzon, valamely

jegyzői iromány fölvétele vagy kiadása alkalmával valótlan-ságot tanúsít;

2. ha valamely reá bizott hivatalos titkot veszélyes módon fölfedez, hivatalos fölügyeletére bizott valamely okiratot megsemmisít, vagy valakivel kötelessége ellenére közöl;

3. ha saját felének kárára annak ellenfelét jogiratok szerkesztésében vagy különben tettel vagy tanáccsal elősegíti (hivatalos hatalommal visszaélésnek büntette, büntető törv. 102 §. b) c) és d);

4. ha a büntető törvény 197 §-ának föltételei alatt valamely jegyzői irományt meghamisít (csalás büntette, bünt. törv. 199 §. d) bet.).

141. §.

Ha valamely jegyzői iromány, a jegyző által annak fölvételénél elkövetett hiba miatt, büntető vagy fegyelmi eljárás útján (175, 179. §§.) hatálytalannak nyilváníttatik, a bíróság köteles az e tárgyban hozott jogerejű határozatról a jegyzői kamarát értesíteni, ez utóbbi pedig az iránt intézkedni, hogy a határozat a jegyzői iromány eredetijére följegyeztessek.

Ha valamely jegyző előtt kötött jogügylet a polgári bíró határozata által érvénytelennek nyilváníttatik, felperesnek a határozat jogerőre emelkedése után szabadságában áll, az ítélő bíróhoz azért folyamodni, hogy a határozatnak a jegyzői iromány eredetijére leendő följegyzése megengedtessek, s a jegyzői kamara által teljesítessek.

Valamely jegyzői irománynak fegyelmi uton érvénytelenné nyilvánításának akkor van helye, ha a vizaglat folytán a jegyzői irománynak egyik fél által vitatott érvénytelensége valamennyi érdekeltnek kihallgatása folytán világosan bebizonyul (jegyz. rendt. 175 §.).

Azon esetben, midőn valamely jegyző előtt kötött jogügyletnek érvénytelensége a polgári bíró által mondatik ki, ezen érvénytelenségnek a jegyzői irományra leendő följegyzése iránti kérelem az illető bíróságnál kérendő, mely ezen följegyzés eszközzése végett közvetlenül az illető jegyzői kamarát fogja megkeresni,

142. §.

Ha valamely jegyző lakhelyéről három napnál hosszabb időre akar távozni, e végre a jegyzői kamarától

kérjen engedelmet. A jegyzői kamara neki egy évben tizennégy napi szabadságot adhat. Hat héti szabadság adására az első folyamodási törvényszék, s három hónapi szabadság adására az országos főtörvényszék van följogosítva. Három hónapot meghaladó, valamint a külföldre utazás végetti minden szabadság, csak az igazságügyi minister által adathatik.

Csak sürgetős esetekben engedheti meg az első folyamodási törvényszék főnöke a külföldre utazást még az engedelem leérkezése előtt. A helyetteszéről minden esetre közzé kell gondoskodni kell.

143. §.

Ha a jegyző halála vagy kilépése, betegsége, távolléte, fölfüggesztése miatt vagy más okokból annak helyetteszése szükségessé válik, a jegyzői kamara köteles erről az első folyamodási törvényszéknek jelentést tenni, s egy másik jegyzőt vagy egy alkalmas jegyzői gyakornokot helyetteskép javaslatba hozni. Szükség esetében a kamara az írományoknak, vagy a javaslatba hozott helyettes vagy pedig a járási bíróság általi ideiglenes megőrzéséről is gondoskodik.

Ha a helyetteszés a jegyző által kért szabadság miatt szükséges, a jegyző a helyetteszt a szabadsági kérvényben maga köteles javaslatba hozni.

144. §.

Jegyzői gyakornok csak akkor nevezethetik helyetteszé, ha a jegyzői vizsgálatot jó sikerrel kiállotta, s vagy maga azon jegyző, a kinek helyét pótlandja, kijelenti, miszerint saját biztosítékával érette kezeskedik, vagy ha ő maga tesz magáért biztosítékot. Fölfüggesztett jegyző helyettesévé jegyzői gyakornok csak saját biztosíték letétele mellett rendeltethetik.

Ha azon jegyző, kinek helyébe valamely helyettes rendelendő, a jegyzői biztosítékot nem saját vagyonából nyújtotta, úgy szükséges, hogy a biztosíték tulajdonosa, a helyettes iránt is kezességi nyilatkozatot adjon; különben a helyettes, hivatalának gyakorlatára nem bocsáthatatik.

145. §.

A helyettes az első folyamodási törvényszék által nevezendő ki, s ha jegyzői gyakornok rendeltetik azzá, rendszerileg fölesketendő. A kinevezés, a körületbeli minden járási bíróságokkal tudatandó. A helyettes tartozik az ügyeket azon jegyző székhelyén végezni, a kinek helyét pótolja, s annak tárgymutatóját folytatni. Minden fölvett vagy kiadott írományokban köteles ő helyettesi minőségét a kapott meghagyásra hivatkozva kijelelni.

Azon esetben, midőn valamely jegyzőségi gyakornok helyettesül rendeltetik, vezetéki és keresztnevének, helyettesi minőségének a részére kitűzött helynek hozzáadása s a hivatal-pecsétnek reá illesztése melletti előterjesztése ép úgy eszközölendő mint az a 17 §-ban a jegyzőre nézve előszabott. A helyettes azon jegyzőnek pecsétjét is, a kinek helyét pótolja, a helyette s nevében fölvett jegyzői írományokra és kiadott okiratokra illeszteni köteles.

Csak azon esetre, ha valamely jegyzőnek hivataloskodása (a jegyz. rendt. 21 §. értelmében) végkép megszűnnék, kell a jegyzői pecsétet a jegyzői levéltárba beszoigáltatni (107 §.); ha pedig a jegyző fölfüggesztetik, úgy pecsétje a jegyzői kamaránál elteendő (187). Ez esetben a helyettes, ha már jegyzőnek ki van nevezve, saját pecsétjével élni köteles; a helyettesül rendelt jegyzőségi gyakornok pedig magának külön pecsétet készíttetni tartozik.

146. §.

Ha azon jegyző írományai, kinek hivatalos hatályossága megszűnt, a 97. §. határozatai szerint a jegyzői levéltárba beadandók, a jegyzői kamara köteles arról gondoskodni, hogy azoknak átvétele végett egy levéltári hivatalnok küldessék ki, vagy hogy az átvétel s a levéltárhozi átküldés a járási bíróság által eszközöltessék.

Haláleseteknél mindaddig, míg az iránt intézkedés nem tétetik, a bíróság köteles az írományok megőrzéséről gondoskodni.

147. §.

Azon intézkedés, melly a főnebbi esetekben (143, 146 §§.) az írományok iránt történt, a jegyzői kamara által közzé teendő.

Ezen közzététel a koronaország hivatalos hírlapjaiba való iktatás által eszközöltetik.

148. §.

Az irományok átadásánál és átvételénél jegyzőkönyv veendő föl, mellyből ki kell tűnni, hogy azok teljesen megvannak-e, vagy hogy melly hiányok léteznek.

Ha hiány fedeztetik föl, a hiányzó darabok előkerítésére gond fordítandó, s e végre szükség esetében az átadásra kötelezett jegyzőnek, vagy ha az meghalt volna, hagyatéka képviselőinek, azok beszolgáltatása végett kellő határidő szabandó. Ezen határidőnek sikeretlen eltelte után, az érdekllett felek a fölfedezett hiányról jogaik megóvása végett értesítendők.

Ha az eredeti irat esetlegesen valamely bíróságnál vagy más hatóságnál megtaláltnak, úgy az a jegyzői levéltárba, vagy a helyettes kezeihez vagy azon járási bíróságnak szolgáltatandó át, mely az irományokat ideiglenes őrzése alá vette. Ha az irat valamely magán félnek kezei között léteznék, úgy ez az illető törvényszék által szükség esetére alkalmas kényszerítő eszközök használatával, annak kiadására szoríthatik.

149. §.

Ha valamely érdekllett fél az elveszett eredeti irat hiteles kiadványának birtokában van, vagy ha illyes valamely hatóság vagy más jegyző őrizete alatt létezik, úgy az elkérendő, s belőle, a mennyiben aggály nem forog fön, bírói kiadvány készítendő, s ez a jegyzői irományok kiegészítése s további kiadványok kiszolgáltatása végett megőrzendő.

Ha a tárgymutató vagy a betűrendes jegyzék hiányos, az a kilépett jegyző vagy hagyatéka költségén egészítetik ki.

A jegyzői irományok kiegészítéséről s arról, hogy az miképen eszközöltetett, jegyzőkönyv veendő föl.

A törvény azon bíróságot, mely ezen szakasz által érintett esetben a kiadványozást szerkeszteni tartozik, határozottan ki nem jeleli. Ennél fogva ezen hivatalos cselekvény bármely bíróság által, melynél ezen kiadvány előtaláltatik, vagy melynek az illetők alávetvék, teljesíthetők.

150. §.

A 148 és 149 §§-ban érintett eljárás követendő akkor is, ha a kamara más uton értesül az irományok hiányzásáról.

Ez történhetik a jegyzőnek följelentése vagy az irományoknak a jegyzői kamara vagy a törvényszék által, a jegyz. rendt. 139 §-a értelmében eszközöltött betekentése alkalmával.

151. §.

Az irományoknak a levéltárba beszolgáltatásával járó költségek az államkincstár által viselendők, s ebbe folynak be a birságok és a levéltári illetékek is.

Ezen költségek a kincstári pénzalapból fizetendők, melybe a büntetésül szabott birságok és levéltári illetékek folynak.

152. §.

A kamara legalább is egyszer minden hónapban egy meghatározott napon, s szükség esetében a főnök meghívása folytán más napokon is egybegyül.

153. §.

Érvényes határozat hozatalára legalább is az előtűlőknek s a tagok felének jelenléte szükséges. A tanácskozás fontosabb tárgyai a tagokkal a meghívásban előre közlendők.

A határozat szótöbbséggel, s a szavazatok egyenlősége esetében azon indítvány szerint hozatik, melyhez az előtűlő járul.

Hol a jegyzői kamara a főnököt kivéve csak két tagból áll, ott érvényes határozatnak hozatalára két tagnak, s ha egyikök akadályozva lenne, egyik helyettesnek jelenléte szükséges. A tanácskozási jegyzőkönyv a kamara titkárja által vezetendő. Az ügyrendtartás, a mennyiben törvényben ez iránt különös határozatok nem foglaltatnak, a kamara által szerkesztendő.

Az ügyek kezelése s különösen a szavazásra nézve a bíróságok belsejének és ügyrendtartása iránt kelt törvénynek (1853 majus 3. kelt legf. császári nyiltparancs, birod. törv. lap. 81 sz.) határozatai veendőek zsinórmértékül, a

mennyiben t. i. a jegyzői kamara szerkezete és hatásköréhez képest alkalmazhatók.

Az idézett törvény 168 §-a e részben a következőket rendeli.

„A határozatot az előlülő azon vélemény szerint mondja ki, mellyel minden szavazó vagy azoknak többsége teljesen egy értelemben van.

Ha a szavazók többsége valamely véleményben nem egyesül, a végzés következő határozatok szerint mondanó ki:

a) ha több vélemények közül valamelyik mellett az összes szavazók fele van, az előlülő, hozzájárutával, azt határozattá emelheti;

b) ha a szavazatok két vélemény között egyenlően vannak megoszolva, az előlülőnek jogában áll, szavazatával egyik vagy másik mellett határozni.

Szabadságában áll mindazáltal, ha lehetséges, az ügyet számosabb tanácsban terjesztetni elő. Ha két vélemény közt megoszlott szavazatok csak az összegek nagyságában térnek el egymástól, az előlülő közép számot vehet föl.

c) Ha a szavazatok három vagy több vélemények közt akként vannak megoszolva, hogy a szavazók többsége egy indítvány fölött sincs teljesen egy értelemben, következőleg a vélemények mindegyike ellen az összes szavazók felénél több áll, vagy ha az előlülő úgy véli, hogy azon véleményhez, mely mellett a szavazók fele nyilatkozott, nem járulhat, a tanácskozás, a mennyire lehet, az egyes tételek szerint, melyek fölött határozni kell, felosztandó, az előkérdés az ügy érdemétől, a formáság a határozat lényegétől elválasztandó.

Valamely pont iránt meghozott határozat a többiek fölötti tanácskozásnak alapjául veendő, s azon szavazók is, kik a határozathoz nem járultak, azt jogérvényes végzésül tartoznak tekinteni, s szavazataikat ezen alapra fektetni.“

154. §.

A jegyzői kamara tagjának nem szabad a határozat érvénytelensége mellett a szavazásban részt vennie, ha az ügy magát a tagot, vagy valamely vele föl- vagy lemenő ágon általában, oldalágon pedig a negyedik ízben vagy még közelebbről rokon vagy sógoros személyt, feleségét, örökbefogadó szüleit vagy örökbefogadott gyermekeit, a gyám-sága vagy gondnoksága alatt álló személyeket érdekli.

Az itt felsorolt kizárási okok a jegyz. rendt. 36. §-ban felsoroltakkal ugyanazonosok.

155. §.

Mindenik tag, kinek szavazati joga a főnebb elősoroltak közé tartozó akadály által gátoltatik, köteles azt bejelenteni.

156. §.

A jegyzői kamara határozatai elleni nyilatkozatok a kézbesítés után nyolcz nap alatt a kamaránál nyújtandók be, s ez által, ha azoknak hely nem adatnék, első folyamodási eldöntés végett a törvényszék elé terjesztendők.

Ezen nyolcz napba azon idő, melyen át a beadvány a postán van, be nem számítatik. Ha az utolsó nap valamely ünnep vagy vasárnapra esik, úgy ez szinte be nem számítatik.

Az első folyamodású bíróság határozata elleni folyamodás tizennégy nap alatt az országos főtörvényszékhez, s ennek határozatai ellen az igazságügyi ministeriumhoz, s a mennyiben fegyelmi ügyekről volna szó, a legfőbbtörvényszékhez nyújtandó be.

157. §.

A kamarának írásbeli közlekedése az első folyamodási törvényszékkel s az országos főtörvényszékkel, ezeknek elnökeivel s szükség esetében a legfőbb törvényszékkel vagy annak elnökével, továbbá az igazságügyi ministerrel jelentések alakjában, más hatóságokkal, a jegyzőkkel és felekkel levelezés alakjában történik. Ezen közlekedés bélyeg- és postabér-mentes.

A jegyzőnek a jegyzői kamarávali iratváltásai szolgálati ügyekben, vagyis a mennyiben sem a jegyző személyes viszonyait nem érintik, sem a felek képviselőit nem tekinthetők, az 1850 augusztus 2-ki bélyegtörvény 50 díjszabási tétele értelmében bélyegmentesen kezelendők.

A kereskedelmi ministeriumnak 1851 deczember 3-kán 2111. sz. alatt kelt rendeletével elhatározatott, hogy a jegyzők azon levelezései, melyeket sem saját sem feleik érdekében a jegyzői kamarához intéznek, minők a fölvetett jegyzői irományokról szóló tárgymutatók másolatainak, a valamely pecsétnek bejelentését vagy ujnak beküldését, gyakornokok fölvetelésének bejelentését tárgyazó levelek, úgy a feladásnál valamint az kiadásnál bérmentesen kezeltessenek, csak hogy

az ily küldeménynek e végre a jegyzői pecséttel lepecsételve a bérmentesítés alapjául szolgáló körülménynek a czímlapon följegyezve kell lennie.

158. §.

Az első folyamodási törvényszék elnökének vagy az általa kirendelt törvényszéki tagnak jogában áll, a kamara jegyzőkönyveinek s irományainak megtekintése által, annak törvényszertői hivataloskodásáról magának folytonos tudomást szerezni, s e végre azokból másolatokat s kivonatokat is kivánni. A kamara oly tagjai ellen, kik kötelességeiket kellőleg nem teljesítik, vagy magukat törvényellenesen viselik, a törvényszék elnöke, a kamara főnökének jelentése folytán, vagy saját észrevétele következtében, feddéseket vagy bírságokat rendelhet, vagy a körülményekhez képest azoknak kizárása végett a főtörvényszékhez jelentést tehet. Az egész kamara fölőzlatása csak az igazságügyi minister által rendeltethetik el.

TIZENKETTEDIK FEJEZET.

A jegyzőség fővezetése s a fegyelmi hatalom gyakorlása.

159. §.

A jegyzőség fővezetése ezen törvényhez képest az első s felsőbb folyamodási törvényszékeket s az igazságügyi ministert illeti. A fővezetési jog a jegyzői levéltárakra s kamarákra is kiterjed.

160. §.

Az első folyamodási törvényszék elnöke köteles arról gondoskodni, hogy a jegyzői kamarák irodái s a levéltárak időről időre megvizsgáltassanak s a törvényszék által mindazon intézkedések megtéssenek, melyek a tartott vizsgálat folytán szükségeseznek mutatkoznak.

161. §.

Ezen törvényszék elnöke köteles továbbá arra is ügyelni, hogy a jegyzői kamara a 139. §. szabályához

képest a körületebeli jegyzők irományait gyakran tekintse meg s azon esetben, ha attól lehetne tartani, hogy valamely jegyző hivataloskodása tetemesb kiterjedésben hiányos, az ez iránti nyomozást, netalán a jegyzői kamara egy tagjának meghívása mellett, magának a törvényszéknek egy küldöttje vagy egy járási bíró által teljesíttetni.

162. §.

Oly jegyzők, kik ezen törvény szabályainak bármiképeni meg nem tartása vagy hivatásuk kötelességeivel s méltóságával ellenkező magukviselete által bűnösökké válnak, szigoruan megbüntetendők.

163. §.

Csekélyebb törvényszegések intésekkel, dorgálásokkal és 100 frtig terjedhető bírságokkal fenytendők. Ily nemű büntetések nem csak a főtörvényszék s a legfőbb törvényszék által, hanem azon első folyamodási törvényszék által is szabathatnak, melynek körületében a jegyző alkalmazva van. A bírságok kényszerítő eszközül is alkalmazhatatnak a kötelességeiket nem teljesítő jegyzők ellen, a nélkül, hogy előleges fegyelmi vizsgálatra lenne szükség.

A szabott büntetések ellen a jegyző a legközelebb fölibe rendelt bírósághoz folyamodhatik, azonban egyforma határozatok ellen további panasztételnek nincs helye.

Azon esetnek, miszerint valamely jegyző ellen, ki kötelességeinek teljesítését elmulasztotta, pénzbüntetés kényszerítő eszközökként alkalmaztatik, megelőző fegyelmi vizsgálat nélkül a jegyz. rendt. 75. §-a értelmében akkor lehet helye, ha hites kiadványok, egyszerű másolatok, kivonatok, bizonyítványok kiadásában késlekedik.

164. §.

Súlyosabb szolgálati vétségek miatt, a körülményekhez képest következő büntetések szabandók:

a) a bírságok 100 pengő forinton fölül egész 500 pengő forintig;

b) fölfüggesztés egy bizonyos időre, melly azonban egy évet meg nem haladhat;

e) a hivatalbóli kitétel.

Ily nemű büntetések csak előleges fegyelmi vizsgálat után a főtörvényszék által szabathatnak.

165. §.

Általában a büntetések kiszabásánál a tanusított hanyagság vagy kötelességellenes czélzat fokára, a várható vagy okozott kár nagyságára, az ismétlésre s a bűnös netaláni javíthatlanságára kell tekintettel lenni.

166. §.

A fölfüggesztésnek vagy a hivatalbóli kitételnek van különösen helye:

1. ha a jegyző oly irományt vesz föl, a melynél ő maga vagy oly személy van érdekelve, a kihez ő a 36. §-ban kijelelt viszonyok valamelyikében áll;

2. ha ő tilos vagy szinlett ügyletekre; oly ügyletekre, melyekre nézve azon alapos gyanu forog fön, hogy azok valamely törvény kijátszása vagy egy harmadiknak megkárosítása végett köttetnek; vagy oly személyekkel ügyletekre hat közre, a kikiről tudja, vagy a körülményekből szemébe kell tünnie, hogy azok kiskoruak vagy más okból jogtügyletek kötésére képtelenek (37. §.);

3. ha ő oly ügyleteket, melyekre nézve alaposan attól lehet tartani, hogy azok a szerződő felek valamelyikének megcsalására czéloznak, fölvesz, a nélkül, hogy az iránti aggályait nyilvánítaná (38. §.);

4. ha ő valamely iromány föl vételénél vagy kiadványozásánál vagy valamely tanusítványnál tudva helytelen séget követ el;

5. ha ő a jegyzői irományokból kiadványokat oly személyeknek ad, kiknek nincs joguk azt kivánni (68. §.), vagy végrendelkezésekből kiadványokat az örökhatyó életben bárkinek is kiszolgáltat (70. §.);

6. ha többször ismételt büntetések siker nélkül maradnak;

7. ha életmódja vagy erkölcsi avvagy politikai tekintetbeni magaviselete őt a közbizalomra érdemetlenné teszi.

167. §.

Hogy a törvényszékek a jegyzők fölötti fegyelmi hatalmat gyakorolhassák, nem csak a jegyzői kamarának, hanem általában a bíróságoknak is kötelességében áll, a náluk előforduló oly eseteket, melyekben valamely jegyző valamit vétett, a jegyző fölöttes törvényszékénél följelenteni. Egyszersmind minden félnek jogában áll, az ily nemű eseteket a bíróság tudomására juttatni.

168. §.

Mihelyest az első folyamodási törvényszék oly esetről értesül, a mely a 164. §-ban kijelelt büntetések valamelyikét megérdemelni látszik, köteles az az iránti nyomozásokat vagy maga megtenni vagy pedig netalán egy járási bíró kirendelése által megtéetni s a főtörvényszék elé terjeszteni. A főtörvényszék tartozik az iránt a körülmények minőségéhez képest vagy tüstént határozatot hozni, vagy pedig a nyomozások kiegészítését elrendelni.

Ezen esetekben a bíróság valamely csekélyebb büntetésnek szabását addigra halassza, míg a főtörvényszék az alkalmazandó fegyelmi büntetés iránt nem határozott.

169. §.

Fegyelmi vizsgálat azonban maga a főtörvényszék, a legfőbb törvényszék vagy az igazságügyi ministerium által is rendeltethetik.

170. §.

Ha valamely szolgálati vétség egyszersmind az általános büntető törvények szerint is tilos cselekvénynek látszik, ugy rendszerint a büntető jogi eljárás eredménye bevárando, s még a már megindított fegyelmi eljárás is mindig megszüntethetik, ha a közönséges büntető bíróságok által utóbb vizsgálat nyittatik. A büntető bíróságok által hozott fölmentő ítélet a fegyelmi eljárás folytatását nem gátolja.

171. §.

Minden fegyelmi eljárásnál az ügy fölvilágosítására szolgálható minden bizonyítékok hivatalból beszerzendők, s az érdeklét felek szükség esetében hit alatt jegyzőkönyvileg kihallgatandók.

A vádlottal az ő kihallgatásánál minden ellene előfordult körülmények és bizonyítékok közlendők s az ő mentsége jegyzőkönyvébe iktatandó. Végmentsege előtt neki, ha kívánja, a bíróság fölügyelete alatt a vizsgálati irományok megtekintése megengedendő. Jogában áll ennél ügyvédet is használnia.

172. §.

Ha a jegyző kötelelességsértése valamely félnek kárpótlási igényekre is okul szolgál, vagy ha valamely általa fölvetett iromány hatályossága a miatt peressé válik, az első esetben a kár minősége és összege, a második esetben pedig mindaz, a mi az iromány hatályosságának eldöntésére befolyással bír, az érdeklét felek kihallgatása mellett alaposan kinyomozandó, s a jegyző ez iránti önigazolásával is meghallgatandó.

Ezen nyomozásoknak akkor van helyük, ha valamely fegyelmi vizsgálatnál egyik vagy másik fél kártalanítási követelést támaszt vagy az irománynak érvénytelenségét vitatja.

173. §.

A fegyelmi vizsgálat berekesztése után a főtörvényszék határozza el, hogy a vádlott fölmentendő-e, vagy pedig hogy reá mily büntetés szabandó.

174. §.

Az eljárás költségeit a bűnösnek talált jegyző köteles viselni. Ellenben a jegyzők elleni konok panasztételek különösen fenytendők, s az alaptalanul vádlottnak jogában áll, a vádló ellen netalán kárpótlási igényeit érvényesíteni.

Ha a vádlott jegyző fölmentetik, a költségek az államkincstár által viselendők.

175. §.

Ha a vizsgálatban, a jegyzői irománynak valamely fél által állított érvénytelensége minden érdeklétek kihallgatása által világosan be van bizonyulva, vagy ha kárpótlás forogván fön, nem csak a károsultnak személye, hanem a kár összege is határozottan kitudható, úgy a határozat ezen pontokra is kiterjesztendő. Ellenkező esetben a felek a törvény útjára utasítandók.

Midőn valamely jegyzői irománynak érvénytelensége, valamint a kártalanítás vagy elégtétel adása iránt kell határozni, a bíróság a jegyzői rendtartás s az általános polgári törvénykönyv szabályait köteles szemmel tartani s határozatainak alapjául venni.

Mint kelljen azon ténykörülményeknek, melyekből az iromány érvénytelensége következik vagy melyek a kárpótlási igény alapjául szolgálnak, bebizonyítva lenniök, az iránt a törvény mit sem határoz.

Valamely jegyzői irománynak érvénytelensége bebizonyítottnak tekintendő, ha azon ténykörülmények, melyekből annak érvénytelensége folyik, minden érdeklét fél által elismertetnek vagy a polgári perrendtartásban előszabott módokon p. o. két aggálytalan tanú egybehangzó s esküvel megerősített vallománya által be vannak bizonyítva. A jegyzőnek egyszerű beismerése az irományt érvényességétől meg nem foszthatja.

Azon föltételek, melyek alatt a fegyelmi határozatban kárpótlást is lehet megítélni, a következők:

1. Azon fél, kit a kárpótlás illessen, a tárgyalásból kétségtelenül kiderüljön, különbség nélkül, akár ezen személy az, ki a jegyző szolgálati vétsége által szenvedett, akár az, ki ennek jogaiba jogérvényes módon lépett.

Ha a károsodott személyt pontosan kijelelni nem lehet, úgy a fegyelmi határozatban a kártérítés iránt sem szabad határozni.

2. Hogy az okozott kár összege a tárgyalásból szám szerint tűnjön ki. A megítélendő kártérítés összege kitudatik:

a) az által, ha a hibás jegyző maga egy bizonyos kártérítési összeget valónak elismer;

b) a károsodott hit alatti vallománya által, ha a tett nyomozásokból oly körülmények nem fejlődnek ki, melyek folytán méltán gyaníthatni, hogy a károsodott kárát a valónál magasabbra vallotta, mely esetben a törvény rendes útjára utasítandó.

176. §.

A károsult azonban a kárpótlás miatt nem csak akkor léphet a törvény útjára, ha őt a fegyelmi hatóság oda utasítja, hanem akkor is, ha ő a neki megítélt összeggel meg nem elégszik, vagy ha a fegyelmi vizsgálat indítása megtagadtatott.

177. §.

A főtörvényszék határozata indokaival együtt, az első folyamodási törvényszék által a vádlott jegyzővel s minden érdeklett felekkel tudatandó. Ezen határozat ellen úgy a jegyzőnek mint a feleknek, a mennyiben ezek kárpótlási igényeikre vagy valamely jegyzői iromány hatályosságára nézve érdekelvők, a legfőbb törvényszék-hezi folyamodás nyitva áll.

A legfőbb törvényszék utolsó folyamodásilag határoz. Ha azonban ez oly esetekben, melyek ellen a törvényben a fölfüggesztés vagy kitétel világosan rendeltetik (166 §. 1—5. sz.), ezen büntetése enyhítésére okokat találni vél, e végre az igazságügyi ministerium jóváhagyását tartozik kikérni.

Jogerejtőleg szabott büntetések csak az igazságügyi ministerium által enyhíthetnek vagy engedtetnek el.

178. §.

A határozat jogerejtővé váltá után az első folyamodási törvényszék arról a jegyzői kamarát is értesítse, s annak végrehajtása végett a szükséges intézkedéseket tegye meg.

A szabott bírságok a törvényszék által hajtandók be. A jegyző fölfüggesztése vagy kitétele azon naptól fogva lép hatályba, melyen a jegyzőnek a végrehajtási rendelet kézbesítettik. A törvényszék köteles egyszersmind a jegyzőtől a hivatalos pecsétet közvetlenül vagy a járási bíróság által a jegyzői kamaránál megőrzés végett elvételni, s a szabott büntetésről a körtületebeli minden járási bíróságokat értesíteni. Kitétel esetében ezen fölül a jegyzői jogosítvány elenyészte a hírlapok által közhírré teendő s az igazságügyi ministeriumnak, ha arról különben tudomása nem volna, jelentés teendő.

179. §.

A fegyelmi határozatok a megítélt kárpótlás tekintetében a polgári ítéletekkel egyenlő hatásuak. Mily intézkedéseket kelljen tenni azon esetben, ha valamely jegyzői iromány hatálytalansága mondatott ki, a 141. §-ban határoztatik meg.

Ha oly büntetések kiszabásánál, melyek az első folyamodási törvényszéktől magától rendeltethetnek (163. §.), egyszersmind kárpótlás vagy valamely jegyzői iromány hatályossága fölötti határozat forog fön, a 172. és 175. §§-ban foglalt szabályok ugyanazon hatállyal kövendőek az első folyamodási törvényszék által is.

A jegyző ellen kimondott bírságok és kártalanítási igények mindenek előtt biztosítékjából hajtandók be. A jegyző egyébiránt ezekért nem csak biztosítékjával, hanem személyével és összes vagyonával is kezeskedik. Ha biztosíték ellen végrehajtás intéztetik, a jegyzői rendt. 28 §-hoz képest kell eljárni. Ha valamely fegyelmi határozat vagy csekélyebb büntető ügyben az első folyamodási bíróság ítélete által valamely jegyzői iromány érvénytelennek nyilvánittatik, úgy a bíróság a jogerejű határozatról a jegyzői kamarát értesíteni köteles, melynek dolga a szükséges intézkedéseket megtenni az iránt, hogy ez a jegyzői iromány eredetijére följegyeztessek.

180. §.

A határozatlan időrei fölfüggesztés, ideiglenes intézkedéskép a jegyző ellen akkor mondandó ki:

1. ha ő a rendes büntető eljárás folytában elfogatik, vagy valamely büntett miatt pírbe fogatik;
2. ha hivatalának folytatása fegyelmi vizsgálat vagy büntető eljárás közben különösen aggályosnak látszik;
3. ha a biztosíték tetemes csonkulása derül ki, vagy ha attól tartani lehet (28. §.);
4. ha a jegyző ellen többszörös végrehajtások fordulnak elő, vagy ha ellene a polgári fogság elrendeltetik.

Az ideiglenes fölfüggesztés rendszerint a főtörvényszék által mondandó ki. Azonban az 1. sz. alatti esetben föltétlenül, a többiekben pedig sürgős körtülmények között mindjárt az első folyamodási törvényszék által is elrendeltethetik. A mennyiben ezen hatóságok közül az egyiknek

vagy másíknak az esetről különben tudomása nem volna, azon bíróság, a melynél az eset előfordul, köteles arról a fölfüggesztés elrendelése végett oda jelentést tenni.

181. §.

Az ideiglenes fölfüggesztés is a 178. §-ban meghatározott módon fogatosítandó.

Az az elleni folyamodásnak nincs halasztó hatálya.

182. §.

Minden első folyamodási törvényszéknél a jegyzőkről egy előjegyzés vezetendő, s valahányszor közülök valamelyik ellen feddés vagy büntetés rendeltetik, a rendelet lényeges tartalma abba följegyzendő, oly célból, hogy ujalagos vétségek esetében a sikeretlenül maradt korábbi fenytések figyelembe vétethessenek. Az év végével az első folyamodási törvényszékek ezen előjegyzésből kivonatokat kötelesek a főtörvényszék elé terjeszteni, mely azokat megvizsgálandja, s ha valamely törvényszék nem a kellő szigorral járt volna el, a szigorubb megbüntetést, s ha szükséges, a fegyelmi vizsgálat utólagos megindítását elrendelendi. Ez utóbbinak kell történnie akkor is, ha a folyamodás folytán az vétetnék észre, hogy valamely jegyzőnek fegyelmi eljárás alá tartozó vétsége csak a 163. §-ban említett csekélyebb büntetésekkel fenytített.

TIZENHARMADIK FEJEZET.

A Jegyzőknek bírósági biztosokképeni alkalmazása.

183. §.

A jegyzők arra köteleztethetnek, miszerint bírósági biztosokkép következő ügyeket végezzenek:

a) a halálesetek fölvételét (zárlatot) s a hagyatéki tárgyalás folytában s árvai ügyekben megkivántató oly egyéb működések teljesítését, melyeknél bírósági eldöntés nem forog fönn;

b) bírói becstüket peres és nem peres ügyekben;

c) ingó javak bírói árverezéseit peres és nem peres ügyekben;

d) ingatlan javak árverezéseit nem peres ügyekben.

Ezenkívül a jegyzőkre árvai számadások megvizsgálása és vagyon-felosztások szerkesztése is bizathatik.

A jegyzők mindezen esetekben bírósági biztosokkép kötelesek magukat aláírni, s a nem peres eljárásban jogukban áll ingó tárgyak árverezéseinél a hirdetvényeket maguknak kibocsátani.

Már az 1854 augstus 9-én a nem peres jogügyletekbeni bírói eljárást szabályzó törvény rendelé, miszerint azon koronaországokban, melyekben a jegyzői rendtartás be van hozva, a közjegyzők, a mennyiben az a felek javára szolgál, a bíróság által saját járásukban mint bírósági biztosok a peres ügyeken kívüli ügyletekben azon cselekvények eszközésére megbizassanak, melyek megelőző bírói határozat által nem föltételeztettek.

Ezen szakasz értelmében a jegyzőkre, mint bírósági biztosokra a következő ügyek bizathatnak:

a) a halálesetek fölvétele, s a hagyatéki tárgyalás közben s árva ügyekben előforduló oly cselekvények teljesítése, melyeknél bírói határozat nem forog fenn.

A nem peres jogügylekbeni eljárást szabályzó törvény 29. §-a értelmében azon koronaországokban, melyekben a jegyzőségi intézet létezik, a közjegyzők nem csak a halálesetek fölvételére, leltár készítésére és árverezések megtartására rendeltethetnek ki, hanem miután a bíróság által az örökségi nyilatkozat elfogadtatott, hagyatéki kimutatásokat és örökosztályokat is vehetnek föl s a hagyatéknak bírói átadásának készítésére megkivántató minden cselekvényeket előkészíthetik s bírói jóváhagyás elé terjeszthetik, oly módon, hogy a bíró oly helyzetbe tétessék, miszerint a jegyző ezen beadványa folytán, az átadási okiratot tüstént kiszolgáltathassa. A jegyzők e részben mind azon szabályokat megtartani kötelesek, melyek a bírósági küldöttekre nézve a törvényekben előírják:

Ehhez képest a halálesetet kivéve ide tartoznak:

1. a leltár készítése (az 1854 aug. 9. törv. 92. §-a);

2. az eskü helyetti vagyondavallás (idéz. törv. 114. §-);

3. a hagyatékhöz tartozó tárgyak elárverezése (id. törv. 147. §-a);

4. a hagyatéki hitelezők behívása (idéz. törv. 133. §-a);

5. az illeték kimutatás szerkesztése (idéz. törv. 154. §-a);

6. a végrendeleti kimutatás fölvétele (id. törv. 157. §-a);

7. a köteles rész kimutatás szerkesztése (id. törv. 162. §-a);

8. az örök osztály fölvétele (idéz. törv. 165. §-a);

9. a végkimutatás fölvétele (idéz. törv. 172. §-a);

A bírósági biztos ügy utalása háromféleképp történhetik:

1. egyes esetre nézve p. o. a haláleset fölvetelére, leltár szerkesztésére, valamely gyámi számadás megvizsgálására, vagyon-felosztás készítésére;

2. ha a bíróság a jegyzőre valamely *hagyatékot* biz a hagyatéki tárgyalás közben előforduló minden cselekvények eszközlése végett, melyeknél bírói határozat nem forog fen; végre

3. ha a bíróság valamely jegyzőt egy egész helység vagy községben előforduló minden hagyatéokra nézve, az előforduló cselekvények eszközlése végett kirendel.

Ezen utóbbi kirendelés közzététele a koronaország hivatalos hirdlapjában háromszoros iktatás s a hirdetésnek a bíróság helyén, az illető község hivatalos helyiségében (község vagy város házában) s a jegyző irodájában ki függesztése által eszközöltetik. Ily esetekben a jegyző az előforduló halálesetek bejelentése folytán, a nélkül hogy különös meghagyásra várna, a szükséges hagyatéki teendőket azonnal végzendő, azon kiterjedésben, melyben azok reá bizattak.

A nem peres ügyekbeni eljárást szabályzó törvény 29. §-a értelmében az örökségi nyilatkozatoknak a bíróság által lett fölvétele után, a hagyatéki átadásának kieszközlésére megkivántató minden cselekvények a jegyzők által bírói biztos minőségükben, a felek egyszerű megkeresése folytán megtétethetnek s az azokról felvett irományok a bíróságok elé terjesztethetnek.

A csődzárok és leltárak ugyan ezen törvényben azon bírói megbízások között fel nem soroltatnak, melyek teljesítésére a jegyzők köteleztethetnek, mind az által mi sem akadályoztatja, hogy ezzel is megbizattassanak.

Azon körület, melyben a jegyző bírósági megbízások teljesítésére köteleztethetnek, a jegyző hivatalkörülete, vagy az illető első folyamodási törvényszék körülete.

A mi a jegyzőknek bírósági biztos minőségét és állását a külső szolgálat egyes bírói kiküldetéseinek vagy egyes hagyatéki cselekvényeknek teljesítésében illeti; ugy erre nézve a következő pontokra kell figyelni:

1. a *határidőnek kitűzése* a bíróság által eszközöltetik, vagy magára a jegyzőre bizathatik;

2. a *hirdetvények kiadása* egyedül ingóságoknak peres eseteken kívüli elárverése alkalmával illeti a jegyzőt, minden egyéb esetekben a bíróságnak marad fenntartva;

3. felek, becsmesterek stb. idézését a bíróság maga eszközölheti vagy azzal a jegyzőt is megbizhatja. Mennyiben álljon a jegyzőnek jogában kézbesítések eszközlése végett a községet vagy a bíróságot igénybe venni, a jegyz. rendtartás 187. §-a szabályozza;

4. a dolgozat (operatum) a jegyzőkönyvnek, kíséreléssel mellett vagy annélküli benyújtása által terjesztetik a bíróság elé. Mindkét esetben az illető beadvány az iktató hivatalban adandó át. Minden jelentés, melyet a jegyző mint bírósági biztos nyújt be bélyegmentes, s ha ezen felirattal „*hivatalos bírósági tárgy*“ (Ex offio Judicialgegenstand) ellátva s a jegyző hivatalos pecsétjével lezárva, egyszersmind postabérmentesek.

184. §.

Ha valamely jegyző hagyatéki ügyekbeni működések teljesítése végett egyes esetekre, vagy egy egész községre avagy helységre nézve kirendeltetik, e végre neki írásbeli meghagyás adandó, melyben ő már letett hivatali esküjére hivatkozva, a törvények lelkiismeretes megtartására utasittatik.

A jegyzőknek halálesetek fölvétele vagy más hagyatéktárgyalási működések végett egész községekre vagy helységekre nézve lett kirendelése kellőleg kihirdetendő s arra gond fordítandó, hogy a jegyzőnek a halálesetek tüstént följelentessenek.

185. §.

A jegyzőknek bírósági biztosokképeni alkalmazásánál mind az ügyeknek a felek javarai előmozdítása mind pedig az ügyeknek méltányos kiosztása is tekintetbe veendő, oly módon, hogy a jegyzőkre ne csak ingyeni, hanem oly fizetéses működések is bizassanak, melyek nekik ezen ügyekre alkalmaztatásukért általában megfelelő jutalmat nyújtani képesek.

Az 1850 sept. 29-ki jegyzői rendtartás a jegyzőknek bírósági biztosokul leendő alkalmazása iránt azon elvet állapítja meg, miszerint a helyi s egyéb viszonyokra való tekintettel ők csak akkor alkalmaztassanak, ha az ügy a felek költségeinek kisebbítése vagy legalább nem nagy szaporítása nélkül mozdítatik elő. Ebből némelyek ugyan azt következtetik, miszerint ily elv mellett a jegyzők ezen működése igen szoros határok közé van szorítva, miután a bírósági személyzet ugyanezen teendőket ingyen végezni köteles, de ezen következtetés már azon tekintetből sem fog általánosan helyesnek tekintethetni, minthogy a költségesség a törvényes eljárás

nem egyedüli s nem főkérdése, a mennyiben a felek java nem egyedül olcsó, de gyors eljárást igényel, mi, a bíróságok különösen hazánkban teendőikkel halmozva lévén, a jegyzőknek alkalmazása által mint reményleni lehet nem csekély mértékben fog előmozdithatni.

186. §.

A jegyző azon ügyekben, melyeket ő mint bírósági biztos teljesít, magukra a bíróságokra nézve főnálló szabályokat köteles megtartani.

Ezen intézkedésnek a nem peres jogügyekbeni eljárást szabályzó törvény 30. §-a felel meg.

187. §.

A felek idézéseit s a jegyzőknek mint bírósági biztosoknak hivatalos működéseimél előforduló kézbesítéseket általában, a jegyzők kivánságára a község-előljáró, vagy a bíróság a bírósági szolgák által köteles eszközölni.

A község-előljárók által eszközözendő kézbesítések tárgyában az igazságügyi ministeriumnak 1854. ápril 3-án kelt rendelete *) a következőket tartalmazza.

27. §. A község-előljáró köteles a bíróság által polgári és büntető eljárásban kézbesítési ív mellett hozzá küldött bírói intézkedések és idézvények kézbesítéséről gondoskodni s e végre valamely megbízható egyént kirendelni, mely ezen ügyletre esküvel kötelezendő.

28. §. Az e végre kirendelt személy köteles a kézbesítési ívre följegyzett darabokat az illető feleknek kézbesíteni s az átvételt azoknak a kézbesítési ív utolsó rovatában aláírása által megerősíteni. Ha valamely fél írni nem tudna, úgy az köteles keze vonását ezen rovathoz tenni s egy meghítt harmadik személy a fél és saját nevét névalíróképp oda mellékelni.

Ha a darab a bíróság meghagyásához képest az illetőnek sajátkezéhez szolgáltatandó, úgy az azon személynek, melynek kézbesítendő, a községi küldött által sajátkezüleg átadandó; minden egyéb esetben a háznép kezébe szolgáltatás elegendő.

29. §. A községi küldött köteles a kézbesítés megtörténtét magán a darabon megerősíteni az által, hogy ő arra az idézvény alá, vagy ha az be volna pecsételve a fölülírás

*) Bírós. törv. lap. XXIX. db. 82. sz. Magyarország korm. lap. VII. db. 81. sz.

alá ezen szavakat írja „Kézbesítetve kán N. N.“ (neve annak, ki a kézbesítést teljesítette). Egyszersmind megjegyzendő, valjon az irat mellékletekkel vagy azok nélkül kézbesített legyen-e. Ha a küldöttnek a darab másodlata is átadatott volna az ellenfélnek leendő kézbesítés végett, úgy azon is megjegyzendő, valjon az irat mindkét félnek s mely érdekelteknek, továbbá azok mindegyikének, mely napon s közülök kiknek kézbesítettett mellékletekkel vagy azok nélkül.

31. §. Ha valamely fél a rendeletet elfogadni vonakodnék, a küldött köteles ez utóbbit a község-előljáró által a megkísérlett kézbesítés napjának megjegyzése mellett a bíróság elébe terjeszteni s azon esetben, ha kézbesítés végett neki az ellenfél számára rendelt másodlat is átadatott volna, a vonakodó fél részére megkísérlett kézbesítés napját a másodlaton is megjegyezni.

32. §. Mihelyest a kézbesítési ívre följegyzett minden darabok kézbesítvék, a kézbesítési ív, a kézbesítéseket teljesített küldött s a község-előljáró aláírásával ellátva, a bírósághoz visszaküldendő.

33. §. Ha valamely félnek a kézbesítés bár mely oknál fogva nem eszközölhető, a község-előljáró köteles a nem kézbesített darabot a kézbesítési ívvel együtt — — — írásbeli följelentés mellett a bíróság elébe terjeszteni.

34. §. A kézbesítéssel megbízott minden küldöttet, a küldött járatokért az ez iránt kibocsátott különös szabályokban meghatározott illetékek (mértföldpénzek) illetik.

188. §.

A jegyzőnek mint bírósági biztosnak hivatalos működéseimél késedelmes vagy törvényellenes eljárása miatt, azon bíróság, mely őt kirendelte, köteles vagy az adott fölhatalmazást visszahuzni, vagy pedig ellene megfelelő dorgálásokat avvagy bírságokat szabni s fontosabb esetekben a föltörvényszéknek jelentést tenni, mely ellene a körülményekhez képest fegyelmi vizsgálatot rendelend, s kellő büntetést szaband, sőt ha szükségessé válik a hivataltól fölfüggesztést vagy az abbóli kitéltet is elrendeli.

Ezenkívül a jegyző a feleknek, a saját hibája által okozott minden kárért felelős marad.

189. §.

A jegyző azon hivatalos működésekről, melyeket mint bírósági biztos teljesít, egy külön ügyleti jegyző-

könyvet köteles vezetni, évfolyamok szerint. Ezen jegyzőkönyvnek következő rovatokat kell tartalmaznia:

- a) a folyó számot a jegyző bírósági ügyeire nézve, mely a jegyzőségi ügyek számától elkülönítve vezetendő;
- b) a keletet, t. i. azon napot, hónapot és évet, sürgetős ügyeknél pedig azon órát is, melyben ő a hivatalos működésre meghagyást vagy alkalmat kapott;
- c) magát a hivatalos működés okát, ennél fogva vagy a különös birói meghagyást, a fél kérelmét vagy a jelentést p. o. valamely halálesetről;
- d) ezen hivatalos működés megjelelését;
- e) annak előadását, hogy mikor teljesített az, s mennyi idő fordítottatott reá;
- f) annak előadását, hogy mikor terjesztett az íromány a bíróság elé, vagy mikor tétetett arról jelentés avagy mikor adatott az ki a félnek;
- g) a netaláni megjegyzéseket, mely rovatban különösen a netalán közbejött késedelem okai előadandók. Ha a jegyző különböző bíróságoknál kap meghagyásokat, úgy ő az azok mindegyikénél előforduló ügyekről külön jegyzőkönyvet vezessen.

190. §.

A jegyzőnek mint bírósági biztosnak írományai, a mennyiben azok a jegyzőnél maradnak, az ügyleti jegyzőkönyv rende szerint, a tulajdonképeni jegyzői írományoktól elkülönítve s úgy teendők el, hogy az ugyanazon ügyletre vonatkozóak összerakassanak.

191. §.

Ha valamely jegyzőnek mint bírósági biztosnak hivatalos működése alkalmával tulajdonképeni jegyzői íromány jö létre, ez a bírósági ügyekről vezetett jegyzőkönyvben s a bírósághoz teendő jelentésben megemlítendő ugyan, de maga a jegyzői íromány egészen mint olyan kezelendő.

192. §.

Ha a jegyző más bírósági járásba tétetik át, vagy ha hivatalos hatályossága bármi okból megszűnik, ügy-

leti jegyzőkönyvét s az ő bírósági hivatalos működéseiről írományokat a bíróság veszi át.

193. §.

A jegyzők megbántásai vagy az azok elleni ellenszégülések bírósági biztos minőségben teljesített hivatalos működéseik alkalmával, a közhivatalnokok ótalmára fönálló általános büntető törvények szerint fenyttetnek.

A büntető törvény e tárgyban a következőt rendeli:

81. §. Ha valaki egyedül, vagy ha több ember is de csoportozás nélkül a 68. §-ban nevezett személyek valamelyikének valamely felsőbbégi meghagyás végrehajtásában vagy hivataluk avagy szolgálatuk gyakorlatában oly czélzattal, hogy ezen végrehajtást megghiusítsa, veszélyes fenyegetéssel vagy valóságos erőszakos kézrávetéssel, noha fegyver és megsebzés nélkül ellentáll; vagy ezen cselekvények valamelyikét követi el, a végett, hogy valamely hivatalos cselekvényt vagy szolgálatteljesítést csikarjon ki.

82. §. Az ily büntetés hat hónaptól egy évigleni, ha pedig az ellentállás fegyverrel történt vagy sérelemmel avagy sebzéssel járt volna vagy valamely hivatalos cselekvény vagy szolgálatteljesítés kicsikarása végett követtotett el, egytől öt évigleni sulyos börtönnel büntetessék.

DÍJSZABÁS.

I. Jegyzői illetékek.

1. §.

A jegyző által igényelhető illetékek e következők:

1. A tiszteletdíj.
2. A távozási illeték s az uti költségek.
3. Az irásdíj.

2. §.

A tiszteletdíj bizonyos ügyekre nézve a díjszabás által határozatik meg; egyebekre nézve, a mennyiben felelkei megegyezés nem létezik, a bíróság által határozandó meg.

A tiszteletdíj a díjszabás által meg van határozva oly okiratok fogalmazásáért, melyek tárgya bizonyos meghatározott értékösszegben van kifejezve, (4—5 §§.) kötelezettségek teljesítéséről szóló elismervényekért, valamint oly nyilatkozatokért, melyek dologi jogoknak a nyilvánkönyvekbeibekebelezését vagy kitörlését, előjog megadását vagy arról lemondást tárgyaznak, vagy melyeknek összege az iratból ki nem derül (6. §.), haláleseterei ajándékozások s végakaratintézkedésekért (11. §.) tanusítványokért (14. §.) letételekért (15. §.) kiszolgáltatásokért (16—17. §§.) az irományokbai betekintés megengedéseért, kiadványokért és bizonyítványokért (18—19. §§.).

Mint legyen más ügyletekre nézve a tiszteletdíj kiszabandó, azt a díjszabás 13. §-a határozza meg.

3. §.

A jelen díjszabásban meghatározott járandóságok, úgy a tiszteletdíjra, mint a távozási illetékekre s az irás-

díjra vonatkozólag, mindazon jegyzőkre nézve érvényesek, kik a koronaországok oly fővárosaiban laknak, a melyekben helytartóság vagy országos kormányzók léteznek.

Az illetékek kiszámításánál azon jegyzőkre nézve, kik más olly városokban laknak, a melyekben első folyamodási törvényszék létezik, öt százalék, minden egyéb jegyzőkre nézve pedig tíz százalék levonandó az ezen díjszabásban megállapított összegekből.

Ezen levonás azonban a 4. és 5. §§-ban meghatározott százalékos illetékekre nem alkalmazandó.

Ez szerint három rendű különböző díjszabás létezik:

a) azon fővárosok jegyzőire nézve, melyekben országos kormányzók vagy helytartóság (helytartósági osztály) létezik, minők Bécs, Lincz, Salzburg, Innsbruck, Gratz, Klagenfurth, Laibach, Triest, Prága, Brün, Teschen, Krakó, Lemberg, Magyarországon Buda, Sopron, Pozson, Kassa és Nagyvárad, Erdélyben Nagy-Szeben, a temesi bánságban Temesvár, Horvát- és Tótországban Zágráb;

b) azon jegyzőkre nézve, kik olly városokban székelnek, melyben valamely első folyamodási törvényszék létezik, Magyarországon p. o. Pest, Eperjes, Kecskeméthy, Szeged, Győr stb.;

c) minden egyéb jegyzőkre nézve.

A levonás a második osztályban a díj egy huszadrészt, a harmadik osztályban egy tized részét képezi, v. i. ha valamely okmány fölvételeért Budán 1 ft. jár, ugy ugyanazon okmányért Pesten csak 57 kr., s Esztergamban csak 54 kr. járand.

4. §.

A tiszteletdíj olly okiratok szerkesztéseért és fölvételeért, melyeknek tárgya egy meghatározott értékösszegben van kifejezve, a mennyiben az alább következő határozatok kivételt nem tesznek, ha a tárgy 200 frtot meg nem halad, 1 frtot; ha az 200 frtot meghalad de 500 frtot meg nem, 2 frtot; s ha az 500 frtot meghalad de 1000 frtot meg nem, 4 frtot tesz pengő pénzben.

Ha az ügylet tárgya 1000 frtot meghalad, ugy a jegyzőt százalékos pótlék illeti, mely 3 krt tesz minden

száz forinttól, mellyel az ügylet tárgya az 1000 frtnyi összeget meghaladja, de azon megszorítással, hogy a teljes száz forintra nem rugó összeg figyelembe nem veendő, s hogy a tiszteletdíjnak egészben száz forintot soha sem szabad meghaladnia.

Ezen szakasz azon okmányokért fizetendő díjakat szabja meg, melyeknek tárgya valamely meghatározott értékösszegekben van kifejezve.

Kivételnek van helye:

- a) kötelezvények és engedményeknél (5. §.);
- b) nyugtatványoknál, kötelezettségek teljesítéséről kelt elismervényeknél, bekeblzési, kitörlési, előjogadási vagy előjogokról lemondást tárgyazó nyilatkozatoknál (16. §.);
- c) ha valamely már létező magánokiratról jegyzői iromány vétetik föl (7. §.).

Azon nemü okiratokért, melyek ezen szakaszban felsorolják, a tiszteletdíj:

az I. osztályb, a II. oszt., a III. oszt.
200 pftig terjedő összegig 1 ft. — kr. — ft. 57 kr. — ft. 54 kr.
200 pftől 500 pftig 2 „ — „ 1 „ 54 „ 1 „ 48 „
500 „ 1000 pftig 4 „ — „ 3 „ 48 „ 3 „ 36 „

Minden százforint után, mellyel az ügylet tárgya 1000 (egy ezer) pengő forintot meghalad, a jegyzőt az osztályra való különbség nélkül 3 pkrnyi százalékos pótlék illeti, oly megszorítással mind az által, hogy

- a) százforinton alúl eső összeg nem számittatik;
- b) a tiszteletdíjnak a hozzászámított százalékos pótlékkal együtt 100 ftot meghaladnia nem szabad.

A százalékos pótlék $\frac{1}{2}$ per mille v. i. 1000 pftől 30. kr.

Ha például valamely okirat tárgya 193,000 pft, ugy az első osztály szerint az első ezertől a tiszteletdíj . . . 4 pftot.
s a százalékos pótlék 96 „

Összesen . . 100 pftot

teend. Ezen összeget a díszteletdíjnak a 12. §. eseteit kivéve meghaladnia nem szabad.

A II. osztályban az illeték maximumának 193,400 pftos ügyleteknél, a III. osztályban pedig 193,800 pftól szólóknál van helye.

5. §.

Kötelezvények és engedmények szerkesztéseért s fölvételeért, nem tévén különbséget, valjon azokban a nyilvántartásokban bekeblzésre való engedelem adatik-, s

valjon az engedmény az adós részéről elismeréssel ellátatik-e vagy sem, a tiszteletdíj a megelőző szakaszban foglalt fokozatok szerint, de azon megszorítással fizetendő, hogy annak egészben 15 conventios forintot soha sem szabad meghaladnia.

Ilynemü okiratokért a legmagasb tiszteletdíjnak van helye az I. osztályban 23,000 pftól szóló értékösszegeknek, a II. osztályban 23,400 pftnyi összegnek, a III. osztályban 23,800 pftnyi értékösszegeknek.

A százalékos pótlék kivételére nézve ezen szakasz illetékeinél sem vétetik az osztályra nézve különbség.

6. §.

Nyugtatványok szerkesztéseért és fölvételeért, nem tekintve arra, valjon azokhoz egyszermind a kikeblzési nyilatkozat van-e mellékelve vagy sem, ha a nyugtatványozott összeg 1000 frtot meg nem halad, az illeték 1 frtban; ha 1000 frtot meghalad de 5000 frtot nem, 2 frtban; ha 5000 frtot meghalad de 10.000 frtot nem, 3 frtban; minden nagyobb összegekről nyugtatványokért pedig 4 frtban állapittatik meg.

Elismervényekért, oly kötelezettségek teljesítéséről, melyeknek összege ki nem világlik, továbbá oly nyilatkozatokról, melyek dologbani jogoknak nyilvántartásokban pusztá bekeblzését vagy azokból kikeblzését, valamely elsőbbség megengedését vagy az arról lemondást tárgyazzák, különbség nélkül 1 frt 20 kr. fizetendő.

Nyugtatvány (Quietantia) alatt a kötelezettség teljesítéséről írott bizonyítványt kell érteni (ptk. 1426. §.).

Ily nemü okiratokért százalékos pótlékot nem szabad fölszámítani.

Ezen szakaszban felsorolt díjak a három osztály szerint

	I.	II.	III.
1000 pftig . . .	1 ft. —	ft. 57 kr. —	ft. 54 kr.
1000 ftől 5000 ftig . . .	2 „	1 „ 54 „	1 „ 48 „
5000 ftől 10000 „ . . .	3 „	2 „ 51 „	2 „ 42 „
10000 fton tul . . .	4 „	3 „ 48 „	3 „ 36 „

Oly kötelezettségek teljesítéséről szóló elismervényekért, melyek összege ki nincs téve, továbbá dologi jogok be és kikeblzése iránti nyilatkozatokért, a mennyiben értékük összege ki nem vehető, előjogot adó vagy előjogról lemond-

dást tartalmazó nyilatkozványok akár meghatározott érték-összegekről keltek akár sem, ezen három osztály szerint következőleg díjaztatnak.

I. 1 ft. 20 kr. II. osztály 1 ft. 16 kr. III. osztály 1 ft. 12 kr.

7. §.

Ha a jegyző által okirat nem szerkesztetett, hanem csupán jegyzői íromány vétetett föl oly czélból, hogy valamely már kiadott magánokirat közokirati minőséggel ruháztassék föl (42. §.), úgy, ha a díjazás 4—6 §§-ban kijelelt tárgyak forognak kérdésben, az ott előadott állandó nemkülönben százalékos illetékeknek csak fele követelhetik, melynél azonban a tiszteletdíjnak soha sem szabad egy forintnál kevesebbet sem hat forintnál többet tennie.

A tiszteletdíj s a százalékos pótlék a jegyzőt azon esetekben illeti, midőn azon jogügyletről, mely iránt magánokirat nem létezik, jegyzői íromány veendő fel; különbség nélkül, valjon jegyzői íromány szerkesztését vagy egyedül annak fölvételét eszközölte.

Az állandó díj, a százalékos pótlékot hozzászámítván, jegyzői írományok fölvételeért a 42. §. értelmében, a 4. és 5. §§. eseteiben, a három osztályzat szerint képezend

	I.	II.	III.
öt száz forintig	1 ft.	— ft. 57 kr.	— ft. 54 kr.
500 ftől 1000 ftig	2 „	1 „ 54 „	1 „ 48 „

az 1000 pftot meghaladó összegtől a százalékos díj 1½ krral minden száz forinttól (vagyis ½ per mille) számítatik, de úgy, hogy azon összeg, mely száz forintot nem képez tekintetbe nem vétetik.

Ehhez képest egy 3000 pft-ról szóló ügyletért járó illeték a különböző osztályok szerint

az I. osztályban 1 ft. 30 krt, a II.-ban 1 ft. 27 krt, s a III.-ban 1 ft. 24 krt képezend.

A legmagasb illetéknek (maximum) 6 pft-ijával az I.-ső osztályban 17,000 pft-ról szóló ügyletnél van helye, a II. osztályban 17,400 pft-ról, III.-ban 17,800 pft-ról szóló ügyletnél.

A 3. §. azon rendelete, miszerint a II. és III. osztályra nézve meghagyott százaléklevonás a 4. és 5. §-ban megállapított százalékos illetékre nem alkalmazandó; per analogiam az ezen szakaszban megállapított illeték maximumára is kiterjeszthető.

A 6. §. 1. tételében foglalt ügyletekért a 7. §. eseteiben az illeték a három osztály szerint a következő:

	I.	II.	III.
5000 ftig	1 ft. — kr.	— ft. 57 kr.	— ft. 54 kr.
5000-tól 10,000 ftig	1 „ 30 „	1 „ 25½ kr.	1 „ 21 „
10000 ft-on fölül	2 „ — „	1 „ 54 kr.	1 „ 48 „

A 6. §. 2. pontjában említett ügyletekért járó illeték a 7. §. eseteiben az I. osztályban 1 ft., a II.-ban 57 kr., a III.-ban 54 kr.

8. §.

Kibérlési és haszonbéri szerződéseknél, továbbá visszatérő szolgáltatásokról egyéb szerződéseknél, az értékösszeg az egy évi szolgáltatásnak huszszoros összege szerint számítandó, ha az ügylet határozatlan időre, életfogytiglan vagy husz avvagy több évre kötöttik. Ha az rövidebb időre kötöttik, úgy az összes évekre fizetendő szolgáltatások sommája veendő sinórmértékül.

9. §.

Oly csereszerződésekért, melyekből a csere tárgyának értéke kivethető, az illeték az értékesebb tárgy szerint, vagyonszétosztásokért a fölosztandó vagyon összes értéke szerint, az adósságok tekintetbe vétele nélkül, számítandó.

10. §.

Ha oly ügyletnél, melynek tárgyát ingatlan jószág képezi, az értékösszeg az írományban nincs kifejezve, úgy, ha más egyezség nem jö létre, az évi adó százszoros összege veendő az illeték meghatározásának alapjául, mi végett a fél által az adóív előmutatandó.

Az évi adó százszoros összege alatt a telek, épület vagy házbér adó százszoros összegét kell érteni, ha például az adó 120 pft. a díj megszabására alapul veendő összeg 12000 pft leendő.

E helyen azon kérdés támadhat, mint kelljen az illetéket azon jogügyleteknél kivetni, melyeknek tárgyát valamely ingatlan jószág használata vagy hasznélvezete képezi, ha az érték összege meghatározva nincsen?

A bélyegtörvény határozatai ez esetre még hasonlóság alapján sem alkalmazhatók; de tekintve az alapul vett mérték különböző voltát, könnyen ellentmondásokra vezetnének, annál fogva az ily ügyletek azok közé számítandók,

melyekre nézve e 13. §. értelmében a tiszteletdíj esetről esetre a bíróság által határozandó meg.

11. §.

Halál esetérei ajándékozások és szóbeli végrendelek fölvételeért rendszerint, azon összegnek, melyről az intézkedés történik, tekintetbe vétele nélkül, 4 pengő forint, s ha az örökgyó 5000 pengő forintot meghaladó vagyronról rendelkezik, 8 pengő forint fizetendő.

A jegyzőnek átadatott írásbeli végrendelezésről szóló jegyzői iromány fölvételeért (a jegyzői rendtartás 61. §.) az illeték különbség nélkül 3 pengő forintot tesz.

Halálesetére tett ajándékozásoknál és élőszóval tett végrendelezéseknél a tiszteletdíj a II. osztályban 3 ft. 48 krt teszen; 5000 pftot meghaladó vagyonnál 7 pft 36 krt, írásbeli végrendeletekért 2 ft. 51 krt; a III. osztályban az első rendű ügyletekért 3 ft. 36 kr. a másodrendűekért végre 2 ft. 42 kr. jár.

12. §.

Azon irományokért, melyekre nézve az illeték a főnebbi szakaszokban meg van határozva, a jegyző rendszerint több jutalmát nem igényelhet.

Csak azon esetekben, midőn szokatlan terjedelmű, nagy nehézséggel és felelőséggel járó, vagy igen hosszadalmas előkészületeket kívánó ügyletek, p. o. terjedelmes vállalatok üzlete végetti részvény-egyletek vagy társasági szerződések alakítását tárgyazó irományok fölvétele, hitbizományok alapítása, igen fontos és bonyolult végrendelezések tétele, vagy igen nagy terjedelmű s fáradságos vagyonszétosztások forognak kérdésben, lehet a jegyzőnek, azon okok világos előadása mellett, melyek miatt a díjszabásszerű meghatározás elégtelen, rendkívüli működésének megfelelő díjt követelnie, mely is, a mennyiben az iránt egyezés nem jő létre, bíróilag határozandó meg.

A jegyzői tiszteletdíj megszabásánál a törvény egyedül a közönséges esetekre volt tekintettel; azon esetekben, melyekben a jegyző részéről rendkívüli munka és ügyesség kívántatott, ezen szakasz a díjszabásszerűnél nagyobb díjat is hagyott fen.

Ezen intézkedés nem csak akkor kerül alkalmazásba,

midőn a jegyző illetménye a szabályúl kitűzött legmagasb illetéket p. o. 100, 15, 8, 6, 4 pftot eléri, hanem általában mind azon esetekre kiterjed, melyek a fentebbi szakasz határozatai szerint a díjszabásszerű illeték alá esnek. A magasabb illeték fölzámításnak ezen szakaszban felsorolt esetei egyedül példakép vannak előadva, miért más hasonló eseteket sem zárnak ki, így p. o. magán sorsolási kölcsönről fölvett jegyzői irományokért kétségtelenül magasabb díjt lehet igényelni.

13. §.

Minden oly jogügyletekről szóló irományokért, a melyeknek tárgya egy bizonyos értékösszegben nincs kifejezve, vagy melyek iránt határozat különben a megelőző szakaszokban sem fordul elő, a tiszteletdíj perlekedés esetében, az ügylet terjedelmére, fontosságára és nehézségére, az a végett megkívántató előkészültre, a jegyző által annál tanusított ügyességre s fáradozásra és a felek viszonyaira való tekintettel a bíróság által határozandó meg.

Ide számítandók mind azon ügyletek, melyek valamely meghatározott értékösszeg kifejezése nélkül köttetnek; minők: társasági szerződések, midőn a betétel nem valamely meghatározott tőkéből vagy ingatlanságból áll; házassági egyezvények, ha semmi meghatározott tőke vagy ingatlan jószág nem köttetik le; valamely ingatlan jószág haszonélvezete, vagy szolgálmak iránt kötött szerződések, határozott tályok; zálogszerződések iránt kelt okmányok, ha az érték kitéve nincsen; élők közötti ajándékozások, ha az összeg meghatározva nincs, s ha az ajándékozás tárgya nem valamely ingatlanság; letéti vagy kikölcsönzési szerződévények, határozott érték kitéve nem lévén; kölcsönszerződések, melyek tárgya nem pénz hanem más valamely elhasználható dolog p. o. gabona; meghatalmazványok, térítvények stb.

Ellenben ezen szakasz határozata alá nem esnek s azért kiveendők: kötelezettségek teljesítéséről szóló tanusítványok; oly nyilatkozatok, melyek egyedül a nyilvánkönyvekbe eszközlendő valamely bekeblezést, valamely előjognak adását vagy arról lemondást tartalmaznak, akár legyen az okiratban valamely meghatározott összeg kitéve vagy sem (6. §.); azon jegyzői irományok, melyek valamely kész magánokiratról vétetnek föl (7. §.); oly ügyletek, melyek tárgya valamely ingatlan jószág, habár értéke az irományban kitéve nincs is (10. §.), s halálesetérei ajándékozások élőszóval vagy írásban tett végrendeletek (11. §.).

14. §.

A jegyzői tanusítványokért következő illetékek állapítatnak meg:

1. Alíráások hitelesítéseért, nem tekintve, hogy a jegyző a félt ismeri, vagy pedig hogy annak azonossága tanuk által bizonyolható — frt. 30 kr.

Ha két vagy több személyek aláírása együtt hitelesítettik, úgy, ha azok a jegyző előtt egyidejűleg jelennek meg, az elsőn kívül mindenik személyért még 15 krnyi összeg fizetendő; az egyenként megjelenő személy az egész illetéket köteles fizetni.

2. Másolatok láttamozásaért, ha azok egy ivnél (lapját 25 sorral, a sort 15 szótaggal számítva) többet nem tesznek — „ 15 „
ez teljesen lefizetendő, habár a másolat egy egész ivet nemtenne is.

Az első iven túl minden lapért — „ 3 „

3. Valamely okirat előmutatása keltének bizonyolásaért — „ 30 „

4. Fordítás bizonyolásaért, ha a fordítás egy ivnél többet nem tesz 1 „ — „

Egy iven fölül, a főnebbi mérték szerint számítandó minden lapért — „ 15 „

5. Életbizonyítványokért, nem tekintve, hogy a jegyző a félt ismeri, vagy hogy annak azonossága tanuk által bizonyolható, 1 „ — „

6. Nyilatkozatok tudatásáról tanusítványokért a jegyzői rendtartás 82. §. folytán 3 „ — „

7. Váltóóvások fölvételeért, ha a váltó 200 frtnyi összeget meg nem halad 1 „ — „
s ha nagyobb összegről szól 2 „ — „

Az ezen szakaszban felsorolt jegyzői tanusítványokért járó illetékek a három illetékosztály szerint e következők:

	I.	II.	III.
hitelesítésért	— ft. 30 kr.	— ft. 28 kr.	— ft. 27 kr.
az első kivéve minden személyért	— „ 15 „	— „ 14½ kr.	— „ 13½ kr.
láttamozásért ivenként	— „ 15 „	— „ 14½ „	— „ 13½ „

	I.	II.	III.
az első iven túl minden lapért	— ft. 3 kr.	— ft. 3 kr.	— ft. 2 kr.
a kelet tanusításaért	— „ 30 „	— „ 28½ kr.	— „ 27 „
a fordítás hitelesítéseért 1 „ — „ — „	— „ 57 kr.	— „ 54 „	— „ 54 „
az első iven túl minden lapért	— „ 15 „	— „ 14½ kr.	— „ 13½ kr.
életbizonyítványokért 1 „ — „ — „	— „ 57 kr.	— „ 54 kr.	— „ 54 kr.
nyilatkozatok tudatásáról kelt tanusítványokért s nyilatkozatokért	3 „ — „	2 „ 51 „	2 „ 42 „
váltóóvásokért 200 pft-ton alul	1 „ — „	— „ 57 „	— „ 54 „
váltóóvásokért 200 pft-ton fölül	2 „ — „	1 „ 54 „	1 „ 48 „

A magasabb hitelesítési díjnak akkor is van helye, midőn több egyszerre megjelenő személyek egy jogi személyt képeznek p. o. társzimeknél, társulatoknál, egyleteknél stb.

15. §.

Valamely okiratnak a jegyzői irományok közé való letétele alkalmával fizetendő:

1. A letételi jegyzőkönyv fölvételeért — frt. 30 kr.

2. A letett okirat megőrzéseért különös díjul — „ 15 „
ha pedig a letett okirat 5-nél több s 20-nál kevesebb ivet tesz — „ 40 „
fiztetetik.

Még nagyobb terjedelmű irományoknál a letető s jegyző között a megőrzési illeték összege iránti egyezkedés meg van engedve.

3. A vétbizonyítványért s a letétel egyszerű bizonyolásaért — „ 20 „

A letett okirat hiteles másolataért a községes illetékek fizetendők.

Ily nemű jogügyletekért a díj a három osztály szerint a következő:

	I.	II.	III.
letételi jegyzőkönyv fölvételeért	— ft. 30 kr.	— ft. 28½ kr.	— ft. 27 kr.
a letett okmány megőrzéseért	— „ 15 „	— „ 14½ „	— „ 13½ kr.

	I.	II.	III.
5—20 ivig terjedő irományokért	— ft. 40 kr.	— ft. 38 kr.	— ft. 36 kr.
az átvétel tanusításáért — „ 20 „ — „ 19 „ — „ 18 „			

16. §.

A jegyzőnél letett okirat kiszolgáltatása alkalmával fizetendő:

a) a kiszolgáltatásról jegyzőkönyv fölvételeért — frt. 30 kr.

b) ha a kiszolgáltatás a fél által csak a letételi jegyzőkönyvön bizonyoltatik . . . — „ 15 „

Ezen illetékek a három osztály szerint a következők:

	I.	II.	III.
a kiadási jegyzőkönyv fölvételeért	— ft. 30 kr.	— ft. 28½ kr.	— ft. 27 kr.
a kiadásnak a letételi jegyzőkönyvön elismeréseért	— „ 15 „	— „ 14¼ „	— „ 13½ kr.

17. §.

Valamely okiratnak a bíróságnál személyes átadásaért, a netaláni távolléti illetéken s az uti költségeken kívül, tiszteletdíj 1 frt. — kr. fizetendő.

Hogy a jegyző valamely okiratot a bírósághoz személyesen nyújtson be, a jegyzői rendtartás 99, 100 §§-ban elősorolt esetekben van helye. A II. osztályban ezen illeték 57 krt, a III-ban 54 krt képez.

18. §.

A jegyzői iromány megtekintéseért, ha azt a fél pontosan elő tudja adni — frt. 20 kr.
ha azonban a fél részéről hiányos előadás miatt hosszabb keresés szükséges — „ 40 „

A megtekintés végett kijelelt irománynak a fél által kívánt fölolvásaért, mindenik ivtól — „ 6 „

Az iromány pontosan akkor jelölendő ki, ha a fél annak ügyszámát kijelölni képes. A betekéntési díj a II. osztályban 19 illetőleg 38 kr. s III. osztályban 18 s illetőleg 36 kr.

19. §.

Hitelesített kiadványokért és kivonatokért az irásdíjon (24. §.) kívül csak a láttamozási illeték (14. §. 2. sz.) számíthatatik.

Jegyzői irományok létezéséről kiadott bizonyítványokért, tiszteletdíj — frt. 30 kr.

Hitelesített kiadványok beküldéseért az ezen okiratokérti illetékeken kívül fizetendő — „ 30 „

A jegyzői tanusítványok és egyéb cselekvényekért a 14—19. §§-ban megállapított díjak nem esnek azon százalék levonás alá, mely alá a 4. §. értelmében azon jegyzők díjai vétetnek, kik a koronaország fővárosán vagy azon városokon kívül székelnek, hol valamely helytartóság vagy országos kormányzék létezik. A bizonyítványok s a beküldési díj a II. osztályban 28½ krt s a III-ban 27 krt képez.

20. §.

Ha a jegyzői okirat két vagy több ügyletet foglal magában, csak egy tiszteletdíj számíthatatik, de a jegyzőre nézve legkedvezőbb minőség szerint.

Ha valamely házassági egyezvény a hozomány és jegyajándékon kívül még más valamely intézkedést p. o. végrendekezést tartalmaz, ugy ez utóbbiért a díjszabás 12. §-ban meghatározott díjat beszédni nem szabad, ha csak a hozomány és jegyajándék után járó díj csekélyebb lenne, mely utóbbi esetben viszont a hozomány és jegyajándék kikötésétől nem szabad tiszteletdíjt követelni.

Ezen szakasz által szabályzott esetek közé azonban nem számítanak azok, midőn egy és ugyanazon okiratban több számszerint kitett értéköszegek foglaltatnak, minthogy ily esetekben mind ezen összegek sommája, mint a jogügyletek valódi tárgya, veendő a díj megszabásának alapjául.

21. §.

Ha valamely elkezdett iromány a jegyző hibája nélkül be nem fejeztetik, azért öt megfelelő kárpótlás illeti, mely azonban semmi esetre sem tehet többet, mint öt a befejezett ügyletért illette volna.

Ezen megtérítés magassága v. i. összege, ha a jegyző s a felek meg nem egyeznének, a bíróság által a díjszabás 13. §-a értelmében határozandó meg.

22. §.

Oly ügyletért, melyet a jegyző a fél különös kívánata folytán szokatlan ügylekedési órában, t. i. estveli 7 órától reggeli 8 óráig teljesít, a tiszteletdíj az összeg felével fölemelendő.

Ez azonban a százalékos pótlékre nem alkalmazandó.

Az illetéknek ezen szakaszban megállapított fölemelésének akkor is van helye, ha az ilyképen fölemelt összeg az egyszerű százalék pótlék hozzászámítása mellett a 4, 5 és 7 §-ban megállapított maximumot meghaladja.

23. §.

Ha valamely hivatalos működés a jegyző irodáján kívül teljesítetik, úgy öt a tiszteletdíjon kívül távozási illeték fejében 1 frt. s a koronaországok fővárosaiban, ha a jegyzőnek a városból a külvárosba, vagy a külvárosból a városba vagy más külvárosba kell mennie, egy kétfogatu kocsisért járó díj is illeti, a mennyiben az alkalmatosság a jegyző számára nem maga a fél által állittatik ki.

Ha a jegyző a főváros körületén túl, vagy különben székhelyéről egy negyed mértföldnyire távozik, ő az említett illetékeken kívül minden egy órányi időért, melyet az ügylet teljesítésére, nem különben az oda- s visszautazásra szükségkép fordított, a távozási illetékhez pótlék fejében még 20 krt, s a mennyiben az utazási alkalmatosság számára nem maga a fél által állittatik ki, az azért járó megtérítést; ha pedig vaspályán vagy gőzhajón utazhatik, az első osztályu vitelbért követelheti.

Ezen illetékek közül egy sem követeltethetik, ha a hivatalos működés oly helyen, a melyen a jegyző ilyes ügyletek teljesítése végett időszakonként tartózkodni köteles, még pedig ezen időszakokon belül történik.

Váltóóvások fölvételeért s a jegyzői rendtartás 82. §. folytán nyilatkozatok tudatásaért, ha ezen működések ugyanazon helyen teljesítendők, a jegyző a távozási illetéket soha sem, hanem csupán a főnebb említett esetekben a kocsibért igényelheti.

A távozási díj a II. osztályban 57 krt, a III-ban 54 krt, a pótlék a II-ban 19 krt, a III-ban 18 krt képez. Ha váltóóvások vagy nyilatkozatok vétetnek föl a főváros körületén

kívül, vagy egy negyedórányi távolságban azon helytől, melyben a jegyző székhelye létezik, úgy a jegyzőt a távozási illetéken kívül a pótlék is illeti.

24. §.

A tiszteletdíjon kívül a jegyzőt írásdíj illeti, mely úgy az eredeti iratért, mint a másolatért is, még pedig mindenik lapért (egy lapot 25 sorral, mindenik sort 15 szótaggal számítva) 6 krt. tesz. Az utolsó teli nem irt lapért az illeték úgy fizetendő, mint egy egészért.

Tanúsítványoknál a jegyzőkönyv fölvételeért, s bizonyolási és kiadványozási záradékoknál általában, külön írásdíj nem számittathatik.

Épenygy azon tervért sem fizetendő írásdíj, melyet a jegyző az eredeti irat elkészítése előtt fogalmazandónak vél.

A II. és III. osztályban a 10 illetőleg 20 százalékos levonásnak az írásdíjtól is van helye.

Irományok letétele vagy kiadása alkalmával sem szabad a jegyzőkönyv fölvételétől külön írási díjt szedni.

25. §.

A levéltárban őrzött irományokból kiadványokért a levéltár az illetékeket a jegyzővel egyiránt huzza.

Ezen szabály oly esetekre nézve is érvényes, melyekben a jegyzői irományoknak valamely fél által kért megtekintése, azoknak kiszolgáltatása vagy a bíróságnál benyújtása forog fön.

Az irományokbani kutatás, okiratok kiszolgáltatása vagy más oly hivatalos működés, melyért a levéltár valamely birói hatóság által hivatalból kerestetik meg, ingyen teljesítendő.

26. §.

Ha több jegyzőknek a levéltárnál letett tárgymutatóiban vagy jegyzékeiben kutatás forog fön, úgy mindenik jegyző irományainak átkutatásaért 40 krnyi illeték fizetendő, habár az okirat valósággal föl nem találtatnék is.

A föltalált okirat megtekintéseért külön díj nem fizetendő.

II. A jegyzőknek mint bírósági biztosoknak illetékel.

27. §.

A haláleset fölvételeért, ha a vagyon leltározott értéke 100 frtra nem rug, a jegyző semmit sem követelhet, a mennyiben az oly helyen történik, hol ő a haláleset fölvételére általában van kirendelve.

Egyéb esetekben, nemkülönben a leltár fölvételeért, a becslés és árvezetés eszközléseért, a jegyzőnek, ha az ügy az ut beszámításával egy fél napnál többet nem vesz igénybe, 3 frtnyi összeg, egy egész napra pedig 5 pengő forint jár, a kétfogatu uti alkalmatosság megtérítésén kívül.

28. §.

Más hivatalos működéseknél az illetékeket az idő, fáradság és szorgalom figyelembe vételével a bíróság szabja ki, az országos főtörvényszékhezzi folyamodás fönmaradása mellett.

29. §.

A 3. §-ban, a jegyzői irományok fölvételénél a jegyzők székhelyének különbsége szerint meghatározott százaléklevonás, a jegyzőknek mint bírósági biztosoknak illetékeire nem alkalmazható.

30. §.

A jegyzők mint bírósági biztosok által végzendő ügyekérti illetékek kifizetését tárgyazó kötelezettség s azoknak behajtása tekintetében, a bírósági illetékek behajtása iránti szabályok érvényesek.

Jegyzői eskümintá.

Ön esküszik a mindenható Istenre, s becsületére és hűségére fogadja, hogy Ő császári királyi apostoli Felsége, legkegyelmesebb Urunk Fejedelmünk Első Ferencz

József, Isten kegyelméből Ausztria császára; Magyar- és Csehország, Lombardia és Velence, Dalmát-, Horvát- és Tótország, Galiczia, Lodomeria s Illiria királya; Ausztria főhercege; Erdély nagyfejedelme sat. sat., s legmagasb nemzetségéből és véréből utána következő örökösei iránt tántorithatlan hűséggel és engedelmességgel fog viseltetni, s miután Ön jegyzővé neveztetett, esküszik Ön, hogy az Önre bizott hivatalban Ő cs. k. apostoli Felsége s az ausztriai állam becsületét és javát teljes erejéből előmozdítja, attól minden ártalmat és kárt elhárítand, s mindenkör a törvények pontos teljesítését és fön tartását fogja szem előtt tartani.

Ön esküszik különösen, hogy a jegyzői rendtartásban Ön elé szabott kötelezéseket pontosan és lelkiismeretesen teljesíteni, hivatalos működéseiről megszeghetlen hallgatást fog tartani, s szigoruan becsületes és értelmes magaviselete által magát a kormány és a népesség bizalmára érdemessé teendi.

A mi jelenleg előmbé adatott, s mit én mindenekben jól és világosan megértettem, annak mindenekben hiven és szorgalmasan meg akarok és fogok felelni.

Isten engem úgy segítjen!

Az igazságügyi ministeriumnak 1854. október 11-kén kelt rendelete,

mely által az 1854. október 10-kén kelt legfelsőbb határozvány folytán, a jegyzőség gyakorlására megkívántató gyakorlati vizsgálat s az ezen vizsgálatra bocsáttatás végett megkívántató ügyleti gyakorlat iránt új törvényes határozatok bocsáttatnak ki.

Oly czélből, hogy a jegyzőség gyakorlására megkívántató gyakorlati vizsgálatot s az ezen vizsgálatra bocsáttatás végett szükséges ügyleti gyakorlatot tárgyazó határozatok a politikai és birói hatóságok új szervezetével, s a birói hivatali gyakorlat és a birói hivatali gyakorlati vizsgálatok szabályozása végett a mai napon kelt rendelet *) által egyidejüleg kibocsáttott szabályokkal összhangzásba hozassanak, az 1854. október 10-kén kelt legfelsőbb ha-

*) 1854. október 10-kén kelt rendelet (birod. törv. lap 282. sz.).

tározvány folytán ezennel rendeltetik, miszerint azon koronaországokban, melyek számára az 1850. szeptember 29-kén kelt jegyzői rendtartás kibocsáttatott, még pedig minden egyes koronaországban azon naptól fogva, melyen ott a politikai és birói hatóságok új szervezete teljesen hatályba lép, s ott, hol ezen hatályba lépés már megtörtént, jelen rendelet kihirdetése napjától fogva következő szabályok veendő alkalmazásba.

1. §.

A jegyzői gyakorlatra bocsátás feltételei.

Jegyzői gyakorlatra csak az bocsáttathatik, ki a főnálló törvények által kötelezőleg kiszabott jog- és államtani tanulmányokat teljesen bevégezte, s magát a kiszabott elméleti vizsgálatok jó sikerrel letétele, vagy azok aluli netaláni fölmentése iránt igazolja.

2. §.

A jegyzőséget tárgyzás gyakorlatról s gyakorlati vizsgálatról.

A gyakorlati jegyzői vizsgálatra bocsátásnak csak akkor lehet helye, ha a folyamódó képes kimutatni, hogy ő a gyakorlatba lett fölvétele után abban legalább is két évet töltött legyen. Ebből legalább is egy évet valamely belöldi jegyzőnél kellett töltenie, a másik évet az ügyvédi gyakorlatban (az ez iránt egyidejűleg kibocsátott rendelet *) 2. §) vagy a birói hivatali gyakorlatban (az 1854. október 10-kén kelt rendelet — birod. törv. lap 262. sz. — 17. §.) töltheti.

3. §.

Az utóbb említett rendelet 9—16. §§-ban megállapított szabályok, a 20. §-ban *a* — *f* bet. alatt kijelelt eltérésekkel s az alább következő további határozatokkal, a jegyzői gyakorlatra s a gyakorlati jegyzői vizsgálatra nézve is érvényesek:

a) a jegyzői vizsgálat tartására kirendelt bizottmány-

*) 1854 október 11-kén kelt rendelet (birod. törv. lap 264. sz.).

hoz az előlülön s két országos főtörvényszéki tanácsoson kívül (az említett rendelet 20. §. *c* bet.) még egy jegyző hivandó meg. Ha az országos főtörvényszék székhelyén jegyzői kamara létezik, a meghivandó jegyzőt a kamara által a főtörvényszéki elnöknek e végre évenként kijelelendő jegyzők sorából kell választani.

b) A szóbeli vizsgálatnál általában, a birói hivatali vizsgálatra nézve (az 1854. október 10-kén kelt rendelet — birod. törv. lap 262. sz. — 13. sz. s a 20. §. *d* és *f* bet.) kijelelt szabályok tartandók meg, főképp pedig a jelöltnek mindazon ügyekben ismeretei és ügyessége tudandók ki, melyek a jegyzőség gyakorlásával összekapcsolvák, vagy melyek a jegyzőre mint birósági biztosra bizathatnak.

Írásbeli vizsgálat végett a jelöltnek valamely szerződésről vagy végakarattal nyilvánításáról szóló jegyzői iromány, továbbá váltóóvás készítése tűzendő ki föladatul.

4. §.

A jó sikerrel kiállott ügyvédi vizsgálat a jegyzői vizsgálat helyét is pótolja.

Múlólagos intézkedések.

5. §.

A mennyiben valaki már az ezen rendelet hatályba lépte előtt letett gyakorlati vizsgálat által, az eddig érvényes szabályok szerint a jegyzőségrei képességet elnyerte, a vizsgálat ujlagos letételétől fölmentetik.

6. §.

Azon jelöltek, kik jelen rendelet hatályba lépte napján, a jegyzői vizsgálatra bocsátás végett az eddig érvényes szabályok szerint megkivánt gyakorlatot már befejezték, az illető vizsgálatra minden akadály nélkül föl bocsátandók. Maga a vizsgálat jelen szabály szerint tartandó. Azoknak pedig, kik ezen gyakorlatot már megkezdették ugyan, de még be nem fejezték, annak eltöltött része, a gyakorlatnak az új törvény szerint megkivántató idejébe beszámítandó.

Báró Krauss, s. k.

**Az igazságügyi ministeriumnak 1858 február 16-kán
kelt rendelete,**

kiható Magyar-, Horvát- és Tótországra, a Szerbvajdaságra s temesi bánságra és az Erdélyi nagyfejedelemségre, azon követelések behajtása végetti eljárás tárgyában, melyek jegyzői iromány által vannak bizonyítva.

(Birod. törv. lap VIII. darab 26. sz.).

Az 1857 augusztus 8-kán kelt legfelsőbb jóváhagyás folytán, Magyar-, Horvát- és Tótországban, a Szerbvajdaságban s temesi bánságban és az Erdélyi nagyfejedelemségben azon naptól fogva, melyen ott az 1855 május 21-kén kelt jegyzői rendtartás hatályossága kezdődni fog, azon követelések behajtása végetti eljárás tárgyában, melyek jegyzői iromány által vannak bizonyítva, következő rendelkezések lépnek hatályba:

A közhitelnek egyik legbiztosabb alapja a helyes és lehető gyors igazságszolgáltatás.

Ott, hol a jogkérdés alapjául szolgáló ténykörülmények megállapítása iránt többrendű kérdés merülhet föl, a törvénykezésnek is hosszasabbnak kell lennie; ellenben ott, hol a ténykérdés alkalmas eszközök által a per kezdete előtt tisztába van hozva, gyors eljárásnak az igazságosság kockáztatása nélkül is lehet helye.

A jegyzői intézet s a jegyzői irományok által a feleknek alkalom adatván, miszerint jogaikról közokiratok erejével bíró védveket nyerhessenek, magától következik, hogy az ily közhitelű okiratokkal támogatott keresetekre nézve a közönsegesnél sokkal gyorsabb eljárást lehessen megengedni. Ezen egyszerűsített eljárás szabályait tartalmazza az 1858 február 16-kán kelt igazságügyi ministeri rendelet, mely egyébiránt csakély különbséggel az 1855 május 21-kén kelt császári rendelettel ugyanazonos. Ezen két rendelet által az ausztriai birodalomban a *meghagyási per* (Mandatsprocess) életbe léptetett.

1. §.

Ha felperes mindazon tényeket, melyeken akár pénzübeli követelésre, akár pedig más személyes kötelezettség teljesítésére irányzott keresete, úgy az ügy érdemében mint a járulékokra nézve is alapúl, minden törvényes kellekkel ellátott jegyzői irománnyal képes bizonyítani, s ha a keresvényben ezen iromány kiadványát eredetiben bemutatja, a bíróság köteles az ő kívánatára alperesnek, ennek előleges kihallgatása nélkül, végzés által meghagyni, hogy ő tizennégy nap alatt, vagy ha alperes a koronaországokon kívül bel- vagy külföldön létezik, vagy ha tartózkodási helye tudva nincs, avvagy ha valamely munka teljesítése forog fön, hosszabb határidő alatt is, melynek azonban negyvenöt napot nem szabad meghaladnia, végrehajtás elkerülése mellett, az igényelt kötelezettséget teljesítse, vagy az elleni kifogásait adja elő.

A keresvény elintézésénél alperesnek a keresvény egyik példánya a mellékleteknek felperes által benyújtandó másolataival kézbesítendő, felperesnek pedig a keresvény másik példánya az eredeti okiratokkal együtt visszaszolgáltatandó.

Ha a keresvény több személyek ellen van intézve, mindenik alperesnek a keresvény teljes példánya a mellékletekkel együtt kézbesítendő. Ha a megkívántató számú példányok a mellékletekkel együtt be nem nyújtattak, úgy az alpereseknél kézbesítés azon sorban, a mint ők a keresvényben megnevezvék, teljesítendő mindaddig, míg az a mellékletekkel ellátott példányok számából kitelik, s a végzésben kifejezendő, hogy az alperesársak közül kiknél nem történik meg a kézbesítés. Ezekre nézve a kereset hatálytalan.

Valamely személyes kötelezettség teljesítése alatt nem csak valamely munka teljesítését vagy ügynek vitelét (ideigl. polgári perrendt. 456. §.), hanem bármely szolgáltatást (praestatiot) kell érteni, melyet a polgári per által az adóstól végrehajtás útján is ki lehet eszközölni.

Ennél fogva ide tartoznak azon esetek:

a) midőn az alperes valamely ingatlan jószágot a felperes tulajdonába vagy birtokába átbecsátani köteles (ideigl. polg. perrendt. 450. §.);

b) ha felperesnek alperes ingatlan jószágára valamely más dologi jog adandó át (ideigl. polg. perrendt. 351. §.);

c) ha valamely meghatározott ingó vagyont kell átadni (id. polg. perrendt. 452. §.);

d) ha alperes meghatározott nemű ingó tárgyakat köteles átadni (id. polg. perrendt. 454. §.);

e) ha alperes valamely munka teljesítésére vagy valamely foglalkozás elvégzésére köteles (id. polg. perrendt. 456. §.);

f) ha az alperes valamit tűrni vagy elhagyni köteles (ideigl. polg. perrendt. 457. §.);

g) ha a felperes valamely meghatározott pénzüsszeget követelhet (id. polg. perrendt. 459. §.).

A végre hogy valamely követelés fölött a meghagyási pert megindítani lehessen, megkívánja a törvény, hogy minden ténykörülmények, melyek akár a főügynek akár a mellék követéseknek alapul szolgálnak, minden lényeges törvényszerű kellékekkel ellátott jegyzői iromány által bebizonyítva legyenek.

E szerint azon jogügylet fölött, melyből a kereseti követelés következik, jegyzői irománynak kellett fölvetetnie.

Az, valjon ezen iromány a jegyzői rendtartás 41. §-a értelmében szerkesztetett, vagy valamely kész magán okirat iránt a jegyz. rendt. 42. §-ához képest vétetett legyen föl, magába véve közönyös, csak hogy az utóbbi esetben a meghagyási per, ily jegyzői iromány alapján csak azon személyek ellen indíthat meg, kiknek nyilatkozata fölött a jegyzői iromány föl lett véve. Így például ha A. és B. egy bizonyos pénzüsszeg lefizetésére magukat C. ellenében valamely magán okiratban egyetemlegesen lekötözték, de ezen kötelezésről csak A-val vétetett föl jegyzői iromány s a kötelezvény C. által D-re lett engedményezése alkalmával, a követelés valódiságát jegyzői iromány által ismét csak A. ismerte volna el, úgy ezek alapján D. mint engedményes, egyedül A. nem pedig B. ellen is indíthat meghagyási pert, illetőleg csak A. ellen kérhet fizetési meghagyást.

A fizetési meghagyás mindenkor csak a fél kérelmére hocsátathatik ki, mi végre fölperes kereslevelét rendszerint két példányban benyújtani köteles. Az első példányhoz az eredeti irományok, a második példányhoz ugyan azoknak másolatai csatolandók, a mint az az ideigl. polg. perrendt. 64. §-ban is kimondatott. Valjon egyszerűek vagy hitelesek legyenek e másolatok, arról a törvény nem intézkedik, annál fogva egyszerű másolatok is használtathatnak.

Ha azonban több alperes van, úgy eltérőleg a polgári perrendt. 67. §-tól a keresvényt ugyanannyi példányban kell beadni, a hány az alperes, tehát nem fölzeteket, s mind-

egyik példány az elsődlethez mellékelte eredeti csatolványok másolataival látandó el.

Ezen keresvény fölötti végzésben a bíróság meghagyja az alperesnek, illetőleg az alpereseknek, miszerint a kereseti kötelezettséget 14 nap (illetőleg 30, 45 nap) alatt, különbeni végrehajtás terhe mellett teljesítsék vagy az elleni kifogásaikat előterjessék.

Ily meghagyási kereset és végzés például szolgáljon a következő.

(Kivül.)

A pestbelpárosi cs. k. városilag kiküldött Bírósághoz!

Keresetlevele

Dr. Sebess ügyvéd által képviselt

Putnoky Gáspár kereskedő

s felperesnek, lakik Pesten . . . sz.

Szitássy Béla magányzó ur s alperes ellen,

lakik Zrinyi utca . . . sz. alatt,

mellyel 500 pftnak járulékaival 14 nap

alatt, különbeni végrehajtás terhe mel-

letti lefizetését, alperesnek meghagyni

esedezik.

Dr. Sebess, s. k.

(Belül.)

Tekéntetes cs. k. városilag kiküldött Bíróságl.

A Dr. N. N. cs. k. közjegyző által 1859 január 1-én A. 3297. sz. alatt fölvev s az A. alatti hitese kiadványban ide rekesztett jegyzői irományból kivenni méltóztatik, miszerint alperes Szitássy Béla ur arra kötelezte magát, miszerint a tőlem kölcsönvett 500 pftot a fölvetel napjától számítandó három év alatt itt Pesten pontosan és hiány nélkül visszafizetendi, addig pedig félévenként, előre lejárt részletekben 6% kamatot fizetend; jogot adván nekem egyetlen kamatfizetés elmulasztása esetére is a tőkét lejárnak tekinteni s a követelés visszafizetését a lejárat napra való tekintet nélkül azonnal követelhetni.

Mintán alperes ur, ebbeli kötelezettségét a törvény szabta idő alatt teljesíteni elmulasztotta, a mennyiben a f. é. július 1-én lejárt félévi kamattal hátralékban maradt, s így jogom lévén magát a tőkét lejárnak tekinteni s visszafizetelhetni, annál fogva B. alatti megbízott ügyvédem által azon tiszteletteljes kérelemmel járulok a tekintetes Bíróság színe elé, miszerint alperes Szitássy Béla urnak 500 pftnyi tőke,

f. é. július 1-től járó 6% kamat s perköltség 14 nap alatti lefizetését, különbeni végrehajtás terhe mellett, meghagyni méltóztassék.

Putnoky Gáspár.

V ó g z ó s.

Meghagyatik alperes Szitáay Béla urnak, miszerint Putnoky Gáspár urnak tartozó 500 pftot, annak f. é. július 1-től járó 6% kamatait s az ítéleti díj kivételével 7 ft. 39 kra. mérsékelt perköltséget tizennégy nap alatt különbeni végrehajtás terhe alatt fizesse le, vagy netáni kifogásait ugyanezen határidő alatt adja elő.

Jelen keresvény másodlata mellékleteivel alperes urnak saját kezeihez kézbesítendő; az eredetiekkel ellátott elsőlet felperesnek kiadandó.

Kelt Pestén 1860 július 17-kén.

A pestbelvárosi cs. k. városilag kiküldött bíróság
N. N.

(P. H.)

bírósági segéd.

Az igénybe vett kötelezettség teljesítésére kitűzött határidő, ha az alperes ugyanazon koronaországban létezik, akár ott rendes lakhelye legyen (törvényh. rendsz. 13. §.) vagy mint utazó vagy más okból ezen koronaországban ideiglenesen tartózkodjék, a mennyiben ezen kötelezettséget ezen koronaországban vállalta magára (törvh. rendsz. 23. §.) vagy ha ezen kötelezettségnek e koronaországbani teljesítése szerződésileg (a jegyzői irományban) kikötöttet, — 14 napra határozandó meg.

Ellenben a bíró 14-napnál hosszabb, de 45 napot meg nem haladó határidőt tűzhet ki, ha a panaszlott a) más koronaországban, b) külföldön lakik, c) ha a panaszlott lakhelye nem tudatik vagy végre d) ha valamely munka teljesítéséről van szó. Valjon hosszabb határidő legyen e kitűzendő a minő terjedelemben, az a bíró okszerű belátására van bízva, ki ezen határidő megszabásánál a panaszlott lakhelyének távolságát, a közlekedési eszközök mi karban létét, s ha valamely munka teljesítéséről van szó, a munka minőségét s terjedelmét is köteles tekintetbe venni.

A kézbesítésekre nézve az ideigl. polg. perrendt. IV. fejezetében foglalt határozatok veendő k zsinórmértékül, különösen a p. perrendt. 66. §-ának azon rendelete veendő figyelembe, miszerint az első végzések (ez esetben a fizetési meghagyás) alperesnek vagy annak, ki helyette eféle végzéseknek elfogadására fölhatalmazást nyert, saját kezéhez szolgáltatassanak.

2. §.

Ha felperes vagy alperes nem azon személy, a mely a jegyzői irományban hitelező- vagy adóskép van kijelelve, hanem csak az okirathól ki nem vehető jogviszonyok által lépett az eredetileg jogosított vagy kötelezett helyébe, ha a jegyzői irományhoz csatolt fölhatalmazványok vagy a követelés bebizonyítására szükséges egyéb mellékletek jegyzői iromány erejével nem bírnak (a jegyzői rendtartás 57. §.), vagy ha alperes kötelezettsége más tekintetben a jegyzői irományon kívül fekvő tények bebizonyításától függ, úgy a fizetési parancs végrehajtással fenyegetés mellett csak akkor bocsáttathatik ki, ha ezen tények eredetiben bemutatott más közokiratok által be vannak bizonyítva.

A fizetési meghagyás kibocsátásának ezen rendelet 1. §-a értelmében csak akkor van helye, ha mindazon ténykörülmények, melyek a keresetnek úgy a főügyben valamint a mellékkötelezettségekben alapjául szolgálnak, minden törvényes kellékekkel ellátott jegyzői iromány által, mely eredeti hites kiadványban van a keresethez mellékelve, bizonyítottatik be.

Ezen rendelet 2. §-a értelmében azonban oly lényeges törvénykörülmények, melyektől az ellenfél kötelezettsége függ, nemcsak jegyzői irományok hanem más közokiratok által is bizonyítottatnak.

Uly közokiratok az ideigl. polg. perrendt. 114. §-a értelmében:

a) melyek közhatalóságok és hivatalok vagy közokiratok kiadására jogosított álladalmi, országos és községi hites hivatalnokok és szolgák által hivataluk körében szabályszerűleg adatnak ki.

Ide számítandók a hites közhivatalnokok által, irat vagy levéltárakban vagy más közhivatalokban találtató okiratokról kiadott hitelesítvények is.

c) A hites hajhászok (alkuszok) könyvei s az általuk kiadott kivonatok és kötjegyzékek;

d) a születési, házassági és halotti anyakönyvek s az azokból kiadott bizonyítványok.

Ezen rendelethez képest azon jogügyletről, mely a keresetnek alapjául szolgál, úgy a főügy valamint a mellékkötelezettségek iránt, jegyzői irománynak kellett fölvétetnie, melynek szerkesztésébe a kötelezett vagy azon személy, ki annak helyébe lépett, részt vett legyen.

Ha például A. és B. között kötött kölcsönszerződésről A. B-nek egy magán alakú kötelezvényt bocsát ki, B. pedig ezen kötelezvényt, illetőleg A. elleni követelését C-re engedményezi s ezen engedményről jegyzői iromány vétetett föl, melynek készítésénél az adós A. részt nem vön, úgy az engedményes C. az engedményezett A. ellen meghagyási pert nem indíthat, nem pedig azért mert csak a követelés engedményezésének nem pedig maga a kötelezésnek ténye van jegyzői iromány által bebizonyítva.

Másképp áll a dolog, ha A. az engedményről fölvett jegyzői iromány szerkesztésében részt vett volna s abban a kötelezettség valódisága valamit a fizetés módzatai iránti nyilatkozata befoglaltatott volna. Ha egyedül az adósság valódisága ismertetett volna el, úgy ezen elismerés ez esetben sem lenne elégséges, minthogy ez által a követelés valódisága ugyan igen, de nem a visszafizetés föltételei lennének jegyzői iromány által bebizonyítva, mi főleg a visszafizetés határideje tekintetéből felette fontos.

Ha ellenben az adósság elismerésével a polg. törv. könyv 1001-ik §-nak kellékeivel ellátott fizetési nyilatkozat lön egybekapcsolva, úgy az engedményről felvett jegyzői iromány által a kereset alapjául szolgáló minden ténykörülmény bebizonyítva lévén, a meghagyási pert törvényesen meg lehet indítani.

Azon esetek, melyekben nem elégséges, ha a kereset alapjául szolgáló jogügyletről jegyzői iromány pereltetik be, hanem megkivántatik, hogy egyéb ténykörülmények jegyzői irományok vagy más közokiratok által bebizonyítottassanak, a következők:

1. Ha a panaszló vagy panaszlott személy nem az, a mely a jegyzői irományban hitelező vagy adósként fordul elő, hanem oly jogviszonyok folytán, melyek a jegyzői irományból ki nem vehetők, más személyek léptek az eredetileg kötelezettek vagy jogosítottak helyébe p. o.

a) a hitelező személye ingyenes vagy terhes engedményezés (cessio) útján, vagy a tartozásnak az egytetemes kötelezettek egyike által történt kifizetése folytán (a p. t. k. 1392. és 896. §§.) vagy végre örökösödés folytán változhatnak.

Az első két esetben a követelés átvállalója, ha fizetési meghagyást akar kieszközölni, köteles jegyzői iromány által a követelés engedményezését vagy a közös adósságnak általa eszközölt kifizetését bebizonyítani; az utolsó esetben pedig átadási oklevél vagy ennek helyét pótló a hagyatéki bíróság által kibocsátott valamely okirat előmutatása által azt, hogy az eredeti jogosítottnak helyébe lépett, igazolni.

b) Az adós személye megváltoztatott utalványozás (ptk.

1400. §-a), átvállalás (ptk. 1345. §-a), letétel (ptk. 1425. §-a), örökösödés ptk. 548, 801, 802, 807, 820, 821. §§.) vagy valamely ingatlan jószág tulajdonának átvétele folytán, a mennyiben az arra bekeblezett jelzálogi adósságokról van szó.

Az utalványozás ténykörülményét a hitelező jegyzői iromány, az örökösödés utján átvételt az átadási okirat illetőleg az örökségi nyilatkozat s a felvett leltár által, végre a jelzálogilag bekeblezett ingatlanság átvételét a telekkönyvi kivonat által tanúsíthatja.

2. Ha a jegyzői irományhoz mellékelt meghatalmazványok, vagy a követelés bebizonyítására szolgáló egyébként szükséges csatolmányok jegyzői iromány bizonyerővel nem bírnak.

A jegyzői rendt. 57. §-a értelmében meghatalmazványok vagy egyéb okiratok, az által hogy a jegyzőnél letétnak, nagyobb bizonyerőt nem nyernek, mint a minővel eredetileg bírtak, ha csak a kibocsátó által a jegyzői irományban meg nem erősítenek.

Ennél fogva, ha az adósnak a jegyzői irományhoz csatolt meghatalmazása magán alakban lön kiállítva s az adós a jegyzői iromány fölvételénél személyesen nem folyt be, úgy az ily adóslevél alapján fizetési meghagyást kibocsátani nem lehet. A többi melléletekre nézve attól függ, vajjon a követelés bebizonyítására szükségesek-e vagy sem. Ha például valamely pénzkölcsönről van szó, s a kölcsönadónak (a hitelezőnek) meghatalmazása magánokirat alakjában van mellékelve, úgy a fizetési meghagyás kibocsátása semmi kétség alá nem eshetik. Ha a jegyzői irományhoz valamely jegyzék, leltár s. t. ef. van mellékelve, s ezen melléletek az érdekelt felek által aláíratok s az irományhoz odafűzettek vagy az idézési jellel s a jegyzői iromány ügyszámával ellátva, úgy ez által a jegyzői iromány alkatrészeivé váltak s azzal egyenlő erőre emelkedtek.

Itt azon kérdés támad: vajjon mihez kell magát a bírónak tartani, ha azon meghatalmazványok vagy a követelés bebizonyítására szolgáló egyéb melléletek, bíróságilag hitelesítve (legalisálva) vannak.

Ha tekintetbe vesszük, miszerint a hitelesítés mint valamely hivatalos tanúsítás közokiratot képez, mely által azon ténykörülmény, ha valamely meghatározott személy egy bizonyos okiratot a bíróság előtt aláírt vagy aláírását a bíróság előtt elismerte, kétségen felül helyeztetik, úgy ily okmányok alapján a fizetési meghagyás annál inkább ki fog bocsátathatni, minthogy oly helyekről származó okiratoknál, mely helyeken közjegyzők nem léteznek, a bírósági hitelesítésen

kivül egyéb mód nem létezik, mely által a hiányzó jegyzői tanusítványt pótolni lehetne.

3. Ha a panaszlott kötelezettsége a jegyzői írományon kívül fekvő tények szabályszerű bebizonyításától függ p. o. valamely meghatározott személy születésétől, házasságra léptétől vagy egyéb körülményektől. Ily esetekben a kérdésben forgó ténykörülményeknek az illető születési, házassági s halotti anyakönyv kivonatok vagy egyéb közokiratok, minők hivatalos jegyzőkönyvek, rendelvények, bizonyítványok stb. vagy valamely jegyzői íromány vagy tanusítvány által kell bebizonyíttatniok; így p. o. az, hogy valamely szerződési viszony föl lett mondva, jegyzői értesítvény által tanusíthatatik.

3. §.

Ha a bíróság a keresetet a fizetési parancs kibocsátására nem találja alkalmasnak, mindazáltal az ebbeli kérelem elvetésénél egyszersmind a kereset iránt a dolog minőségéhez képest megengedhető másféle eljárást indítsa meg.

Ha a fizetési meghagyásra irányzott keresvény nincs olyképen fölszerelve, hogy a fizetési meghagyást törvényesen kibocsátani lehetne, ugy a bíróság ezen kérelmet megtagadni, de egy uttal az ügy minősége szerinti eljárást megindítani köteles.

Valjon szó vagy írásbeli eljárás legyen-e megindítandó, az ügy minőségétől függ, rendszerint szóbeli tárgyalás fog kitűzteni; azonban, ha például az ügy az első folyamodási törvényzések elé tartozik s a p. perrendt. 7. §-nak a) és b) pontjai alá nem esik, a bíró írásbeli eljárást rendelend s a keresvényt az ellenféllel ellenbeszédének benyújtása végett közlendi. Kétség támadhat, valjon az ily esetben a fizetési meghagyás teljesítésére megszabott vagy a p. perrendt. 52. §-ban meghatározott hosszabb határidők legyenek-e kitűzendők. Igénytelen nézetem szerint a bíró a p. perrendt. 52. §-ában meghatározott határidőket tartozik zsinórmértékül tekinteni, egyébiránt figyelembe vévén a meghagyási eljárás ozélját a p. perrendt. 58. §-a által engedett jogával élend, nehogy külső alaki hiányok miatt a felek anyagi jogát, érdekét felesleges késleltetés által veszélyeztesse.

Ily a fizetési meghagyást megtagadó végzés mintájával szolgálhat a következő:

7398/859.

V ó g z é s.

Felperes azt, hogy alperes magát az A. alatti kötelezvényben foglalt összegnek f. é. június 1-éig leendő lefizetésére kötelezte volna, jegyzői íromány által nem igazolván, a fizetési meghagyás iránti kérelmének az 1858 febr. 16. kelt ig. min. rendel. 1. és 3. §§-a értelmében helyt adni nem lehetett s ennél fogja jelen ügynek szóbeli tárgyalására határnapul f. é. augusztus 9-nek reggeli 10 órája oly hozzáadással tüzetik ki, miszerint egyik vagy másik félnek meg nem jelenése esetére az ideigl. polg. perrendt. 40-ik §-a értelmében fog határozat hozatni.

Jelen keresvény másodlata csatolványaival együtt alperes urnak saját kezeihez kézbesítendő; az eredetiekkel elástott elsődlet felperesnek kiadandó.

Kelt

Vagy írásbeli eljárás esetében.

V ó g z é s.

A B. alá rekesztett jegyzői írományból az, hogy harmad rendü alperes az A. alatti társasági szerződvényben foglalt kötelezettségét jegyzőileg elismerte volna, ki nem derülvén, harmad rendü alperes Hámosy Vendel ur ellen a fizetési meghagyás iránti kérelemnek helyt adni nem lehetett, s ennél fogva az 1858 feb. 16. ig. ügy. min. rendelet 9. §-a s a p. perrendt. 6. §-a értelmében ezen ügy írásbeli tárgyalásra utasítatván, köteles alperes ezen keresetirei ellenbeszédét, jelen végzés kézbesítésétől számítandó 30 nap alatt annál bizonyosabban beadni, minthogy különben a p. perrendt. 61. ill. 40 §§. értelmében fog határozat hozatni.

Miről harmad rendü alperes jelen keresetlel negyed példányának saját kezehez szolgáltatása által, felperes pedig az elsődleten értesítendő.

Kelt

4. §.

A kibocsátott fizetési parancs ellen folyamodásnak nincs helye; azon végzés ellen pedig, mellyel a fizetési parancs megtagadtatik, a folyamodásnak, a követelés tárgyára és összegére tekintet nélkül, az ideiglenes polgári perrendtartásban foglalt szabályok szerint van helye.

A peres feleknek szabadságában marad, a fizetési meghagyás elleni kifogásait az ítélet meghozatala után, az ügy érdemében hozott határozat elleni felebbezéssel egybekapcsolni.

A fizetési meghagyás megtagadását tárgyzó végzés ellen 14 nap alatt kell a folyamodást az illető első folyamodású bíróságnál benyújtani.

5. §.

Alperesnek, kinek meghagyatott, hogy a kötelezettséget az 1. §. szabályai szerint kitűzött határidő alatt teljesítse, szabadságában áll, ugyanezen határidő alatt, felperes kérelme elleni kifogásait a bíróságnál vagy írásban benyújtani, vagy pedig szóval jegyzőkönyvbe adni. Ezen határidő a fizetési parancs kézbesítése utáni naptól kezdődik.

6. §.

Az előadott kifogások iránt lehetőleg rövid időre tárgyalás rendelő, s ennél az eljárás az ideiglenes polgári perrendtartásnak a szóbeli eljárást tárgyzó szabályai szerint tartandó. Ennél a bíróság az előadott kifogásokat a keresetre, melynek folytán a fizetési parancs kibocsátott, ellenbeszédtil tekintse s a tárgyalás berekesztése után határozza el, vajjon a fizetési parancs főtartassék-e, vagy pedig vajjon s mennyiben szüntessék az meg.

A határozat ellen az ideiglenes perrendtartás szerint megengedhető jogorvoslatoknak van helye.

Azonban az egyik vagy másik fél kérelmére fontos okokból rendes írásbeli eljárás indíthatik.

A szóbeli tárgyalás ennél fogva még csak a kifogásoknak benyújtása után indítandó meg; s ez egyike azon módzatoknak, melyek által a meghagyási per a rendes szóbeli pertől lényegesen különbözik, hol a keresetre közvetlenül tárgyalás tüzetik ki, mi jelen rendelet értelmében csak akkor történik, ha a meghagyási végzés ellen kifogás adatott be. Már pedig ha meggondoljuk, miszerint a rendes szóbeli eljárásnál, a mint a tapasztalat tanúsítja, közép számításal husz, harmincz százalék beismerés és meg nem jelenés által fejeztetik be, világos, miszerint a meghagyási per a perek számának kevesbitésére s a perek gyorsítására hatályos közegül szolgáland.

A tárgyalás folyamata a polg. perrendt. 30 - 50 §-nak határozatai által szabályoztatik s ezért azt fontos okoknál fogva elnapolni is lehet ép úgy mint a rendes szóbeli eljárásban.

Kérdés támad: vajjon a fizetési meghagyást tárgyzó keresetlevélnek ügyvéd által kell-e jelettetnie, minthogy ezen szakasz értelmében az ideigl. polg. perrendt. még csak a benyújtott kifogások folytán tartandó tárgyalásra alkalmazandó. Ha azonban tekintetbe vesszük, miszerint a meghagyási per csak a rendes törvényes eljárásnak egy külön *faját* képezi, s ennél fogva a rendes birói eljárás határozatai, a mennyiben jelen rendelet által nem módosítatnak, szükségkép ebben hatályal birnak, úgy hiszem ezen kérdést is a polg. perrendt. értelmében kell megítélni. Eszerint két esetet kell különböztetni u. m. a) ha azon bíróság járásában, melynél a fizetési meghagyás iránti kereset benyújtatik ügyvédek léteznek, úgy a meghagyási keresetlevélnek a polg. perrendt. 32. §-a értelmében ügyvéd aláírásával ellátva kell lennie; ellenben ha b) a birói járásban ügyvéd nem lakik, úgy a meghagyási keresetlevél ügyvéd aláírásával ellátni nem szükséges s ennél fogva azt a fél maga, meghatalmazottja vagy valamely jegyző nyujthatja be; magától értetődven, miszerint a félnek jogában áll a fizetési meghagyás iránti keresetét a bíróságoknál szóval előadni s jegyzőkönyvbe vétetni, midőn ügyvédi megjelenésre éppen semmi szükség sem mutatkozik.

A mi a *kifogásokat* illeti, azok szinte vagy írásban nyujtathatnak be, vagy szóval adathatnak jegyzőkönyvbe; mindkét esetben valamint az azok fölött rendelő tárgyalás alkalmával a felek szabadságában áll, ügyvédet vagy meghatalmazottat használni, vagy személyesen megjelenni. Azonban tartozik mindegyik fél, ha azt a bíróság nyilván rendeli, az előtt személyesen megjelenni. Továbbá a bíróság belátására van bízva a körülmények szükségletéhez képest a peres feleket tények iránt ügyvédök távollétében hallgatni ki; vagy oly személyeket, kik már elvetett keresetek konok megújításával alkalmatlankodnak vagy magukat illetlenül viselik vagy jogügyeik iránti érthető nyilatkozatra nem képesek, el távolítani s ügyvéd általi tárgyalásra utasítani.

A kifogások folytán tartott tárgyalás fölött az ideigl. polg. perrendt. 295. §-a értelmében *ítéletileg* kell határozni.

Az ítélet valamint a tárgyalás közben keletkező egyéb birói határozatok ellen a polg. perrendt. értelmében megengedhető jogorvoslatoknak u. m. folyamodásnak, felebbezésnek, rendes és rendkívül felülvizsgálati kérelemnek, semmiségi panasznak van helye s e részben az ideigl. polg. perrendt. XIV. fejezete szolgáland zsinórmértékül.

A tárgyalás folytán kelt ítélet elleni felebbezés tizen-

négy nap alatt vagy írásban nyújthatatik be vagy élő szóval előadatulán, jegyzőkönyvbe iktattathatik. Ezen határidő meg nem hosszabítható.

Ezen szakasznak zárpontja értelmében „egyik vagy másik fél kérelmére fontos okokból rendes írásbeli eljárás is indíthatatik.”

Az ez iránti kérelem a tárgyalás folyama alatt, vagy mindjárt a kifogásokkal együtt tétethetik. Ha a határozat már meghozatott, ugy többé ezen kérelemnek helyt adni nem lehet.

Valjon egyik vagy másik fél azon indítványának, miszerint a törvényesen rendelt szóbeli tárgyalás írásbelire változtatnék, a bíróság a másik fél ellenvetése daczára helyt adjon-e vagy sem, az e bíróság belátására bízatik; azonban a meghagyási per egész lényege azt hozza magával, miszerint az ily kérelemnek, tekintetbe vévén a polg. perrendt. 49-ik §-át, csak fontos okoknál fogva adjon helyet, különben a kifogások folytán tárgyalásra, majd írásbeli eljárásra utasított jogügyet a már most megengedhető határidőhosszabbítások folytán hosszú időre kihuzni s a törvényhozónak gyors igazságszolgáltatásra irányzott bölcs szándokát, sok nehézség nélkül megíusítani lehetne.

Minő okok tekintessenek annyira fontosoknak miszerint az ügynek a hozadalmas írásbeli eljárásai utalását igazolják, azt előre meghatározni egy könnyen nem lehet; azonban a bíró mindenesetre fontolóra veendő, valjon a per oly tények és kifogások megvitására szorítkozik, melyek magából a jegyzői írományból folynak, vagy oly ténykörülmények is hozandók tisztába, melyek a jegyzői írományokban nem foglaltatnak, valjon egyedül valamely jogkérdés eldöntéséről van-e szó, vagy különböző bizonyítékoknak létrehozása forog kérdésben stb.

A 4. §-ban kimondott elv tekintetbe vételével ugy látszik, mintha az írásbeli tárgyalást megtagadó végzés ellen folyamodással élni nem lehetne, a törvényben azonban határozottan kimondva nincsen.

7. §.

A fizetési parancsban megállapított határidő eltelté után felperes kérelmére, ha ő netalán még elegendő biztosítást nem kapott, a zálogolás és becsüt általi biztosítási végrehajtás, a megindított szó- vagy írásbeli tárgyalás daczára is megengedendő.

Ha felperes már záloggal bír, mégis jogában áll a

becsüt, s ha a zálog a biztosításra elégtelennek látszanék, a biztosítás kiegészítése végett alperes egyéb vagyonának zálogolását és becsütjét is kívánja.

Ezen szakasz intézkedése a meghagyási pernek szentesítését képezi, mert ez által a követlését jegyzői írománnyal behizonyítani képes félnek alkalom nyújtatik a késedelmes adóst fizetésre kényszeríteni s egyszersmind meggátolni azt, hogy az adós a per hosszú folyama alatt időt találjon a bekövetkezendő végrehajtás tárgyának eltávolítására s így a megnyert pernek megíusítására.

Ugyan ezen célra törekedett a p. perrendt. 390. §-a, rendelvén miszerint „a főügy iránti folyamatban lévő per alatt a hitelező, a mennyiben még elegendő fedezve nem volna, biztosítást kívánhat, ha keresete teljes hitelt érdemlő adóalevelen alapszik s alperes oly kifogásokra hivatkozik, melyek fölött végítélet azonnal nem hozhatatik.”

A törvény ezen intézkedése azonban többrendü föltételektől függvén csak ritka esetben szolgálhatott a hitelező javára.

A meghagyási perben a hitelező a fizetési meghagyásban kifejezett határidő sikertelen letelte után a biztosítást végrehajtás utján kérheti s az megengedendő, ha a követlés még elegendőleg fedezve nem volna. A p. t. k. 1874. §-a értelmében senki „sem köteles oly dolgot, melynek biztosításul kell szolgálni, magasabb árban fogadni el zálogul, mint házakat illetőleg a becsüt felében s ingó javaknál annak két harmadában; ha tehát a hitelező ily fedezettel nem bír a végrehajtást biztosítékul a zálogolás és becsüt fokáig kérheti. Ha már záloggal, akár kézi akár jelzálog legyen, bírna, ugy a becsüt, illetőleg a zálognak kiegészítését követelheti. Ha a kifogások fölötti határozat meghozatott s alperes a követlés terhe alól föl nem mentetett, ugy annak alapján azonnal a kielégítési végrehajtást az árverést követelheti.

Fizetési meghagyás folytán személyi végrehajtást, v. i. előleges személyfogságot alperes ellen kérni nem lehet, ha csak a polg. perrendt. 396. s köv. §§-nak esete nem forog fen.

8. §.

A fizetési parancsok s az azok elleni kifogások folytán hozott ítéletek végrehajtása; továbbá az előbbi állapotbai visszahelyezés tekintetében, az ideiglenes polgári perrendtartás szabályai érvényesek.

Gróf Nádasdy, s. k.

A fizetési meghagyás végrehajtása az ideigl. polg. perrendt. XXII. fejezete értelmében eszközendő és fogatosítandó.

A mi az előbbi állapotai visszahelyezést illeti, az akár a kifogások beadására kitűzött határidő elmulasztása, akár új bizonyítékok miatt vagy az ügyvéd vétsége alapján kéressék, a polg. perrendt. XV. fejezete által szabályoztatik.

Az előbbi állapotai visszahelyezés a fizetési meghagyásban kitett határidő elmulasztása ellen is kérethetik, de benyújtása által a meghagyási végzés biztosítási végrehajtása nem gátoltathatik. — Ha pedig a kifogások fölött hozott ítélet már kézbesítetett, úgy az előbbi állapotai visszahelyezés iránt benyújtott kérelem a polg. perrendt. 358. §-a értelmében a kielégítési végrehajtást sem akadályozza.

MINTÁK.

I.

J e g y z ő i i r o m á n y .

Ügyszám: 1937.

Ő császári királyi apostoli Felsége I-ó Ferencz József, Ausztriai Császár, Magyarország királyának uralkodása alatt, Urunk születése után egy ezer nyolcz száz ötven kilenczedik évi augustus hónap hetedik napján (1859 augustus 7-kén) Magyarország fővárosában Budán előttem Dr. Fehér György császári királyi közjegyző előtt az alábbnevezett felek, még pedig az előttem személyesen ismeretes Nagy-Ajtai Ajtay Péter földbirtokos, Nagy Ajtai Ajtay János urnak fia és Jámbor Antal magányzó és sátoraljai lakos, kinek személyazonossága az alábbnevezett tanúk által tanúsított (vagy ki előttem ismeretes nem lévén, azonossági tanúk hiányában nékem f. é. február 9-kén a sátoraljai cs. k. szolgabírói hivatal által 17397. sz. alatt kiadott uti jegyét személyi ugyanazonosságának tanúsítása végett eredetiben fölmutatta) a következő

adásvevési szerződvény

kötöttetett ugymint:

(következik a szerződvény egész terjedelemben)

Miről is jelen jegyzői iromány fölvetetett, a feleknek az előttem ismeretes és tanúságtételre törvényesen képes tanúk ugy mint Kis Antal Budai csismazia mester ur és Bot János cs. k. adószedő ur jelenlétében előszóval fölolvastatott s azon hozzáadással miszerint mindegyik félnek egyegy kiadvány kiszolgáltassék, helybenhagyatott és sajátkezüleg aláíratott.

Nagy-Ajtai Ajtay Péter s. k.

Jámbor Antal s. k.

Kis Antal s. k. mint tanú

Bot János s. k. mint tanú.

Minek hiteléül (bizonyosságául) jelen irományt hivatalos pecséttem alatt sajátkezüleg aláírtam, vagy

Ezen iromány hitelül, vagy
Ennek bizonyosságul jelen irományt sajátkezüleg aláírtam s
jegyzői hivatalos pecséttemmel megerősítettem.

Illetékek:

	ft.	kr.	
Tiszteletdíj . . .	4	—	
Százalék pótlék .	10	—	(P. H.)
Írásdíj	—	48	
Bélyeg	—	30	
	<hr/>		
	15 ft.	18 kr.	

Dr. Fehér György s. k.
cs. k. közjegyző.

II.

Jegyzői iromány

midőn a felek személy ugyanazonossága oly azonossági tanúk által
bizonyítottatik, kik a főirományban tanúkként elő nem fordulnak.

Ő császári királyi apostoli Felsége I. Ferencz József Ausz-
triai Császár Magyar- és Csehország stb. királyának dicső ország-
lása alatt Magyarországnak Heves Megyébe kebeleztet szabad ki-
rályi Eger városában, Krisztus urunk születése után egy ezer
nyolcz száz hatvanadik évben, junius havának első napján elöt-
tem N. N. cs. kir. közjegyző előtt megjelentek Szilágyi Péter Pál
Kolosvárt Erdélyben lakó vasbányatulajdonos továbbá Fekete Gábor
és Fekete Antal miskolczi vasáros urak, kik is általam személye-
sen ismeretesek nem lévén, személyük azonossága, az előttem is-
meretes egri lakosok úgy mint Szabó Antal egri ügyvéd és Szántó
Gábor posztókereskedő urak által tanusított.

Szabó Antal s. k.
azonossági tanú.

Szántó Gáspár s. k.
azonossági tanú.

Mi megtörténvén egy részt Szilágyi Péter Pál, más részt Fe-
kete Gábor és Fekete Antal között a következő

szállítási szerződés
(következik annak szó szerinti tartalma)

kötötték.
Miről is jelen jegyzői iromány fölvetetvén s a nyilatkozó urak
valamint a megkért tanúk Láng Armin és Bors Sándor urak jelen-
létében, kik ellen előadásuk szerint semmi törvényes akadály fön-
nem forog, előszóval fölolvastatván, oly hozzáadással, miszerint
arról egy kladvány Szilágyi ur számára leendő kiszolgáltatandó,
egész terjedelmében helybenhagyatott s megerősítetett.

Szilágyi Péter Pál s. k.

Fekete Antal s. k.

Fekete Gábor s. k.

Láng Armin s. k. tanú.

Bors Sándor s. k. tanú.

Minek hitelül jelen irományt sajátkezüleg aláírtam s hiva-
talos pecséttemmel megerősítettem.

Illetékek: ft. kr.

Tiszteletdíj . . .	4	—	
Százalékos díj . .	2	—	
Írásdíj	—	36	(P. H.)
Bélyeg	16	—	
	<hr/>		
	22 ft.	36 kr.	

N. N. s. k.
cs. kir. közjegyző.

III.

Jegyzői iromány

midőn a tanúk annak felolvasásától kizáratnak.

Ő császári királyi apostoli Felsége Első Ferencz József Ausz-
triai Császár, Magyar- és Csehország stb. Királyának dicső ural-
kodása alatt Urunk Jézus Krisztus születése után egy ezer nyolcz
száz ötven nyolczadik évi augustus hatodik (1858. augustus 6.)
napján, Magyarország Sopron megyéjébe kebeleztet szabad ki-
rályi Sopron városában előttem N. N. cs. kir. közjegyző előtt, az
előttem személyesen ismert Nagy Váti Vátay Antal földbirtokos
és Hangyás Péter gabnakereskedő urak, mindketten Sopronban la-
kók a következő

kölcsön szerződést

kötötték.

(Következik a szerződés egész tartalma).

Miről is jelen jegyzői iromány fölvetetvén, azon hozzáadással,
miszerint a felek az előttem személyesen ismert tanúk ugymint
Pesten lakó Kis Antal hites ügyvéd ur és Nagy-Czenken Sopron
vármegyében lakó Sántha Gergely gazdasági őrök ur jelenlétében,
kik is egyszersmind az általam személyesen nem ismert Hangyás
Péter ur személyugyanazonosságát tanusították, előszóval kijelen-
tették, miszerint ezen jegyzői iromány előttük felolvastatott légyen

vagy

miszerint ezen irományt elolvasták s helybenhagyták légyen s egy-
szersmind elhatározták, miszerint mindegyiküknek jelen jegyzői iro-
mánynak egy egy példánya kiadassék.

Nagy Váti Vátay Antal s. k.

Hangyás Péter s. k.

Kis Antal s. k. tanú.

Sántha Gergely s. k. tanú.

Miről is ezen jegyzői iromány elkészülvén, berekesztetett.

Illetékek:

(P. H.)

N. N.
cs. k. közjegyző.

IV. Jegyzői iromány

ha két jegyző jelenlétében kelt.

Ő császári királyi apostoli Felsége Első Ferencz József Ausztriai Császár, Magyar- és Csehország stb. Királyának dicső ország-lata korában Krisztus Urunk születése után egy ezer nyolcz száz ötven nyolczadik évi julius harminczadik (1858. július 30.) napján, Magyarország Pestvármegyében kebeleztet szabad királyi Pest városában előttünk N. N. és O. O. császári királyi közjegyzők előtt,

előttem N. N. cs. kir. közjegyző kártársam O. O. császári királyi közjegyző előtt, a következő általunk személyesen ismert felek (vagy a kiknek személyazonossága Angyal András és Kallós Gábor általunk vagy általam O. O. által személyesen ismert tanuk által tannaittatott)

a kártársam O. O. cs. k. közjegyző által személyesen ismert következő felek névszerint Pesten lakó Kárász Antal cs. kir. szabadalmazott nagykereskedő és Rácz Izidor gyártalajdonos urak a következő

léptek ugymint

Miről jelen jegyzői iromány fölvétetvén, a feleknek jelenlétünkben, vagy

előttem s meghívott másik jegyző ur jelenlétében, vagy előttem s kártársam O. O. jegyző ur jelenlétében felolvastatt s általuk oly hozzáadással helybenhagyatott, miszerint rössükre külön-külön egy kiadmány leand hitelesgáltatandó.

Kárász Antal s. k.
Rácz Izidor s. k.
Angyal András s. k. azonsági tanú.
Kallós Gábor s. k. azonsági tanú.

Minek nagyobb hitelül, ezen jegyzői irományt berekesztvén aláírásunkkal s pecsétünkkel megerősítettük.

Illetékek:	ft.	kr.		
Tiszteletdíj	4	—		
Százalék pótlék	10	—		
Írásdíj	1	12	N. N. s. k.	O. O. s. k.
A második jegyző tiszteletdíja	4	—	cs. k. közjegyző	cs. közjegyző
Távozási díja	1	—	Pesten Magyaror.	Pesten Magyaror.
Bélyeg	53	—	budapesti közigaz.	budapesti közigaz.
			gatási területén.	gatási területén.
	73 ft.	12 kr.	(P. H.)	(P. H.)

V. Jegyzői iromány

mely két jegyző előtt kelt, kik közül a másik az iromány felolvasásától kizáratott.

Ő császári királyi Apostoli Felsége Első Ferencz József Ausztriai Császár, Magyar- és Csehország stb. Királyának dicső ország-lása korában ma Krisztus születése után egy ezer nyolcz száz ötven nyolczadik évi November hó huszadik napján Magyarország Győr-megyébe kebeleztet szabad királyi Győrvárosában előttem, N. N. császári királyi közjegyző előtt általam személyesen ismert Gyertyási Gyujtó Ferencz földbirtokos, lakik Pozsonyban, személyesen megjelenvén következő

Ngilakozatot

adott (következik a nyilatkozat tartalma).

Miről ezen jegyzői iromány fölvétetvén, Gyertyási Gyujtó Ferencz ur előttem s O. O. cs. k. közjegyző ur előtt

előtünk N. N. és O. O. cs. k. közjegyzők előtt nyilvánította, hogy ezen iromány előtte élő szóval felolvasatott

hogy ezen irományt ön maga elolvasta és ezennel helybenhagyja.

Ezen nyilatkozat egy példánya Gyujtó Antal urnak kiadandó.

Minek nagyobb bizonyosságául ezen jegyzői irományt sajátkezüleg aláírtuk.

N. N. s. k. O. O.
cs. k. közjegyző cs. k. közjegyző.
(P. H.) (P. H.)

VI. Jegyzői iromány

oly kölcsönügylet iránt, melyre nézve a jelzalog rendelés az 1854 augusztus 12. kelt császári rendelet (bírod. törv. lap 184. sz.) értelmében a nyilvánkönyvekbe előjegyeztelett.

Ő császári királyi apostoli Felsége Első Ferencz József Ausztriai Császár Magyar és Csehország stb. Királyának dicső ország-lata alatt Krisztus Urunk születése után egyezer nyolcz száz ötven nyolczadik évi december havának huszonnegyedik napján (1858 december 21.) Magyarország szabad királyi s fővárosában Budán előttem N. N. császári királyi közjegyző előtt, Tábori Károly hites ügyvéd ur mint a gróf Szentirmai féle hitbizomány gond-

noka és igazgatója egyrészt, a pesti cs. k. országos törvényszék, mint hitbizományi hatóság által 1858 augusztus 30-kán kelt s ezen jegyzői irományhoz eredetiben (hites másolatban) csatolt igazolványának felmutatása mellett, — más részt pedig Kerekes Antal budai lakos és háztulajdonos ur között, kinek ezemélyugyanazonossága az alább nevezett előttem személyesen ismeretes tanuk által tanusított, a következő

Kölcsönszerződés

kötött, ugymint:

Tábory Károly, mint a gróf Szentirmay féle hitbizomány gondnoka és igazgatója a pesti országos törvényszéknek fentidezett végzése alapján a nevezett hitbizomány tőkéből megengedett kölcsönt 10,000 pftjával azaz tíz ezer pengő forintot itt Budán előttem s az alábbirt két tanú jelenlétében Kerekes Antal urnak valóságos természetbeli ausztriai huszasokban lefizet.

Kerekes Antal ur egyuttal az általa kölcsönkép fölvelt összegátvételét bizonyítja s magát, örököseit és jogutódait arra kötelezi, miszerint ezen tőkét a kölcsönadó családi hitbizománynak itt Budán öt (5) egymás után következő években vagyis egy ezer nyolczszáz hatvan három évi december huszonegyedik (1863 december 21.) napjaig évenkénti 2000 pftos részletekben vagy is egy ezer nyolczszáz ötven kilenczedik évi december huszonegyedikén (1859 december 21.) 2000 pftot

azaz két ezer pengő forintot;
egy ezer nyolcz száz hatvanadik évi december huszonegyedik (1860 december 21.) napján ismét 2000 pftot
egy ezer nyolczszáz hatvanegyedik évi december hó huszonegyedik (1861. december 21.) napján 2000 pftot
azaz két ezer pengő forintot stb. stb.

összesen tíz ezer pengő forintot visszafizetendi; mely visszafizetés azonban egyedül mindkét fél jogában álló félelvi felmondás után, még pedig vagy a letéti hivatalhoz vagy pedig a pénzfölvételre kellőleg felhatalmazott a hitbizományi hatóság igazolványával ellátott fölvevőnek kezeihez leaz teljesítendő.

Ezen kölcsönösszegetől a tőkével egyenlő pénzértékben (5%) öt százalékos kamatok félelvenként előre még pedig minden év január és július hó első napján itt Budán az illető hitbizományos kezeihez vagy rendeletére annál bizonyosabban leendnek lefizetendők, minthogy egyetlen kamatfizetésnek elmulasztása esetében a hitbizomány jogosítva leend az egész tőkét vagy annak még hátralévő részét a lejáratú időkre való tekintet nélkül s a nélkül hogy megelőző felmondás szükségessé válnék, bírói uton behajtani, miért nevezett hitelező ur magát, örököseit s minden jogutódait, tartózkodásuk helyérei minden tekintet nélkül a budai cs. kir. országos törvényszéknek, minden e tárgyban keletkezhető perekre nézve aláveti. Ezen kölcsönnek biztosítása végett Kerekes ur

jelzálogul leköti Budán a várban . . . sz. alatt fekvő tulajdon házáat s ennél fogva a kölcsönadó hitbizományra átruházza azon zálogjogot, mely a budai cs. k. országos törvényszéknek 1858 július 7-én . . . sz. alatt kelt végzésével ezen ingatlanságra előjegyeztetett, jogot adván egyuttal a nevezett hitbizománynak, miszerint ezen követlése a kölcsönvevő urnak tudta és további meghallgatása nélkül a fentérintett házára a kijelelt rendben betábláztassék.

Miről is . . . stb.

VII.

Jegyzői iromány

mely valamely jegyzői helyettes által fölvetetett.

Ő császári királyi apostoli Felsége Első Ferencz József Ausztriai Császár, Magyar és Csehország Királyának dicső uralkodása alatt Krisztus születése után egy ezer nyolczszáz ötvenkilenczedik évi február hó hetedik (1859 február 7.) napján Magyarország Pozsonymegyében kebeleztet szabad királyi Pozsony városában előttem N. N. cs. kir. közjegyző mint tisztelt kartársam U. U. cs. kir. közjegyző számára a pozsonyi cs. kir. országos törvényszéknek 1859 január 3-kán . . . sz. alatt kelt rendelvényével nevezett helyettese előtt a következő

Egyesség

kötöttet.

— — — — —
Minek nagyobb bizonyosságául jelen jegyzői iromány általam sajátkezűleg aláíratott.

(P. H.)

N. N. s. k.

cs. k. közjegyző Magyarországon, szab. kir. Pozsony városában, a pozsoni közigazgatási területen.

VIII.

Jegyzői iromány

már kéz magánokirat tárgyában.

Ő császári királyi apostoli Felsége Első Ferencz József Ausztriai Császár, Magyar és Csehország Királyának uralkodása alatt ma, Krisztus urunk születése után egyezer nyolczszáz ötvennyolczadik évi september hó hetedik (1858 september 7.) napján Magyarországon Pest vármegyébe kebeleztet szabad királyi Pest városában nekem O. O. császári királyi közjegyzőnek Pesten lakó Árkosy Lajos magányzó az ide fűzött

Kötelezvény

az alább nevezett tanúk jelenlétében átadván, úgy annak egész tartalmát valamint azon látható aláírását valónak ismerte. Minek folytán ezen okirat előttem s a nevezett tanúk előtt fölolvastatván, általam s a nevezett tanúk által aláíratott. Miről ezen jegyzői iromány Kis Antal helyben lakó polgári szabó mester és Nagy Péter helyben lakó fakereskedő urak mint képes tanúk jelenlétében fölvetetvén s élő szóval fölolvastatván, általuk egész terjedelmében helybenhagyatott s aláíratott, Árkosy Lajos ur kijelentvén, miszerint ezen jegyzői irományról Gáborfi Viktor urnak egy kiadvány leendő kiszolgáltatandó.

Árkosy Lajos s. k.
Kis Antal s. k. tanú.
Nagy Péter s. k. tanú.

Minek nagyobb bizonyosságául jelen iromány általam sajátkezűleg aláíratott

(P. H.) N. N. s. k.
cs. k. közjegyző.

IX.**Jegyzői iromány**

már létező magánokirat iránt, melynek tartalma a tanúk előtt rejtve marad.

Ő császári királyi apostoli Felsége Első Ferencz József Ausztriai Császár, Magyar- és Csehország stb. Királyának dicső országglása alatt Krisztus születése után egyezer nyolczszáz ötvennyolczadik évi december huszonharmadik (1858 december 23.) napján, Magyarország Pest megyébe kebelezett szab. királyi Pest városában előttem N. N. cs. kir. közjegyző előtt az általam személyesen ismert két fél, úgy mint Nagy János helybeli háztulajdonos és Kis István borkereskedő s pesti lakos megjelenvén, általuk az ide fűzött következő

Nyilatkozat

az alább nevezett tanúk jelenlétében, azon kijelentéssel adatott kezeimhez, miszerint annak tartalmát egész terjedelmében helybenhagyják, s az azon látható aláírásokat sajátjaiknak elismerik.

Minek folytán az előmbe adott okirat általam valamint a tanúk által aláíratott. Miről is ezen jegyzői iromány általam s mai napon fölvetetvén a feleknek, Kerekes Péter könyvtáros és Jánosgy Albert szücsmester mint helybenlakó s általam személyesen ismert tanúk jelenlétében fölolvastatott, mely is helybenhagyatott hely

hozzáadásával, miszerint arról egy hites kiadvány Kanta Teréz asszonynak kiszolgáltatandó

Nagy János s. k.
Kis István s. k.
Kerekes Péter s. k. tanú.
Jánosi Albert s. k. tanú.

Miről is ezen jegyzői iromány általam sajátkezűleg fölvetetett s aláíratott.

Illetékek:	ft.	kr.	
Tiszteletdíj	2	—	
Százalék, pótlék	3	—	
Írási díj	—	24	
Bélyeg illeték	10	—	
	15 ft.	24 kr.	

N. N. s. k.
cs. kir. közjegyző Pesten Magyarország budapesti közigazgatási területén.
(P. H.)

X.**Jegyzői iromány**

idegen nyelven, ha a jegyző ezen idegen nyelv tolmácsaúl van nevezve, vagy ha ezen nyelvből ismerete kinevezési rendelőnyében bizonyított s ha egyetelmind a két meghívott tanú vagy a meghívott második jegyző ezen nyelvből járatos.

Ugyezám

Ő császári királyi apostoli Felsége Első Ferencz József Ausztriai Császár, Magyar és Csehország Királya stb. uralkodása alatt, Krisztus születése után való egyezer nyolczszáz ötven nyolczadik évi szeptember huszadik (1858 szeptember 20.) napján, Magyarország, Sopron megyébe kebelezett szabad királyi Sopron városában előttem N. N. cs. kir. közjegyző s az angol nyelv hites tolmácsa előtt a következő általam személyesen ismert felek úgy mint tekéntetes nemes Kápoztási Csik Péter földbirtokos ur és soproni lakos, másrészt James Smith esquire szinte sopronyi lakos, még pedig James Smith ur sem magyar sem német nyelvet nem értvén, az alább nevezett tanúk előtt, kik valamint Csik Péter ur az angol nyelvet értik és beszélnek, vagy

Q. Q. tisztelt kartársom előtt, ki valamint a másik szerződő fél az angol nyelvben szinte járatos, a következő

Hasonbéri szerződés

kötötett.

A felek akaratát és szándokát minden irányban kitudván, az ide fűzött nyilatkozatot angol nyelven szerkesztettem, melynek hiv fordítása következik.

(Következik a haszonbéri szerződés hü magyar fordítása, egész terjedelemben) mely a feleknek a tanúk *vagy* a másik jegyző jelenlétében fölolvastatván, általuk sajátkezüleg aláíratott.

Miről is jelen jegyzői iromány fölvetetvén, s a feleknek a tanúk (a másik jegyző) jelenlétében fölolvastatván, a felek által oly hozzáadással, miszerint mindegyiknek egyegy hites kiadmány leend kiszolgáltatandó, helybenhagyatott.

Káposztásy Caik Péter s. k.
James Smith esq. s. k.
Galiba Aladár s. k. tanú.
Fényváry Béla s. k. tanú.
N. N. s. k.

Az iromány hitelül			
Illetékek:	ft.	kr.	cs. k. közjegyző s az angol nyelv
Tiszteletdíj . . .	—	—	tolmácsa, Sopronban Magyaror-
Írásdíj	—	—	szág soproni közigazgatási területén.
Összesen	—	—	(P. H.)

XI.

Jegyzői iromány

idegen nyelven, ha az iromány fölvetelénél közbenjáró felek valamelyike az idegen nyelvben nem jártas.

Ügyszám

Ő császári királyi apostoli Felsége Első Ferencz József Ausztriai Császár, Magyar- és Csehország Királya stb. uralkodása alatt Magyarország Pest megyébe kebelezett szabad királyi Pest városában, egy ezer nyolcz száz ötven kilencz évi augustus kilenczedik (1859 augustus 9.) napján előttem N. N. cs. k. közjegyző előtt a következő általam személyesen ismert felek egymint egy részről Csiffár Antal pesti borkereskedő, más részről John Bull londoni borkereskedő s a londoni „Bull et Comp.“ czimű kereskedőház főnöke között az alább nevezett tanúk s a francia nyelv hites tolmácsa Dr. Málnay Geyza ur jelenlétében az alább következő

szállítási szerződés

jött létre.

Miután a felek kívánságát és akaratát a nevezett tolmács ur közbenjárásával kitudtam, ugyanő az általam szerkesztett fogalmazvány folytán az ide mellékelt és füzött nyilatkozatot francia nyelven föltette, mely hü magyar fordításban eképen szól.

(Következik az idegen nyelven szerkesztett okiratnak hiteles fordítása).

Mely szerződvény a feleknek a két tanú s a hites tolmács jelenlétében fölolvastatván, általuk helybenhagyatott s aláíratott.

Miről is jelen jegyzői iromány fölvetetett a feleknek az általam személyesen ismert s a törvényszabta kellékekkel bíró tanúk Lámpás Antal ügyvédi segéd és Laurent Péter kereskedelmi könyvvivő, mind ketten helybeli lakosok valamint a fentnevezett tolmács jelenlétében fölolvastatott, a felek által oly hozzáadással helyben hagyatott, miszerint mindegyiköknek egy-egy hites kiadmány leend kiszolgáltatandó.

Csiffár Antal s. k.
John Bull m. p.
Lámpás Antal s. k. tanú.
Laurent Péter s. k. tanú.
Dr. Málnay Gyula s. k. a
francia nyelv hites tolmácsa.

Az iromány hitelül

(P. H.)			
Illetékek:	ft.	kr.	
Tiszteletdíj . . .	—	—	
Írásdíj	—	—	
Bélyegdíj	—	—	
Összesen	—	—	kr.

Dr. N. N. s. k.
cs. kir. közjegyző stb.

XII.

Jegyzői iromány

mely vak személylyel vétetik föl.

Ügyszám

Ő császári királyi apostoli Felsége Első Ferencz József Ausztriai Császár, Magyar- és Csehország Királyának országglata alatt egyezer nyolczszáz ötvenkilencz évi augustus hó hetedik (1859 augustus 7.) napján Dél-Bihar megyében kebelezett szabad királyi Nagy Várad városában előttem N. N. cs. kir. közjegyző előtt az előttem személyesen ismeretes váradolási lakos Kis János magányzó és Gábory Vincze ur helybeli lakos, s ez utóbbi szerződő fél vak lévén, az előttem ismeretes s a törvényes kellékekkel bíró N. N. és M. M. tanúk szakadatlan jelenlétében stb.

XIII.

Jegyzői iromány

olvasni tudó síkettel.

(mint a XII. mintában.)

Miről ezen jegyzői iromány fölvetetvén, Kajáry Péter urnak az alább nevezett tanúk jelenlétében élő szóval fölolvastatott,

Hamar Gergely ur által pedig, ugyan ő siket lévén, minthogy olvasni tud elolvastatott, akaratjával megegyezőnek nyilvánított s mindegyik félnek egy-egy kiadvány kiszolgáltatása elrendeltetett.

(Következnek az aláírások).

XIV.

Jegyzői iromány

sikettel, ki olvasni nem tud.

Ügyszám . . .

Ő császári királyi apostoli Felsége Első Ferencz József Ausztriai Császár, Magyar- és Csehország Királyának uralkodása alatt Magyarország Komárom megyébe kebeleztet szabad királyi Komárom városában egyezer nyolczszáz ötvennyolczadik évi december hó hetedik (1858 december 7.) napján, előttem N. N. ca. kir. közjegyző előtt az előttem személyesen ismeretes Kapás János komáromi lakos és háztulajdonos és Sántha István szücsmeister s komáromi lakos, az általam személyesen ismert két tanú egy mint Horváth Lajos helybeli deszkakereskedő ur és Nyusti Antal helybeli háztulajdonos szakadatlan jelenletében s miután Kapás János ur siketségben sinylődik a nélkül hogy olvasni tudna Kapás Péter testvér öccsének, ki Kapás János jelbeszédét érti, meghívása mellett és szakadatlan jelenletében, mely utóbb nevezettet szinte személyesen ismerem, miután tett többrendű kísérletek folytán azt tapasztaltam, hogy Kapás János Kapás Péter öccsének jelbeszédét valósággal érti, a következő nyilatkozatot adta:

(Következik a nyilatkozat vagy jogügylet egész terjedelmében).

Miről stb.

XV.

Jegyzői iromány

sikettel, ki olvasni tudó sikettel vagy siket némaival.

Ügyszám . . .

Ő császári királyi apostoli Felsége Első Ferencz József Ausztriai Császár, Magyar- és Csehország Királyának stb. dicső uralkodása korában, egyezer nyolczszáz ötvennyolczadik évi augustus tizedik (1858 augustus 10.) napján Magyarország Esztergom megyébe kebeleztet szabad királyi Esztergom városában az általam személyesen ismert felek egy mint egy részről Török Gábor helybeli lakos és háztulajdonos, másrészt Halas Menyhért helybeli postakereskedő előttem megjelenvén, miután utóbb nevezett Ha-

las Menyhért ur ugyan siket néma, de irás és olvasásban járatos, az előttem személyesen ismeretes Nagy János vendéglős és Kis Péter kovácsmester és helybeli lakosok mint tanúk szakadatlan jelenletében, a következő

Kölcsönszerződés

kötötett.

(Következik a jogügylet egész terjedelmében).

Miről is ezen jegyzői iromány oly megjegyzéssel vétetett föl, miszerint annak egy hites kiadványa Halas Menyhért urnak leendő kiadandó, s ennek folytán Török Gábor urnak a tanúk jelenletében élő szóval fölolvastatván általa helyben hagyatott.

(Következik a néma sajátkezű írása.)

„Olvastam és akaratommal megegyezőnek találtam

Halas Menyhért s. k.“

Következnek az aláírások.

XVI.

Jegyzői iromány

sikettel, ki olvasni nem tudó sikettel vagy siketnémaival.

Ő császári királyi apostoli Felsége Első Ferencz József Ausztriai Császár, Magyar- és Csehország Királyának uralkodása alatt egyezer nyolczszáz ötvennyolczadik évi október harmadik (1858 október 3.) napján Magyarország szabad királyi Pest városában előttem N. N. ca. kir. közjegyző előtt az általam személyesen ismert Aray Béla helybeli háztulajdonos és Csonka Balázs helybeli fakereskedő, személyesen megjelenvén; minthogy Aray Béla siket néma és sem írni sem olvasni nem tud, az általam személyesen ismert, a törvényes kellékekkel ellátott tanúk Nagy Gergely helybeli pékmester és Szappanos László szabómester urak szakadatlan jelenletében, kik mindketten a siketnéma Aray Béla urat személyesen ismerik s az utóbb nevezett tanú Szappanos László a siketnéma jelbeszédét teljesen megérti, nem különben az e czélból meghívott Kancsal Ferencz tanító ur jelenletében, ki Aray Béla nyelvbeszédében szinte tökéletesen járatos, a következő

haszonbéri szerződés

kötötett.

(Következik a szerződésrész s a záradék).

XVII.

Jegyző előtt tett szóbeli végrendekezés.

Ő császári királyi apostoli Felsége Első Ferencz József Ausztriai Császár, Magyar- és Csehország stb. Királyának uralkodása

alatt egyezer nyolczszáz ötvennyolczadik évi november második napján (1858 november 2.) délutáni három óraker előttem N. N. cs. k. közjegyző előtt az általam személyesen ismert helybeli lakos és földbirtokos Várfoky Gergely ur szabad királyi Pestvárosában a városligeti fasorban . . . sz. alatt fekvő saját nyaraló lakában, még pedig annak a kert felé nyíló háló szobájában, az általam személyesen ismert Dr. Tormási Tamás h. ügyvéd és Csapory Vincze magányzó jelenlétében, beteg testtel, de ép lélekkel és elmével végakarátát e következőleg nyilvánította.

(Következik a végakarát-nyilvánítás.)

Miről stb.

XVIII.

Jegyző előtt írásban végakarát-nyilvánítás.

Ügyszám:

Ő császári királyi apostoli Felsége Első Ferencz József uralkodása alatt, egyezer nyolczszáz ötvennyolczadik évi október tizenhatodik (1858 október 16.) napján előttem császári királyi közjegyző előtt szabad királyi Pest városában, Magyarország budapesti közigazgatási területén délutáni négy óraker jegyzői irodámban . . . sz. számú házban megjelent Nagyságos és Főtisztelendő Nyulasi Antal kanonok ur, s az előttem személyesen ismeretes tanúk ugymint Karaba János cs. kir. országos törvényszéki tanácsos és Heves Béla hites ügyvéd ur mindketten helybeli lakosok, az idezárt és füzött nyílt okíratot azon világos kijelentéssel adá át, miszerint ezen okmány vég akarátát s rendelkezését tartalmazza s általa sajátkezüleg aláíratott.

Minek folytán ezen okírat kívülről általam s a másik két megkért tanú által aláíratott s arról ezen jegyzői iromány fölvétetvén főtisztelendő Nyulasy Antal urnak a tanúk jelenlétében élő szóval fölolvastatott, ki is azt saját akarátjával mindenben megegyezőnek lenni állította.

Nyulasi Antal s. k.

Karaba János s. k.

mint végrendekezési tanú.

Heves Béla s. k.

mint a végrendekezésnél jelen volt tanú.

Az iromány hitelül

N. N.

(P. H.)

cs. k. közjegyző stb.

(Kivülről.)

Nagyságos és Főtisztelendő Nyulasi Antal kanonok ur végrendelete.

(P. H.)

(A jegyzői irományra vezetett jegyzet.)

Az ezen jegyzői irományba zárt végrendekezés, a 3697/859 ügyszám alatt fölvett jegyzői iromány tanúsága szerint a végrendekezőnek saját kívánságára visszaszolgáltatott.

Pest 1859 évi

N. N. s. k.

cs. k. közjegyző stb.

XIX.

Jegyzői iromány

a jegyző előtt tett végrendelet visszahuzása iránt.

Ügyszám

Ő császári királyi apostoli Felsége Első Ferencz József Ausztriai Császár, Magyar- és Csehország Királya stb. uralkodása alatt, egyezer nyolczszáz ötvennyolczadik évi deczember hónap tizenhetedik (1858 deczember 17.) napján reggeli tíz és fél óraker előttem N. N. császári királyi közjegyző előtt Magyarország budapesti közigazgatási területén lévő szabad királyi Pest városában Ujtér . . . sz. alatt lévő jegyzői irodámban az általam személyesen ismert Pollák Samu cs. kir. szab. nagykereskedő Meyer Mátyás gyógyszerész és Kácsa Rezső magányzó urak mindketten pesti lakosok s általam ismertek kíséretében megjelenvén, azon végrendeletet, melyet egy ezer nyolczszáz ötvennyolczadik évi augustus havának hatodik napján . . . sz. alatt előttem tett és mely ugyan ezen ügyszám alatt jegyzői irományaim között őriztetik, mint végakarátával többé meg nem egyezőt egéaz terjedelmében visszahuzta.

Miről stb.

XX.

Jegyzői iromány

valamely jegyző előtt írásban felállított végrendekezés visszavétele iránt.

Ügyszám

Ő császári királyi apostoli Felsége Első Ferencz József Ausztriai Császár, Magyar- és Csehország stb. Királyának országglása alatt egyezer nyolczszáz ötvennyolczadik évi deczember hó negyedik (1858 deczember 4.) napján Magyarország budapesti közigazgatási területén lévő szabad királyi Pest városában előttem N. N. cs. kir. közjegyző előtt Nagyságos Nyulassy Antal kanonok ur személyesen megjelenvén, az alább irt általam személyesen ismeretes tanúk, nevezetesen Kacsary Péter kereskedő és Náményi

Benedek ügyvéd ur, mindkettő helybeli lakosok személyes jelenlétében, tolem az egyezer nyolczszáz ötvennyolczadik évi október tizenhatodik (1858 október 16.) napján nekem átadott s jegyzői irományaim között ügyszám alatt lepecsételve megőrzött végrendekezését visszakívánta. Minek folytán én cs. kir. közjegyző a. f. helyén egyezer nyolczszáz ötvennyolczadik évi október tizenhatodikán ügyszám alatt fölvettem irományt, irataim közül kivévén, s azt fölbontván a melléje zárt végrendekezést Kacsikáry Péter és Náményi Benedek urak jelenlétében Nyulassy Antal urnak visszaszolgáltattam.

Miről is jelen jegyzői iromány fölvetetvén stb.

XXI.

Jegyzői iromány

valamely írásbeli végrendekezésnek az arra meghatalmazott részéről kiszolgáltatása iránt.

Ő császári királyi apostoli Felsége Első Ferencz József Ausztriai Császár, Magyar- és Csehország Királyának stb. uralkodása alatt, egyezer nyolczszáz ötvennyolczadik évi december kilenczedikén (1858 december 9.) előttem, Magyarország Györmegyébe kehelozett szabad királyi Győr városában székelő N. N. cs. kir. közjegyző előtt, Dr. Lovag Gyula általam személyesen ismert ügyvéd megjelenvén, nekem az alább nevezett tanúk jelenlétében, az ezen jegyzői irományhoz /- alá fűzött, eredeti, kellően hitelesített meghatalmazványt, melyben Sámoly Gergely nevezett Dr. Lovag Gyula ügyvéd urat arra, hogy azon végrendeletét, mely egyezer nyolczszáz ötvennyolcz évi augustus hetedikén kelt, vissza vegye, meghatalmazta, fölmutatván, ezen általam a kitett napon fölvettem s jegyzői irataim között ügyszám alatt letett végrendekezést visszakívánta.

Minek folytán (stb. mint a XX. mintában).

XXII.

Jegyzői iromány

mely által az érdekelt felek hites kiadvány kiszolgáltatásához egyeznek.

Ügyszám

Ő császári királyi apostoli Felsége Első Ferencz József Ausztriai Császár, Magyar- és Csehország Királyának stb. uralkodása alatt egyezer nyolczszáz ötvennyolczadik évi október hetedik (1858

október 7.) napján előttem Magyarországnak a soproni közigazgatási területén fekvő szabad királyi Sopron városában székelő N. N. cs. kir. közjegyző előtt, az általam személyesen ismert felek ugymint Nagy Péter soproni házbirtokos és Kovács János berkeskedő urak megjelenvén, az előttem személyesen ismert képes tanúk ugymint Simon István és Zöldy Pál helybeli lakosok jelenlétében, kijelentették és helyegyeztek abba, hogy Horváth Lajos győri gabnakereskedőnek a jegyzői irományaim között létező, általam egyezer nyolczszáz ötvennyolczadik évi július 30-án . . . sz. alatt fölvettem jegyzői irományról mely a helybeli szélmalom bal felén felekkönyvi szám alatt fekvő három holdas rét eladása iránt kelt, hites kiadványok adassanak.

Miről stb.

XXIII.

A hites kiadvány záradéka.

(Tartalma az eredeti jegyzői irománnyal megegyező).
Hogy ezen, az irataim között lévő s egy pengő forintos bélyegjeggyel ellátott eredetivel szóról szóra megegyező hites kiadvány, általam Kis Benedek urnak kiszolgáltatott legyen, ezennel bizonyítom.

Kelt ben 1858 évi december 9-kén.

(P. H.)

N. N. s. k.
cs. k. közjegyző.

XXIV.

Helyettes által kibocsátott

Kiadvány.

Hogy ezen, N. N. cs. kir. közjegyző iratai között létező öt pengő forintos bélyeggel ellátott eredetijével mindenben szóról szóra megegyező hites kiadványt, én aláírt O. O. cs. kir. közjegyző, mint N. N. cs. kir. közjegyzőnek, az 1858 december 9-kén 21319. sz. a kelt nagyváradi cs. k. országos törvényszéki végzés folytán kirendelt helyettese kiállítottam s Nagy Iván urnak kiszolgáltattam legyen, ezennel bizonyítom.

Kelt Nagyváradon 1858 december 21-ik napján.

(P. H.)

O. O. s. k.
cs. kir. közjegyző.

XXV.

Mellékletekkel ellátott jegyzői iromány

kiadványa.

Hogy jelen, az irattáramban lévő s . . . pftos bélyeggel ellátott eredetivel, s annak külön-külön tizenöt pkros bélyeggel ellátott mellékleteivel mindenben megegyező kiadványt mai napon Sebes Károly urnak kiszolgáltattam, ezennel bizonyítom.

Kelt . . . 1858 szeptember 17-én.

(P. H.)

N. N. s. k.
cs. kir. közjegyző stb.**XXVI.**

A másik jegyző által kiadott

hites kiadvány.

Hogy ezen hites kiadványt, mely az N. N. cs. kir. közjegyző urral Esztergamban 1238/858 ügyszám alatt közösen felvett jegyzői irományról jegyzői irataim között létező, s 15 pkros bélyeggel ellátott hites kiadvánnyal szóról szóra megegyező, mai alúl irt napon Latorczy Gábor urnak kiszolgáltattam, ezennel bizonyítom.

Kelt Pesten 1858 szeptember 29-ik napján.

(P. H.)

N. Péter s. k.
cs. k. közjegyző.**XXVII.**

Érdekelt félnek birói meghagyás folytán kiszolgáltattott

hites kiadvány.

(Tartalma az eredetivel megegyező.)

Hogy ezen a jegyzői irataim között létező . . . pftos bélyeggel ellátott eredetivel szóról szóra megegyező hites kiadványt Fekete János urnak, kinek ehhez hasonló kiadványt már korábban kiszolgáltattam, a cs. kir. győrmegyei törvényszéknek 1858 szeptember harmadikán 9327. sz. alatt kelt nékem eredetiben előmutatott s jegyzői irataim között eltett meghagyás folytán kiadtam légyen, ezennel bizonyítom.

Kelt Győrött 1858 október 3-kán.

(P. H.)

N. N. s. k.
cs. kir. közjegyző.**XXVIII.****Adóslévélnek valamely érdekelt fél részére az adós beleegyezésével eszközölt ismételt kiadványa.***Másodlat.*

Hogy ezen hites kiadványt, mely az irataim között létező . . . pftos bélyeggel ellátott eredetijével, melyről már Kis János részére egy kiadványt kiszolgáltattam, mindenben szóról szóra megegyezik, Fekete Péter urnak beleegyezése folytán a mai alúl irt napon kiadtam légyen, oly megjegyzéssel bizonyítom, miszerint ezen beleegyezésről mai napon . . . ügyszám alatt egy külön jegyzői iromány lön fölvéve.

Kelt . . . 1858 november 2-kán.

(P. H.)

N. N. s. k.
cs. kir. közjegyző.**XXIX.***Harmadik személynek birói meghagyás folytán kiszolgáltattott hites kiadvány.*

(A tartalom az eredetivel megegyező.)

Az esztergami cs. kir. járásbiróságnak 1858 augstus 9-kén 3792. sz. alatt kelt s irataim között létező meghagyása folytán, ezen hites kiadványt, mely a jegyzői irataim között létező 1 pftos bélyeggel ellátott eredetivel mindenben szóról szóra megegyező, Kanócz Béla urnak kiszolgáltattam.

Kelt Esztergamban 1858 augstus 10-kén.

(P. H.)

N. N. s. k.
cs. kir. közjegyző.**XXX.****Hites kiadvány***a jegyző számára, ha az eredeti a bíróságnak vagy a jegyzői kamarához beszolgáltató.*

Hogy ezen kiadvány, a pesti cs. kir. országos törvényszék 1858 augstus 9-kén 13228 sz. alatt kelt végzése folytán ahhoz beszolgáltatói rendelt eredetijével mindenben megegyező légyen, ezennel bizonyítom.

Kelt Pesten 1858 augstus 10-kén.

(P. H.)

N. N. s. k.
cs. kir. közjegyző.

Uj törvényár XI.

Hogy ezen hites másolat *eredetijével* mindenben szóról szóra megegyező legyen, ezennel bizonyítatik.

Pesten 1858 augusztus 11-kén.

(P. H.) A pesti cs. kir. országos törvényszék
N. N. s. k.

vagy

Hogy ezen hites másolat a jegyzői kamarának kiadott eredetijével megegyező, bizonyítatik.

Pesten 1858 augusztus 12-én.

(P. H.) A jegyzői kamara
N. N.

XXXI.

A jegyzői iromány fölvetelénél közbenjárt második jegyző részére kiszolgáltatott

hites kiadvány.

Az általunk közösen fölvetett s N. N. cs. kir. közjegyző iratai között létező eredeti jegyzői irománnyal mindenben szóról szóra megegyező hites kiadványt O. O. jegyző ur iratai közötti megőrzés végett ezennel hitelesítjük.

Kelt Pesten 1858 augusztus 9-kén.

(P. H.) N. N. s. k. O. O. s. k.
cs. kir. közjegyző stb. cs. kir. közjegyző stb.

XXXII.

Láttamozási záradék.

Hogy ezen másolat az Angyal Bernát ur által előmunktatott 1 pftos bélyeggel ellátott eredetivel szóról szóra megegyező, ezennel bizonyítom.

Kelt 1858 szeptember 16-kán.

N. N. s. k.
cs. kir. közjegyző.

XXXIII.

Hitelesítési záradék.

Hogy a fentebbi aláírást Baráthi Péter ur előttem ezen meghatalmazványra sajátkezüleg vezette,
vagy

Hogy a fentebbi aláírást Baráthi Péter ur előttem valónak ismerte, ezennel bizonyítom.

Kelt 1858 július hó 7-ikén.

(P. H.) N. N. s. k.
cs. kir. közjegyző.

vagy

Személyesen ismert Baráthi Péter ur fenti aláírása hitelül.

Kelt 1858 július 10-kén.

(P. H.) N. N. s. k.
cs. kir. közjegyző.

XXXIV.

Hitelesítési záradék

ha a tanúk aláírása is hitelesitetik.

Hogy ezen meghatalmazást kibocsátó Baráthi Péter valamint Török István és Orosz Antal tanúk fent látható aláírásaik valók legyenek, ezennel bizonyítom.

Kelt ben 1858 augusztus 10-ikén.

(P. H.) N. N. s. k.
cs. kir. közjegyző.

XXXV.

Hitelesítési jegyzőkönyv

fölvetetett N. N. császári közjegyző előtt.

Pesten 1858 augusztus 10-kén.

Személyesen ismeretes Baráthi Péter ur előttem megjelenvén

vagy

Megjelenik Baráthi Péter földbirtokos ur, lakik Dabason Pest megyében, s miután személyének ugyanazonsága az általam személyesen ismert Török István és Orosz Antal ügyvéd urak s helybeli lakosok által tanúsított, egy Kámzsás Benedek magánzó ur számára mai napról kelt meghatalmazást aláírván kéri ezen aláírását hitelesíteni

vagy

az 1858 június 9-kén Kámzsás Benedek ur részére kibocsátott meghatalmazványon látható aláírását valónak ismervén, azt hitelesíteni esedezik.

Előttem
N. N. s. k.
cs. kir. közjegyző.

Baráthi Péter s. k.
Török István s. k. mint tanú.
Orosz Antal s. k. mint tanú.

XXXVI.

Keletbizonyítvány

valamely okirat előmutatásának időpontja iránt.

Hogy ezen okirat nékem mai napon reggeli kilencz órakor Nagy Antal ur által előmutattatott, bizonyitom.

Kelt . . . 1858 augustus 21-kén.

N. N. s. k.
cs. kir. közjegyző.

XXXVII.

Keletbizonyítvány iránt fölvetett jegyzőkönyv.

Jegyzőkönyv

fölvetett N. N. cs. kir. közjegyző előtt.

Pesten 1858 september 21-kén reggeli 9-órákor.

Megjelenik Nagy Antal ur s egy általa, vagy egy Zimányi Béla és Krohuczky Pál által 1853 augustus 10-kén Nagyszombatban 900 pftól szóló kötelezvényt felmutatván, ezen felmutatás időpontját kéri bizonyíttatni.

Elöttem N. N. s. k.

cs. kir. közjegyző.

Nagy Antal s. k.

XXXVIII.

Életbizonyítvány

a jegyző által személyesen ismert fél számára.

Ügyszám: . . .

Én alulírott cs. kir. közjegyző ezennel bizonyitom, hogy az általam személyesen ismert Malmai Antal helybeli háztulajdonos ur mai napon délutáni négy órakor előttem megjelent legyen.

Minek bizonyosságául kiadtam ezen sajátkezüleg irt s alá irt bizonyítványomat.

Kelt . . . 1858 oktober 7-ikén.

(P. H.)

N. N.
cs. kir. közjegyző.

XXXIX.

Életbizonyítvány

ha a fél személyugyanazonossága tanúk által bizonyíttatik.

Ügyszám: . . .

Én alulírott cs. kir. közjegyző ezennel elismerem és bizonyítom, miszerint a mai alulírott napon és helyen Kisafay János

csizmadiamester, kinek személyazonossága helyben lakó Nagy Péter kereskedő és Sütör Antal pékmester urak, mint általam személyesen ismert tanúk által tanusíttatott, előttem délután négy órakor megjelent legyen.

Minek nagyobb bizonyosságául ezen bizonyítványt kiadtam, azt sajátkezüleg aláírván.

Kelt Pesten 1858 september 9-én.

(P. H.)

N. N. s. k.
cs. kir. közjegyző.

XL.

Életbizonyítvány kiadása iránti jegyzőkönyv.

Ügyszám: . . .

Jegyzőkönyv

fölvetett N. N. cs. kir. közjegyző előtt.

Pesten 1858 september 9-ikén délutáni 4-órákor.

Megjelen Kisafay János helyben lakó csizmadiamester, az általam személyesen ismert Nagy Péter helybeli kereskedő és Sütör Antal helybeli pékmester urak kíséretében, s miután nevezett urak előttem előszóval kijelentették, miszerint Kisafay János urat személyesen ismerik, ugyanő hozzám oly kérelemmel fordult miszerint számára életbizonyítványt szolgáltatassak ki.

Elöttem N. N. s. k.

cs. k. közjegyző.

(P. H.)

Kisafay János s. k.

Nagy Péter s. k. tanú.

Sütör Antal s. k. tanú.

XLI.

Értesítvény vagy tanusítási okirat.

Ő császári királyi apostoli Felsőge Első Ferencz József Ausztriai Császár, Magyar- és Csehország Királyának stb. uralkodása alatt Magyarországnak szabad királyi Pestvárosában, egyezer nyolczszáz ötvenkilenczedik évi január hó hatodik napján én alulírt cs. kir. közjegyző, Joannovich Anasztáz szállító megkeresése folytán, . . . utcza . . . sz. alatti raktárába elmenvén, hol ő vagy annak raktárnoka Milich Daniel ur

Zaicsek János polgári szabómester, lakik . . . utcza sz. alatt és Haragos Lajos helybeli lakos és bőrkereskedő urak jelenlétében három darab

B. D. +

123

betűkkel s 123 számmal megjelelt, kávécsomagot (colli) az arra vonatkozó Girolamo Dandolo et Comp. által kiadott és Hamayer & Fekete pesti fűszerkereskedőkre szóló fuvarlevéllel együtt előmutatott.

Minek folytán Hamayer és Fekete pesti kereskedők helybeli üzleti telepére király utca . . . sz. alatt elmenvén, őket a nevezett jószágoknak átvételére s a 23 pft 19 krt tevő fuvarbér lefizetésére felszólítottam.

(Azon esetre, ha az ellenfél választ ad s a válasznak beiktatását megengedi.)

Hamayer és Fekete urak azonban kijelentették, miszerint ezen árukat késedelmes szállítás miatt többé át nem vehetik.

Miről is megkereső Joannovich Anasztáz urnak, jogainak biztosítására, jelen bizonyítványomat kiadtam, azt sajátkezűleg aláírván.

N. N. s. k.

cs. kir. közjegyző.

Jegyzőkönyv tudatási trományok fölvétele alkalmával.

Jegyzőkönyv

felvett N. N. cs. kir. közjegyző által.

Pesten 1858 január hó 9-ikén.

Megjelen Joannovich Anasztáz helybeli szállító s előadja:

Raktáromban (utca . . . sz. alatt) három darab

B. D. †

123

betűkkel s számmal megjelelt csomag kávé fekszik, mely Girolamo Dandolo & Comp. triesti kereskedő által kiállított fuvarlevél szerint Hamayer és Fekete pesti fűszerkereskedők részére (laknak király . . . sz. alatt) van rendelve. Minek folytán kérem a nevezett urakat ezen áruknak a 23 pft 19 krt tevő fuvarbér lefizetése mellett leendő átvételére felszólítani. Joannovich Anasztáz s. k.

Folytatólag

felvett N. N. cs. kir. közjegyző által.

Milich Daniel ur a raktárban Zaiczek János polg. szabómester és Haragos Lajos helybeli bőrkereskedő urak mint tanúk jelenlétében három darab kávé tartalmazó s

B. D. †

123

betűkkel és számmal jelelt csomagot mutat elő.

Zaiczek János s. k.

Haragos Lajos s. k.

Minek folytán Hamayer és Fekete helybeli fűszerkereskedők helybeli üzleti telepére elmenvén, ugyanők azon felszólításomra, hogy a kérdéses árukat a fuvarbérnek 23 pft. 19 krral lefizetése mellett vegyék át, kijelentették: késő szállítás miatt ezen árukat többé át nem vehetjük.

N. N. s. k.

Kelt mint fent.

cs. kir. közjegyző.

TÁRGYMUTATÓ.

	Lap.
Alkalmazott ügylet 1. Mellékfoglalkozás.	
Államhivatal, fizetéses a jegyzőséggel meg nem egyezhető	25
Államkötelezvények 1. Biztosítók.	
Azonosság 1. Személyi azonosság.	
Azonossági tanúk, azok kellékei	58
Beadványok, a jegyzők által szerkeszthetők	18
Behajtása, a jegyzői illetékeknek	125
Bírósági biztosok, a jegyzők ebbeli alkalmazása	150
— — ezért járó illetékek	172
Bírság 1. Fegyelmi büntetések.	
Bírsági személy, annak alkalmazása s kellékei	72
Bizományi ügylet 1. Mellékfoglalkozás.	
Bizonyereje a jegyzői irományoknak, s hites kiadványoknak	14
Bizonyítékok a fegyelmi vizsgálatnál hivatalból beszerzendők	146
Bizonyítványok 1. Tanúsítványok.	
Biztosításul szolgáló papírok, azok kiadása	39
Biztosítási jegyzőkönyv, a jegyző által vezetendő	156
Biztosítók, annak kimutatása	29
— annak összege	32
— miben tétethetik le	32
Büntető, ki abban elmarasztaltatott, jegyző nem lehet	25
Csereszerződés, azokérti tiszteleti díj	163
Csőd, minő követelések elégitendők ki a biztosítékból, annak esetében	38
Csődök jegyzőke	118
Díjszabása, a jegyzői illetékeknek	158
Dorgálások 1. Fegyelmi büntetések.	
Elárverés, hagyatéki tárgyaknak	151
Elnyerése a jegyzői jogosítványnak	31
Élethosszig tartó bizonyítványok	98
— azokért járó tiszteletdíj	166
Engedmények, azokért járó tiszteletdíj	160

	Lap.
Erdekelt személyek	44
Eredetlje, valamely jegyzői irománynak mikor szolgáltatathatik ki	122
Értesítvények I. Nyilatkozatok tudatása.	
Érvénytelen ügyletek	47
Eskötési bizonnyítvány	30
Eskümlinta, jegyzői	172
Fegyelmi büntetések, azok nemei	143
— hatalom	142
— jegyzők az első folyamod. törvényszéknél vezetendő	150
— vizsgálat	145
Felek jegyzőke	118
Fordítások, azok helyességének bizonyolása	94
— azokért járó tiszteletdíj	166
Főleskötése a jegyzőnek, az iránti folyamodás	29
Fülfüggesztés, a jegyzői hivataltól, annak esetei	144
Főmentvény a jegyzői vizsgálat alól	5
Fővétele a jegyzői irományoknak	50
Fővezetése a jegyzőségnek	142
Gyakorlati jegyzői vizsgálat I. Jegyzői vizsgálat.	
Gyűlésel, a jegyzői kamarának havokként tartandók	139
Gondnokoltak jegyzőke	118
Hagyatéki hitelezők, azok behívása	151
Halálesetéről ajánlékozások, azokért járó tiszteletdíj	164
Halál eset fővétele	150
Haszonbéri szerződések, azokérti tiszteletdíj	163
Határozatal, a jegyzői kamarának szótöbbséggel hozatnak	139
Határozatok, fegyelmi eljárásban hozottak, azok hatása	149
Hatásköre a jegyzőnek, hivatalos	42
Helyettesése, valamely jegyzőnek, annak esetei	136
Hézagok, azoknak jegyz. irományokban előfordulniok nem szabad	74
Hitelesítése az aláírásoknak, azoknál eljárás	95
— azért járó tiszteletdíj	166
Hites kiadványok, kiknek szolgálndók ki	88 89
Hivatalnapok, azok tartása	27
Hivatalos pecsét I. Pecsét.	
Honorarium I. Tiszteletdíj.	
Hozzá tartozói a jegyzőnek, azokkal a jegyző jegyzői irományt föl nem vehet	44
Idegen nyelv, az okiratoknak azokbani fővétele	60
Idegen nyelven tanusítványok, azok fővétele	107
Identitás I. Személyugyanazonosság.	
Igazgatók, a jegyzői levéltáraknál, azok alkalmazása	126 127
Illetékek jegyzőke, az irományra s a kiadványokra vezetendő	124
Illeték kimutatás	151

	Lap.
Intések I. Fegyelmi büntetések.	
Javaslat, a betöltés iránti, az első kamarát illeti	28
Jelbeszéd I. Süket.	
Jegyzők ozimo Magyar-, Horvát- és Tótországban, a szerbvajdaságban s a temesi bánóságban	7
Jegyzőkönyvek minő jegyzői tanusítványokról veendő fől	106
Jegyzői helyettes, annak kötelességei	137
— illetékek, a díjazásban megállapítottaknál nagyobbakat szedni nem szabad	121
Jegyzői illetékek, azok megszabása	158
— irományok, azok fogalma	13
— kamarák, azok föllállítása	130
— — főnökek	130
— — hivatásuk	132
— — tagjalk	131
— rendtartások, Ausztriában hatályosak	3
— vizsgálat	24
— — az azt szabályzó ministeri rendelet	173
Kamarák I. Jegyzői kamarák.	
Kamatfővétel a lekötött kötelezvényeknél, annak módja	35
Keletbizonnyítványok, azok fogalma	97
— azokért járó tiszteletdíj	166
Kellékek, melyek a jegyzőségre szükségesek	21
Kellékel, lényegesek a jegyzői irománynak	64
Kellékek, nem lényegesek	67
Képviselés, a jegyző általi, annak korlátozása	49
Kereskedelmi ügylet I. Mellékfoglalkozás.	
Keresztény vallás, a jegyzőségre megkivántatik	21
Kézbesítések, a jegyzők biztosokképeni működéseinel előfordulók	154
Kezelése, a megőrzendő okiratoknak, az iránti szabályok	112
Kezesség, az illetekekérti	122
Kiadványok, azoknak kellékei	91
Kiadványok, jegyzőiek, azok adásárai jogosítás	87
Kibérleli szerződvények, azokérti tiszteletdíj	163
Kiegészítése a biztosítéknak	33
Kihzetése az illetekeknek, mikor igényeltethetik	123
Kihágás, nyereségvágyból vagy a közérkölciség ellen elkövetett, annak a jegyzői állomás elnyerése elleni hatálya	25
Kinevezése, a jegyzőknek, az igazságügyi ministert illeti	26
Kitétel a jegyzői hivatalból	144
Kitörlelése, szavaknak, miként eszközlendő	74
Kizárandó tantk	55
Költésge a fegyelmi vizsgálatnak	146
Körülote, hivatalos a jegyzőnek	27

	Lap.
Köteles rész kimutatása	151
Kötelezvények, azokért járó tiszteletdíj	160
Követlések, jegyzői iromány által bizonyítottak, azok behajtása	176
Közokiratok, azok fogalma	12
Községi hivatal l. Mellékfoglalkozás.	
Külső alakszerűségek, jegyzői irományoknál megtartandók	74
Láttamozása, a másolatoknak	94
— azért járó tiszteletdíj	166
Legfőbb törvényszék, fegyelmi ügyekben utolsó folyamodásilag határoz	148
Lekötése, az államkötelezvényeknek	34
Leltár készítése	151
Lemondás, a jegyzői állomásról, hallgatag	30
Letételo, okiratoknak, arról jegyzőkönyv	110
— azért fizetendő illeték	167
Levéltárak, jegyzőiek, azok föllállítás	126
Levéltári igazgató segédek l. Segédek.	
Magánokirat, annak jegyzői okirat erővel felruhazása	53
Magán okiratok, azok szerkesztése a jegyzőknek meg van engedve	18
Megbántásai a jegyzőnek, azok büntetése	157
Meghagyási per	178
Megkeresés, valamely jegyzői cselekvény teljesítésére	46
Megtekintése az irományoknak, annak megengedése	89
Mellékfoglalkozások, melyek nem egyesíthetők a jegyzőséggel	25
Mellékletek, a jegyz. iratokhoz csatoltak, azok bizonyereje	76
Némák, végrendelete	63
Német nyelv, annak használata	63
Nyelv, minőbe legyen a jegyzői iromány fölveendő	60
Nyilatkozatok tudatása azok kellékei s feltételei	98
— — az iránti eljárás	101
— — azért járó tiszteletdíj	166
Nyilvános erőszak büntette a jegyző ellen is elkövethetik	157
Nyugtatóványok, azok szerkesztéseért járó tiszteletdíj	161
Okirat, annak fogalma	13
Órízet, okiratoknak az alá vétele, ezen okiratok nemei	108
— a megőrzés hatálya	109
Örökbe fogadás l. Hozzá tartozól.	
Örök osztály fölvétele	151
Óvások jegyzőke	118
Pályázat, a jegyzői állomások betöltése végett nyitandó	28
Peosét, annak alakja s körirata	29
— zár alatt tartandó	120
— elveaztás esetében miként pótlandó	120
Perlekedések, az illetékek iránt keletkezettek, azok elintézése	124
Reportorium l. Targymutato.	

	Lap.
Rokonai a jegyzőnek	44
Rövidítések, jegyz. irományokban tilosak	74
Sógorság, mennyiben kizárási ok	44
Süket, ha valamely iromány illyennel veendő föl	71
Süketek és süketnémák végrendelete	83
Süketnéma, azzal fölveendő iromány	73
Száma a jegyzőknek	8
Számok, a jegyzői irományban előfordulók betűkkel is irandók	74
Százaléklevonás, hol van annak helye	159
Székhelye, a jegyzőknek, az azt szabályzó ministeri redelet	8
Személygyanazonság, annak bebizonyítása	58
Szöbeli végrendeletek, azokért járó tiszteletdíj	164
Színlelt ügyletek	47
Tanúk, a jegyzői irományok fölvetelénél, azok száma	54
— kellékeik	55
Tanúsítványok, azok fogalma	93
Tanúsítványokért járó illetékek	166
Targymutato, jegyzői, annak alakja s tartalma	116 117
Távozási illeték, mikor jár, annak összege	170
Titkos végrendeletek, a körüli eljárás	82
Titoktartás, a jegyzőnek arrai kötelezése	114
Tiszteletdíj, annak megszabása	158
Tolmács, annak használata	60
Ügyvél gyakerlat, mennyiben számítható be	21
— vizsgálat	22
Ügyvédség, annak a jegyzőséggeli egyesítése	6 25
Vagyonbevallás	151
— eskü helyetti	151
Váltó jegyzők	4
Váltó óvások	107
— — azok felvételeért járó díj	166
Végakarati nyilvántások, jegyzők előtt tettek, azok kellékei	80
Végkimutatás fölvétele	151
Végrendeleti kimutatás, annak fölvétele	151
Végrendeletek, irásbeliek	82
— szóbeliek	81
Végrendeletek jegyzőke	118
Vétség, nyereségvágyból vagy közkerékolcsiságból eredő, abbani elmarasztalásnak következménye	25
Vinculatio l. Lekötés.	
Visszahazása valamely végrendeletnek	84
Visszavétele, a végrendeletnek, annak föltételei	84
Zsidók l. Keresztény vallás.	

Alólírt kiadótulajdonában tökéletesen megjelent és Magyarország s Erdély minden hiteles könyvárusainál kapható:

Közigazgatási
TÖRVÉNYTUDOMÁNY
kézikönyve,

az ausztriai birodalmi Törvényhozás jelen állása szerint,
különös tekintettel Magyarországra.

Irta **Dr. Récsi Emil**.

cs. k. egyetemi r. ny. Jegtanárr.

Négy vastag kötet, összesen 97 nagy 8-adrétű iv. — Ára 8 ft. pp.

Midőn alólírt a jelen munka kiadására vállalkoztam, azon szempont vezérelt, hogy ez által irodalmukban igen élenként érzett hiány lesz pótolva, miután eddig a magyar irodalomban egyáltalában nem létezett oly munka, melyben az ausztriai birodalomban általában s Magyarországon különös érvényes politikai törvények s rendeletek — az összes politikai, rendőrségi, közoktatási és közgazdasági (földművelési, ipar s kereskedelmi és közlekedési) ügyek közigazgatását felölelők — tudományos rendszerben és minden nyomon a törvényes kutforrásokhoz viszonyítva tárgyalattak s előadattak volna.

A fenebb hirdetett munka, — mely most már tökéletesen megjelent, kiigazítva az 1854-dik évi december 31-ig kiadott törvény- és kormánylapok tartalmához képest — tökéletes kézikönyvet a közigazgatási törvénytudományra nézve mind az államvizsgálati jelöltnek, hogy e fontos hivatali pályára képesítő vizsgálat közigazgatási osztályára készülhessen; mind hivatalnoknak, azoknak úgy, kik az ujan birodalomszerte behozott gyakorlati politikai vizsgálatra készülnek, valamint azoknak, kik gyakorlati működésben állnak, s kiknek legjobb szolgálatot tesz oly munka, melyben az egész közigazgatás rendje, mind a hatóságok szervezetét s hatáskörét tárgyzó alak, mind pedig anyagi részében, mely a közigazgatási ügyek elintézésében érvényes jogszabályokat és zsinórmértékül szolgáló törvényeket s rendeleteket rendszeres egybeállításban adja elő. Végre különös figyelmébe ajánlom minden ügyvédnek, városi tiszviselőnek, községi előjáróknak, községi jegyzőknak, sőt minden mivel álladalmi polgárnak, kit hazájának közjóléte érdek, e hasznos és feladatának tökéletesen megfelelő munkát, mely — e nemben irodalmunkban első — az álladalmi élet ama fontos oldalának, a közigazgatási jognak és a közigazgatás rendjének há, álapos és mondhatni kiemerítő ismeretét nyújtja, s melyet bő tartalma és csinos kiállítás mellett rendkívül olcsósága is ajánl.

Gazdag foglalatját tartalmának a következő áttekintés bővebben kiténteti.
I. KÖTET. Bevezetés 1—12. §§. **Első rész.** A kormányrendszer szerkesztés előadása. **Első fejezet.** Az igazgatás főelveiről, a kormányrendszer alapvonalairól, a birodalmi központi hatóságokról és testületekről. 13—42. §§.

Második fejezet. A külügyi igazgatás szervezete. 43. §. **Harmadik fejezet.** A politikai igazgatás szervezete. 44—61. §§. **Negyedik fejezet.** A rendőri igazgatás szervezete. 62—69. §§. **Ötödik fejezet.** Vallás- és közoktatási ügyek igazgatása. 70—73. §§. **Hatodik fejezet.** Ipar s kereskedelmi, középítészeti s közlekedési ügyek igazgatása. 74—87. §§. **Hetedik fejezet.** Az igazságügyi hatóságok és műszerek szervezete. 88—95. §§. **Nyolcadik fejezet.** Pénzügyi igazgatás szervezete. 96—104. §§. **Kilencedik fejezet.** Katonai igazgatás szervezete. 105—109. §§. **Tizedik fejezet.** Számellenőrségi hatóságok szervezete. 110. §. **Tizenegyedik fejezet.** Az ügyrendtartás általános alapvonalai. 111—118. §§. **Tizenkettődik fejezet.** Az álladalmi szolgálat viszonyai. Első szakasz. Az álladalmi tisztviselők alkalmazásáról. 119—153. §§. Második szakasz. Az álladalmi tisztviselők kötelességeiről s jogairól. 154—172. §§. Harmadik szakasz. A tisztviselők hátrahagyott özvegyeik s árváik nyugdíji igényeiről. 173—182. §§.

II. KÖTET. Második rész. Közigazgatási törvénytudomány anyagi része. Bevezetés. 1. §. **Első fejezet.** A törvények kihirdetéséről. 2—7. §§. **Második fejezet.** Politikai jogviszonyok, különösen községi ügy. 8—36. §§. **Harmadik fejezet.** Politikai végrehajtás. 37. §. **Negyedik fejezet.** A népeaség nyilvántartásáról. 38—47. §§. **Ötödik fejezet.** Katonai ügyek, melyek a politikai hatóságok és községi műszervek közreműködésével intézettek. I. Ujczozás. II. Tartalékügy. III. Nyilvántartásban tartás. IV. Élelmezés. V. Szállásolás. VI. Fuvarszolgáltatás; egy toldalékkal a katonák házasságáról. 48—60. §§. **Hatodik fejezet.** Közigazgatási rendőrség. Különösen közbátorlét fenntartása. 81—110. §§. **Hetedik fejezet.** Közigazgatási rendőrség folytatása. Különösen személyi batorlét fenntartása. Bevezetés 111. §. Első szakasz. A személyes szabadság és becsület épségben tartása. 113. §. Második szakasz. Testi sértések s ülések, gyilkosságok eltávolítása. 113—118. §§. Harmadik szakasz. Az élet, egészség és testi épségnek gondatlanság, hanyagság, s történetből támadható veszélyei elleni rendszabályok. 119—137. §§.

III. KÖTET. Hetedik fejezet folytatása. Negyedik szakasz. Intézkedések a főbb életzükségek hiánya vagy rossz minősége ellen. 138—149. §§. **Ötödik szakasz.** Orvosi rendőrség 150—179. §§. **Hatodik szakasz.** Szegényi rendőrség. 180—184. §§. **Nyolcadik fejezet.** Közigazgatási rendőrség. 185—192. §§. **Kilencedik fejezet.** Közigazgatási rendőrség folytatása. Különösen vagyonbátorlét fenntartása. 192—214. §§. **Tizedik fejezet.** Közoktatási ügyek. Bevezetés. 215. §. Első szakasz. Az elemi iskolák szabályai Magyarországon. 216—225. §§. Második szakasz. Középtanodák (gymnasiumok és reáliskolák). 226—240. §§. Harmadik szakasz. Egyetemek és polytechnicumok. 241—253. §§. Negyedik szakasz. Különös tanintézetek. 254—261. §§. **Ötödik szakasz.** Intézetek a tudományok s ismeretek gyarapítására. 262—283. §§.

IV. KÖTET. Tizenegyedik fejezet. Földmívelési ügyek. 264—272. §§. **Tizenkettődik fejezet.** Műipar és kereskedelem. Bevezetés. 273. §. Első szakasz. A kézműiparról, gyárakról és kereskedésről. 274—295. §§. Második szakasz. Különös ipartörvények és a műipar, kereskedelem általános áru- és személyforgalom előmozdítását szolgáló intézmények. 296—313. §§. **Tizenharmadik fejezet.** Közlekedési ügyek.

Függelék, magában foglaló a munka nyomtatása alatt körbejött változásokat a legújabb intézkedéseket.

Tökéletes betűsorozatos tárgymutató az egész munka tartalmáról.

Azoknak, kik a munka árát (4 köt. 8 pft.) egyenesen előlirt kiadóhoz bérmentve küldik, a példányok bérmentesen fognak megküldetni.

Pest, 1858.

HECKENAST GUSZTÁV,
kiadó. (Pest, barátság, himző-utca 1. szám.)

Szinte Heckenast Gusztávnál Pesten és másutt minden hiteles könyvtárban kaphatók:

Irománypéldák a polgári törvénykönyvhöz s az ideiglenes polgári perrendtartáshoz.

Ügyvédek, felek s jegyzők használatára.

Szerkeszté

Dr. HEGEDŰS LAJOS KANDID,

cs. kir. igazságügyminiszteri fogalmazó.

Ára keményen kötve 3 forint pengő.

Büntető Jogtan.

A codificatio és tudomány legújabb elvei szerint,

különösen

biráink s ügyvédeink számára.

Irta

SZOKOLAY ISTVÁN.

Nagy 8-rét. — Két rész. — Füzve 3 forint pengő pénzben.

Das allgemeine

bürgerliche Gesetzbuch,

für Jedermann verständlich und ausführlich erläutert von

L. Pexa,

normals provisorischer Beamte des k. k. serb.-Banater-Oberlandesgerichtes.

In drei Theilen mit einer Stammtafel.

Zweite Auflage. — 1084 Seiten gr. 8. Preis gebunden in einem Bande 4 fl. C. M.

Der Verfasser, dessen klare Darstellungsweise uns bereits aus seinen früheren Werken juridischen Inhalts, namentlich aber auch dessen uns vorliegender äußerst interessanter Abhandlung über das Wesen eines Schwurgerichtes in Strafsachen bekannt ist, hat sich vorzüglich bei diesem Werke eine besondere Deutlichkeit zur Aufgabe gestellt.

Obgleich von Jenen, welche die erste Auflage dieses Werkes besitzen, die Vorzüge desselben ohnehin allenthalben anerkannt werden, glaubt die obige Verlagsbuchhandlung nichts desto weniger noch besonders hervorheben zu müssen, daß die Abänderungen, welche dieses Gesetzbuch seit dem Jahre 1811 erlitten hat, gleich bei den einzelnen betreffenden Paragraphen angeführt stehen und sehr viele gesetzliche Bestimmungen durch Anführung von hierauf einschlägigen Beispielen erläutert sind, daher dieses Werk auch Geschäftsleuten aus dem Bürgerstande und zwar um so mehr empfohlen werden kann, als Behufe leichterer Anschaffung desselben, und um dasselbe desto gemeinnütziger zu machen, der Ladenpreis auf nur 4 fl. gestellt worden ist.

Small text at the top of the page, possibly a header or address.

Ironmanypöytäkirja

... ja ...

DR. HEEDER LAJOS KANDIS

Bürolo Jostan

A ...

...

ENOKOLAY ISTVÁN

...

Österreichische ...

Main body of text, appearing to be a legal or official document, written in German. It contains several paragraphs of dense text.

80 78

1989 FEB 2 31

7709

HVF. 2078. 02-03.
NKE EKK KTK Kari Könyvtár

Helyben! *00071076* *Muzsa*

Polg. eljárási

